

**Universitat Ramon Llull
Facultat de Comunicació Blanquerna**

**Les relacions de conflicte entre CDC i UDC
a la premsa de Barcelona.
Deu anys a la vida de CiU (1996-2006)**

Emili J. Blasco

Director: Albert Sáez

Barcelona, 2010

ÍNDEX

0. PRESENTACIÓ	7
0.1. INTRODUCCIÓ	8
0.2. HIPÒTESIS	23

PART I

MARCS TEÒRIC, METODOLÒGIC I HISTÒRIC

1. MARC TEÒRIC	31
1.1. TEORIA DEL CONFLICTE. PRINCIPIS GENERALS	32
1.1.1. <u>DEL FUNCIONALISME A LA TEORIA DEL CONFLICTE</u>	32
1.1.1.1. De Parsons a Dahrendorf	32
1.1.1.2. El conflicte i la seva raó: el poder	36
1.1.1.2.1. <i>Definició del conflicte</i>	36
1.1.1.2.2. <i>Influència, autoritat, domini i competència</i>	38
1.1.2. <u>ELEMENTS DE LA TEORIA DEL CONFLICTE</u>	39
1.1.2.1. Classes de conflicte	39
1.1.2.1.1. <i>Latent/manifest, conjuntural/estructural</i>	39
1.1.2.1.2. <i>Inter pares, entre supra i subordinats, entre el tot i la part</i>	40
1.1.2.1.3. <i>Intra i interpersonal, intra i intergrup</i> al	41
1.1.2.1.4. <i>Bilateral, trilateral, multilateral</i>	42
1.1.2.2. Les fases del conflicte	43
1.1.2.2.1. <i>Origen</i>	43
1.1.2.2.2. <i>Expansió</i>	44
1.1.2.2.3. <i>Gestió</i>	44
1.1.2.2.4. <i>Resolució</i>	44
1.1.2.3. Les variables del conflicte	46
1.1.2.3.1. <i>Intensitat/violència</i>	46
1.1.2.3.2. <i>Freqüència/durada</i>	47
1.2. CONFLICTE I COMUNICACIÓ	49
1.2.1. <u>LA FUNCIO DE LA COMUNICACIÓ</u>	49
1.2.1.1. El conflicte, procés de comunicació	49
1.2.1.2. Fases	50
1.2.1.3. Estratègia de comunicació	51
1.2.2. <u>EL PAPER DE LA PREMSA</u>	53
1.2.2.1. Actor de conflictes	53
1.2.2.2. Conflictes en els nivells intra, inter i extra	54
1.2.2.3. Accentuació del conflicte i actor de consensos	56
1.2.2.4. Personalització	57

2. <u>MARC METODOLÒGIC</u>	59
2.1. PERÍODE I MOSTRA	60
2.1.1. <u>PERÍODE</u>	60
2.1.1.1. conflicte 1. De desembre de 1996 a març de 1997	60
2.1.1.2. conflicte 2. De gener a abril de 2001	61
2.1.1.3. conflicte 3. De gener a abril de 2006	62
2.1.2. <u>MOSTRA</u>	63
2.2. MÈTODE	65
2.3. ANÀLISI DE CONTINGUT	67
2.3.1. <u>PRINCIPIS GENERALS</u>	67
2.3.2. <u>PROJECTE D'INVESTIGACIÓ</u>	68
2.3.2.1. Categories	68
2.3.2.2. Unitats d'anàlisi	69
2.3.2.3. Registre	71
2.3.2.4. Inferències	76
2.3.2.4.1. <i>Conflictivitat</i>	76
2.3.2.4.2. <i>Focalització</i>	77
2.3.2.4.3. <i>Judici</i>	79
3. <u>MARC HISTÒRIC (I)</u>	
<u>BREU HISTÒRIA DE LES RELACIONS ENTRE CDC I UDC</u>	81
3.1. CREACIÓ DE CIU	82
3.1.1. <u>FUNDACIÓ D'UNIÓ</u>	83
3.1.2. <u>FUNDACIÓ DE CONVERGÈNCIA</u>	84
3.1.2.1. Pujol i Unió, cofundadors de CDC	85
3.1.2.2. Primer conflicte: articulació al si de CDC	86
3.1.3. <u>CDC I UDC SE SEPAREN</u>	88
3.1.3.1. Competidors electorals	89
3.1.3.2. Resultats electorals: la base del futur 75/25	90
3.1.4. <u>CONSTITUCIÓ DE CONVERGÈNCIA I UNIÓ</u>	92
2.1.4.1. CDC i UDC es retroben	92
2.1.4.2. Propostes de fusió	93
3.2. RELACIONS DE CONFLICTE	95
3.2.1. <u>CIU, UN PARTIT (1980-87)</u>	95
3.2.2. <u>CIU, DE PARTIT A COALICIÓ (1987-96)</u>	95
3.2.2.1. Unió comença a actuar com a partit (1990-91)	96
3.2.2.2. Mecanismes de coalició: es regularitza el comitè d'enllaç (1992-93)	97
3.2.2.3. Trencament unitat de vot. CDC repensa la continuïtat de CiU (1993-94)	98

3.2.2.4. Separació del PSOE i apropament al PP (1995-96)	99
3.2.3. <u>CIU, DE COALICIÓ A FEDERACIÓ (1996-2001)</u>	99
3.2.3.1. CDC comença a actuar com a partit (1996)	100
3.2.3.2. Les tensions arriben al Govern (1997)	101
3.2.3.3. Ascens de Mas (1999-2001)	102
3.2.3.4. Constitució de la federació (2001).....	103
3.2.4. <u>VIDA DE FEDERACIÓ (2002-2006)</u>	104
3.2.4.1. Repartiment de papers entre Mas i Duran (2002-2004)	104
3.2.4.2. No a la fusió (2004).....	105
3.2.4.3. Negociació del nou Estatut (2005-2006)	105

4. MARC HISTÒRIC (II)

CRONOLOGIA I FASES DELS CONFLICTES ANALITZATS.....107

4.1. CONFLICTE 1108

4.1.1. (C1a) <u>EL XXè CONGRÉS D'UNIÓ I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES</u> Del 7 de desembre de 1996 al 17 de gener de 1997	108
4.1.1.1. Antecedents	108
4.1.1.2. Origen	108
4.1.1.3. Expansió	109
4.1.1.4. Gestió.....	111
4.1.1.5. Resolució	112
4.1.1.6. Epíleg.....	113
4.1.2. (C1b) <u>CDC ES PREPARA PER UNES ELECCIONS EN SOLITARI</u> <u>I GUERRA DE FITXATGES</u> . Del 20 de gener al 21 de febrer de 1997	115
4.1.2.1. Origen	115
4.1.2.2. Expansió	116
4.1.2.3. Gestió.....	117
4.1.2.4. Transformació.....	118
4.1.2.5. Resolució	119
4.1.3. (C1c) <u>LA CRISI PER LA LLEI DEL CATALÀ</u> Del 21 de febrer al 20 de març	121
4.1.3.1. Origen	121
4.1.3.2. Expansió	121
4.1.3.3. Gestió.....	125
4.1.3.4. Transformació.....	127
4.1.3.5. Resolució	128

4.2. CONFLICTE 2131

4.2.1. <u>MAS CONSELLER EN CAP</u> Del 9 de gener al 4 d'abril de 2001	131
4.2.1.1. Antecedents	131
4.2.1.2. Origen	131
4.2.1.3. Expansió	133
4.2.1.4. Gestió.....	135
4.2.1.5. Transformació 1.....	137
4.2.1.6. Transformació 2.....	140
4.2.1.7. Resolució	142

4.3. CONFLICTE 3	145
4.3.1. <u>PACTE SOBRE L'ESTATUT</u> Del 21 de gener al 10 d'abril de 2006	145
4.3.1.1. Antecedents	145
4.3.1.2. Origen	145
4.3.1.3. Expansió	147
4.3.1.4. Gestió.....	148
4.3.1.5. Transformació.....	149
4.3.1.6. Resolució	150

PART II

ANÀLISI DEL CONFLICTE A CIU I EL PAPER DE LA PREMSA

5. <u>EL CONFLICTE A CIU</u> <u>A TRAVÉS DE LA PREMSA DE BARCELONA</u>	152
5.1. DEFINICIÓ. CATEGORIES I ACTORS	153
5.1.1. <u>CLASSE DE CONFLICTE</u>	153
5.1.2. <u>ACTORS</u>	155
5.1.2.1. Parts principals	155
5.1.2.2. El paper del tercer.....	155
5.2. LES FASES DEL CONFLICTE	157
5.2.1. <u>PRESENTACIÓ ESQUEMÀTICA</u>	157
5.2.2. <u>ORIGEN</u>	160
5.2.3. <u>EXPANSIÓ</u>	162
5.2.4. <u>GESTIÓ</u>	162
5.2.4.1. Estratègia de Convergència	162
5.2.4.2. Estratègia d'Unió.....	164
5.2.5. <u>TRANSFORMACIÓ</u>	164
5.2.6. <u>RESOLUCIÓ</u>	165
5.3. LES VARIABLES DEL CONFLICTE	167
5.3.1. <u>INTENSITAT</u>	167
5.3.1.1. Estadi del conflicte. Importància i gravetat	167
5.3.1.2. Superposició	171
5.3.1.3. Diacronicitat a la premsa	174
5.3.2. <u>VIOLÈNCIA</u>	176
5.3.3. <u>FREQÜÈNCIA</u>	179
5.3.4. <u>DURADA</u>	180
5.3.4.1. Temps	180
5.3.4.2. Espai	181

6. <u>L'ACTITUD DE LA PREMSA EN EL CONFLICTE DE CIU</u>	187
6.1. CONFLICTIVITAT	188
6.1.1. <u>TITULARS</u>	188
6.1.2. <u>CONTEXTUALITZACIÓ</u>	199
6.2. FOCALITZACIÓ	208
6.2.1. <u>ACTORS</u>	208
6.2.1.1. Aparicions.....	208
6.2.1.2. Protagonista/antagonista	213
6.2.2. <u>TITULARS</u>	218
6.2.2.1. Subjecte del titular principal.....	218
6.2.2.2. Focalització dels elements destacats	223
6.2.3. <u>ATRIBUCIÓ DE FONTS</u>	226
6.3. JUDICI	232
6.3.1. <u>QUI DIU LA VERITAT?</u>	233
6.3.2. <u>QUI ÉS VÍCTIMA/AGRESSOR?</u>	241
6.3.3. <u>QUI ÉS PREMIAT/CASTIGAT?</u>	248
7. <u>CONCLUSIONS</u>	256
8. <u>BIBLIOGRAFIA</u>	282

9. <u>ANNEXOS</u>	288
9.1. ANNEX I.	
FITXES PER L'ANÀLISI DE CONTINGUT	289
9.1.1. <u>CONFLICTE 1</u>	289
9.1.2. <u>CONFLICTE 2</u>	366
9.1.3. <u>CONFLICTE 3</u>	436
9.2. ANNEX II.	
CALENDARI DEL CONFLICTE. TITULARS PRINCIPALS I OPINIÓ	462
9.2.1. <u>CONFLICTE 1</u>	462
9.2.2. <u>CONFLICTE 2</u>	479
9.2.3. <u>CONFLICTE 3</u>	496

0. PRESENTACIÓ

0.1. INTRODUCCIÓ

La proximitat de noves eleccions al Parlament de Catalunya és bona ocasió per la presentació d'aquesta tesi doctoral sobre les relacions entre els dos partits que constitueixen Convergència i Unió (CiU). El resultat dels comicis podria ser decisiu pel futur de la vida comuna entre Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) i Unió Democràtica de Catalunya (UDC). Una tercera legislatura a l'oposició podria dur a tensions mútues sobre el lideratge de la federació (escenari de recanvi d'Artur Mas com a president de CDC, sense descartar un intent de Josep Antoni Duran Lleida, president del comitè de govern d'UDC, de ser el següent candidat de CiU a la presidència de la Generalitat, d'acord amb el patró CDU/CSU d'Alemanya). Retornar al poder, però, no implicaria necessàriament allunyar les dificultats de tracte mutu (llavors la successió podria produir-se al front d'UDC, tal vegada donant pas a un lideratge menys resistent a dinàmiques centrípetes a CiU).

Avançar el futur, sempre una tasca arriscada, no és òbviament l'objecte d'aquesta recerca. El seu propòsit és analitzar el passat i treure'n algunes conclusions sobre certes constants a les relacions de conflicte entre els dos partits. Unes relacions produïdes específicament en un context mediàtic, el qual és element essencial del mateix conflicte. Les conclusions que aquesta tesi aporta expliquen la realitat relacional a CiU i, en tot cas, poden contenir elements útils per a qui vulgui intentar albirar futurs moviments en el pacte entre els dos socis nacionalistes.

El setembre de 2010 CiU compleix 32 anys de vida. Hi arriba sense especial entusiasme. Dos anys enrere, el 30è aniversari de la seva creació va passar molt desaperebut. No van tenir lloc les celebracions que ambdós partits havien convocat en altres importants aniversaris anteriors d'aquesta formació política per tal de commemorar el pacte establert el 1978. Una trentena són molts anys per a una coalició o federació de dos partits, massa temps perquè no s'hagi produït una separació dels dos socis o una fusió en un únic partit. Un pacte permanent d'aquestes característiques és bastant insòlit en el context europeu on es troba Catalunya. La continuïtat, però, no ha estat exempta de conflictes entre totes dues formacions. Aquests conflictes no han estat prou definitius fins ara com per causar una ruptura de CiU -cap dels dos partits l'ha

volguda, encara que en alguna ocasió han semblat estar a punt d'una hostil separació-, però sí prou constants i punyents com per explicar que no s'hagi consumat una integració de CDC i UDC en un sol partit.

Les relacions entre convergents i democristians han viscut últimament un temps sense crisis virulentes. En part, els mecanismes interns concretats amb la fórmula de la federació han evitat algunes situacions prèvies que durant el temps de coalició es van mostrar especialment tendents a la confrontació (elaboració de llistes, per exemple). Però també té relació amb el fet que tant a CDC com a UDC s'estan vivint canvis generacionals, en el procés de substitució dels llargs lideratges de Jordi Pujol i de Josep Antoni Duran, respectivament. Pujol ha deixat del tot la direcció convergent, mentre que Duran ha anunciat que prepara el relleu al front d'Unió (pendent de propers esdeveniments). En qualsevol cas, es tracta d'una etapa de transició tant a Unió com a Convergència, on al successor de Pujol, Artur Mas, li falta arribar a la presidència de la Generalitat per a consolidar-se com a líder, de manera que els dos partits traslladen aquesta transitorietat també a CiU. Malgrat aquest canvi de lideratges personals i malgrat la variable sort política de CiU (quan era aquesta formació era al Govern de la Generalitat i ara que es troba a l'oposició), se segueix observant la persistència del conflicte entre els dos socis nacionalistes, encara que a nivells menors. Això assenyala una realitat a la qual fins ara no s'ha dedicat prou atenció.

La història de CiU és la història de les relacions entre Convergència Democràtica i Unió Democràtica. I a les relacions entre CDC i UDC, el conflicte constitueix un element central. És precisament des de la juntura entre els dos partits nacionalistes que aquí es pretén contemplar la vida de CiU. Es podria dir que s'examina el període d'existència de CiU, no des de la "C" ni des de la "U", com han fet diversos llibres i assajos, sinó des de la "i": és una perspectiva relacional.

Les tensions entre les dues formacions nacionalistes es produeixen en un marc polític en el qual els mitjans de comunicació juguen un paper essencial. "La política es representa en els mitjans de comunicació de masses encara que es faci a les institucions i, de vegades, al carrer", diu Francesc-Marc Alvaro (2005:225). Però a més de ser escenari de l'actuació política, els mitjans de comunicació són també actors. "La política no és només *explicada* a través de la informació periodística, sinó que la política es *fa* en una

proporció altíssima des de les pàgines dels diaris”, considera Salvador Cardús (1995:17). Fins i tot, segons aquest autor, això seria més notable a la política catalana, la qual ell defineix gràficament com una “política de paper”. “La premsa –afegeix– sembla el terreny natural no només d’expressió, sinó de l’acció de la política catalana” (CARDÚS, 1995:15). En qualsevol cas, l’estreta vinculació –i en molts cops dependència– entre l’ordre de la realitat i el de la realitat publicada fa que a l’estudi de les relacions entre CDC i UDC, a més d’aquests dos partits s’hi hagi d’incloure un tercer element, que és la premsa. “La opción puede ser paradójica en un mundo en que los diarios parecen perder terreno”, adverteix Mar de Fontcuberta (2006:15), tot recordant la importància adquirida per la televisió -sense oblidar-nos del creixent pes dels mitjans digitals-, però afegeix que el diaris continuen sent un material únic per fer el tipus d’anàlisi que aquí es vol portar a terme.

La formulació del títol d’aquesta tesi doctoral –“Les relacions de conflicte entre CDC i UDC a la premsa de Barcelona”– precisa que els mitjans de comunicació constitueixen el lloc on es disputen els conflictes de CiU, i concretament la premsa escrita, d’acord amb el criteri expressat per Cardús: “en la construcció de la realitat política, és sobretot la premsa la que és millor productora de discurs *eficaç* i *eficient*” (1995:18). S’agafa la premsa en la seva doble condició d’escenari i d’actor del conflicte: com a font d’informació que permet reconstruir la realitat del passat, però també com a agent que pren part en el conflicte. La segona part del títol -“Deu anys a la vida de CiU (1996-2006)”- integra aquesta mateixa premissa: la tesi aborda la història de CiU durant deu anys, tot considerant el conflicte com articulador de la vida interna entre CDC i UDC en aquest decenni, i la premsa com a documentació (passiva i activa) del conflicte.

Objecte d’estudi

L’objectiu d’aquesta investigació, precisament, és establir les característiques pròpies de les relacions de conflicte entre Convergència i Unió d’acord amb els termes del conflicte publicat, i alhora determinar quina actitud adopten els diaris –en el seu conjunt i cadascun d’ells en particular– en relació amb el conflicte i les parts que el protagonitzen. Per tant, l’objecte d’estudi és doble. D’una banda es tracta de definir el tipus de conflicte entre CDC i UDC, establir les seves fases i variables i catalogar el rol que hi juga la premsa i cadascun dels diaris analitzats. I d’altra, examinar el

posicionament que adopten els mitjans escrits estudiats davant el conflicte mateix i els dos partits confrontats: quin és el grau de conflictivitat que reflecteixen, en quin dels dos partits focalitzen el relat i l'opinió i si es posen del costat de CDC o d'UDC.

D'acord amb això, l'estructura d'aquesta tesi doctoral està organitzada en dos blocs: d'una banda els marcs teòric, metodològic i històric, previs a la investigació pròpiament dita; d'altra, el cos principal de la recerca que acabem d'esmentar, incloent-hi les anàlisis quantitativa i qualitativa que es fan de la mostra utilitzada. Aquesta segona part es divideix en dos, que són les principals aportacions de la tesi i de les quals se'n trauran les conclusions: el conflicte a CiU a través de la premsa Barcelona i l'actitud de la premsa en el conflicte de CiU. És a dir:

Part I. Marcs teòric, metodològic i històric (capítols 1, 2, 3 i 4)

Part II. Anàlisi del conflicte

A. El conflicte a CiU a través de la premsa de Barcelona (capítol 5)

B. L'actitud de la premsa en el conflicte de CiU (capítol 6)

La tesi pretén dibuixar una mena de *topografia* dels conflictes (una història de la dualitat de CiU a través dels seus conflictes) i alhora determinar quines són les constants dels enfrontaments entre els dos partits al llarg de la vida de la coalició/federació: duració habitual dels conflictes, freqüència amb què es produeixen, el seu origen i les condicions que els transformen de latents en manifestos, les fases normals de llur desenvolupament, nombre d'actors que hi intervenen, els protagonistes i antagonistes, etc. L'aplicació de l'anàlisi de contingut a tres períodes de conflictes permetrà fixar també el posicionament de la premsa al llarg dels anys i saber si els mitjans de comunicació –en conjunt i cadascun d'ells– han mantingut sempre la mateixa postura o si l'han variada.

Això últim, precisament, ha estat un dels objectius d'ampliar amb aquesta tesi el treball de recerca fet pels crèdits dels cursos de doctorat, que llavors va estar limitat a la crisi viscuda a CiU a finals de 1996 i principis de 1997. Amb la inclusió de dos altres talls històrics, com tot seguit especificarem, s'ha volgut fer un seguiment més llarg i complet de les relacions entre els dos partits. Aquestes s'examinen tant quan CiU va ser al Govern de la Generalitat com quan els nacionalistes van passar a l'oposició, la qual

cosa permetrà veure si aquest canvi afecta a les característiques del conflicte i a l'actitud dels mitjans en relació a CDC i UDC.

L'interès personal per les relacions entre el partits de Convergència i d'Unió ve dels anys de dedicació com a corresponsal polític del diari *ABC*, amb una atenció prioritària a l'actualitat política de CiU, i del seguiment després, com a delegat d'aquest diari a Catalunya, de les vicissituds de la política catalana. Mai la he perdut de vista, a més, encara que destinat temporalment a les corresponsalies exteriors de Berlín i Londres. L'experiència prèvia en l'àmbit de recerca escollit és justament un dels criteris de selecció del tema d'investigació (SIERRA BRAVO, 1993). La pròpia activitat periodística va donar lloc al llarg dels anys a una sèrie de consideracions, intuïcions i suposicions sobre la relació CDC-UDC així com sobre el posicionament dels diferents diaris davant la mateixa que ara es volen comprovar mitjançant un mètode científic.

Entre les hipòtesis que es volen demostrar amb la realització d'aquesta recerca, com més detalladament s'exposa en el següent apartat, estan que el conflicte a CiU, en relació a la seva definició, és una realitat estructural que obeeix a una lluita de poder (en ocasions de protagonisme), que la confrontació és entre dos partits (encara que n'hi hagin interessos personalistes) i que la premsa és actor, però no part principal. Pel que fa a les fases del conflicte, es parteix de la hipòtesi que l'esclat és davant l'opinió pública, al menys en part; que CDC i UDC es reparteixen la responsabilitat d'haver-lo començat; que els dos partits modifiquen les seves estratègies de gestió del conflicte amb el temps, i que no hi ha pròpiament solució del conflicte. En relació a les variables, creiem que la gravetat de cada conflicte és proporcional a l'estadi en la preparació i execució del postpujolisme; que és més greu quan CiU està al Govern de la Generalitat que quan es troba a l'oposició; que hi ha solapament de conflictes o de l'acció/reacció i sincronia de la premsa en informar i opinar quan la crisi és més forta; i que els períodes conflictius i les seves fases crítiques tindrien una durada similar. En quant al rol de la premsa en aquesta part sobre el què i el com del conflicte, pensem que va més enllà de la mera transmissió de les picabaralles entre CDC i UDC, no les provoca però influeix en el seu desenvolupament. El rol més actiu seria el de *La Vanguardia* i una menor incidència li correspondria a *l'Avui*., amb una situació intermèdia d'*El País* i *El Periódico*, per aquest ordre.

Les hipòtesis sobre l'actitud dels diaris a l'hora d'accentuar o no la conflictivitat i de prendre posició en relació a les parts són que els titulars normalment extreuen la tensió entre CDC i UDC; que els conflictes concrets es posen en el context d'un historial de confrontació; que la focalització dels articles alterna entre els actors convergents i democristians, i que en termes globals hi ha més simpatia cap a CDC que cap a UDC. Pel que fa a cada diari en particular, creiem que *La Vanguardia* enfoca el conflicte més aviat des d'UDC, que a *El Periódico* l'interessa el conflicte com a relat del desgast de Pujol, que *El País* es mou més esquemes ideològics i referents espanyols i que *l'Avui* veuria el conflicte com una cosa pròpia que s'ha de desactivar.

Període i mostra

Aquesta tesi s'ocupa de deu anys de la vida de CiU (1996-2006), un moment crucial a la història de les relacions entre CDC i UDC que va del tret de sortida de la preparació d'un futur sense Pujol a la consolidació de l'escenari del postpujolisme. Per fer la investigació s'han escollit els tres principals períodes conflictius viscuts entre els dos socis nacionalistes durant aquest decenni. El primer va de desembre de 1996 a març de 1997, el segon de gener a abril de 2001 y el tercer de gener a abril de 2006. Aquests tres períodes, que respectivament tenen com a principal punt de crisi l'enfrontament per la futura llei d'usos lingüístics, el nomenament d'Artur Mas com a conseller de Presidència de la Generalitat amb funcions de conseller en cap i l'entrevista secreta Zapatero-Mas a la Moncloa per pactar el nou Estatut, abasten quatre mesos cadascun (tenen lloc a quatre mesos diferents, tot i que la duració és de entre tres mesos i tres mesos i mig, segons els casos), de manera que es podria dir que s'hi examinen els articles publicats per la premsa al llarg de dotze mesos: tot un any.

El primer període, que anomenem Conflicte 1 o, abreviadament C1, i datem entre el 7 de desembre de 1996 i el 20 de març de 1997, suposa la crisi més greu fins llavors viscuda entre Convergència i Unió, tant per la llargada de la situació conflictiva com pel punt crític al qual es va arribar en un moment donat quan, en qüestió d'hores i per primer cop des de la seva creació el 1978, la ruptura de la coalició va quedar sobre la taula. Aquest conflicte va constituir la primera confrontació oberta entre els dos partits, amb Pujol i Duran al capdavant d'ella. Fins llavors, les topades dels democristians havien estat bàsicament amb el secretari general convergent, Miquel Roca, no

pròpiament amb CDC, sigles que tenien poca presència pública i que quedaven sota la marca de CiU. La decidida aposta pel propi partit que CDC comença el gener de 1996 amb la designació de Pere Esteve com a secretari general, i l'acceleració per part d'Unió del procés de reforçament del propi perfil –tots dos partits pensant en el postpujolisme– fan esclatar el conflicte la tardor de 1996, quan els congressos de Convergència i d'Unió consagren dues línies estratègiques que portaran a la confrontació. A partir de llavors la tensió s'acumula a cada nova fricció fins arribar a un moment de màxima tensió. Que llavors la continuïtat de CiU va perillar va quedar de manifest anys després quan es va saber que Presidència de la Generalitat havia encarregat el 1997 una enquesta per conèixer les opcions electorals de CDC i UDC per separat.

Dintre d'aquest primer període se succeeixen tres episodis conflictius: el XXè congrés d'UDC i les seves conseqüències (per simplificar l'anomenem C1a), del 7 de desembre de 1996 al 17 de gener de 1997; els anunciats preparatius de CDC per anar en solitari a les següents municipals, si fos necessari, i la *guerra* de fitxatges oberta entre les dues formacions (C1b), del 20 de gener al 21 de febrer; així com la topada per la nova llei del català (C1c), del 21 de febrer al 20 de març. Aquests tres moments de confrontació es podrien considerar un sol conflicte, perquè el marc conflictiu és el mateix encara que es transformin les manifestacions dels litigis. En tot cas, hem preferit utilitzar indistintament els termes període conflictiu i conflicte per cadascun dels tres grans talls que hem fet a la història de CiU i en canvi fer ús d'expressions com capítols i episodis conflictius per designar aquestes tres polèmiques del conflicte 1.

El segon període, que anomenem conflicte 2 (C2), va del 9 de gener al 4 d'abril de 2001. És la següent gran crisi entre CDC i UDC, i la més greu que fins ara s'ha viscut al si de CiU. De fet va acabar amb la coalició, però no trencant-la sinó transformant-la en federació. CiU va requerir una mena de refundació, tot augmentant el pes d'Unió a canvi que aquest partit acceptés un futur president de CiU convergent diferent de Pujol. El principi del període el datem quan transcendeix a la premsa la decisió de Pujol de nomenar Mas conseller de Presidència amb algunes funcions presidencials delegades, convertint-lo oficiosament en conseller en cap. El període conflictiu el donem per clos quan la formulació dels acords de federació entre CDC i UDC queda aprovada als respectius consells nacionals, amb l'anunci de Pujol que el candidat de CiU a les eleccions autonòmiques no serà ell sinó Mas. Això acaba amb la pugna Mas-Duran per

succeir Pujol que ja els anys abans havia provocat enfrontaments interns, com la negativa del líder d'Unió d'anar a la llista de les eleccions al Parlament de 1999 per darrera de Mas (finalment va anar al vuitè lloc, posant de manifest el seu enuig) o la controvertida conferència de Duran al Paranimf de la Universitat de Barcelona el 2000 on es va postular per a la successió. Pujol va trencar l'equilibri mantingut entre els dos polítics i designant Mas conseller en cap va terminar amb les aspiracions de Duran de ser el cap de llista a les autonòmiques de 2003.

El tercer període conflictiu, Conflicte 3 (C3), l'hem establert entre el 21 de gener i el 10 d'abril de 2006. Va des del dia de la reunió secreta entre Zapatero i Mas a la Moncloa per tancar l'acord sobre el nou Estatut català, celebrada amb desconeixement de Duran, fins al final d'una picabaralla entre CDC i UDC arran d'una conferència del líder democristià durant el 75è aniversari de la fundació d'Unió, on acaben aflorant els malestars que Duran no havia volgut expressar del tot els mesos abans: denuncia que Mas no havia respectat el repartiment de papers a la negociació de l'Estatut (Mas portava la negociació a Catalunya i Duran a Madrid) i que CDC li està marginant en el postpujolisme com li va apartar de la successió de Pujol mitjançant l'oportú ús dels casos judicials Pallerols i Turisme que van afectar Unió. Tot i que aquest C3 no revesteix la virulència del C1 ni del C2, l'hem volgut incloure perquè constitueix la principal ocasió de confrontació entre CDC i UDC des del moment que CiU va deixar el poder. Aquest fet pot ser significatiu a l'hora d'examinar si el comportament dels dos partits és diferent ja que no perilla el Govern i si l'atenció i l'actitud de la premsa és també diferent donat que CiU ja no té tanta atenció mediàtica com abans: el conflicte ja no afebleix el Govern de la Generalitat. Encara que en aquest període conflictiu la continuïtat de CiU no es va posar en qüestió, el conflicte va ser prou greu perquè Duran es plantejés deixar la política, com va reconèixer posteriorment en alguna entrevista periodística. Com ha escrit Josep Sánchez Llibre, la trobada secreta Zapatero-Mas va suposar una “greu sacsejada” a la relació entre Duran i Mas; “aquella reunió a esquenes d'en Duran va afeblir els lligams de complicitat personal; recompondre això serà difícil” (2006:167 i 168).

Aquests tres períodes marquen tres estadis a la història de CiU en relació al llarguíssim debat i procés del postpujolisme. El conflicte de 1996-1997 és l'enfocament del futur postpujolisme: CDC i UDC en comencen a parlar i a prendre posicions per quan arribi

el moment del relleu de Pujol. El conflicte de 2001 és l'execució del postpujolisme: entronització de Mas com a successor de Pujol. El conflicte de 2006 és un retrat de CiU en el postpujolisme: quin paper li queda a Duran?

D'altra banda, els tres períodes tenen una epifania diferent. Al primer (1996-1997) se succeeixen diversos episodis conflictius (els abans esmentats C1a, C1b i C1c); en el cas del segon (2001) un únic conflicte es perllonga durant tot el període, mentre que al tercer (2006) es produeix un conflicte de baixa intensitat en la seva manifestació pública, tot i la importància del conflicte latent, com hem vist.

L'anàlisi de períodes conflictius tan decisius ofereix una bona oportunitat per examinar quina va ser l'actitud de la premsa. I això perquè es donen situacions crítiques molt agudes entre CDC i UDC que obliguen a una presa de posició formal per part dels mitjans de comunicació, a través d'editorials i d'articles d'opinió, i perquè donada la llargada dels conflictes es poden posar de manifest altres elements interpretatius, tant explícits com implícits, en la gran quantitat d'espai que s'hi dedica: portades, obertures de secció i de pàgines, informacions i cròniques, titulars i textos.

S'han escollit quatre diaris d'informació general –“el periódico independiente de información general es un verdadero actor político” (BORRAT, 1989:10)– que es publiquen a Barcelona: *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El País* i *Avui*. S'ha fet una selecció de quatre rotatius, donat que incloure la resta de diaris publicats a la capital catalana hauria augmentat excessivament el volum de les dades, i s'han triat en funció del seu tiratge. Com a mostra per aquesta investigació s'han tingut en compte aquells textos d'informació que en algun dels seus elements destacats (titulars, sumaris) tracten de situacions conflictives entre CDC i UDC i aquells articles d'opinió que se n'ocupen, encara que el titular, per les característiques del gènere (en ocasions és una paraula, i gairebé mai una frase amb verb) no en faci esment. El calendari dels conflictes s'ha establert en funció de la data de la seva aparició pública i de l'últim article publicat sobre el litigi. En total hi ha 158 dies on tots o algun dels diaris publiquen informacions i/o opinions sobre els conflictes analitzats, i el conjunt de textos apareixen en 829 pàgines diferents.

Pla de treball

La tesi comença amb els marcs teòric, metodològic i històric (Part I), per passar després al seu objecte d'estudi (Part II). La fonamentació teòrica repassa primer la transició del funcionalisme a la teoria del conflicte, per centrar-se després en els elements d'aquesta última. Sense estar d'acord amb la posició extrema de considerar el conflicte com a forma última de tota relació social i com a únic camí per a l'evolució d'una societat, es pren la teoria del conflicte com el millor instrument per analitzar l'estructura i dinàmica de les relacions entre CDC, UDC i la premsa. L'absència de plena harmonia entre els dos socis nacionalistes, amb moments històrics d'oberta confrontació, i el fet que la relació entre la premsa i els partits polítics és una relació de tensió (en el sentit, com a mínim, de tensió informativa) justifiquen la tria de la teoria del conflicte com a base teòrica d'aquest treball.

Teoria del conflicte és com es denomina genèricament una sèrie d'estudis i recerques diferents en relació al conflicte social i que es van desenvolupar a partir de la dècada de 1950. Aquests estudis no presenten una sistematització unitària i varien en funció del tipus de conflicte que estudien. De tota manera, alguns autors han proposat certes formulacions d'àmplia aplicació, i d'entre ells en destaca Ralf Dahrendorf. L'autoritat de Dahrendorf en aquest camp ha estat comunament acceptada en els darrers quaranta anys. Fins i tot avui dia, tot i l'evolució de la societat i les ciències que se n'ocupen, aquest liberal alemany que va ser director de la London School of Economics and Political Science és de cita obligada i prioritària en el marc de la teoria del conflicte. La veu "Conflicte (teoria del)" del recent publicat *Diccionario crítico de Ciencias Sociales* de la Universitat Complutense de Madrid, per exemple, dedica més de la meitat del seu contingut a Dahrendorf. "Uno de los sociólogos", diu aquest diccionari, "que se ha ocupado de reformular la teoría de los conflictos sociales es Ralf Dahrendorf, considerado como su principal representante. Aunque no existe hasta el presente una teoría general del conflicto social, totalmente satisfactoria, Dahrendorf ha intentado elaborar un modelo teórico capaz de explicar la formación de grupos de conflicto y su acción social para lograr la integración mediante los necesarios cambios de estructura de la sociedad. El modelo teórico de Dahrendorf aporta gran riqueza conceptual y teórica" (GINER:2009).

Tot i que les principals formulacions de Dahrendorf són de principis de la dècada de 1970, la seva validesa s'explica perquè les denominades “nuevas teorías del conflicto social”, segons diu Pedro Luis Lorenzo Cadarso, “en términos históricos, se fraguan como un intento de dar una respuesta científica a la oleada de movimientos sociales novedosos -los llamados 'nuevos movimientos sociales'- que agitaron Europa y los Estados Unidos desde los años sesenta y para los que las explicaciones tradicionales del marxismo y el funcionalismo no parecían satisfactorias” (2001:39).

Així, doncs, aquí es tenen en compte principalment les aportacions de Dahrendorf (1971, 1972), i aquestes es completen amb altres posteriors de Michael E. Roloff (1989) i d'Anthony Giddens (1995), qui prefereix el terme “contradicció” al de conflicte. Després d'especificar els elements de la teoria del conflicte (classes, fases i variables del conflicte), seguidament aquesta recerca tracta del paper que en aquesta té la comunicació com a procés i la premsa com a actor del conflicte. Per aquests darrers aspectes s'han seguit sobretot les consideracions de Robert G. Meadow (1980) i Héctor Borrat (1988, 1989, 2006) respectivament, amb referències a altres autors, com ara Doris A. Graber (1981) i Llorenç Gomis (1989).

Pel que fa a la metodologia, la primera part de la investigació (el conflicte a CiU) aplica l'exposat marc teòric al conflicte entre CDC i UDC d'acord amb la seva versió periodística, recollida a la cronologia del marc històric, realitzant-se també una anàlisi quantitativa per aprofundir en el rol que hi té la premsa. Tot això es fa tenint en compte tots els articles que sobre el conflicte es publiquen als diaris escollits durant tota la duració fixada pels tres conflictes. La segona part (el posicionament de la premsa) segueix el mètode d'anàlisi de contingut, i donada la seva complexitat, derivada del volum de les dades, s'aplica només als dies de crisi més virulenta: una setmana a cadascun dels tres períodes (C1: del 23 de febrer a l'1 de març de 1997; C2: del 13 al 19 de gener de 2001, y C3: del 4 al 19 d'abril de 2006). Atès que l'anàlisi de contingut té un pes important en el present treball, el capítol dedicat al marc metodològic fa una exposició dels principis generals d'aquest mètode, tot seguint el conegut manual de Klaus Krippendorff (1990) i sense oblidar els comentaris d'altres investigadors, com ara Winfried Schulz (1995) o Laurence Barain (1996). A partir d'aquí s'expliquen les categories, les unitats d'anàlisi, el registre i les inferències que s'hi realitzen.

El següent capítol –el marc històric– presenta una breu història de les relacions entre CDC i UDC des dels mesos previs a la constitució de Convergència l'any 1974, amb una remissió al primer terç del segle XX per explicar la fundació d'Unió. Es tracte d'una breu història de CiU entesa com a dualitat des del principi. Aquesta perspectiva històrica permet comprendre millor les circumstàncies en què es produeixen els conflictes sobre els quals tracta aquest tesi. Les dades s'han tret tant d'escrits amb un propòsit d'aportació històrica, com és el cas del clàssic manual de Joan Marcet sobre CDC (1984), com de llibres en busca de claus polítiques presentats com a biografies d'alguns dels líders -són els casos de les obres de José Antich (1994), Pere Martí (1995) i Andreu Farràs i Toni Solé (1996)-, i les apreciacions de destacats analistes de la política catalana, com ara Francesc-Marc Alvaro (2003). També s'han utilitzat cites de les *Memòries* de Pujol (2007 i 2009).

Aquest relat històric abasta les relacions entre CDC i UDC de 1974, data de creació de Convergència, a 2006. Separadament, els tres períodes conflictius estudiats són detallats en una cronologia exposada en el següent capítol, la qual aporta els fets que s'utilitzen per definir la relació de conflicte entre els dos socis nacionalistes i sobre els quals la premsa pren posició. La cronologia inclou l'actuació de CDC i UDC recollida pels diaris durant els mesos estudiats, així com la intervenció més notòria de la premsa, amb la publicació de determinades informacions i entrevistes. També s'estableixen les fases dels conflictes, tot precisant llur origen, expansió, gestió (i transformació) i resolució.

Investigació

Exposades las bases de la teoria del conflicte, explicada la metodologia que s'ha utilitzat i dibuixada la trajectòria històrica de les relacions entre CDC i UDC, la present investigació se centra finalment en el seu objecte d'estudi que, com ja s'ha dit, és doble: (A) definir les relacions de conflicte entre Convergència i Unió, d'una banda, i de l'altra (B) esbrinar quina va ser l'actitud de la premsa davant la lluita entre els dos partits.

En l'exposició sobre la teoria del conflicte del primer capítol de la tesi es fan unes consideracions generals que ara es volen aplicar al cas de les relacions entre CDC i UDC. S'haurà de definir quina classe de conflicte és el que protagonitzen els dos partits de CiU (latent/manifest, conjuntural/estructural, inter pares/entre supra i subordinats,

intra/intergrup, bilateral/trilateral/multilateral), les fases que normalment travessen aquests conflictes, les seves variables (intensitat/violència, freqüència/durada) i el paper que la premsa hi juga (tercer –involucrat o no–, part principal). Per aclarir aquest últim, la investigació es proposa saber si algun diari dels quatre analitzats es destaca per dedicar més o menys espai als conflictes de CiU o per ocupar-se més o menys dies de la confrontació entre els dos partits nacionalistes. Igualment es voldria arribar a precisar les diferències entre els rotatius sobre el tipus d'espai que hi consagren: portades, editorials, articles d'opinió.

Per intentar determinar l'actitud dels diaris s'han fixat vuit categories, distribuïdes en tres grups: conflictivitat (grau de conflictivitat en els titulars i contextualització en el marc d'altres conflictes), focalització (repartiment dels papers de protagonista/antagonista, focalització dels titulars i elements destacats dels textos i atribució de les fonts) i judici (qui diu la veritat?, qui és víctima/agressor?, qui és premiat/castigat?).

Pel que fa al primer grup de categories, el grau de conflictivitat que reflecteixen els diaris es pot mesurar atenent els titulars: es tracta de saber si algun dels mitjans estudiats sobresurt, en relació amb els altres, per accentuar més el conflicte a l'hora d'encapçalar els textos o, en canvi, per suavitzar-lo. Una altra variant per detectar la conflictivitat que un diari trasllada al lector és la contextualització del conflicte del qual es dóna compte en el marc d'altres conflictes sincrònics o diacrònics: pot haver-hi diaris que facin més o menys referència a altres conflictes entre CDC i UDC. En qualsevol cas, es pot fer un elenc dels enfrontaments més citats per la premsa.

En relació amb el següent grup de categories, la focalització, es pretén esbrinar sobre quina de les parts en conflicte focalitza els seus textos la premsa en el seu conjunt i cada diari en particular: quins són els actors més citats i en quins mitjans, si hi ha periòdics que se signifiquin per determinades inclusions o exclusions d'actors, quins actors són els que apareixen més com a protagonistes i/o antagonistes i a on, en quina de les dues parts posen l'accent els diferents diaris a l'hora de redactar els titulars i altres elements destacats dels textos, a qui s'utilitza més com a font i si hi ha mitjans que destaquen com a font una de les parts en conflicte sobre l'altra.

Tots aquests aspectes de la focalització han de permetre una primera constatació, encara parcial, de si la premsa en el seu conjunt i cada diari en concret potencia més alguna de les dues parts en conflicte. L'agrupació anterior de categories –la conflictivitat– no diu res al respecte, ja que el seu objecte és el conflicte mateix i no les parts. En canvi, el tercer grup de categories, que s'ha denominat com a judici, podrà oferir dades més significatives per establir algun tipus d'alineament dels mitjans amb CDC o UDC. La focalització dels textos pot estar relativament condicionada per l'actualitat de cada dia, però la inclinació dels diferents diaris, si existeix, quedarà més palesa, progressivament, a les tres últimes categories.

Efectivament, a l'última part de la investigació es vol tancar aquest examen amb tres preguntes que cerquen més directament un judici del mitjà sobre els dos partits confrontats. Es tracta de posar de relleu a qui donen la raó els diaris en la disputa central que mantenen els dos partits, a quin dels dos presenten com a víctima o agressor i quin dels dos premien o castiguen.

Annexos

Resta ja ara només avançar que s'adjunten dos annexos. El primer i més extens, l'Annex I, agrupa les fitxes elaborades per l'anàlisi de contingut. Cada fitxa buida informació d'un article diferent (unitat d'anàlisi) i s'ha dissenyat d'acord amb el que s'explica a la fonamentació metodològica (registre). Les fitxes corresponen als articles publicats durant els dies més crítics de cadascun dels tres períodes conflictius (una setmana a cadascun d'ells). En total són 170 fitxes (C1, 76; C2, 69, i C3, 25). Apareixen ordenades cronològicament i dintre de cada dia segons el tiratge del diari (*La Vanguardia*, *El Periódico*, *El País*, *Avui*), i en una classificació interior segons el tipus de contingut, d'acord amb la seqüència: informació (portada, obertura de secció i de pàgina, *despieces*) i opinió (editorials, opinió de membres de la direcció, altres firmes).

L'Annex II presenta taules amb la successió de tots els dies dels de gairebé dotze mesos que sumen els tres períodes conflictius, amb tres columnes de dades: el titular de l'article d'informació sobre el conflicte més important publicat aquell dia, publicació d'editorials i articles d'opinió, amb el nom dels seus autors, i el nombre de pàgines que es dediquen al conflicte. Les taules apareixen ordenades segons el tiratge dels diaris.

Aquest Annex permet veure bastant gràficament quan comencen i acaben els conflictes i quins són els seus moments de crisi.

0.2. HIPÒTESIS

A. EL CONFLICTE A CIU

DEFINICIÓ

El què i per què del conflicte. La primera pregunta a la qual tracta de donar resposta aquesta recerca és per què les relacions entre CDC i UDC experimenten episodis de conflicte. Partim de la suposició, que haurem de verificar, que el conflicte entre els dos partits nacionalistes no és conjuntural sinó estructural, per tant repetitiu encara que amb diferents manifestacions, i que obeeix a una lluita per la quota de poder a CiU, que pot revestir igualment la forma de lluita de protagonisme. La successió Pujol, líder històricament indiscutit pels dos partits, es diria que va ser la força motriu d'aquests moviments interiors durant més de vint anys. Ho va ser a la crisi que CiU va viure abans dels conflictes inclosos a la tesi (els últims mesos de 1992 i primers de 1993, Miquel Roca va intentar forçar un compromís de futura retirada de Pujol; va ser sobretot una crisi al sí de CDC, però tenia elements de confrontació amb Unió, perquè Roca va presentar Unió com a enemic i perquè va generar una aliança Pujol-Duran contra Roca). I també el repte del postpujolisme (el seu horitzó, la seva execució i el seu seguiment) és l'aspecte nuclear dels conflictes dels quals aquí ens ocupem. La continuació de la fricció entre convergents i democristians quan ja s'ha superat l'immediat postpujolisme i Pujol definitivament ja no és ni a la primera ni a la segona línia política vindria a remarcar que en definitiva es tracta d'un conflicte estructural, degut a l'existència de dos partits amb voluntat de poder, i no estrictament personal, sobretot quan la perspectiva d'una marxa de Duran tampoc sembla suggerir la fi de les hostilitats entre CDC i UDC.

Pugna de partits o de personalismes? La política la fan les persones i normalment no és fàcil distingir entre l'actuació d'un partit i l'actuació dels seus màxims líders; a més, també entren en joc els interessos personalistes d'altres membres de la cúpula dels partits. En el cas de CDC i UDC, les dues formacions han estat encapçalades durant molt de temps per lideratges molt personalistes (Pujol i Duran). Amb tot, aquí la hipòtesi és que el conflicte a CiU, en termes generals, és entre els dos grups i no pot explicar-se exclusivament per una confrontació d'interessos personals entre els màxims líders de cada partit. Lògicament el debat sobre un canvi al lideratge al front de CiU

implica una guerra d'ambicions personals, però finalment amb el gruix de CDC i UDC darrera dels seus candidats respectius. Un cop Pujol s'ha retirat, Mas ha hagut igualment de gestionar els problemes amb UDC, mentre que un canvi al front d'Unió, si no es produís l'atribuïda ambició de Duran de liderar CiU, no portaria a una relació absolutament harmònica.

La premsa, tercer en discòrdia? Atès que estem davant d'un conflicte publicat, el rol de la premsa resulta rellevant, si més no com a escenari. Però a més la premsa és un actor: només amb la publicació dels seus articles ja intervé en el desenvolupament del conflicte, i té una més gran incidència, especialment en determinats moments i depenent dels diferents mitjans. Com es pot qualificar, doncs, la implicació de la premsa en el conflicte de CiU? Creiem que es tracta d'un tercer actor, però d'entrada no sembla que hi hagi pròpiament una pugna entre tres.

FASES

Esclat públic, però qui el protagonitza? El record personal com a periodista que ha cobert diverses situacions de confrontació entre CDC i UDC és que l'esclat del conflicte és públic, en tot o en part. És a dir, que l'acció/declaració d'un partit i/o la resposta de l'altre es fan expressament davant l'opinió pública. Per tant, la impressió inicial que l'anàlisi haurà de verificar és que a l'origen immediat del conflicte es troba un dels dos partits i que la premsa ni tan sols és responsable en molts casos de la seva aparició pública. Qui comença el conflicte, CDC o UDC? Segurament els dos socis es reparteixen el pes de donar el primer pas.

Gestió: estratègies de partit diferents. Si a la vida de CiU han sovintejat les diputes internes, llavors per què s'observa un salt qualitatiu al període que estudiem, especialment durant els dos primers períodes conflictius que analitzem? Creiem que la perspectiva d'un canvi d'equilibri intern i de lideratge a CiU, en el marc del recanvi de Pujol, fa que com a mínim un dels dos partits canviï la seva estratègia davant el conflicte, i que potser l'altre l'hagi de modificar també com a reacció. El 1996 Unió sembla enfortir el seu desig de perfil propi, mentre que CDC de sobte comença a voler una més gran presència pública de les seves sigles. Això porta a un xoc i a una gestió segurament diferent de la crisi.

Cloendes imperfectes. El conflicte té un esclat i una cloenda. Però el fet que després d'un episodi conflictiu hi hagi un altre vol dir que el tancament no és perfecte. Com s'arriba al final en cada cas? Qui el pacta? En quins termes? La reincidència en la confrontació vindria a suggerir que no hi ha unes clàusules clares a seguir per descarregar el conflicte.

VARIABLES

La tensió d'apropar-se a l'epicentre. Com ja s'ha dit, una de les principals hipòtesis, que té diferents manifestacions, és que la gravetat del conflicte en el decenni estudiat està relacionada amb l'estadi del postpujolisme (preparació-execució). La tensió a CiU -intensitat, violència- augmentaria llavors a mesura que s'apropa i s'assoleix el moment en què Pujol és substituït com a candidat/líder. Si el conflicte es lluita per poder, quant més de prop toca el conflicte el centre del poder, més sísmiques hauran de ser les turbulències. D'altra banda, també es parteix de la creença, que haurem de verificar, que la confrontació revesteix més virulència en la seva manifestació quan CiU és al Govern de la Generalitat que quan passa a l'oposició. Una raó d'això podria ser que les friccions entre els dos partits són més destacades per la premsa quan CiU té el plus d'atenció mediàtica que li dona estar al poder. Una altra, que alguns mitjans volen accentuar la crisi nacionalista per erosionar el Govern. També es podria considerar que quan ja no hi ha el risc de perdre la majoria governamental, CDC i especialment UDC perden la principal arma per forçar aquiescències o contrapartides. En qualsevol cas, fora del Govern de la Generalitat les crisis no poden ser tan dramàtiques perquè no perilla l'estabilitat de l'executiu de Catalunya. El fet que els conflictes entre partits més presents recentment a la premsa han estat els protagonitzats per PSC, ERC i IC, al sí del Govern tripartit, reforçaria la hipòtesi mencionada sobre el plus que suposa estar al poder pel que fa al conflicte. Aquest treball, però, no fa cap comparació amb el tripartit i es limita al seu objecte d'estudi, CiU.

Successió de conflictes. Les repetides controvèrsies entre CDC i UDC fan possiblement que la percepció pública de cada cas no sigui només la d'un conflicte concret, sinó que l'arbre es vegi en el context d'un bosc de desavinences, la qual cosa agreujaria la situació conflictiva de cada moment. Si la seqüència de la successió de conflictes és

ràpida, també podria produir-se en certs moments un solapament de conflictes, de manera que un episodi encara no ha acabat quan comença un altre. D'altra banda es diria que la idea de gravetat de la confrontació també és transmesa per la coincidència i rapidesa del gruix de la premsa en informar i opinar sobre l'aparició d'un conflicte. La nostra hipòtesi en relació amb els punts que acabem d'assenyalar és que en algunes de les situacions d'estudi l'acceleració de la seqüència dels mateixos conflictes i de la reacció de la premsa contribueix a agreujar la disputa.

Quan duren? És propòsit d'aquesta tesi tractar de determinar si hi ha alguna constant en l'extensió dels conflictes, tant temporal (número de dies) com física (número de pàgines). Partim de la hipòtesi que la llargada en el temps és molt semblant en el cas dels períodes conflictius greus. Això tindria a veure amb la necessària successió de les normals fases del conflicte -naixement, desenvolupament i mort (o dormició)-, i també amb la quantitat de temps que els diaris estan disposats a focalitzar la seva atenció en un fet polític sense patir fatiga informativa. Igualment hi hauria certa coincidència entre la quantitat de temps que el conflicte abasta a cada diari: el mimetisme que normalment hi ha entre els mitjans sobre el temari informatiu faria que els diaris segueixin fent-se ressò dels xerrells del conflicte, si més no amb un menor espai, si veuen que d'altres ho fan i encara que pel mitjà en qüestió ja no fossin una prioritat. En canvi, pel que fa a l'extensió en paper, segurament hi ha diferències entre els mitjans, no només atribuïdes a la qüestió tècnica de la diferent paginació global i la dedicada a les seccions de Política i Opinió a cada diari.

EL ROL DE LA PREMSA

Més enllà de la transmissió del conflicte. Com ja s'ha dit abans, la hipòtesi en relació al rol de la premsa és que el seu paper és d'actor del conflicte, però no d'actor principal: el conflicte seria entre dos (CDC i UDC) i no entre tres. Una vegada tipificat aquest rol a l'apartat de definició del conflicte abans esmentat, ara es tracta d'especificar la implicació dels diaris en relació a les fases i variables del mateix. De partida creiem que la premsa no provoca el conflicte, però segurament condiciona la manera de la seva aparició i influeix decisivament en el seu desenvolupament.

Implicació diferent de cada diari. D'acord amb les reflexions personals prèvies a

l'execució d'aquell treball, les quals haurem de verificar amb les corresponents anàlisis, un paper determinant hi jugaria *La Vanguardia* a l'hora de marcar les etapes del conflicte, tot exercint el seu caràcter de diari de referència habitualment reconegut, singularment pel que fa a l'agenda política. La menor incidència en el desenvolupament del conflicte la tindria l'*Avui*, amb un paper de procurar la distensió entre CDC i UDC degut al seu compromís amb les parts. La intervenció d'*El País* seria una mica més gran que la d'*El Periódico*, però els dos amb un paper menys decisiu que el de *La Vanguardia*.

B. L'ACTITUD DE LA PREMSA

CONFLICTIVITAT

Relats amb sentit dramàtic. A part de la implicació de la premsa en relació amb les fases i variables del conflicte, els mitjans poden incidir-hi al llarg del conflicte tot remarquant la conflictivitat entre CDC i UDC o be traient-li tensió. La hipòtesi que aquí contemplem és que, atès que normalment el sentit dramàtic del relat periodístic tendeix a accentuar el conflicte, especialment als titulars, en el cas de la confrontació entre convergents i democristians també la premsa en general haurà de subratllar la tensió. Una altra manera que tenen els mitjans d'insistir en la conflictivitat a CiU és posar el conflicte concret en el context d'una baralla contínua. Com actuen els quatre diaris analitzats en relació a aquestes categories? Haurem d'observar les dades que surtin de l'anàlisi de contingut, però a tall d'hipòtesi a partir de la impressió personal és que *La Vanguardia* destaca més la conflictivitat que la resta de diaris, i qui menys és *l'Avui*.

FOCALITZACIÓ

Atenció alterna. Examinar si els diaris focalitzen el seus relats i comentaris més en un partit que en l'altre servirà per treure unes primeres conclusions sobre inclinacions en favor d'un dels dos socis. No es fàcil avançar quin podrà ser el resultat sobre aparicions d'actors, repartiment del paper de protagonista, tria del subjecte dels titulars i atribució de fonts. Estimem que pot haver-hi un cert equilibri global, tenint en compte que és normal que els diaris procurin almenys una aparent equidistància formal, alternant les informacions de acció/reacció, rèplica i contrarèplica pròpia d'una discussió. A més, certa inclinació d'uns diaris en determinades categories es podria compensar amb la dels altres, i el desequilibri que podria haver en un conflicte també es compensaria amb el que passa en un altre.

JUDICI

Més simpaties cap a CDC? Sobre la posició última dels mitjans en relació als dos socis nacionalistes -si en definitiva estan a favor de l'un o de l'altre-, qualsevol consideració a priori és especialment arriscada. L'expressió de suport es pot fer en diferent graus i amb

gran varietat de matisos; es pot comprendre l'actitud d'un partit sense necessitat de manifestar enuig cap a l'altre; l'enfocament que fa cada diari pot variar a cada conflicte, etc. A l'anàlisi qualitatiu tractem de descobrir quines són les actituds finals dels diaris mitjançant una tríade de preguntes que atenen diferents aspectes: a qui es dona la raó, si s'assenyala víctima i/o agressor, si es percep un repartiment de premis i càstigs. La impressió personal és que, donada l'adscripció ideològica dels integrants de la professió periodística de Barcelona, entre els periodistes pot haver-hi més rebuig cap a UDC com a partit, per la seva insistència en defensar valors tradicionals com ara la família o la seva posició en qüestions morals (matrimoni homosexual, avortament), que cap a CDC. Malgrat que segurament per a molts Convergència queda encara a la dreta dels seus plantejaments, aquest partit sembla generalment més modern i més “mainstream” que no pas el democristià. De tota manera, aquest raonament sobre l'adscripció ideològica de les redaccions queda fora de la validació científica d'aquesta tesi. Aquí la hipòtesi és que, en el seu conjunt, la premsa expressa més simpatia cap a CDC, al marge dels motius. Algun diari pot discrepar; altres poden compensar la seva menor sintonia cap a UDC amb el desig de deixar més malament CDC, el principal partit de CiU; pot haver-hi falta d'unitat de discurs als articles d'un mateix mitjà... Però creiem que el resultat final probablement parlarà, amb els seus matisos, d'un tracte més favorable cap als convergents.

ELS DIARIS

La Vanguardia i la seva relació amb Duran. Dels anys personalment dedicats al periodisme polític a Catalunya queda la certesa d'una estreta relació del líder d'Unió amb *La Vanguardia*. En tot cas, amb certes persones d'especial poder decisorí d'aquest diari, i més estreta que la que Duran tenia amb la resta de rotatius. La sospita que volem comprovar és que *La Vanguardia* va enfocar el conflicte més aviat des d'UDC, sovint fins i tot destacant la confrontació o subratllant la distensió d'acord amb el que serien els interessos de Duran. Això probablement sense carregar contra CDC, donat que, com a diari de centre-dreta, tindria cura de no fer especial mal a la marca CiU.

El Periódico i el seu enquadrament polític. La vinculació d'*El Periódico* amb l'espai polític socialista fa que aquest diari vegi normalment CiU des de l'altre costat del tauler partidista. Això li portaria a informar i comentar el conflicte entre CDC i UDC amb un

interès d'erosionar el Govern de la Generalitat mentre els nacionalistes van ocupar el poder autonòmic. Seria un relat dels problemes que Pujol i el seu partit tenen amb llur soci. Malgrat tot, en un diari que a vegades no ha vist malament la “sociovergència” hi hauria més rebuig dels democristians que dels convergents. *El Periódico* no insistiria especialment en la confrontació interna una vegada CiU deixa de governar Catalunya. Al cap i a la fi, la seva relació amb el conflicte seria la pròpia de qui manté un cert cert distanciament respecte a un espai polític més aviat aliè.

El País, marc espanyol. Dels quatre diaris escollits per aquesta recerca, *El País* és l'únic que té la seva redacció principal fora de Barcelona i de Catalunya. Aquesta característica de mitjà de difusió estatal haurà de tenir alguna influència a l'hora de presentar el conflicte. Amb referents fora de “l'oasi català”, l'actitud d'*El País*, diari oposat a CiU, seria més ideològica que no pas simplement tàctica (al marge de si CiU està o no al front de la Generalitat). Destacaria la conflictivitat sobre la base d'una confrontació estructural derivada de diferències ideològiques entre CDC i UDC, amb referències al marc polític espanyol.

Avui, diari nacionalista. L'adscripció nacionalista de l'*Avui* fa que aquest diari vegi el conflicte a CiU com una cosa pròpia. La seva actitud seria la de qui triga en admetre l'existència d'una crisi i intenta transmetre menys conflictivitat a l'opinió pública, tot i dedicar-ne ampli espai donat l'interès dels seus lectors. L'esforç per desactivar el conflicte ja no seria necessari quan CiU és a l'oposició i no hi ha risc de perdre el poder. L'aliniament amb CiU podria portar en algun moment a acusar la premsa d'exagerar les picabaralles entre convergents i democristians. Tot i buscar una equidistància entre CDC i UDC, faria més costat del partit més gran.

1. MARC TEÒRIC

1.1. TEORIA DEL CONFLICTE. PRINCIPIS GENERALS

1.1.1. DEL FUNCIONALISME A LA TEORIA DEL CONFLICTE

1.1.1.1. De Parsons a Dahrendorf

La teoria del conflicte es formula en el camp de la sociologia a finals dels anys 50 i durant els anys 60 com a reacció al funcionalisme, aleshores dominant. Autors com ara Ralf Dahrendorf, David Lockwood, John Rex i Lewis Coser contesten les tesis de l'escola de Talcott Parsons, les quals combinen el funcionalisme amb un especial èmfasi en el consens social. Tot i que de llavors ençà s'han realitzat molts estudis sobre el paper central que juga el conflicte en la societat, la teoria del conflicte no s'ha mantingut com una escola de pensament diferenciada. Això no constata un fracàs sinó més aviat un encert; el seu argument original ha estat plenament acceptat: totes les teories sociològiques han hagut de dir alguna cosa sobre l'existència del conflicte en la vida social (MENNELL, 1983). Aquesta assumpció de la importància del conflicte per a explicar la realitat dona raó de la seva extensió a les ciències socials en general, més enllà de l'estricta camp de la sociologia. Ha passat de ser una escola pròpia a constituir un element d'interdisciplinarietat.

A *The Science of Conflict* (1982) Schellenberg defensa el caràcter de ciència dels estudis sobre el conflicte, tant des d'un sentit positiu com normatiu i precisa que si en alguns aspectes això no és del tot evident és perquè es tracta encara d'una "emerging discipline". La interdisciplinarietat d'aquesta matèria permet que sigui abordada des de diverses perspectives: biològica (lluita per la supervivència), sociopsicològica (enfrontament d'interessos d'individus) i sociològica (enfrontament d'interessos de grups).

El funcionalisme és l'escola sociològica que estudia tots els problemes sota l'aspecte del funcionament equilibrat i perfecte de les societats i els seus "subsistemes", tot analitzant cada fenomen en tant que contribueix a mantenir l'harmonia al sistema. Però des d'un punt de vista empíric, es comprova que les societats no formen conjunts totalment harmònics i equilibrats, sinó que també inclouen diferències entre grups, valors inconciliables i expectatives. El conflicte és un fet social universal i fins i tot,

potser, un element necessari de tota la vida social.

Des del mateix funcionalisme, que negava als conflictes cap funció i que ni tan sols els considerava un fenomen social, hi va haver alguns intents d'explicar la innegable realitat del conflicte, segons repassa Dahrendorf (1971:108-118). Atès que les teories de Parsons asseguraven que les lluites i conflictes entre grups no poden sorgir de l'estructura de la societat, ja que aquesta és una construcció completament funcional, Elton Mayo (a *The Social Problems of an Industrial Civilization*, de 1952) va atribuir als conflictes causes meta-socials, és a dir, individual-patològiques. Una mica més enllà va anar R. K. Merton (a *Social Structure and Anomie*, de 1957), que va mantenir el sistema social equilibrat i el seu funcionament perfecte únicament com a model, evitant-ne qualsevol connotació normativa, de manera que admetia que hi podia haver sistemes socials que funcionen i altres que no. Des d'aquesta perspectiva, el conflicte passa a ser una "disfunció", és a dir, contribueix a que la societat no funcioni; els conflictes són una força destructiva i disgregadora del sistema. En aquest itinerari de progressiva acceptació de la realitat del conflicte dins l'escola funcionalista, Lewis Coser protagonitza l'intent més seriós. Coser (a *The Functions of Social Conflict*, de 1956) considera els conflictes com a "funcionalment positius", ja que poden eliminar els elements disgregadors d'una relació i restablir la unitat.

Dahrendorf veu en aquests intents la prova de la incapacitat de la teoria funcionalista d'extreure dels conflictes socials tota la seva capacitat explicativa de la realitat i formula una teoria pròpia basada precisament en el conflicte, obrint una línia d'aportacions científiques a la que contribuiran altres autors.

Al llibre *Sociedad y Libertad*, la primera versió del qual data de 1961, l'investigador d'origen alemany defineix el conflicte com "todas las relaciones contrarias, originadas estructuralmente, de normas y expectativas, instituciones y grupos" (1971:118 i ss). "Mi tesis -afegeix- es que la misión constante, el sentido y efecto de los conflictos sociales se concretan en mantener y fomentar la evolución de las sociedades en sus partes y en su conjunto (...) Los conflictos son indispensables como un factor del proceso universal del cambio social". "La finalidad y la efectividad de los conflictos sociales consiste en mantener despierto el cambio histórico y fomentar el desarrollo de la sociedad".

Mentre que per la teoria estructural-funcional el punt de referència de l'anàlisi és el sistema social, considerat com un equilibri, per a aquesta altra proposta teòrica, la referència és el canvi al qual està sotmesa tota societat en tot temps i en tot lloc. Certament, els conflictes no són la causa del canvi social, però són un dels factors que determinen la forma i la dimensió del canvi. L'analogia entre organisme i societat és la base de la teoria estructural funcional; per a la teoria del conflicte, la societat humana és una unitat "sui generis". Segons la primera d'aquestes escoles, el conflicte i el canvi representen desviacions patològiques de la norma del sistema equilibrat; per a la segona, el que és patològic a la societat són l'estabilitat i la rigidesa. En el funcionalisme, els problemes de conflicte són fenòmens marginals de la vida social, mentre que, en canvi, constitueixen el centre de tota anàlisi que es fa des de la teoria del conflicte.

Aquestes dues visions, de fet, enllacen amb dues línies de pensament de certa tradició en el camp de la sociologia. D'una banda la que reconeix certa fertilitat als conflictes socials i la seva influència en el procés històric (Kant, Hegel, Marx, Sorel, Aron, Gluckman, Mills), i d'altra la que posa l'accent en l'ordre (Comte, Spencer, Pareto, Durkheim, Weber, Parsons).

En aquesta selecció de pensadors realitzada per Dahrendorf es fa esment a Karl Marx i és cert que entre els dos autors hi ha alguns punts de connexió. Però més que parlar d'un investigador "more influenced by Marxism" (MENNELL, 1983), com anota *The Macmillan Student Encyclopedia of Sociology*, especialment en relació amb la seva obra *Class and Class Conflict in Industrial Society*, de 1969, s'ha de destacar que les teories de Dahrendorf van en realitat contra un dels punts nuclears del pensament de Marx: la dialèctica marxista desapareix quan s'arriba a una societat sense classes; a l'etapa ulterior de la dictadura del proletariat la societat està en equilibri. La teoria del conflicte, per contra, rebutja la utopia d'una futura societat que tingui un funcionament perfecte sense confrontacions internes: una mena de "societat sense classes" o un "paradís a la terra". "Si la utopía se convierte en realidad se hace siempre totalitaria; pues sólo una sociedad totalitaria conoce 'de facto' -al menos, en apariencia- aquel consenso y unidad universales, aquella gris uniformidad de los iguales que caracterizan a la sociedad perfecta. Quien quiere conseguir una sociedad sin conflictos ha de hacerlo por el terror y la fuerza policíaca; pues ya sólo la idea de una sociedad sin conflictos es un acto de violencia cometido contra la naturaleza humana" (DAHRENDORF, 1971:121 i 122).

Les dues línies sociològiques abans assenyalades estan directament relacionades amb les dues solucions que s'han donat a la història del pensament al problema de l'ordre a la societat i la integració dels seus membres. D'una banda la que defensa, seguint el contracte social de Rousseau, que la societat i la cohesió social resulten d'un consens lliure i universal, i de l'altra la que, d'acord amb la visió de Hobbes, creu que els homes constitueixen les societats traspasant determinades llibertats a un poder central per tal de protegir-se d'una guerra de tots contra tots.

El desenvolupament d'aquests posicionaments porta a la formulació, respectivament, de la teoria del consens de la integració social (tota societat és un sistema constant i estable d'elements, els quals mantenen un equilibri i contribueixen al funcionament de la societat gràcies al consens de tots ells sobre determinats valors comuns; aspectes aquests que donen lloc a les tesis de l'estabilitat, l'equilibri, el funcionalisme i el consens) i de la teoria coactiva de la integració social (tota societat i els seus elements estan sempre sotmesos al canvi; es tracta d'un sistema d'elements contradictoris entre sí i explosius; cada element contribueix al canvi; tota societat es manté gràcies a la coacció que alguns membres exerceixen sobre els altres: tesi de la historicitat, l'explosibilitat, la disfuncionalitat i la coacció).

Aquesta dualitat entre el consens i la dissensió és destacada per altres autors. Jack C. Plano (1982) utilitza els conceptes oposats de conflicte i cooperació, mentre que James A. Schellenberg (1982) parla de forces de divisió d'una banda i de forces de cohesió de l'altra, i també d'estudis sobre el conflicte i sobre la pau. Però en general els investigadors admeten que el consens és una categoria subordinada a la del conflicte, més general. Schellenberg, per exemple, precisa que "an understanding of peace usually requires an analysis of the underlying forces of conflict, while the study of conflict does not always imply a corresponding attention to peace". El consens entre dos o més actors troba la seva explicació precisament en el conflicte al qual aquest concret consens fa referència.

Dahrenforf conclou que només pot donar-se una teoria satisfactòria del conflicte social si es pren com a rerefons la teoria coactiva de la integració social. Si per al teòric del consens el conflicte és un fenomen excepcional i patològic, per al teòric del conflicte,

aquest és un factor necessari en tots els processos de canvi. Tota vida social és conflicte, perquè és canvi. “En el conflicto, por tanto, se halla el núcleo creador de toda sociedad y la oportunidad de la libertad, pero al mismo tiempo el reto para resolver racionalmente y controlar los problemas sociales” (1971:208). En el resum dels postulats de Dahrendorf que Jesús Giner fa al *Diccionario crítico de Ciencias Sociales* (2009) aquest autor qüestiona només alguns aspectes de les posicions del pensador germano-britànic. Dahrendorf sembla oblidar “la posibilidad de que las contradicciones sociales no siempre llevan necesariamente a conflicto social”, perquè a vegades “se produce la coexistencia pacífica de elementos contradictorios”. Aquest objecció, però, no té en compte que també hi ha la possibilitat de conflictes latents, amb molt baix nivell de conflictivitat; difícilment hi ha absoluta harmonia entre elements contradictoris.

Entre els sociòlegs que posteriorment també han focalitzat els seus plantejaments en el conflicte hi ha el britànic Anthony Giddens (1995), tot i que per a aquest autor britànic el concepte fonamental -“indispensable en teoría social”- és el de contradicció, en el qual ell distingeix entre contradicció existencial i contradicció estructural: la primera afecta els éssers individuals i la segona les societats. “Contradicciones estructurales denotan los caracteres constitutivos de sociedades humanas. Sostengo que los principios estructurales operan en contradicción. Entiendo por esto que los principios estructurales operan en términos de reciprocidad pero también entran en conflicto” (1995:222 i 223).

Giddens defineix el conflicte com “una lucha real entre actores o grupos”, la qual cosa podria identificar-se amb el que a la teoria del conflicte és el conflicte manifest. La contradicció és un concepte estructural i el conflicte no; “una contradicción no alimenta inevitablemente un conflicto; ello se debe a la gran variabilidad de las condiciones bajo las cuales los actores no sólo tienen conciencia de sus intereses sino además tienen la capacidad y la motivación de actuar con arreglo a ellos” (228). “Es probable –afegeix més endavant Giddens- que una contradicción se eslabone con un conflicto cada vez que consecuencias perversas se sigan o que los interesados consideren esperable que se sigan” (341).

1.1.1.2. El conflicte i la seva raó: el poder

1.1.1.2.1. *Definició del conflicte*

Els investigadors defineixen el conflicte com la relació entre contraris, que té un origen estructural i es concreta en una pugna d'interessos. Amb un cos comú i algunes aportacions diferenciades destaquen les següents definicions de conflicte. Ralf Dahrendorf: "Todas las relaciones contrarias, originadas estructuralmente, de normas y expectativas, instituciones y grupos"; Jack C. Plano: "A type of interaction characterized by antagonistic encounters or collisions of interests, ideas, policies, programs, and persons or other entities"; Deutsch: "Conflict exists whenever incompatible activities occur... An action that is incompatible with another action prevents, obstructs, interferes, injures, or in some way makes the latter less likely or less effective". Aquest últim autor és citat per Michael E. Roloff (1989), per qui el conflicte és, d'una banda, una "tendència inherent" de l'home, "penetrant i inevitable", i part de l'experiència humana; i d'altra banda quelcom que no és "anormal" i que, tractat convenientment, pot millorar la condició humana.

La major part dels teòrics coincideixen en atribuir l'origen dels conflictes al repartiment del poder. "Power is the central reality around which social conflict occurs. Power imbalances are the basic underlying cause of social conflict situations", segons James H. Laue (1972). En la mateixa línia es manifesta Dahrendorf (1971): "Sin negar la importancia de la multiplicidad empírica de las diferencias de categorías entre los hombres, que son causa de conflictos, me atrevería a afirmar que todas estas desigualdades de categoría podrían reducirse al desigual reparto del poder en los grupos sociales, de modo que los conflictos aquí considerados son siempre conflictos en razón del poder y acerca del mismo". D'altres al concreten com la lluita per la riquesa, el poder i el prestigi (JOHNSON, 2000). Stephen Robbins parla de vetllar pels propis interessos: conflicte és "un proceso que se inicia cuando una parte percibe que otra la ha afectado de manera negativa o que está a punto de afectar de manera negativa, alguno de sus intereses" (1994:461).

Efectivament, d'acord amb la teoria del conflicte, el poder (el seu manteniment, guanyar-ne de més o treure'l a l'oponent) -un poder en sentit ampli, entès a vegades com l'atenció al propi interès- és la meta de les parts en conflicte. El conflicte apareix perquè el poder mai (o molt rarament) renuncia a sí mateix de manera voluntària. El poder només pot ser desenvolupat o tret (LAUE, 1972). Fins i tot quan es matisa que les

relacions de dominació són complexes -no sempre el conflicte sorgeix perquè qui té l'autoritat la vol mantenir i els que no la tenen volen aconseguir-la (GINER, 2009)-, es dibuixa una situació de lluita de poder: “a menudo se intenta modificar el orden establecido desde la propia autoridad para conseguir la permanencia del statu quo”.

1.1.1.2.1. *Influència, autoritat, domini i competència*

El poder pot revestir una certa gradació en el seu exercici. Pot ser interessant concentrar aquestes consideracions en tres estadis de fronteres desdibuixades -influència, autoritat i domini -, previs tots tres a una situació de poder absolut, en la qual normalment queda eliminat el conflicte en la seva manifestació pública.

Dennis H. Wrong (1988) es refereix a la influència com el concepte més genèric i defineix el poder com una subcategoria: és la capacitat de produir efectes intencionats i previstos en els altres (és la influència efectiva i intencionada, en oposició a una influència no intencionada). Aquest poder intencionat pot manifestar-se de quatre maneres: força (física -violenta i no violenta- i psíquica), manipulació, persuasió i autoritat. En aquesta última el que és important no és ni la presentació d'arguments ni el seu contingut (són dues notes definitòries de la persuasió), sinó la tramitació d'ordres i la seva acceptació en funció de la font de la qual procedeixen. La relació entre poder i autoritat també és destacada per Steven Lukes (1979), mentre que Talcott Parsons (1969) limita el concepte d'influència a l'àmbit de la persuasió i l'oposa al de poder. El concepte del poder, de totes maneres, és “essencialment controvertit”, com conclou Lukes (2002) a l'hora d'actualitzar les seves primeres aportacions.

Sobre el domini, seguint el concepte d’“associacions de domini” de Max Weber, s'estén Dahrendorf (1971). Segons la definició weberiana, domini és “la oportunidad de hallar obediencia para un mandato de un contenido dado en personas susceptibles de recibir dicho mandato” i les associacions que es creen tenen les següents característiques: designa una relació de supra i subordinació entre dos elements i grups; s'espera de la part supraordinada que controli la conducta de la part subordinada mitjançant ordres, indicacions, advertiments o prohibicions; es limita a continguts determinats i a persones susceptibles de mandat; no és mai (a diferència del poder absolut) un control total sobre els altres.

Les situacions de poder descrites fins ara remetent a relacions de supra o subordinació entre dos individus o grups. Quan es tracta d'unitats de poder semblant es produeix una situació de conflicte de "competència" (també de "lluita proporcional", "relacions internacionals") en la qual els individus o grups pugnen per millorar la pròpia posició. Igualment es dona una cristallització social d'expectatives no susceptibles d'acord ("conflicte de rols"), una dinàmica dels grups propis i aliens ("conflicte de minories"), etc. Les relacions de poder encara són més complexes si es tenen en compte conceptes tals com l'efectivitat del poder, la diferència entre poder potencial i actual (la "latency of power": "having power" i "exercising power") i la reciprocitat de la influència (WRONG, 1988).

1.1.2. ELEMENTS DE LA TEORIA DEL CONFLICTE

1.1.2.1. Classes de conflicte

Els conflictes poden ser objecte de diverses classificacions. En aquestes pàgines se segueixen quatre criteris de classificació: un segons la seva manifestació, per la qual els conflictes poden ser latents o manifestos i conjunturals o estructurals; i tres segons els actors. D'acord amb la categoria dels actors, els conflictes poden ser entre parts, entre supraordinats i subordinats i entre el tot i la part; d'acord amb l'àmbit dels actors poden ser intrapersonals, interpersonals, intragrups i intergrups, i d'acord amb el nombre d'actors, els conflictes poden ser bilaterals, trilaterals i multilaterals. En aquesta última classificació es presta atenció al peculiar rol del tercer.

1.1.2.1.1. *Latent/manifest, conjuntural/estructural*

Una primera distinció entre els conflictes és la que atén a l'estat de la seva manifestació. Un conflicte pot no aparèixer públicament i fins i tot pot restar amagat als ulls dels seus actors quan no són conscients dels seus interessos i de la situació en què aquests es troben. Però com que el conflicte neix de l'estructura de la societat hi ha situacions objectives que assenyalen la presència d'un conflicte que en aquest cas és latent. Quan aquest conflicte és subjectivat pels seus actors, surt a la superfície i passa a conflicte manifest. Hi ha autors que el latent no el consideren conflicte (Giddens, per exemple,

com s'ha vist, distingeix entre el concepte general de contradicció i el més específic de conflicte, destinat al manifest) i centren les seves investigacions en el conflicte manifest. Dahrendorf, en canvi, no només hi insisteix, sinó que en ocasions (1972) parla d'una tercera classe de conflicte que ve a ser la tornada a la profunditat d'un conflicte que havia estat manifest: el conflicte "desviat" ("umgeleiteter"), que canvia tant les seves manifestacions externes que fins i tot pot deixar de ser manifest.

Una altra classificació és la que distingeix entre conflictes de caràcter conjuntural i conflictes de caràcter estructural. Des de la perspectiva de la política comparada, Daniel-Louis Seiler (1982) recull les notes característiques d'ambdues classes de conflictes: la primera neix de l'esdeveniment i d'allò singular, i pot resoldre's mitjançant la presa de les decisions adients o per l'extinció natural de les seves causes; la segona troba la seva font en la mateixa estructura contradictòria de la societat i presenta més dificultats per a una superació: o bé se suprimeix la contradicció modificant el sistema (revolució) o bé es redueixen els efectes de la contradicció mitjançant la institucionalització del conflicte (separació).

1.1.2.1.2. *Inter pares, entre supra i subordinats, entre el tot i la part*

Una de les classificacions més conegudes de les diferents espècies de conflictes socials és l'establerta per Dahrendorf (1971:184-188) a partir de dos criteris: segons el volum de la unitat social dins la qual existeix el conflicte i segons la categoria dels grups o elements que participen en els conflictes.

La primera variable dóna lloc a cinc espècies de conflicte: A. Conflictes dintre i entre rols socials individuals; B. Conflictes dintre grups socials; C. Conflictes entre agrupacions socials organitzades ("grupos de interesos") o no organitzades ("cuasigrupos") dintre sectors regionals o institucionals en les societats; D. Conflictes entre aquestes agrupacions, però que afecten tota una societat (en el sentit d'una unitat estatal territorial); E. Conflictes dintre unitats majors d'unions entre dos països o dintre federacions més àmplies que poden abastar tot el món. Amb l'aplicació de la segona variable es configuren altres tres tipus de conflicte: 1. Conflictes entre dues parts de la mateixa categoria; 2. Conflictes entre contendents que, des del punt de vista de la seva rellevància, són superiors o inferiors; 3. Conflictes entre el total de la respectiva unitat i

una part de la mateixa.

De la combinació d'aquests dos criteris surten quinze espècies, que es poden agrupar entorn d'algunes teories específiques: del "conflicte de rols" (A1, A2, A3), de la "competència" (B1, C1); de la "lluita de classes" (B2, C2, D2); de les "minories" i la "conducta desviada" (B3, C3, D3); de la "lluita proporcional" (D1), i de les "relacions internacionals" (E1, E2, E3). Entre aquestes espècies hi ha algunes que caracteritzen preferentment determinades èpoques i societats, mentre que d'altres han tingut un significat semblant en tots els temps i societats, com és el cas de les diferències entre supra i subordinats.

1.1.2.1.3. *Intra i interpersonal, intra i intergrup*

Més senzilla és la classificació de Michael E. Roloff (1989: 486-502), però igualment aporta algunes consideracions que són també útils al propòsit d'aquesta investigació. Separant aquells aspectes més vinculats a la relació entre conflicte i comunicació, els estudis de Roloff estableixen quatre classes de conflictes: intrapersonal, interpersonal, intragrupal i intergrup. Els dos primers afecten la persona com a individualitat, tant en el seu interior com en la seva relació amb un altre individu, i es basen en la "incertesa" personal (un concepte que l'autor relaciona amb la predicció i el control d'esdeveniments) i en la incompatibilitat. Aquestes dues espècies no constitueixen conflictes socials.

El conflicte intragrupal inclou també determinades manifestacions de conflictes intrapersonals (disconformitat amb el rol que es juga a una organització) i interpersonals (relació superior-subordinat) però aquests es registren en el marc d'un grup organitzat. Roloff defineix els membres d'una organització com les persones que es veuen a sí mateixes com a part d'un cos formalment interconnectat i interdependent d'individus. El conflicte organitzacional succeeix quan els membres s'ocupen d'activitats que són incompatibles amb les que fan els seus col·legues en el treball, els membres d'altres col·lectivitats o individus no afiliats que utilitzen els serveis i productes de l'organització. Les disputes poden estar focalitzades en la validesa dels mètodes i objectius de l'organització.

El conflicte intergrup al es dona quan els interessos col·lectius d'un grup particular són incompatibles amb els d'un altre. Si el conflicte implica a tots els membres, tant d'un grup com de l'altre, és freqüent que la disputa es porti entre representants dels grups, especialment entre els líders dels dos grups oposats.

1.1.2.1.4. *Bilateral, trilateral, multilateral*

El conflicte apareix a partir de dos elements confrontats, fins i tot en el cas de conflictes intrapersonals, on la tensió es produeix per la contradicció entre les expectatives de l'individu i la realitat (ROLOFF, 1989). La dualitat és el marc del conflicte social per excel·lència, i encara que hi hagi diversos actors confrontats, normalment “en cada caso pueden distinguirse en la unidad social de referencia dos agregados de posiciones, que forman ‘los dos bandos’ en el frente del conflicto” (DAHRENDORF, 1971:196). Així, quan Seger (1976) elabora una classificació de conflictes, presenta sis tipus de confrontació que es produeixen entre dos grups: el conflicte genèric entre dos grups; entre un subgrup i el poder central del grup; entre dos grups d'igual força; entre un grup més fort i un altre de més dèbil; un conflicte indirecte (“Rivalität”), i un conflicte de grups d'interessos compensats.

Per la seva banda, Simmel, citat per Seger, dibuixa diverses “Konstellationen” d'amistats, enemistats i aliances que es generen quan els actors són tres, de manera que el conflicte torna a plantejar-se entre dos bàndols: A, B i C viuen de manera amistosa (no hi ha conflicte); A domina B i C; A i B oprimeixen C; A s'associa amb C contra B; B s'associa amb C contra A; C mata A i/o B o se separa d'ells. Tots aquests processos fan que sovint els dos bàndols no siguin homogenis, tampoc en una altra variant a la que es refereix Blondel (1978): els protagonismes i antagonismes poden ser personals o col·lectius.

La possibilitat que es configuren majories i minories marca el salt qualitatiu que suposa passar de la díade a la tríade. A partir del número tres, segons Julien Freund (1979), la complexitat de les estructures no són habitualment més que addicions a l'establerta per la tríade. De totes maneres, el nombre d'actors no és un element sense importància. La mida del grup condiciona la possibilitat que es generi un conflicte i determina la seva estructura. Un elevat nombre d'actors pot donar lloc a un conflicte multilateral.

La presència de tres actors o grups d'actors en un conflicte no sempre dóna lloc a la tríade: depèn del grau d'involucrament del tercer. D'acord amb Simmel, Julien Freund (1979) presenta aquesta gradació: El tercer es manté fora del conflicte com a mitjancer o àrbitre (rol d'intermediari neutral o imparcial), el tercer no està directament involucrat en el conflicte, però tracta d'aprofitar-se'n (rol del "tercero pícaro" o "tertius gaudens"), el tercer intervé directament en el conflicte o fins i tot el provoca (rol de "divide et impera").

1.1.2.2. Les fases del conflicte

Les fases habituals en tot procés -començament, desenvolupament i conclusió- tenen també la seva manifestació en l'evolució dels conflictes. Però a l'hora de determinar un model propi que s'adapti del tot al procés específic dels conflictes, es poden establir quatre fases -origen, expansió, gestió i resolució-, d'acord amb la classificació feta per Robert G. Meadow (1980). També Dahrendorf (1971) de fet parla de quatre etapes pràcticament coincidents amb les assenyalades (es refereix explícitament a tres - conflicte latent, conflicte manifest i desenvolupament del conflicte- a les quals s'ha de sumar la resolució del conflicte, que tracta separatament).

Altres autors amplien el nombre de fases en un intent de detallar més les diferents passes del procés, però aquestes es poden agrupar en una estructura més reduïda. Així succeeix amb "The Seven C's" de James H. Laue (1972), que enumera fins a set etapes, totes les quals designa amb termes que comencen amb c: "challenge, conflict, crisis, confrontation, communication, compromise, change". Aquestes set etapes les agrupa en tres: "pre, during, post". La primera ("challenge") suposa la sortida a la superfície del conflicte latent, la segona ("conflict, crisis, confrontation" i les de transició "communication" i "compromise") és el desenvolupament del conflicte, i la tercera ("change") és la seva resolució.

1.1.2.2.1. *Origen*

Dahrendorf redueix totes les possibles causalitats dels conflictes socials a una sola: el repartiment desigual del poder en els grups socials. Es tracta d'una causalitat de fons

estructural: és la mateixa estructura de la societat la que porta a l'enfrontament, en diferent grau, de les seves unitats. En un primer moment el conflicte pot ser latent, quan els actors no són conscients dels interessos lligats al seu rol i posició social. El conflicte passa a ser manifest amb el descobriment d'aquests interessos: quan el conflicte estructural objectiu és subjectivat pels seus actors. Després ve el moment de la manifestació visible del conflicte: "Todo conflicto social tiende a manifestarse, a la concreción visible. Donde hay intereses latentes no está lejos su epifanía" (1971:197).

1.1.2.2.2. *Expansió*

L'epifania del conflicte marca ja la seva expansió. Els actors entren en escena i el conflicte arriba a un moment de màxima extensió temàtica i d'actors. És el punt que alguns autors denominen crisi i que Laue defineix com el moment "when persons with power to change the institutional patterns under challenge define the situation as severe enough to demand immediate action and rapid resolution". Com més intens i/o violent és el conflicte, més ràpida és la seva expansió i més aviat s'arriba a la situació de crisi. Establerts els límits del conflicte, s'entra a la fase de gestió.

1.1.2.2.3. *Gestió*

La virulència que poden revestir alguns conflictes es calma una vegada queda definida tota la geografia del conflicte: quin és el motiu del conflicte, quines són les parts i els seus integrants, i quin és el seu objectiu. Tot conflicte assoleix la seva configuració final només en el moment que els elements integrants presenten una identitat organitzada. És llavors quan les parts en conflicte poden posar en pràctica una estratègia, generalment entesa com un pla d'acció curosament elaborat dirigit a aconseguir una meta clarament identificada, la qual pot estar fins i tot orientada a involucrar en el conflicte un altre actor, com apunta Schellenberg (1982), que relaciona aquesta estratègia amb la teoria dels jocs. De cara a la seva estratègia les parts tenen tres opcions bàsiques: negació del conflicte, confrontació i disposició a la negociació. Durant aquesta etapa, el conflicte es pot transformar en un altre, sobretot pel que fa a les seves manifestacions externes.

1.1.2.2.4. *Resolució*

De les tres postures que a judici de Dahrendorf (1971) es poden adoptar per superar una situació conflictiva -intent de supressió, de solució o de regulació del conflicte- només la tercera és adient a les lleis socials del conflicte i garanteix un control efectiu de la seva violència. La repressió no només és un mètode immoral, sinó també ineficaç per tractar conflictes socials. De fet, en la mateixa mesura que s'intenten reprimir els conflictes, aquests augmenten en potència virulenta. Per solució d'un conflicte, Dahrendorf entén tot intent de fer desaparèixer d'arrel qualsevol oposició, la qual cosa jutja igualment inviable, ja que els antagonismes que sorgeixen en les estructures socials no es deixen resoldre teòricament en el sentit d'una supressió definitiva. En aquest voler fer desaparèixer conflictes, Jack C. Plano (1982) es refereix als instruments que fan servir els governs: promeses, premis, càstigs i fins i tot la coerció física.

Rebutjats els termes de supressió i solució, Dahrendorf opta pel de "regulació" a l'hora de referir-se a la postura davant els conflictes que, a diferència de la repressió i la solució, promet tenir èxit, perquè s'adequa a les realitats socials. Els conflictes no desapareixen per la seva regulació, i fins i tot poden mantenir la seva intensitat, però en la mesura que se'ls canalitzi esdevindran més controlables i es podrà posar la seva energia creadora al servei del desenvolupament de les estructures socials. Per a Roloff (1989), les organitzacions mai són capaces de resoldre completament els conflictes, però sí poden arribar a una "quasi resolució" del conflicte.

El control positiu dels conflictes exigeix, segons Dahrendorf, una sèrie de pressupostos: que els conflictes en general i els antagonismes en particular siguin considerats com inevitables, fins i tot justificats (no resoldrà els conflictes qui els vegi com una cosa patològica i no n'hi ha prou amb la resignació davant l'inevitable); que tota intervenció en un conflicte es limiti a la regulació de les formes i renunciï al va intent d'extirpar les causes (no es poden eliminar les causes dels conflictes: regular els conflictes és ordenar les maneres manifestades a l'exterior i aprofitar la seva variabilitat), i que tots els interessats convinguin en certes "regles de procediment" per dirimir les seves diferències.

Aquestes regles, que només seran efectives si des del primer moment no donen preferència o posterguen una de les parts interessades, poden ser les que acordin les mateixes parts en conflicte (normalment, la creació d'una entitat en la qual es trobin

regularment les parts per a tractar els problemes més importants) o les que estableixi una instància mitjançera no implicada en el conflicte (una simple mediació o bé un arbitratge; l'arbitratge forçós és el límit entre la resolució i la supressió de conflictes).

Entre les variants de resolucions negociades, Schellenberg (1982) cita les resolucions populars a través de votacions, la combinació o assimilació de les parts, la separació o segregació de les parts i l'esdeveniment d'un fet extern inesperat.

Els conflictes no desapareixen amb la seva regulació. On hi ha societat hi ha també conflictes. El conflicte regulat queda en cert sentit descarregat. Possiblement, una de les missions fonamentals de la política consisteix en la subjecció racional dels conflictes socials. En determinada mesura, la democràcia i el totalitarisme no són més que dues maneres de tractar els conflictes socials: el totalitarisme es basa en la repressió de conflictes (habitualment presentada com a solució), la democràcia en la seva regulació.

1.1.2.3. Les variables del conflicte

La dimensió dels conflictes es pot mesurar bàsicament d'acord amb dos criteris: la intensitat (segons el grau de participació dels afectats) i la violència (segons l'elecció dels mitjans d'expressió). Els conflictes poden ser més o menys intensos i més o menys violents, sense que la variació en una de les dues escales signifiqui una determinada posició en l'altre, ja que són mesures independents: no tot conflicte violent és necessàriament intens i a l'inrevés.

1.1.2.3.1. *Intensitat/violència*

La dimensió de la violència es refereix a l'expressió dels conflictes, que varia segons els mitjans que trien les parts en conflicte per tal d'imposar els seus interessos. Es tracta d'una escala que en un extrem té la guerra, la guerra civil i qualsevol disputa armada amb perill per a la vida dels que hi participen, i a l'altre extrem hi figura el diàleg, la discussió i les negociacions. Enmig es poden registrar moltes altres versions de conflictes més o menys violents: la vaga, la competència, el debat, l'amenaça, l'ultimàtum, etc.

La dimensió de la intensitat es refereix al grau d'importància que donen al conflicte les parts que hi intervenen i a l'energia que hi inverteixen. Una manera de mesurar això és el pes dels participants de les diferents parts. La intensitat d'un conflicte és gran si aquest importa molt als afectats, és a dir, si els costos de la derrota són elevats.

El fet que un conflicte sigui més o menys intens i/o violent depèn, a més del seu contingut estructural (motiu, finalitat, afectats), d'una sèrie de factors, entre ells la pròpia manifestació dels conflictes (escenificació, medis emprats), la seva superposició i la mobilitat social. La plena manifestació dels conflictes és ja un pas per a suavitzar les seves formes. El més perillós és sempre el conflicte que només és visible a mitges, que no acaba de captar-se i que es manifesta en moviments explosius revolucionaris o quasi-revolucionaris.

Pel que fa a la superposició o separació dels conflictes, cal comentar que els conflictes es poden presentar per separat, de manera que les parts de cada conflicte apareixen com a tals només en un, o bé superposats, de manera que els mateixos bàndols d'hostilitat tornen a aparèixer en diferents conflictes. A mesura que en una societat creixen els fenòmens de superposició, augmenta la intensitat dels conflictes, i pel contrari, minva la intensitat a mesura que l'estructura de la societat esdevé més pluralista, és a dir, ofereix molts i variats sectors autònoms. Quan se superposen distints sectors socials, cada conflicte implica una lluita pel tot; en canvi, si se separen els sectors, ja no hi ha tants interessos en joc en cada conflicte en particular i els costos de la derrota són menors. La superposició també es pot referir als moviments de cada part en un conflicte determinat, de manera que si es distorsiona el natural procés d'alternança entre acció i resposta entre els bàndols i s'acumulen les reaccions, s'agreuja el conflicte.

1.1.2.3.2. *Freqüència/durada*

A tot aquest esquema elaborat per Dahrendorf (1971) li falta una referència a la freqüència del conflicte i en part també a la seva durada. Encara que el factor temps està relacionat amb la virulència del conflicte, ja que una confrontació molt intensa i especialment violenta normalment no és freqüent ni molt llarga, la seva consideració com variable complementa l'anàlisi del conflicte. La freqüència, per exemple, dóna raó de la resolució no completa d'un conflicte -perquè després de tornar a una situació de

conflicte latent apareix de nou de manera manifesta- o de la conflictivitat de les relacions entre dos actors, els quals es barallen sovint per conflictes que tenen algunes característiques diferents però que en el fons tenen les mateixes causes i obeeixen els mateixos interessos.

Roloff (1989) assegura que en el conflicte interpersonal, com més estretes són les relacions, més freqüent i intens és el conflicte, mentre que en el conflicte intragrupal hi ha una sèrie d'elements que poden accentuar l'enfrontament: la mida de l'organització, la seva estructura, el procés de presa de decisions, adaptació al canvi. La forma dels conflictes, segons el parer de Dahrendorf (1972), influeix en el tempo i la radicalitat dels canvis. Com més intens i violent és el conflicte social, més ràpid i radical és el canvi. La situació fronterera és la revolució.

Exposats fins aquí els principis generals de la teoria del conflicte i els elements que la defineixen, es passa a analitzar ara, d'acord amb els objectius de la present investigació, la funció que la comunicació exerceix en la generació i evolució del conflicte, per acabar, en un procediment concèntric, en la concreció del paper que aconsegueixen els mitjans de comunicació i, específicament, la premsa escrita en les relacions de conflicte.

1.2. CONFLICTE I COMUNICACIÓ

1.2.1. LA FUNCIO DE LA COMUNICACIÓ

1.2.1.1. El conflicte, procés de comunicació

La comunicació i el conflicte són interdependents. Ambdós processos poden tenir importants influències mútues. És clar que sense comunicació el conflicte latent no passa a manifest: no hi ha cap canal ni cap missatge que permeti que les parts prenguin consciència de la seva situació. Per a Robert G. Meadow (1980) tot conflicte manifest pot ser entès com un procés de comunicació, ja que l'intercanvi i la comunicació és condició *sine qua non* perquè hi hagi conflicte. Però la comunicació pot ser a més causa, símptoma i/o via de resolució d'un conflicte, com assenyala Michael E. Roloff (1989), o, com afirma Andrew Arno (1984), el conflicte és creat, mantingut i resolt per l'intercanvi de missatges. A aquestes apreciacions cal afegir que el conflicte que coneixem és un conflicte comunicat per les parts i habitualment "reproduït" pels mitjans de comunicació (o "produït" en el supòsit que els mitjans siguin part principal del conflicte).

En el seu estudi *Communication and Conflict*, Roloff vincula els diferents tipus de conflicte amb diferents nivells de comunicació. El conflicte intrapersonal es planteja quan hi ha discrepàncies entre la nova informació que rep l'individu i les previsions que se n'havia fet; el conflicte interpersonal sorgeix quan en la comunicació entre dues persones hi ha percepció d'incompatibilitats o malentesos (per dèficits en la codificació o en la descodificació del missatge); el conflicte intragrupal té a veure amb les comunicacions internes d'una organització (desacord amb atribució de rols, ordres i decisions), i el conflicte intergrup es produeix quan en la seva comunicació dos grups tenen la percepció mútua d'incompatibilitat. Roloff encara parla d'un nivell superior de comunicació, la comunicació de masses, que vincula amb conflictes derivats de l'existència d'activitats incompatibles entre els mitjans de comunicació, els representants de les organitzacions socials, les audiències i/o els grups institucionals. Aquesta referència als mitjans de comunicació no és tant per a posar l'accent en el paper que aquests hi juguen com a actors del conflicte, com per a destacar l'ús que en fan els altres actors socials. "Across communication levels people may experience conflicts in

their internal thoughts, relationships, work environments, and media use”, resumeix Roloff en les seves conclusions (1989:515).

Des de la perspectiva de la comunicació política, el conflicte social presenta quatre funcions, segons Meadow: El conflicte social pot obrir línies de comunicació on prèviament no n’hi havia cap o on els canals de comunicació estaven obstruïts (la comunicació permet que dos actors s’adonin que defensen els mateixos o contraris interessos); serveix com a manera de comunicació (especialment per als “no articulats”); és catalitzador del canvi (sense el conflicte el canvi podria considerar-se com no realitzat), i incrementa la comunicació interna entre els membres d’un grup (reforça les senyes d’identitat i les fronteres del grup).

Dins aquest procés de comunicació, els mitjans de comunicació ocupen unes determinades posicions i juguen uns determinats rols. Els mitjans de comunicació són receptors de missatges de les parts en conflicte i de les fonts que informen sobre elles; són emissors de missatges sobre conflictes noticiables aliens i sobre conflictes en els quals estan involucrats com a parts o com a tercers; sónensors de missatges sobre conflictes noticiables aliens o propis, la comunicació pública dels quals consideren inconvenient per als seus interessos i objectius estratègics; són actors de la informació que ells mateixos o altres mitjans publiquen sobre conflictes noticiables, i són també fonts d’informació per a les parts i els tercers participants en un conflicte noticable.

1.2.1.2. Fases

La comunicació és a l’origen del conflicte: és necessària per a la seva epifania. A i B entren en conflicte si hi ha un intercanvi de missatges. Si no hi hagués comunicació, podria haver contradicció objectiva entre les dues parts (conflicte latent), però no un conflicte assumit (conflicte manifest). Si les parts no tenen consciència d’aquesta contradicció i no identifiquen als seus antagonistes respectius, el seu comportament en el conflicte queda lliurat a l’atzar i no té rumb. Els mitjans de comunicació poden ser a més de transmissors dels missatges de les parts, part involucrada, tot generant el conflicte amb la seva informació i/o opinió.

D’altra banda, ja en l’etapa d’expansió del conflicte, els continguts dels mitjans de

comunicació poden produir una transformació de la qüestió en litigi quan els periodistes atenen només a una dimensió d'un conflicte multidimensional o perceben el conflicte de manera diferent que els participants inicials (MEADOW, 1980).

La gestió del conflicte reclama un fòrum on les parts puguin intercanviar els seus punts de vista, i els mitjans de comunicació en són un de gran importància. Aquesta fase de gestió és el moment de l'aplicació de l'estratègia de comunicació tant de la premsa com dels altres actors del conflicte, tal com seguidament s'explica.

Ara bé, la comunicació no només ajuda a resoldre un conflicte; també el pot allargar i fins i tot impedir la seva desactivació. La funció negativa dels mitjans de comunicació es produeix quan s'oculta un conflicte (la seva manifestació és el primer pas per a la seva resolució), es fa una definició errònia, insuficient o falsa dels termes del conflicte o aquest es tracta d'una manera intermitent o parcial. Moltes vegades els mitjans no cobreixen oportunament l'origen del conflicte, comencen a informar quan el conflicte entra en expansió, es desinteressen per la fase de gestió i ofereixen una versió incompleta de la resolució del conflicte. Normalment, els conflictes tractats pels mitjans ho són quan arriben a la seva fase crítica i/o de resolució. Si la premsa diària, per exemple, compta amb més ocasions per al seguiment informatiu, la premsa setmanal tendeix a concentrar-se en els moments més crítics (BORRAT, 1989). En tot cas, com precisa, Meadow (1980), la resolució del conflicte és incompleta si falta una àmplia disseminació d'informació indicant que les hostilitats han acabat.

1.2.1.3. Estratègia de comunicació (desinformació i llenguatge polític)

L'origen i, encara més, l'expansió del conflicte poden ser conseqüència d'una determinada estratègia de comunicació de qualsevol dels seus actors, però el seu marc habitual és sobretot l'etapa de gestió, estabilitzada ja la situació conflictiva i encarant ja les premisses de l'etapa final de resolució. Existeix una estratègia de comunicació dels actors en consonància amb una estratègia global (en funció dels objectius permanents) i una d'específica (en funció de les característiques concretes del conflicte en qüestió), i tenint en compte els tres components bàsics del càlcul estratègic (objectius, riscos i recursos). Una de les disciplines que més ha desenvolupat l'elaboració de plans de comunicació ha estat el màrketing empresarial, que veu la comunicació com un

instrument de gestió. En aquest àmbit, els conflictes es presenten com a problemes que s'han de resoldre per tal d'aconseguir els objectius de l'empresa (KOTLER, 1974). També el màrketing polític utilitza el pla de comunicació: “la democràcia es un sistema polític que descansa en la comunicació persuasiva” (MARTÍN SALGADO, 2002:37).

L'estratègia de comunicació inclou tant el contingut informatiu dels missatges de les parts, com el llenguatge amb el qual aquests es formalitzen. La desinformació ocupa un lloc important en relació amb els continguts. Tal com assenyala María Fraguas de Pablo (1985) en el seu llibre monogràfic dedicat a aquesta qüestió, la desinformació és arma de les parts en conflicte i la seva presència és símptoma de l'existència d'un conflicte, si bé es registren conflictes on no hi ha desinformació (per exemple els d'extrema violència).

Els mitjans de comunicació poden ser víctima innocent de la desinformació quan l'origen d'aquesta són les seves fonts, però els mitjans també poden ser còmplice o coautor de la desinformació, i fins i tot el seu autor principal, com matisa Borrat (1988). Atès que tota informació és ja una transformació de la realitat (és un producte, no una reproducció), el concepte de desinformació requereix l'existència de “dolo” per part del seu emissor. “La intención desinformativa del emisor, determinada por los objetivos del conflicto. Mientras no haya intención, no hay desinformación” (FRAGUAS, 1985:3).

La desinformació no s'esgota amb la seva utilització contra els antagonistes. És arma per a la guerra psicològica amb l'enemic, però també pot ser argument de la propaganda orientada cap a aquells que es troben en el propi camp o cap a tercers. La desinformació elemental la constitueixen la mentida i l'omissió (no tota exclusió suposa desinformació, cal la intencionalitat).

L'estratègia de comunicació també es materialitza en el llenguatge que utilitzen les parts en conflicte. Les investigacions sobre el llenguatge polític aporten noves perspectives per a l'anàlisi del conflicte del qual s'ocupa aquest estudi, atesa la condició de polítics dels actors que hi intervenen (la premsa també ho és). No obstant això, aquest treball no entra en qüestions de retòrica -tant en la seva variant d'instrument de creació com d'interpretació del discurs, segons la definició de Spang (1979)- ni tampoc en anàlisi de llenguatge o en semiòtica, les quals per elles mateixes constitueixen

disciplines pròpies. Només es fan de passada unes referències generals de la mà de Doris A. Graber (1981), que presenta el llenguatge polític com a aquell que utilitzen els actors polítics per a comunicar qüestions polítiques amb propòsits polítics, i agrupa en cinc grups les funcions d'aquest llenguatge: disseminació d'informació, “agenda-setting”, interpretació i correlació, projecció al futur i al passat i estimulació per a l'acció.

L'àmplia investigació existent sobre comunicació política s'ha enriquit amb algun estudi que especifica el paper de la premsa escrita en els processos de conflicte, cosa que és especialment adient en el nostre cas. En el següent apartat es concreta el paper dels diaris d'informació general en la relació de conflicte entre els diferents actors socials i polítics, per a la qual cosa se segueixen bàsicament les aportacions d'Héctor Borrat (1988, 1989 i 2006).

1.2.2. EL PAPER DE LA PREMSA

1.2.2.1. Actor de conflictes

Les teories que presentaven els mitjans de comunicació com a simples transmissors de l'actualitat i mediadors entre la realitat i la societat -com un mirall o una finestra oberta al món, utilitzant metàfores ben conegudes en teoria del periodisme- han estat justament arraconades. Ha quedat clar que els mitjans de comunicació reelaboren la realitat, ni que sigui pel seu mateix procés productiu, que és bàsicament un procediment d'inclusió, selecció i jerarquització en una tasca de selecció de diferents graus i que ve definida per la figura del “gate-keeper”. Com ha escrit Llorenç Gomis, “el periodista no es essencialmente el hombre que busca las noticias, sino el que las selecciona” (1997:76).

Tot i que Gomis (1987, 1989, 1997) considera que la funció social dels mitjans és la de ser mediador, precisa que aquesta mediació no és un mer posar en comunicació, i afegeix una segona característica del rol dels mitjans: la de ser “intèrpret”. De fet, Gomis defineix el periodisme com un mètode d'interpretació successiva de la realitat, i assegura taxatiu que “todo es interpretación, desde la noticia al editorial” (1987:10): primer perquè els mitjans elegeixen el que consideren més interessant d'entre tot el que ha passat, segon perquè tradueixen la realitat a un determinat llenguatge codificat i

jerarquitzat, i tercer perquè expliquen, analitzen i comenten les seves informacions.

Aquesta no neutralitat, destacada per Denis McQuail (1985), suposa, des de la perspectiva de la teoria del conflicte, que els mitjans juguen un rol de tercer en els conflictes socials i polítics, bé com a part no implicada quan intenten limitar-se a transmetre el conflicte o bé com a tercer involucrat i fins i tot com a part principal si hi intervenen directament. Héctor Borrat (1989), en el seu ampli estudi sobre el periòdic com a actor polític, es mostra d'acord amb Andrew Arno (1984) en el sentit que el periòdic és narrador i tercera part en situacions de conflicte, i que tota notícia és bàsicament una notícia del conflicte d'A contra B, però afegeix que a més de narrador és comentarista i que també pot actuar de part principal en el conflicte.

Per a Borrat, que prèviament defineix el periòdic independent d'informació general com a “verdadero actor político de naturaleza colectiva, cuyo ámbito de actuación es el de la influencia, no el de la conquista del poder institucional o la permanencia en él” (1989:10), el diari és un actor social posat en relacions de conflicte amb altres actors i especialitzat en la producció i comunicació massiva de relats i comentaris sobre els conflictes existents entre actors d'aquest o d'altres sistemes. El presenta, doncs, com a narrador i comentarista de conflictes entre els actors de l'actualitat periodística i alhora com a participant de conflictes polítics a títol de part principal o de tercer involucrat.

En totes aquestes situacions s'ha de considerar el diari com a actor de conflictes. Tant si el periòdic publica continguts sobre conflictes externs en els quals no està involucrat, com si inclou en les seves pàgines conflictes en els quals sí participa, se l'ha de considerar com a actor. I convé fer algunes precisions terminològiques: quan es parla de tercer en un conflicte s'indica que no és part del conflicte, sinó un actor diferent d'A i de B (també diferent de C si el conflicte és entre tres parts), que pot estar involucrat en el conflicte o ser-ne un element extern; i quan es parla de part principal del conflicte s'està assenyalant a A i B (i C). Així, el diari és actor de tots els conflictes que narra i/o comenta (també d'altres conflictes sobre els quals no publica res i en els quals generalment participa amb les seves actuacions no públiques), bé com a tercer - involucrat o no- o com a part principal.

1.2.2.2. Conflictes en els nivells intra, inter i extra

Borrat distingeix tres nivells d'involucrament en els conflictes del periòdic independent d'informació general. En el nivell extra, el periòdic és observador extern -narrador, comentarista- de conflictes que es desenvolupen entre altres actors sense involucrar-lo a ell mateix ni com a part principal ni com a tercer i que aconsegueix el rol d'intermediari neutral, de "tertius gaudens" o de "divide et impera". En el nivell inter, el periòdic és part principal o assumeix un dels tres papers de tercer involucrat assenyalats en les relacions de conflicte que el lliguen amb altres actors. En el nivell intra el periòdic és actor col·lectiu involucrat per conflictes interns que l'oposen amb algú o alguns dels seus components (conflictes entre el tot i la part) o que es plantegen entre els seus components (conflicte entre pars o entre supraordinats i subordinats). En el primer nivell, el diari és actor no involucrat; en el segon és part del conflicte, com a part principal o tercer involucrat, i en el tercer és bàsicament marc de conflictes.

Combinada aquesta classificació amb les actuacions públiques i no públiques dels diaris es genera una variada constel·lació de conflictes latents i manifestos. Com a mitjà de comunicació de masses, el periòdic realitza la majoria de les seves actuacions no públiques (reservades unes, secretes altres) en el procés de producció periodística, mentre que la seva actuació pública és bàsicament el producte periodístic publicat. "Grosso modo", l'actuació no pública (el diari és actor, però no narrador ni comentarista) va lligada amb els conflictes latents, i la pública (hi ha narració i comentari) amb els conflictes manifestos, sobretot si s'entén de manera restrictiva que un conflicte arriba a la seva plena manifestació quan és recollit pels mitjans de comunicació.

Però a banda dels conflictes publicats, en els quals el diari pot estar o no involucrat, el periòdic és participant en conflictes no publicats en els nivells intra, inter i extra. A més dels conflictes intrapersonals i interpersonals que es poden generar en una redacció i entre els col·laboradors externs d'aquesta, els treballs propis de l'elaboració del producte periodístic generen conflictes intragrups a l'hora d'acomplir-se el rol de cadascun dels integrants del col·lectiu del diari. Associacions de domini, problemes d'espai i de temps, diferències de criteris entre pars i entre supraordinats i subordinats, entre la direcció del diari i la seva propietat, entre els diferents departaments (redacció, publicitat, comercial, impressió, distribució) fan d'aquest col·lectiu un espai propici per

a la confrontació interna. “La tasca periodística es fa en el si d’un mitjà molt socialitzat, ahora que molt jeràrquic” (GOMIS, 1989:18).

Els problemes generats tant pel procés de producció com pel seu resultat no només apareixen en el nivell intra; també es reproduïxen en el nivell inter o extra, quan els altres actors pugnen per tenir una determinada presència en els mitjans o aconseguir una determinada orientació de la informació i de l’opinió, o bé es queixen del resultat del treball periodístic. Una particular relació interpersonal és la que es genera entre el periodista i el polític, en la qual entren en joc els rols de cadascú, les seves posicions a les respectives organitzacions i el propi tracte personal.

Aquesta fricció ve en part provocada per la necessitat compartida pels diaris d’informació general de donar senyals -falses o autèntiques- del tracte just i equilibrat dels conflictes noticiables i del pluralisme dels comentaris polítics. El primer aspecte es refereix sobretot als relats informatius i el segon als autors dels comentaris polítics que no són editorials. En ambdós àmbits es generen conflictes, generalment no públics, tant a nivell intra (desacord entre redactor i direcció del diari per una determinada manera d’enfocar la informació, i desacord entre un articulista i la direcció del diari per l’oportunitat o no oportunitat d’un determinat comentari) com en la relació del mitjà amb els altres actors (queixes del diari a una de les parts en conflicte per donar més informació a un altre mitjà, i queixes d’una de les parts per creure que el mitjà el perjudica i/o tracta favorablement l’altra part).

1.2.2.3. Accentuació del conflicte i actor de consensos

L’interès pel conflicte per part dels diaris constitueix a més un element intrínsec de llur funcionament. Els periòdics “privilegian el conflicto como valor o factor de la noticia, como categoría determinante en la selección y jerarquización de los casos y los temas considerados, en el desarrollo de las estructuras narrativas y argumentativas” que es publiquen a totes les seccions (BORRAT, 2006:287 i 288). Per a aquest autor, la notícia mateixa té l’estructura d’un conflicte. Els mitjans, per tant, posant l’accent sobre el conflicte, convertint-se d’aquesta manera en actors.

Tot i que el periòdic és bàsicament un actor de conflictes, també pot ser actor de

consensos, ja que més que la congruència interna del seu discurs li convé articular les veus en les línies que més contribueixin als seus interessos. Quan vol conservar o reforçar les relacions de forces existents, tendeix a utilitzar, sobretot en els seus editorials, els supòsits bàsics de la teoria del consens. Quan les vol modificar, s'inclina per la teoria coactiva. Tendencialment opta per destacar el consens quan informa i comenta sobre els col·lectius més propers als seus interessos, mentre que posa l'accent en el conflicte per referir-se als seus antagonistes actuals o potencials.

En tot cas, com ja s'ha exposat abans, el consens seria més aviat una subcategoria del conflicte. De fet, en l'escala de valors amb la qual el diari selecciona els temes i produeix els seus continguts, el màxim rang li correspon a la conflictivitat, encara que sigui per a introduir-hi alguns factors de consens. Es destaquen els conflictes i sobretot els conflictes de major violència i tensió: la violència assegura al fet noticiable un alt nivell d'importància política i d'interès periodístic. Com més intens i/o violent és un conflicte, més espai li dedica el diari, de manera singular en els escenaris de major rang (portada, editorial), major grau de sincronia existeix entre la narració i el comentari i més comuna és la seva presència a tots els diaris.

1.2.2.4. Personalització

Les pràctiques rutinàries del periòdic, d'altra banda, tendeixen a privilegiar la parella d'antagonistes, per més que les parts en conflicte siguin més de dues. Passa sobretot en els primers relats informatius, aquells que proporcionen la informació bàsica. La parella promet més intensitat dramàtica que les estructures trilaterals o multilaterals. Aquesta reducció de la realitat sol ser corregida en posteriors relats i comentaris, que amplien la perspectiva de la informació bàsica.

Els mitjans de comunicació tendeixen a narrar i comentar tot conflicte en funció dels grans antagonistes individuals que ocupen posicions de poder i de lideratge. Si A contra B enfronta a dos col·lectius, l'antagonisme quedarà expressat en funció de qui ocupa la cúpula del poder tant a A com a B. Això suposa una distorsió de la realitat, però no s'ha de caure en la versió contrària de treure importància a les actuacions individuals i veure-ho tot com una qüestió d'estructures i processos. Com s'ha assenyalat, en els conflictes intergrupals els representants o líders assumeixen la defensa dels interessos del grup i

els mitjans de comunicació reflecteixen i accentuen aquestes individualitats. Segons Martín Salgado, “es más fácil comunicar la información a través de la proyección de personalidades que a través de la discusión de ideas complejas o problemas políticos de carácter más abstracto” (2002:65).

Els actors individuals són participants actius en la trama del conflicte, i aquells actors individuals que ocupen posicions de poder o d'influència constitueixen protagonistes ineludibles per a la seva descripció i explicació. Són els “grans homes” (BLONDEL, 1978), d'acord amb la màxima periodística “Names make news”, que determina la personalització dels conflictes en els seus protagonistes individuals. La distorsió no rau en la focalització en aquests protagonistes, sinó en prescindir d'una anàlisi estructural. Precisament, l'atenció que el diari presta als conflictes estructurals constitueix un dels millors criteris per a avaluar el seu rigor i la profunditat del seu discurs públic. Aquí s'hauria d'aplicar allò que adverteixen Kovach i Rosenstiel (2003: 65) a *Los elementos del periodismo*, i que anomenen “Mixed Media Culture”, en el sentit del perill de la pràctica d'un periodisme “fragmentari”: l'atenció al conflicte *per se* i als protagonismes de determinats actors no hauria de desenfocar el fet de fons.

2. MARC METODOLÒGIC

2.1. PERÍODE I MOSTRA

2.1.1. PERÍODE

El present treball d'investigació estudia el conflicte entre Convergència Democràtica de Catalunya i Unió Democràtica de Catalunya a partir de tres significatius períodes conflictius viscuts entre tots dos partits. Es tracta de les dues principals crisis de CiU, que van tenir lloc el 1996-1997 i a 2001 -dos moments durant els quals la ruptura de la coalició va estar sobre la taula-, i la principal fricció entre convergents i demòcrats des de que CiU va passar a l'oposició, que es produeix el 2006. Els tres conflictes es perllonguen durant quatre mesos cadascun, de manera que aquest estudi s'ocupa d'un total de dotze mesos, entre 1996 i 2006: es tracta de tot un any a la vida de CiU, distribuït al llarg d'una dècada. La llarga duració dels tres conflictes ve determinada pel fet que es tenen en compte no només els moments de crisi sinó tot el procés del conflicte, des de la seva aparició fins a la seva resolució, la qual pot tenir successius tancaments fins que el conflicte queda desactivat. A més, una vegada superat el moment de més tensió, el conflicte pot conèixer ramificacions o nous motius de polèmica que creixen a l'escalfor del conflicte originari.

2.1.1.1. Conflicte 1. De desembre de 1996 a març de 1997

El primer conflicte, que aquí anomenem C1, és el que va afectar els dos partits a finals de 1996 i principis de 1997: va ser el primer cop que les dues formacions van tenir sobre la taula la possibilitat de la ruptura. Les tensions entre convergents i demòcrats certament no eren noves. Els anys anteriors s'havien produït, com a mínim, periòdiques friccions a l'hora de confeccionar les llistes municipals, i desavinences d'altres tipus van ser comunes. Com a crisi notòria, anteriorment s'havia registrat el requeriment posat per Miquel Roca el 1992 de qüestionar el marc de la relació amb UDC com a condició de seguir al càrrec de secretari general de CDC. Però aquest episodi va ser més una crisi interna a Convergència que no pas un conflicte entre els dos partits; en cap moment, a més, la continuïtat de CiU es va presentar davant l'opinió pública com si es trobés en perill. El conflicte de 1996-1997, en canvi, és més greu. És el més significatiu a CiU fins llavors: és el més virulent perquè marca l'entrada en una nova etapa a CiU (la polèmica de 1992-1993 va marcar una nova etapa a CDC). L'abans llunyà horitzó del

postpujolisme comença a concretar-se, i els dos partits forcen les seves posicions, tot topant frontalment. CDC llança el lema de “després de Pujol, Convergència” i comença a destacar les sigles pròpies de CDC que abans quedaven més amagades dintre de CiU. UDC contesta també bruscament a la fiscalització més estreta a la qual li sotmet la direcció convergent. Aquest substancial canvi de paràmetres a CiU és gradual i es succeeixen diversos capítols conflictius, tot i que la raó de fons és la mateixa: aquest canvi de rasant a CiU. Tot aquest període que va de desembre de 1996 a març de 1997 és una mateixa situació conflictiva en les relacions entre Convergència i Unió, la qual cosa justifica la seva consideració com a únic conflicte (C1), però cada capítol de la mateixa (C1a, C1b i C1c) també es pot presentar per separat.

El primer capítol d'aquest conflicte (C1a) va del 7 de desembre de 1996 al 17 de gener de 1997; es produeix a partir del congrés d'UDC i té com a elements de debat el postpujolisme i la proposta democristiana d'una Olivera Nacional. El segon (C1b) abasta del 20 de gener al 21 de febrer de 1997; se centra en l'anunciada disposició de CDC d'anar en solitari a les següents eleccions i en la *guerra* de fixatges oberta entre els dos partits. El tercer (C1c) comprèn del 21 de febrer al 20 de març de 1997; és la confrontació entre democristians i convergents arran de la nova llei de política lingüística. Les dates s'han fixat d'acord amb el dia de l'aparició pública de la polèmica i el dia que es va publicar l'últim article sobre la mateixa. En el C1a i C1c s'han pres com a dates de començament el dia que Duran va fer unes declaracions públiques que aquella mateixa jornada van crear malestar a Convergència. En el C1b, la data escollida fa referència a la publicació d'un esdeveniment de Pujol del dia anterior en una reunió del partit que fins a la seva aparició a la premsa no van fer manifest el conflicte.

2.1.1.2. Conflicte 2. De gener a abril de 2001

El segon conflicte (C2) suposa la següent gran crisi a CiU. La decisió de Pujol anunciada al gener de 2001 de nomenar Artur Mas com a conseller de Presidència amb atribucions de conseller en cap ve a significar la designació de Mas com a successor de Pujol, en tant que probable futur candidat de CiU a la presidència de la Generalitat. Això trenca definitivament l'equilibri personal dels últims anys entre Artur Mas i Josep Antoni Duran, en les seves aspiracions de succeir Pujol, secundades pels seus respectius partits, i trenca també l'equilibri dels dos partits al sí de CiU: els democristians havien

acceptat sempre l'autoritat de Pujol per la seva singularitat històrica, però ara no només el president de la coalició és de CDC sinó que a més el futur candidat a la presidència de la Generalitat, que no és Pujol, també és de CDC. Si el C1 marca l'inici de la fricció entre els dos partits de cara al postpujolisme, el C2 suposa definitivament la configuració d'aquest estadi. La importància d'aquest conflicte queda palesa amb la necessitat de refundar CiU, que passa de coalició a federació.

El C2 l'hem datat entre el 9 de gener de 2001, quan es publica a la premsa el primer titular que assegura que Pujol sospesa designar Mas com a conseller en cap, i el 4 d'abril de 2001, dia en què es publica l'últim article informatiu sobre les ja tancades negociacions entre CDC i UDC per transformar la coalició en federació.

2.1.1.3. Conflicte 3. De gener a abril de 2006

El tercer conflicte (C3) que estudiem és la primera confrontació notòria entre Convergència i Unió després d'haver passat a l'oposició (és també la més important fins el moment present). Es produeix al gener de 2006 arran d'una entrevista secreta a la Moncloa entre el president del Govern central, José Luis Rodríguez Zapatero, i Artur Mas, sense coneixença de Josep Antoni Duran, on es pacta l'acord sobre el nou Estatut d'autonomia de Catalunya. L'hem seleccionat perquè, encara que no revesteix la mateixa virulència que els altres dos períodes conflictius triats, constitueix un tercer moment en la mateixa seqüència de conflictes: tret de sortida del període de posicionament de cara al postpujolisme (C1), concreció de l'escenari del postpujolisme (C2) i relacions en el postpujolisme (C3). També s'ha inclòs pel interès de saber si algunes característiques de la confrontació entre els dos socis nacionalistes i l'actitud de la premsa en relació als conflictes varia en funció de si CiU es troba al Govern o a l'oposició.

Hem datat el C3 entre el 21 de gener de 2006, dia en què es produeix l'entrevista Zapatero-Mas, i el 10 de abril de 2006, quan es publiquen els últims articles d'una polèmica arran d'unes declaracions de Duran declarant oberta una nova etapa, ara que ja hi ha un nou Estatut, a la qual CiU hauria de tenir ministres a Madrid. La resposta de rebuig que tenen aquestes declaracions per part de CDC porten a Duran a desvetllar vells greuges: tant el no haver estat informat de l'entrevista de la Moncloa, com el fet d'haver estat apartat de la successió de Pujol anys abans. Per a la datació del

començament del C3 s'ha seguit un criteri un mica diferent al C1 i al C2: no és el moment en què el conflicte es fa manifest, sinó quan es produeix la causa del conflicte, donat que el C3 triga uns dies en fer-se manifest (i no esclata pròpiament fins més de dos mesos després).

D'acord amb el que acabem d'exposar, i per tal de concentrar les dates a les quals ens hem referit, tenim que els períodes conflictius objecte d'estudi són els següents: C1, del 7 de desembre de 1996 al 20 de març de 1997; C2, del 9 de gener al 4 d'abril de 2001, i C3, del 21 de gener al 10 d'abril de 2006.

Seguint la terminologia utilitzada en els anteriors paràgrafs, en aquest estudi normalment anomenem conflicte i període conflictiu a C1, C2 i C3, mentre que apliquem les expressions episodi, capítol o moment conflictiu quan ens referim a C1a, C1b i C1c. També parlem de cinc casos de conflicte. Es tracta d'una distinció merament pràctica, sense cap pretensió definitòria. D'altra banda, mentre es produeixen totes aquestes confrontacions entre els dos socis nacionalistes, hi ha ocasions en les quals també es produeixen altres motius de polèmica, de menor intensitat i més breus, que no estan directament relacionats amb els conflictes en el marc temporal del qual succeeixen.

2.1.2. MOSTRA

L'estudi analitza la relació de conflicte entre CDC i UDC narrada, descrita i argumentada en quatre diaris editats a Barcelona: *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El País* i *l'Avui* (en les taules, per raons d'espai, figuren amb les sigles LV, PE, PA i AV, respectivament). El criteri de selecció d'aquests rotatius ha estat el seu tiratge: ja que cal limitar la mostra per no abastar un excessiu volum de dades que faria inviable la investigació, s'han triat els quatre diaris d'informació general i de pagament de més difusió a Catalunya.

D'aquests diaris s'han seleccionat tots aquells textos d'informació que, en el marc dels períodes objecte d'estudi, recullen en els seus titulars l'enfrontament entre CDC i UDC, sempre i quan estiguin focalitzats en alguna de les parts en conflicte o en les dues alhora i no en un tercer aliè al conflicte intern de CiU com són la resta de partits. Així, no s'han

inclòs els que se centren en recollir la reacció de la resta de formacions polítiques. Tampoc s'han tingut en compte aquells articles d'informació on el conflicte, en una fase de molt baixa intensitat, resta a l'interior del text sense aparèixer a l'escenari dels titulars, ja que no són numèricament significatius. De fet, el mínim pas d'un conflicte de latent a manifest és destacat de seguida pels mitjans de comunicació: "La conflictividad tiene el máximo rango en la escala de valores según la cual el periódico selecciona las noticias" (BORRAT, 1989:16).

La mostra inclou, en canvi, tots els articles d'opinió que durant els períodes assenyalats tracten sobre el conflicte, encara que aquest no figuri en el títol, ja que el titular pot no ser informatiu i no reflectir directament el seu contingut.

2.2. MÈTODE

El present treball d'investigació s'ha dut a terme seguint una combinació de mètodes. El principal és l'anàlisi de contingut, però també hi ha una part descriptiva i alguns aspectes estrictament quantitius. Agafant el fet investigador com un procés circular, amb connexions entre teoria, hipòtesis, dades i generalitzacions empíriques (QUIVY:1992), aquest treball segueix tant una investigació deductiva -comença en la teoria- com una investigació inductiva -comença amb les dades i acaba en la teoria- i també descriptiva -comença amb les dades i acaba en generalitzacions empíriques.

La primera part de la investigació -la determinació de com és el conflicte entre CDC i UDC i com influeix la premsa en el seu desenvolupament (capítol 5 de la tesi)- tracta de descobrir l'estructura del conflicte a través de la lectura dels relats i comentaris dels quatre diaris escollits, en una interacció constant amb els principis teòrics de la ciència del conflicte. La tipologia del conflicte i les seves fases (origen, expansió, gestió, transformació, resolució), els seus actors i algunes de les seves variables (intensitat, violència) es poden extreure de la lectura directa dels textos. També hi ha una anàlisi quantitativa dirigida a saber la durada que el conflicte té a la premsa (nombre de dies que es publiquen articles, nombre i tipus de textos) i com això es manifesta als diferents diaris. Totes aquests aspectes del capítol 5 (El conflicte en CiU) s'estableixen a partir de tota la mostra seleccionada: tots els articles dels tres conflictes, al llarg dels dotze mesos que conjuntament abasten el C1, el C2 i el C3.

La segona part de la investigació, en canvi, la que busca establir l'actitud de la premsa en relació amb el conflicte i els seus actors principals -col·lectivament i cada diari en particular- (capítol 6), s'ha fet seguint una anàlisi de contingut de manera que a partir de l'examen d'una sèrie de categories es posi al descobert allò que els diaris no diuen directament. Aquesta anàlisi s'ocupa del grau de conflictivitat en els titulars i en la contextualització, de la focalització en els actors i del judici que cada diari fa sobre CDC i UDC. Tots aquests aspectes del capítol 6 (L'actitud de la premsa) s'estableixen a partir de les fitxes elaborades en l'anàlisi de contingut que, per la seva complexitat i el gran volum de dades que suposa, s'ha aplicat només a les fases de crisi de cada conflicte. Així, l'anàlisi de contingut s'ha aplicat a la setmana de més tensió del C1 (del 23 de febrer a l'1 de març de 1997), del C2 (del 13 al 19 de gener de 2001) i del C3 (del

4 al 10 d'abril de 2006). Les dues primeres corresponen al moment de l'esclat del conflicte (en el cas del C1 es tracta del C1c), mentre que la setmana escollida del C3 succeeix pràcticament al final del període conflictiu.

Els processos descriptius i quantitius aplicats al capítol 5 (El conflicte a CiU), utilitzant tots els textos publicats al llarg dels dotze mesos seleccionats, no requereixen una detallada explicació. En canvi, és oportú observar el sistema d'anàlisi de contingut aplicat al capítol 6 (L'actitud de la premsa), utilitzant els textos de les tres setmanes de crisi (una per cada conflicte). Seguidament s'explica l'anàlisi de contingut, tot començant pels principis generals d'aquest mètode de recerca i continuant després amb la seva concreció en el projecte d'investigació utilitzat.

2.3. ANÀLISI DE CONTINGUT

2.3.1. PRINCIPIIS GENERALIS

El fet que una de les característiques del discurs periodístic sigui la seva interpretació successiva de la realitat (GOMIS, 1987, 1989, 1997) fa que l'acumulació de dades, a vegades contradictòries -realment o només de manera aparent-, requereixi un mètode que permeti “mirar por debajo de la superficie” dels missatges periodístics (KRIPPENDORFF, 1997: 22). Que es tracta d'una tècnica que s'adequa a aquest aspecte de les ciències socials ve confirmat pel fet que “the mass media have been the most prominent source” de l'anàlisi de contingut (KRIPPENDORFF, 1989: 404).

Aquest mètode d'investigació es va desenvolupar a les dècades de 1940 i 1950 als Estats Units, tot i que hi ha precedents al segle XVIII a Europa (SCHULZ, 1995). Una de les seves primeres formulacions teòriques el defineix com una tècnica de recerca per a la descripció objectiva, sistemàtica i quantitativa del contingut manifest de la comunicació (BERELSON, 1971). El desenvolupament de la teoria i pràctica d'aquesta tècnica, amb un gran nombre d'investigadors que s'hi han dedicat, ha portat a la matissació i superació d'aquesta definició, de manera que “in neueren Definitionen der Forschungsmethode werden Berelsons Charakteristika nicht mehr oder nur noch teilweise aufgeführt” (SCHULZ, 1995:41).

Un dels investigadors més reconeguts en aquest camp és el nord-americà Klaus Krippendorff, que a la *International Encyclopedia of Communication* defineix l'anàlisi de contingut com “a research technique for making replicable and valid inferences from data to their context”. Una formulació que a la versió castellana del seu llibre *Metodología de análisis de contenido. Teoría y práctica* apareix traduïda com una tècnica d'investigació destinada a “formular, a partir de ciertos datos, inferencias reproducibles y válidas que puedan aplicarse a su contexto”. Krippendorff retreu dos aspectes de la definició de Berelson: l'exigència que la descripció sigui quantitativa i que es basi en el contingut manifest. Tot i que el mateix Berelson admetia un continuum entre contingut latent i manifest i n'establia una gradació, la seva concepció lligava l'anàlisi a l'extracció del contingut de les dades, com si aquest hi romangués objectivament. Krippendorff, en canvi, posa l'accent en les inferències i en el context de

les dades, ja que “content analysis rarely aims at a literal description of communications content” (KRIPPENDORFF, 1989:404).

L’anàlisi de contingut és sobretot un “instrument” que tenen a l’abast els investigadors en ciències socials quan “they wish to know and are unable to observe directly” (KRIPPENDORFF, 1989:406); es tracta d’un coneixement “vicari”. Hi ha dues menes de realitats: la realitat de les dades i la realitat que l’investigador vol esbrinar, i l’anàlisi de contingut és la plataforma que permet accedir des de la primera realitat a la segona. “En el análisis de contenido estas dos realidades no se superponen, no son coincidentes, de modo que el investigador tendrá que encontrar la manera de considerar los datos que está en condiciones de analizar como manifestaciones simbólicas o indicadores de los fenómenos que le interesan” (KRIPPENDORFF, 1997:252).

2.3.2. PROJECTE D’INVESTIGACIÓ

El primer que s’ha de fer a l’hora de concretar una anàlisi de contingut és establir la seva finalitat; precisar què es vol saber i no es pot esbrinar d’una manera directa. En funció d’aquest objectiu es fixen les categories d’anàlisi i se’n deriven les inferències. El propòsit d’aquesta part del treball és poder determinar quin es el posicionament de la premsa -en conjunt i d’alguns diaris en particular- en relació amb el conflicte entre CDC i UDC. D’aquesta anàlisi sortiran també conclusions sobre les característiques generals del conflicte, més enllà del que seria una consideració estricta de l’actitud dels mitjans de comunicació davant les tensions a CiU, ja que conflicte i conflicte narrat tenen un alt grau d’identificació. Així, per exemple, la premsa destaca uns actors sobre els altres, no necessàriament en consonància amb la seva importància real, i és aquesta llista de preferències dels mitjans la que acaba definint el “dramatis personae” del conflicte.

2.3.2.1. Categories

Per determinar quin és el posicionament de la premsa davant el conflicte s’han fixat vuit categories, distribuïdes en aquests tres grups genèrics: conflictivitat, focalització i judici. Aquests tres grups estan orientats, respectivament, a conèixer el grau de conflictivitat que reflecteixen els diaris de la relació entre CDC i UDC, a saber les seves prioritats pel que fa als actors i a desvetllar el que seria una inclinació més

estricta a favor o en contra de les parts en conflicte. Les vuit categories són les següents: grau de conflictivitat en els titulars i contextualització amb d'altres conflictes; repartiment dels papers de protagonista/antagonista, focalització en els actors dels titulars i elements destacats i atribució de les fonts; qui diu la veritat, qui és víctima/agressor i qui és premiat/castigat. Més endavant s'explica més a fons cadascuna d'elles.

Es tracta d'una gradació de menor a major compromís per part de la premsa amb les parts principals del conflicte. El primer grup de categories s'ocupa del conflicte en sí mateix, mentre que els altres dos reflecteixen una posició en relació amb els dos bàndols en conflicte: el segon únicament destacant o menystenint determinats actors i el tercer judicant les actituds de les parts. I encara, en aquest tercer grup hi ha una progressió: d'un judici per fets relativament objectius, que no necessàriament suposa decantar-se del costat de CDC o d'UDC, al repartiment subjectiu de premis i càstigs.

L'elecció de les categories constitueix un element essencial de la investigació: "Content analysis stands or falls by its categories" (BERELSON, 1971:147); "die Kategorien bei der Inhaltsanalyse entsprechen den Fragen bei einer demoskopischen Umfrage" (SCHULZ, 1995:43); "las categorías y las mediciones, que son las intermediarias entre el mundo de los fenómenos reales y el de los hechos científicos, condicionan el éxito del análisis" (KRIPPENDORFF, 1997:124).

Com la realitat a la que fan referència les categories no es pot mesurar directament en la seva major part, calen diferents índexs que serveixin de correl·lat dels fenòmens que es volen conèixer. En el present treball s'han utilitzat els tres índexs més habituals, d'acord amb Krippendorff: la freqüència amb la qual apareix un símbol, idea o tema en un conjunt de missatges tendeix a interpretar-se com una medició de la importància, atenció o l'èmfasi; la proporció en la quantitat d'atributs favorables i desfavorables d'un símbol, idea o tema tendeix a interpretar-se com un mesuratge de l'orientació o tendència; la quantitat d'associacions i de desqualificacions manifestades respecte a un símbol, idea o tema sol interpretar-se com una medició de la intensitat o força d'una creença, convicció o motivació.

2.3.2.2. Unitats d'anàlisi

Tot i tenir una prioritat lògica, perquè estan lligades a la formulació de les hipòtesis i els objectius de la investigació, les categories no entren en joc en l'anàlisi de contingut fins a una quarta etapa, d'acord amb el diagrama de Krippendorff. En la primera etapa ("design") es fa el disseny de la investigació; en la segona ("unitizing") es determinen les unitats, i d'aquestes en la tercera ("sampling") se'n fa un mostreig; en la quarta ("coding") es registren les dades, i en la cinquena ("drawing inferences") es fan les inferències, que són "la razón de ser de todo análisis de contenido" (KRIPPENDORFF, 1997:79). Per a aquest autor encara hi ha un últim pas: la verificació ("validation") de tot el procediment. La seqüència es veu reduïda si s'atén a l'esquema de Laurence Barain (1996:77), per a qui les tres primeres fases són simultànies ("preanálisis") i es passa directament a l'"explotación del material" i després al "tratamiento de resultados e interpretaciones". També ho simplifica Schulz, que parla de dues operacions bàsiques: "die Definition von Einheiten und das Registrieren von Merkmalen dieser Einheiten".

En qualsevol cas, l'anàlisi de contingut passa per determinar les unitats sobre les quals s'ha d'aplicar. En aquest treball, les unitats d'anàlisi les constitueixen tots aquells textos que durant les tres setmanes escollides, una per cadascun dels tres conflictes que s'estudien, tracten de l'enfrontament entre CDC i UDC. S'han seleccionat aquells articles que s'ocupen directament de la polèmica entre els dos partits i no aquells centrats en la reacció de la resta de partits davant el problema intern de CiU.

S'ha pres com a unitat de l'anàlisi cada article per separat. Els "despieces" o textos de recolzament dels articles d'informació s'han considerat com unitats en sí mateixes si porten una firma diferenciada del text principal. En el cas de tractar-se del mateix autor, tant si porta firma com si no en porta, o de requadres destinats a recapitular el conflicte o a explicar algun aspecte concret, la seva anàlisi forma part de l'anàlisi de l'article al qual acompanyen. Pel que fa a les portades, l'anàlisi de contingut s'ha fet conjuntament amb l'article que anuncien i que figura després dins el diari. De fet, els titulars de portada i el curt text que a vegades s'hi publica tenen la funció de titular i entradeta de l'article del qual constitueixen un primer lliurament. Només en una ocasió s'ha considerat el text de portada com una unitat diferent, ja que els titulars, i sobretot el text, no són en aquest cas la primera presentació d'un article només, sinó dels diferents articles d'informació que en aquella edició del diari s'ocupen del conflicte nacionalista.

2.3.2.3. Registre

Una vegada establertes les unitats d'anàlisi, s'ha elaborat una fitxa de cadascuna d'elles (que s'han inclòs a l'annex del treball) registrant aquella informació que serà útil per a l'aplicació de les categories. Les fitxes tenen un primer bloc de presentació descriptiva de l'article: nom del diari, gènere periodístic, data de publicació, autor de l'article, lloc des del qual es firma l'article i secció del diari on es publica i els titulars del text. En un segon bloc, la fitxa entra en aspectes del conflicte: definició, actors, fonts i context. Seguidament s'explica de forma detallada el contingut de la fitxa.

Gènere. La classificació clàssica dels gèneres periodístics distingeix entre la informació, el reportatge, la crònica i l'article (MARTÍNEZ ALBERTOS, 1983). Altres classificacions precisen més, i destriuen els gèneres d'informació -informació o notícia, reportatge, entrevista i crònica- i els d'opinió -article signat, editorial, comentari o columna i crítica-, tal com fa Antonio López de Zuazo i recull Martínez Albertos, mentre que altres autors opten per una simplificació, parlant de notícies directes i notícies de creació (FONTCUBERTA, 1980). En l'elaboració de les fitxes s'ha mantingut la diversitat en els gèneres d'opinió (editorial, comentari -text d'opinió sense firma, però que no és l'editorial- i article d'opinió o columna), però s'ha reduït la dels gèneres informatius sota la designació genèrica d'informació (en la mostra no hi ha cap entrevista), ja que en les pàgines polítiques no és fàcil distingir entre notícia i crònica, i d'acord amb la definició que d'aquesta fa Llorenç Gomis (1989), bona part dels textos de la mostra són cròniques polítiques (elements valoratius, continuïtat de la persona que escriu i els temes, entre altres característiques).

Autor. Es transcriu el nom de l'autor tal i com figura al començament de l'article (nom complet, inicials; o bé redacció, nom del diari). Si a l'interior del text se cita un altre autor (un corresponsal), aquest s'afegeix a la fitxa entre parèntesis.

Secció. El nom de la secció és aquell que cada diari li dóna a la part del diari on es publiquen els articles relatius al conflicte entre CDC i UDC. A més de la Portada, la secció més comuna a tots els diaris és la de Política, pel que fa a articles d'informació. *El Periódico* també en publica a les pàgines de Tema del dia i *El País*, que no té secció

de Política, tracta aquesta qüestió a Catalunya i alguns dies a Espanya. Els articles d'opinió surten a les seccions d'Opinió (en tots els diaris), Sumari (*La Vanguardia*), Contraportada (*El Periódico*, *El País*), Última i Diàleg (*Avui*). També s'inclouen articles d'opinió a les seccions dedicades a informació.

A la fitxa, juntament amb el nom de la secció apareix un número, el qual indica la posició de l'article en aquesta secció, d'acord amb un determinat codi: 1, obertura de secció; 2, obertura de pàgina; 3, apareix a la primera pàgina de la secció però no és l'article principal (tall, columna...); 4, apareix a l'interior de la secció i no és l'article principal de la pàgina (tall, columna, breu...); 5, "despiece" a qualsevol pàgina. En el cas dels articles d'opinió, les dues últimes possibilitats han quedat unificades en el número 4. Pel que fa a la portada, el número 1 correspon al tema principal, el 2 a un de secundari i el 3 a una "llamada" o finestra (es diferencia de l'anterior en que en aquest últim cas només hi ha una petita frase que actua de titular, sense anar acompanyada de més text).

Titulars. A la fitxa s'han inclòs tots els titulars (avantítol, títol, subtítol) que encapçalen l'article, així com els sumaris i els "cintillos" específics, si n'hi ha, que obren la pàgina. Aquest conjunt d'elements destacats que acompanyen un text periodístic es pot denominar "cabeza" (SECANELLA, 1980) o "encabezamiento" (MARTÍNEZ ALBERTOS, 1974). Com que tècnicament el mateix concepte de titular suposa una presentació diferent de la del text (KAYSER, 1974), amb cossos i a vegades tipus de lletra diferents, aquí s'ha preferit mantenir la designació genèrica de titulars o bé elements destacats a tots aquests encapçalaments.

A la fitxa es transcriuen tots els elements destacats del text fora d'aquells pocs que es refereixen a qüestions col·laterals del conflicte, com la reacció de la resta de partits o el desenvolupament de la ponència parlamentària sobre la llei del català. En cap cas es té en compte els "ladillos". Els destacats es traslladen a la fitxa també d'acord amb un codi propi: **MAJÚSCULA NEGRETA PER A TITULARS PRINCIPALS DE PORTADA**; **MAJÚSCULA CURSIVA NEGRETA PER A TITULARS SECUNDARIS DE PORTADA**; **MAJÚSCULA NORMAL PER A CRIDES O FINESTRES A PORTADA**; **minúscula negreta per a titulars d'obertura de secció**; **minúscula negreta cursiva per a titulars d'obertura de pàgina que no obre secció**;

minúscula normal rodona per a titulars de talls, columnes i “despieces”, i *minúscula cursiva* per a avanttítols, subtítols, sumaris i “cintillos”, independentment del lloc de la seva publicació. Els destacats que apareixen en una mateixa pàgina es transcriuen un darrera l'altre al corresponent requadre de la fitxa.

Definició. Es tracta de la definició que del conflicte fan les dues parts principals que hi estan implicades -CDC i UDC, a través dels seus diferents actors- i la que fa l'autor del text, en el ben entès que les dues primeres són en realitat atribucions que fa l'autor de l'article als actors convergents i democristians. En algun cas el lector té accés directe a la posició expressada pels actors (transcripció d'un comunicat), però normalment es fan servir frases que, encara que posades entre cometes, obeeixen a una selecció de l'autor; en moltes altres ocasions a més es fixen les posicions dels actors mitjançant l'atribució de fonts velades. A l'hora de determinar els termes del conflicte segons la versió de CDC i d'UDC s'ha intentat prescindir dels elements més valoratius de l'autor.

La definició es completa analitzant quatre aspectes: (1) Com es presenta el moment de la polèmica viscuda el dia anterior pels dos partits; és la definició de l'episodi. (2) Com es defineix el procés del conflicte; és l'estadi en el marc d'una evolució. (3) Quina és la causa de l'enfrontament. (4) Quina és la seva finalitat. Aquests quatre punts no són compartiments tancats, ja que moltes vegades es confonen: causa i finalitat van molt lligades i no sempre són destriables; hi ha articles que no s'ocupen del capítol del conflicte viscut el dia anterior sinó que són una recapitulació de tot el que ha passat en els últims dies; la referència a la causa del conflicte és molt present a l'inici de la confrontació, però després pot desaparèixer. La definició, per tant, és la suma de tots aquests aspectes presos com una línia contínua i no com a segments.

A aquests punts, basats en allò que diu l'autor i en allò que diu l'autor que diuen els actors (les cometes en aquest últim cas remetent a cometes que l'autor ha posat en el text, atribuint paraules textuales als actors; en el primer cas, reproduïxen frases pròpies de l'autor), s'ha d'afegir un cinquè, només utilitzat en la definició que l'autor fa del conflicte. El punt (5) és el lloc de les inferències de l'analista sobre l'actitud de l'autor en relació als actors: si castiga o premia algú, si en transmet una imatge positiva o negativa, si es remarca el paper d'agressor o víctima de protagonista i antagonista, si s'assenyala algú com la causa de la tensió o la distensió, etc. Aquestes posicions poden

quedar indicades a vegades només amb la transcripció de frases de l'autor.

Tot i que tots aquests punts són aspectes interrelacionats, es podria resumir el seu contingut d'acord amb les clàssiques preguntes que ha de respondre una informació: (1) Què i qui. (2) On i quan en el procés. (3) Per què. (4) Per a què. (5) Com.

Actors. El “dramatis personae” del conflicte s'analitza a partir de tres entrades en el registre: protagonista, antagonista i altres. El protagonista de l'article és aquell actor sobre qui es focalitza la narració, la descripció o l'argumentació. És qui queda en un primer pla. Per determinar el protagonista es té en compte tot l'article, no només els titulars. Normalment, el protagonista és el subjecte del titular principal, però no sempre: a vegades el titular té com a subjectes protagonista i antagonista, en altres ocasions el titular focalitza sobre la situació i també pot passar que el subjecte del titular sigui un i el protagonista un altre. L'antagonista es defineix per oposició al protagonista; és amb qui aquest entra o es troba en conflicte. Els rols de protagonista i antagonista es poden intercanviar d'un dia a l'altre i d'un article a l'altre en el mateix diari. Protagonista i antagonista poden ser personals o col·lectius, com també passa amb els altres actors.

Aquests altres actors s'han consignat en una relació sense especificar el seu rol. Hi figuren tots aquells personatges que l'article cita, tant perquè diuen o fan coses com perquè l'autor o altres actors en fan menció com a interlocutors o com a referència. Si són actors d'altres conflictes, en un context diacrònic o sincrònic, es posen entre parèntesis si és que en el conflicte objecte de l'estudi no hi surten. També s'han transcrit dins un parèntesi els dirigents polítics de la resta de partits quan només fan declaracions de posicionament respecte a l'enfrontament entre CDC i UDC. No s'han tingut en compte aquells personatges citats als articles d'opinió només per emmarcar una argumentació de fons, com a cites literàries o històriques que no tenen res a veure amb el conflicte i que serveixen per a consideracions molt més àmplies. En les fitxes, s'han agrupat alguns actors; així per exemple, la direcció d'un partit, la referència genèrica als seus dirigents o la referència concreta però anònima a un membre de la direcció es consigna com a “dirigents” del partit.

S'ha optat per la paraula actor en comptes de la de personatge perquè s'han considerat actors grups de persones, partits, institucions, fonts d'informació i opinió. La paraula

personatge remarca més el caràcter de narrat que tenen els actors, el rol dels quals s'analitza precisament a través d'un conflicte narrat, però té un significat més restringit.

Fonts. A les fitxes consten com a “declaracions” les manifestacions públiques dels actors del conflicte, normalment fetes a rodes de premsa formals o informals. Són sempre fonts identificades. Si les declaracions s'han pres d'una agència de notícies, de la ràdio o de la televisió, aquestes fonts secundàries s'indiquen entre parèntesis. També s'ha fet així en un cas aïllat de declaracions identificades en exclusiva a un diari. El fet que a la majoria dels casos les declaracions apareguin com a fonts primàries no vol dir que ho siguin: l'autor pot no aclarir si hi ha tingut accés directe o no. Les fonts velades dels dos partits de la coalició nacionalista s'han simplificat com a fonts de CDC i fonts d'UDC, tot i que les excepcions i els casos significatius s'hi especifiquen. La casella relativa a les fonts només s'ha inclòs a les fitxes dels articles d'informació.

Context. Es recullen les referències a altres conflictes interns de CiU, tant els que puguin haver-se creat entre CDC i UDC com els que han aparegut al sí d'aquests partits, així com llur comparació amb conflictes d'altres actors. Normalment són conflictes que se situen en un eix diacrònic, però també hi ha alguna referència a l'eix sincrònic. Només s'han recollit aquelles mencions a conflictes concrets, i no l'al·lusió genèrica a problemes viscuts a la coalició. De la mateixa manera, en quant a les previsions de futur sobre les relacions internes a CiU, només s'han consignat aquells vaticinis més concrets, com és l'avançament de la data d'una possible ruptura. A la fitxa s'especifica si la referència a altres conflictes la fan els actors o la fa l'autor.

Nota. Aquesta última casella s'afegeix quan es vol destacar alguna qüestió significativa que no ha quedat recollida fins al moment. Com l'anàlisi del contingut dels articles es fa a partir de les fitxes sense haver de tornar als originals dels diaris, aquí s'anoten alguns aspectes gràfics o de distribució dels articles a la pàgina que poden equilibrar, beneficiar o perjudicar les parts enfrontades o bé que deixen entreveure una posició del mitjà de comunicació. També es té en compte si s'estableix alguna relació notòria entre els articles d'informació i els d'opinió d'un mateix diari, si les versions d'un periòdic són seguides per un altre o si hi ha una reinterpretació. Igualment, si d'una part del conflicte es transcriuen declaracions textuais i de l'altre només són declaracions glossades, etc.

2.3.2.4. Inferències

L'anàlisi de les dades recollides a les fitxes d'acord amb la intencionalitat de les categories dóna lloc al procés d'inferències, que és “the most important phase in a content analysis”, segons Krippendorff (1989:407): “It applies the stable knowledge about how the variable accounts of coded data are related to the phenomena the researcher wants to know about”. Des d'una perspectiva més interdisciplinària, Graber (1981) presenta la inferència com a “reading between the lines to capture unintended or unexpressed meanings”.

2.3.2.4.1. *Conflictivitat*

La primera inferència de qual s'ocupa aquesta tesi és la relativa al grau de conflictivitat que reflecteix la premsa de les relacions entre convergents i democristians: com transmeten els diaris la conflictivitat, si carreguen o descarreguen el conflicte.

Titulars. El grau de conflictivitat que els diaris atorguen a l'enfrontament entre CDC i UDC queda reflectit de manera singular en els titulars. Els titulars formen part del text, però alhora són el seu màxim exponent. “El título presenta a la noticia” (GREGORIO, 1966:81), “está en lugar de la noticia y por tanto es su expresión o significante” (ALARCOS, 1977:131), “sólo cuando se tiene el titular se tiene la noticia. O más exactamente, el titular es la noticia” (GOMIS, 1997:31). Aquestes diferents consideracions, que van des de definir el titular com a presentació de la notícia a identificar els dos termes, justifiquen en tot cas que es pugui centrar de manera exclusiva una part de la investigació en els titulars.

L'anàlisi dels titulars s'aplica a tots els elements destacats dels textos. Es fa una comparació entre tots els titulars publicats un mateix dia i es determina quins transmeten una major confrontació (s'indica amb el signe +) i quins comuniquen una menor tensió entre les parts en litigi (signe -); són, per tant, valors relatius. Aquells articles els titulars dels quals se situen en una banda mitjana no porten cap puntuació. Amb aquesta valoració es pot concloure si hi ha mitjans, i en el seu cas quins, que tensen més les relacions entre CDC i UDC o que les destensen. Aquesta anàlisi està subjecta a una certa subjectivitat, atesa la dificultat de reduir el contingut dels titulars a

escales objectives. “Un título es ya una información y, a su vez, es también opinión” (GÓMEZ MOMPART, 1982), de manera que hi ha una subjectivitat irreductible en la mateixa mostra, derivada com a mínim de la manipulació tècnica (tipografia, ordenació sintàctica) i de la manipulació conceptual (inclusions, exclusions i jerarquització) pròpies de tot procés de titulació.

A l'hora de comparar entre els titulars dels diferents textos, en considerar-los com transmissors d'una major intensitat del conflicte entre els dos socis nacionalistes s'han destacat els titulars “ilocutivos” sobre els “locutivos”, els “subjctivos” sobre els “objetivos” i els “indicativos” sobre els “explicativos”, d'acord, respectivament, amb les classificacions de titulars de Núñez Ladevéze (1995), Alarcos Llorach (1977) i Martínez Albertos (1971-1972).

Contextualització. La finalitat d'aquest apartat és determinar si els mitjans presenten el conflicte com una cosa conjuntural o més aviat estructural, conèixer quins són els conflictes que més es recorden i assenyalar qui insisteix més en la relació de conflictivitat entre CDC i UDC. Es té en compte la menció explícita de diferents conflictes, tant si són evocats pels actors com per part de l'autor, podent-se situar tant en el present (eix sincrònic) com en el passat o el futur (eix diacrònic). No es prenen en consideració les referències genèriques a altres moments de tensió entre els dos partits, ni la recapitulació del conflicte que es narra o comenta si es fa de passada i no de manera estructurada. En el seu repàs dels elements que fan periodístic un relat, Brian McNair (1998) cita precisament el de la contextualització. La referència a altres moments conflictius de la història de CiU dóna al lector una més àmplia perspectiva, al temps que li reforça la idea de conflicte permanent.

2.3.2.4.2. *Focalització*

La selecció del “dramatis personae”, amb la freqüència d'aparició de determinats actors i l'exclusió d'altres; l'elecció dels protagonistes i antagonistes; l'atenció que presten els titulars als diferents actors, i l'atribució de fonts d'una o de l'altra part en conflicte són els aspectes escollits per a mirar d'esbrinar si la premsa en general, i cada diari en particular, potencia determinats actors i destaca una part del conflicte sobre l'altra. Si l'objectiu de l'anterior epígraf era determinar l'actitud dels mitjans en relació amb el

conflicte en si mateix, ara es vol saber el seu posicionament en relació a les parts.

Actors. La llista d'actors diferents que surten en el conflicte narrat i comentat i la seva freqüència d'aparició permet establir un rànquing de la seva importància, que s'ha de completar amb l'atribució de rols (el de protagonista i antagonista i el de font) i l'atribució de titulars. Les coincidències entre els diaris remetent a una percepció compartida i les diferències a una inclinació de cada mitjà per determinats actors i parts en conflicte. Com ja ha quedat dit quan s'explicava el procés d'elaboració de les fitxes de registre, el paper de protagonista i el seu oposat es fa a partir de la lectura de tot el text: s'examina la seva profunditat i no es limita a la manifestació externa dels titulars. Es tracta de determinar cap a quin actor està mirant l'autor quan escriu, o des del lloc de quin actor està mirant l'autor a l'hora d'escriure l'article, sense quedar-se amb la declaració que es fa al titular, que moltes vegades vela els protagonismes i antagonismes reals.

Atenció dels titulars. Tot i que els titulars són la closca dels textos, és la part més vista, llegida i valorada, tant pels receptors com pels propis emissors. El fet que un actor sigui subjecte del verb principal del titular és més significatiu que no pas que aquest o un altre actor sigui el més citat en tot el text. Si el titular és un escenari rellevant, les focalitzacions en determinats actors en aquest espai tenen més rellevància que si es fan únicament a l'interior del text. Aquesta focalització s'examina a través de dos barems: qui és subjecte del titular principal de cada text i sobre quina de les parts en conflicte posen l'accent els elements destacats (a més del titular principal, la resta dels titulars en sentit genèric: subtítol, avantítol, sumari). Es fa aquest doble examen, que alhora especifica si són titulars de portada o de pàgina, perquè si bé és prou significativa l'elecció dels subjectes dels titulars principals, no sempre els subjectes són els actors, i a més convé detectar si els nombrosos elements destacats fan que sobresurti alguna de les parts.

Atribució de fonts. La freqüència amb la qual se cita les diferents fonts permet saber quines són les més usades per la premsa, si un determinat mitjà es destaca dels altres per atribuir més declaracions a certes fonts o per citar-ne menys, i si utilitza més fonts d'informació en recolzament d'una de les parts del conflicte. Aquesta categoria també aporta informació sobre els tipus de font -primària i secundària (BORRAT, 1989)- i

sobre els tipus d'atribució a les fonts (SECANELLA, 1980): hi ha atribucions directes (l'*on the record*) i atribucions amb reserves; les atribucions amb reserva obligada no es poden constatar ja que la font no se cita de cap manera, i les atribucions amb reserva total (l'*off the record*, tot i que a la pràctica, aquesta expressió anglesa designa moltes vegades a casa nostra una mera atribució amb reserves) no s'inclouen en el text. Una altra dada d'interès fa referència a les agències de notícies, les ràdios i les televisions que els diaris fan servir com a font d'informació.

2.3.2.4.3. *Judici*

Arribem a un tercer estadi en el procés d'inferències sobre el posicionament de la premsa en relació al conflicte de CiU. Primer s'ha analitzat la posició dels diaris sobre el conflicte en si mateix, atenent al grau de conflictivitat que en reflecteixen; després s'ha examinat l'atenció que presten a les parts en conflicte, i ara passem al judici que fan sobre l'actitud de les parts en el conflicte. Per a avançar en aquest propòsit s'han triat tres categories que permetin saber si la premsa dóna la raó en els seus arguments centrals a alguna de les parts en conflicte, si la premsa assenyala una víctima i un agressor, i si la premsa premia o castiga alguna de les parts.

Les dues últimes dimensions -especialment la darrera- suposen un cert nivell de subjectivitat a l'hora de definir el tipus de dades que són indicadores de la categoria amb la qual es relacionen. Però això, si es mantenen constants les regles establertes, no afecta la fiabilitat i validesa de l'anàlisi de contingut, les dues característiques que en constitueixen el seu colofó: "Si por un lado la fiabilidad asegura que los resultados analíticos representan algo real, la validez asegura que dichos resultados representan lo que pretenden representar" (KRIPPENDORFF, 1997:192). La "repetibilitat" és la garantia d'aquesta validació: "Intersubjektiv überprüfbar ist eine Inhaltsanalyse dann, wenn die Untersuchung in allen Phasen, insbesondere in der Phase der Datenerhebung (Codierung), so gut dokumentiert ist, daß sie -wenigstens im Prinzip- wiederholbar ist" (SCHULZ, 1995:51).

Qui diu la veritat. Un dels elements centrals d'una polèmica és l'origen de la mateixa: A fa o diu quelcom que B considera una agressió, o A rep com una agressió quelcom que B assegura que no ha realitzat. En tot cas, el posicionament de la premsa a favor

d'uns arguments o dels altres no comporta necessàriament posar-se del costat d'una de les parts. Per això s'ha triat la formulació “qui diu la veritat”, que apunta a valors objectius, mentre que altres possibilitats com “qui té raó” tenen una connotació més partidista (donar la raó). Les inferències en aquest apartat es fan a partir de les dades recollides al punt (3) de la fitxa de registre, i revelen si la premsa creu més a CDC que a UDC i les posicions de cada diari al respecte.

Qui és víctima/agressor. En aquest binomi, el segon terme té un significat més ampli que el primer, perquè es refereix tant a “qui obre el conflicte” com a “qui tensa o agreuja” en cada moment la situació; també és més fàcilment identificable, ja que n'hi ha prou amb veure qui fa l'acció. El paper de víctima és més restrictiu, ja que normalment cap de les parts en un procés conflictiu és “innocent”. L'atribució d'aquests valors als actors pot resultar bastant descriptiva de cada pas del conflicte, sense que hi hagi necessàriament un element valoratiu per part de l'autor. La presència d'interpretació podrà apreciar-se si hi ha diferències entre els mitjans. Les inferències s'extreuen bàsicament del punt (5) de les fitxes de registre, com passa en el següent apartat, i indiquen si la premsa és unànime en assenyalar un culpable o agressor o, en tot cas, com es pronuncien en aquest sentit els diversos mitjans.

Qui és premiat/castigat. Si la referència a la “veritat” del conflicte es fa a partir de l'objectivitat de l'autor de cada text, i la consideració de “víctima/agressor” pot esdevenir d'una conjuminació de l'objectivitat i subjectivitat de l'autor, pel que fa al binomi “premiat/castigat” pràcticament tot obeeix a la seva interpretació i valoració subjectiva. La formulació passiva d'aquesta categoria indica que és algú altre -l'autor, la premsa- qui reparteix el premi i el càstig, els quals poden tenir diverses concrecions: a qui defensa/critica l'article, qui es diu que guanya/perd l'enfrontament, de qui s'ofereix una imatge positiva/negativa, a qui es lloa/recrimina. L'adjudicació de valors d'aquesta categoria es fa a partir del contingut dels textos, però també d'alguns elements gràfics dels textos que destaquen alguna de les parts, com queda recollit a les últimes dades (“nota”) de les fitxes de registre.

3. MARC HISTÒRIC (I)

BREU HISTÒRIA DE LES RELACIONS ENTRE CDC I UDC

3.1. CREACIÓ DE CIU

Convergència i Unió (CiU) es constitueix el 19 de setembre de 1978 entre Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) i Unió Democràtica de Catalunya (UDC). Unió, partit fundat el 1931, va participar en la creació de CDC el 1974 com a federació de grups i persones, però la ràpida transformació de Convergència en partit i el desig d'UDC de preservar les seves sigles va provocar la separació de les dues formacions, que el 1977 es van presentar a les primeres eleccions generals democràtiques en plataformes diferents. El pobre resultat electoral (llurs coalicions van quedar tercera i cinquena, respectivament) i el projecte d'aglutinar en una mateixa formació les forces catalanistes de centre i centreesquerra porta finalment a la constitució de CiU, no com a partit sinó com a coalició. Segons qui ha estat el principal líder de CiU, Jordi Pujol, “després d'aquelles primeres eleccions, tant CDC com UDC van sentir la necessitat de reforçar-se. CDC, per poder representar un paper important en la política catalana, i Unió, per evitar la desaparició, si més no parlamentària” (2009: 388). Tot i que la inèrcia de CDC és generar un sol partit -com mesos abans s'havia fet amb Esquerra Democràtica de Catalunya (EDC) i en el marc del proposat Partit Nacionalista Català (PNC)- CiU no sols ha prevalgut com a coalició, sinó que amb el pas del temps ha reforçat cada vegada més aquesta condició, que en l'actualitat revesteix forma de federació.

CiU es crea com a pacte electoral de cara a les eleccions legislatives i municipals que s'han de celebrar el 1979, però amb voluntat d'anar més enllà, fins i tot orgànicament. En la base cinquena del pacte de coalició s'afirma que “Convergència Democràtica de Catalunya i Unió Democràtica de Catalunya declaren el seu ferm propòsit de coordinar estretament llurs activitats fins a arribar a un alt grau d'integració. En tot cas, declaren llur propòsit d'acudir plegades, en llistes conjuntes, a les eleccions que siguin convocades d'ara endavant, per tal de portar a terme una política comuna en els òrgans legislatius i executius a què correspongui cadascun dels processos electorals” (MARCET,1984:72).

Efectivament, des de llavors CDC i UDC es presenta conjuntament a totes les eleccions següents, amb la marca CiU, amb un notable èxit: des de les primeres eleccions autonòmiques de 1980 és sempre la primera força política al Parlament de Catalunya; la

seva presència al Parlament de Madrid habitualment li val un paper determinant a la política espanyola, i repetidament aconsegueix el major nombre d'alcaldies (llevat singularment del cas de Barcelona). Però els problemes de relació entre tots dos partits i la voluntat de continuar junts en un estadi posterior al lideratge de Pujol fa que necessari una refundació que explicita millor les regles de participació dels dos partits al sí de CiU, tot transformant la coalició en federació.

CiU, doncs, es transforma en federació el 2 de desembre de 2001. Els nous estatuts estableixen una “federació de partits polítics” amb “vocació de permanència”. Una clàusula preveu que després de les següents eleccions autonòmiques la federació engegui un procés d'unificació entre CDC i UDC, cosa que fins ara no ha passat per la negativa de la formació democristiana.

3.1.1. FUNDACIÓ D'UNIÓ

Unió Democràtica de Catalunya neix el 7 de novembre de 1931 amb la publicació al diari *El Matí* del manifest fundacional de la nova formació política. La constitució d'Unió es fa en dues onades. El 31 de juliol un grup de dirigents del tradicionalisme carlí, entre els quals destaca Joan Baptista Roca i Caball, anuncien a *La Veu de Catalunya* la seva separació d'aquest moviment per les reserves que mostra davant l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia i el referèndum que s'havia de celebrar el 2 d'agost. Aquest grup s'amplia en els mesos següents a d'altres persones com Lluís Vila i d'Abadal, Pau Romeva i Maurici Serrahima i el novembre es crea UDC. Poc després, a partir de l'expulsió de Manuel Carrasco i Formiguera d'Acció Catalana el 7 de febrer de 1932 arran de la discussió de l'article 26 de la Constitució de la Segona República sobre ordes religioses, un grup de militants d'AC s'integra en UDC, entre els quals es troba el mateix Carrasco i Miquel Coll i Alentorn (RAGUER, 1976:79 i ss).

Aquests dos moments expliquen els motius de l'aparició del nou partit: un compromís més ferm amb el catalanisme, que no pas el que encarnava el carlisme, i una defensa de la llibertat i els drets de l'Església més clara de la que demostraven altres catalanistes. La necessitat d'unir aquests dos missatges en un de sol justifica la creació d'Unió; no és la simple recerca d'un espai entremig de la Lliga i l'Esquerra Republicana de Catalunya, el qual ja estava representat per Acció Catalana (DURAN, 1991:247).

Les dues vessants -compromís catalanista i cristià- són presents al manifest fundacional d' *El Matí*, tal com s'indica ja al primer paràgraf: "La transcendència del moment en què vivim, i la necessitat d'una actuació perseverant i sistematitzada per tal de renacionalitzar la nostra terra d'acord amb els principis cristians que foren el ferment plasmador de la Nacionalitat Catalana, i el desig de fer real i vivent la democràcia, que sols pot basar-se en la real capacitació dels ciutadans, han empès els signants a constituir un agrupament polític, amb el nom d' 'Unió Democràtica de Catalunya', que vol recollir les adhesions dels patriotes que, amb idearis accidentalment divergents, concordin amb nosaltres en la concepció espiritualista de la Societat i en la pressa de restaurar integralment la nostra Catalunya" (DURAN,1995:128).

3.1.2. FUNDACIÓ DE CONVERGÈNCIA

Convergència Democràtica de Catalunya neix el 15 de novembre de 1974 en una reunió a Montserrat que té dos convocants formals: Jordi Pujol i Unió Democràtica de Catalunya. L'assemblea fundacional de CDC ha estat preparada per un secretariat integrat per persones vinculades a Jordi Pujol i per un sector d'UDC, i és fruit del debat encetat des de començaments d'any sobre la necessitat de passar del "fer país" al "fer política" davant la proximitat de la fi de la dictadura. Apareix com un moviment federatiu de persones i grups que vol vertebrar políticament el centreesquerra, amb la component comuna del nacionalisme. "Convergència va néixer com un intent de fusionar en un sol partit gent d'afiliació demòcrata cristiana, socialista-democràtica i gent per entendre'ns, bàsicament catalanista. Nosaltres proposàvem la fusió de tots aquests sectors. Però després, un cop vist que aquesta fusió orgànica no era possible, hem estat insistint en la creació d'un bloc polític de centreesquerra", sintetitza Pujol a finals de 1976 (MARCET, 1984:20 i ss).

Tot i la influència que el pensament socialcristià va tenir en la formació de Pujol i la "simpatia" que sentia envers Unió, aquest dirigent nacionalista va descartar que UDC per si mateix fos l'instrument polític adient que ell considerava necessari. "Sempre vaig considerar Unió un partit molt reclòs i no vaig creure mai que pogués ser un instrument adequat per portar el pes de la reconstrucció nacional de Catalunya. Quan vaig entrar en el joc dels partits, aquesta dificultat d'Unió se'm va fer més evident. El

país necessitava una altra cosa, i l'experiència ho va demostrar” (2009:386). “En la Convergència que estàvem a punt de crear el 1974 la presència d'Unió hauria estat molt positiva. No va poder ser. Després d'haver estat present en l'acte fundacional de CDC a Montserrat, Unió va rebutjar la proposta de venir amb nosaltres” (2009:387).

A la crida de Montserrat acudeixen persones que han tingut relació amb Pujol a través del Centre d'Informació, Recerca i Promoció (CIRP), de Banca Catalana i abans de CC. Aquestes darreres sigles normalment s'han traduït com Cristianisme i Catalunya, tot i que han tingut diverses interpretacions; Pasqual Maragall (2008) ha vist una similitud gràfica i conceptual amb CdC, el nom del futur partit de Pujol. Entre els congregats a Montserrat hi ha alguns elements socialdemòcrates; els dirigents d'Unió; un grup de professionals aportats per Miquel Roca, i representants del sindicalisme catòlic aglutinats per Joan Carrera. Aquesta diversa participació no desdibuixa la dualitat bàsica de la convocatòria: Roca ha estat invitat per Pujol i Carrera manté unes estretes vinculacions amb Unió (després hi militarà fins que al 1991 sigui nomenat bisbe auxiliar de Barcelona). Els dos pols creadors de CDC queden confirmats en el secretariat permanent que surt de l'assemblea integrat “pràcticament i de manera permanent” (MARCET, 1984: 24) per Jordi Pujol i Anton Cañellas.

“Vaig exposar de nou la necessitat de fer política”, ha explicat el propi Pujol (2007:272), “de comptar amb un partit nacionalista. Després, en reunions successives, Unió es desenganxaria del projecte, però el fet és que allí a Montserrat, en una reunió que vam donar per tancada a les cinc de la tarda es va fundar Convergència Democràtica de Catalunya”.

3.1.2.1. Pujol i Unió, cofundadors de CDC

Encara que el protagonisme en la creació de CDC li correspon sobretot a Pujol - ell mateix ha arribat a dir exageradament “el partit fundat per mi de nou en nou” (2009:111)- no s'hi pot amagar la contribució d'Unió, que com a mínim és cofundadora de Convergència, juntament amb l'actual president de la Generalitat, en tant que convocants formals de la trobada de Montserrat. En la seva obra ja clàssica, Marcet és categòric a l'hora d'enllestir les seves conclusions: “CDC neix formalment el novembre de 1974, a partir de la conjunció d'Unió Democràtica de Catalunya, la democràtica

cristiana catalana que encapçala en aquest moment Anton Cañellas, i alguns nuclis lligats a la tasca empresa per Jordi Pujol en els anys anteriors” (MARCET, 1984:285). Altra cosa fóra que situéssim la fundació de Convergència el 18 de febrer de 1976, quan CDC deixa de ser un moviment i es constitueix en partit polític, amb la marxa d’Unió.

Amb el temps, però, en part a causa de la sortida d’UDC del projecte convergent, s’ha anat perdent aquesta perspectiva. Un exemple és el llibre de Josep Faulí *Convergència és així*, on al començament del relat de la fundació del nou partit i després de fer-ne una síntesi introductòria es presenta l’aparició de CDC com la culminació de dos processos en els quals només compta el nom de Pujol: un de curt, durant 1974, en el qual personalitats i grups diferents, “convocats per Jordi Pujol”, coincideixen en la necessitat de passar a l’acció política; i un altre de llarg, de gairebé vint anys, en el qual persones i grups col·laboren en tasques d’agitació nacionalista i de construcció de país “promogudes pel mateix Jordi Pujol, però no pas exclusivament per ell” (FAULI, 1991:11). Per la seva banda, Miquel Roca, en un llibre de converses, recorda que Convergència es va crear al 1974 “por iniciativa de Jordi Pujol, principalmente, y de una serie de personas vinculadas a su entorno político” (PAPELL, 1984:113).

La dualitat que Roca sí ha destacat és la que de seguida es va configurar al sí de CDC: el tàndem Pujol-Roca. Aquesta pren cos en els següents mesos, d’entrada pel poc interès dels sectors històrics d’UDC en implicar-se en la marxa de la nova formació, però la convocatòria de Montserrat no és una crida conjunta dels que poc després seran número u i número dos del partit. Roca presenta els preparatius de la trobada de novembre de 1974 com un repartiment entre ell i Pujol de l’espai que hauria d’abastar la nova formació política: el primer atrauria els sectors d’esquerres, de difícil accés per a Pujol, i aquest, que en un principi més aviat pensaria en dos partits diferents, s’ocuparia d’aglutinar diferents grups de centre (MARTI, 1995:88,89). És difícilment compatible que Roca arribés a Montserrat com a número dos “in pectore” (FARRÀS, 1996:20) i en canvi entrés a la llista del primer secretariat a l’últim moment (ANTICH, 1994:312). Per la seva part, Pujol insisteix a les seves memòries que Roca arriba amb el tren ja en marxa: “Roca potser que arribi l’últim, però al cap de tres mesos ja el trobes en primera línia” (2007:276).

3.1.2.2. Primer conflicte: articulació al sí de CDC

La participació d'Unió provoca algunes dissensions a l'interior d'aquest partit. Els sectors històrics representats per Miquel Coll Alentorn i Llibert Cuatrecasas miren amb reticència el projecte impulsat per Anton Cañellas i Josep Miró. “Des d'Unió Democràtica, la idea inicial es mou entre la coincidència dels seus dirigents en la necessitat de no fondre's a l'interior d'un conglomerat polític superior, i el projecte més concret de Miró Ardèvol d'apartar Pujol de les vel·leïtats socialdemòcrates i estructurar CDC com un reforç d'Unió” (MARCET, 1984:22).

La participació d'Unió com a partit en el projecte de CDC també genera algunes inquietuds entre la resta de membres de la federació, de forma que els “pujolistes” veuen la necessitat de fer-hi front com a grup més cohesionat i constitueixen el maig de 1975 el Grup d'Acció al Servei de Catalunya (GASC), impulsat per Miquel Esquirol, Jaume Casajoana i Miquel Sellarès. Talment fa Miquel Roca amb la creació del Grup d'Independents, que tot i que no arriba a funcionar com a tal grup, permet vincular a CDC professionals com Lluís de Carreras i Jaume Camps, molts d'ells relacionats amb el Col·legi d'Advocats de Barcelona. La component d'obrerisme catòlic de CDC intenta constituir Acció Obrera, amb homes com mossèn Carrera, Josep Castaño i Joan Seguí, però no acaba de quallar.

Amb la creació d'aquests grups es visualitza una doble confrontació: Unió per una banda i la resta de CDC per una altra, i dintre de Convergència la creixent pugna entre els “pujolistes” i Miquel Roca per controlar l'espai que queda sota el lideratge de Pujol, que cap dels dos sectors nega.

Malgrat la seva integració en CDC, Unió actua amb total independència. “Manté sense cap tipus de variació la seva estructura organitzativa, fins al punt que CDC desconeix totalment el funcionament, decisions i activitats dels organismes de direcció i d'amplis sectors de la base d'UDC, situació anormal en qualsevol federació de partits” (MARCET, 1984:30). Un exemple d'això és el cicle de conferències organitzat a principis de 1975 per l'Instituto Católico de Estudios Sociales de Barcelona (ICESB) i titulat “Les terceres vies a Europa”, que va tenir ampli ressò, en el qual participa Anton Cañellas en nom d'UDC i ho fa també Jordi Pujol en representació de CDC. Les dues formacions estan presents a l'Assemblea de Catalunya (CDC hi entra el juny de 1975,

Unió ja hi era) i aquesta situació s'agreuja amb la constitució del Consell de Forces Polítiques de Catalunya a principis de 1976, del qual formen part CDC i UDC com a organitzacions diferents i diferenciades. Dintre d'aquest clima de desconfiança, a la segona assemblea de CDC, del 15 de novembre de 1975, hi participen alguns dirigents històrics d'UDC, reticents a la progressiva integració a CDC, "com a mesura de precaució i d'observació personal de la marxa d'un procés en el qual està compromesa formalment la totalitat d'Unió" (MARCET, 1984:29).

3.1.3. CDC I UDC SE SEPAREN

Una de les qüestions que es tracten en aquesta segona assemblea és si CDC manté la seva estructura de grups federats o avança cap a la constitució d'un partit unitari. En les setmanes següents el debat se centra en aquest punt, i les posicions d'UDC de mantenir les seves sigles queden en minoria. La sortida d'Unió de CDC es materialitza a mitjans de febrer de 1976. El 16 de febrer el GASC i el Grup d'Independents acorden la seva autodissolució i el 18 s'anuncia la conversió de CDC en partit i la marxa d'Unió.

Un comunicat de Convergència parla de separació amistosa i temporal: "L'especificitat política d'Unió Democràtica de Catalunya i el seu caràcter de partit ben establert i definit ja de fa temps, amb les connotacions de tot ordre que comporta, tant a nivell català com a nivell internacional no li han permès acceptar la proposta d'acceleració cap a la formació d'un nou partit. La conseqüència ha estat l'establiment de dos ritmes diferents cara a la integració i fusió dels diversos components de CDC de la qual deriva la necessitat que temporalment UDC i CDC actuïn com a formacions independents" (MARCET, 1984:32). El trencament entre els dos partits preveu una futura retrobada: "La naturalesa ideològica i política de les dues organitzacions i el caràcter accidental de la separació, és a dir, no fruit de divergències o dissensions profundes, fa creure possible i molt convenient que entre UDC i CDC hi hagi en el futur una relació d'estreta col·laboració. Per això CDC i UDC es proposen de fer una aliança preferent, oberta a acords més orgànics en el moment oportú".

La constitució de CDC en partit unitari marca la gestació del tàndem Pujol-Duran. La ruptura amb Unió "és sens dubte el primer èxit tàctic -i ideològic- del roquisme" (FARRÀS, 1996:23). Superada la dualitat Unió-Convergència, per trencament, queda

encara la que suposen el GASC i el Grup d'Independents al sí de CDC, malgrat la seva dissolució com a tals. A partir de la tercera assemblea de Convergència, que se celebra el 28 de març de 1976, el pes de Roca creix enfront els "pujolistes". És "la consolidació de Roca com a número dos, per a desesperació dels paleopujolistes, que des d'aquell moment el van considerar el rival a batre dins el partit" (FARRÀS, 1996:24)

Pujol, elegit secretari general i líder indiscutible, queda al marge de les lluites internes i es dedica als aspectes doctrinals; Roca, nomenat secretari general adjunt, guanya espai a través del control dels ressorts organitzatius. Una via dels "pujolistes" per combatre Roca és promoure Josep Maria Cullell, però llur pèrdua de posicions queda demostrada a partir del IV Congrés en què aquest sector passa a denominar-se "històric" i per tant desenganxat del propi Pujol (MARCET, 1984:49). (Andreu Farràs i Toni Soler anomenen aquest sector com els "arnats").

3.1.3.1. Competidors electorals

Malgrat que CDC no ha aconseguit atraure en un principi al Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya (RSDC), que ara rep el nom de Partit Socialista de Catalunya (Reagrupament), i després ha perdut la col·laboració d'UDC, el seu objectiu continua sent la creació d'una única força de centreesquerra amb el concurs d'aquestes dues formacions i juntament amb Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Esquerra Democràtica de Catalunya (EDC) i el Front Nacional de Catalunya (FNC). El pacte no és possible en part perquè cada partit està més interessat en enllestir ràpides aliances de cara a les eleccions generals del 15 de juny de 1977, les primeres eleccions democràtiques després del franquisme.

En aquests comicis, CDC i UDC tindran candidatures diferents. L'oposició de Roca a què Unió s'integrés en l'aliança que el secretari general adjunt convergent gestava va deixar fora els democristians de manera "traumàtica", davant la "incomoditat" de Pujol (ANTICH, 1994:298), segons va explicar el propi líder de CDC a Cañellas i Miró. "Roca ha elegido, como en 1977, el conflicto permanente con Unió para no tener que dirimir con Pujol otras diferencias de mayor calado personal y político", escriu Antich en relació a la crisi interna de CDC de 1992-3, referint-se a les candidatures de les primeres eleccions democràtiques.

Tancades les portes de la relació amb CDC, tot i que el document de febrer de 1976 parlava de col·laboracions futures, UDC pacta amb el Centre Català dirigit per Mas Cantí, Güell de Sentmenat i Joaquim Molins i ambdós partits constitueixen la candidatura de la Unió del Centre i la Democràcia Cristiana de Catalunya (UCDCC), que es coalitza a nivell espanyol amb l'Equip Demòcratacristià de Gil Robles i Ruiz Giménez. Per la seva banda, CDC forma el Pacte Democràtic de Catalunya (PDC) juntament amb EDC, PSC (R) i FNC. Tot i que al setembre de 1976, EDC, ERC i PSC (R) anuncien la seva intenció de crear un "Front d'Esquerres" la creixent aproximació entre CDC i EDC porta a la reorganització de les aliances. L'apropament d'aquets dos últims partits ja havia estat beneït pel IV Congrés de Convergència de 15 i 16 de gener de 1977.

De cara al Senat, en canvi, CDC i UDC sí que s'integren en una mateixa candidatura. L'especificitat de les eleccions per al Senat i la necessitat de fer front a "L'Entesa dels Catalans" que promouen socialistes, PSUC, ERC i Estat Català, fa que l'UCDCC i el PDC formin la coalició "Democràcia i Catalunya". Encara que només sigui per al Senat, Convergència i Unió tornen a anar del braç -amb d'altres formacions- i s'assoleix un cert èxit en el propòsit inicial de Pujol de formular un projecte polític que abasti tot l'espai que va del centre no "sucursalista" (no hi figura la UCD) al socialisme no marxista, a excepció d'ERC.

3.1.3.2. Resultats electorals de 1977: la base del futur 75/25

A les eleccions, CDC tindrà cinc diputats dels onze aconseguits pel Pacte Democràtic (el PSC-R n'obté quatre i l'EDC dos) i Unió un dels dos escons guanyats per la UCDCC (l'altre correspon al CC). Són elegits Jordi Pujol, Miquel Roca, Josep Sendra, Ramon Sala, per part de CDC, i Anton Cañellas, per part d'UDC. La candidatura "Democràcia i Catalunya" aconsegueix dos senadors, el dos de CDC (Francesc Ferrer Gironés i Maria Rúbies). Els 522.060 vots obtinguts pel PDC, que suposen el 13,3 per cent del vots emesos, situen aquesta coalició en tercera posició darrera del PSC-PSOE (3.101.132 vots i 22,5 per cent) i del PSUC (564.574 vots i 14,4 per cent). Per darrera queden la UCD, pràcticament empatada (521.419 paperetes i 13,3 per cent), i en cinquena posició la UCDCC (174.077 vots i 4,4 per cent).

Aquestes xifres seran la base que regularà la constitució de CiU l'any següent. La suma dels vots recollits pel PDC i la UCDCCC és 696.137. D'aquest total, el resultat obtingut per la coalició on figurava CDC suposa el 75 per cent, mentre que el vots guanyats per l'aliança que integrava UDC en representen el 25 per cent. Aquests percentatges serviran per elaborar les llistes de CiU en les eleccions de 1979 i de 1980 i van romandre durant vint anys com els paràmetres del repartiment teòric del poder a la coalició. "Nadie pudo imaginar entonces que aquellos resultados significarían tanto para las futuras relaciones entre los dos partidos que gobiernan Cataluña" (MATAS, 1995b:124). "Crec que a CDC vam pecar d'un excés de generositat", ha escrit Pujol a les seves *Memòries*. "Unió podia arribar a la conclusió que la millor manera que tenia de créixer era a expenses de CDC, esgarrapant de CDC. Això explica els problemes de convivència que hem tingut més tard, especialment en les eleccions municipals, però també en les generals" (2009:388).

Triats en diferents llistes, no obstant, el cinc diputats de CDC i el d'Unió, juntament amb la resta de diputats del PDC i Heribert Barrera formen al Congrés el grup de Minoria Catalana a partir d'octubre de 1977, quan s'adopta el reglament provisional de la Cambra. El procés d'unitat dels socialistes catalans al primer semestre de 1978, en el qual participa el PSC (R), i l'apropament de Cañellas a la UCD fa que al final a Minoria Catalana quedin només els diputats de CDC i d'EDC.

El fet que els quatre diputats pellaquistes marxïn alimenta "la natural desconfiança de Roca envers els socis minoritaris, com es comprovaria més endavant en les seves tempestuoses relacions amb Unió Democràtica" (FARRÀS, 1996:35). "Una lliçó ens queda: només són vàlids els pactes electorals que volen anar clarament i ràpidament a la fusió orgànica en un sol i gran partit", afirma Roca en el cinquè congrés de CDC, celebrat els dies 15 i 16 d'abril de 1978. La referència immediata d'aquestes paraules és la fusió que ja s'està negociant amb Esquerra Democràtica de Catalunya, però també hi ha una mà estesa a Unió. Torna a ser la vertebració de l'espai de centreesquerra, per al qual ja no es compta amb el PSC (R), i que Roca voldria que es produís sota el nom de Partit Nacionalista Català.

Aquestes sigles, que ja havien sortit com a possible denominació el 1974, han estat

enregistrades per Jaume Camps poc abans del congrés convergent (FARRÀS, 1996:37). El rebuig que en fa Pujol (tampoc el veuen bé possibles socis, com el sector històric d'UDC, que vol mantenir les seves sigles) condueix a què es desestimi la modificació del nom del partit, encara que queda recollit en el manifest del congrés (“CDC accepta la responsabilitat de vertebrar políticament l’espai del centre-esquerra de Catalunya, en la formació del gran Partit Nacionalista de Catalunya”). El canvi sí es portarà a terme en les Joventuts de Convergència Democràtica de Catalunya, que a l’abril de 1980 es transformaran en la Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC).

3.1.4. CONSTITUCIÓ DE CONVERGÈNCIA I UNIÓ

3.1.4.1. CDC i UDC es retroben

Les converses amb EDC estan molt avançades i el 27 de juny Jordi Pujol i Ramon Trias Fargas signen la fusió dels seus respectius partits. La nova formació, que de moment es continua dient Convergència Democràtica de Catalunya, havia de canviar de nom a final d’any (FAULI, 1991:24). Això no succeeix en part perquè al setembre es crea una nova marca: Convergència i Unió.

El naixement al juliol del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE), amb la integració del PSC (C), del PSC (R) i la federació catalana del PSOE, obliga a una clarificació dels altres espais polítics. Cañellas proposa, en contra del sector històric del seu partit, un centre ampli que englobi UDC, UCC i CDC, que arribi a un pacte amb l’UCD d’Adolfo Suárez com el que existeix entre la CDU i la CSU bavaresa a Alemanya. Pujol contraproposa un pacte bilateral entre CDC i UDC, obert a altres forces polítiques (s’enceten converses també amb ERC però de seguida es trenquen), que es comença a negociar a l’agost i es firma el 19 de setembre, el mateix dia que Cañellas és expulsat d’Unió. “No podem saber”, escriu Pujol a les seves memòries, “què hauria passat si haguéssim anat separats en aquell moment, però era segur que Unió desapareixia o hauria esdevingut molt residual i que nosaltres podíem haver-nos abocat a una situació molt difícil” (2007:353).

L’acord s’estableix en termes d’entesa permanent, amb aspiració d’arribar a una vinculació orgànica entre tots dos partits i amb el desig de poder sumar altres

formacions que no tinguin lligams amb partits d'àmbit estatal. Les bases del pacte preveuen la creació d'una comissió mixta que supervisi el funcionament de les relacions en general, i l'assistència de vuit militants de cada partit, amb veu però sense vot, a les reunions del consell nacional de l'altra organització. Durant molts anys cap d'aquestes previsions no es compliran. La primera reunió del comitè d'enllaç CDC-UDC es farà el 1988, deu anys després, i només a partir de 1993 es regularitzaran les seves sessions. Quan això es fa ja no és un element de progressiva integració, sinó la confirmació que es tracta de dos partits clarament diferenciats i amb activitat política pròpia.

Amb la formació de CiU tornen a estar junts els dos elements constitutius de Convergència Democràtica de Catalunya de 1974. Els revolts del camí han permès a UDC conservar les seves sigles i a Pujol i a Roca controlar el projecte sense estar supeditats a un partit de tradició històrica. “En la fundació de CDC Roca va jugar la carta de l'arraconament dels democristians, que en aquell moment tenien un pedigrí i una estructura més consolidada que el nou partit” i ara “va tolerar la coalició CiU, perquè ja no la jutjava perillosa: CDC era el partit gran i ell mateix era ja el número dos” (FARRÀS, 1996:55)

L'ambició d'obrir-se al socialisme no marxista ha quedat reduït, després dels desmarcaments del PSC(R) i d'ERC, als elements socialitzants que hi ha en la pròpia CDC, de forma que amb l'única incorporació de la ideologia democristiana “el projecte es centralitza” (MARCET, 1984:73). Aquest procés de decantació ideològica culmina a la campanya de les eleccions al Parlament de 1980, quan CiU es presenta com a l'única alternativa possible per a barrar el pas a l'esquerra, i en concret als socialistes, i es defineix com un “nacionalisme sense atributs”. Pujol insisteix “en la defensa d'un model de societat moderat, apareixent, sense abandonar el seu teòric centrisme, com l'opció de dreta enfront d'una esquerra que en altres eleccions s'havia situat com a guanyadora” (MARCET, 1984:292).

3.1.4.2. Propostes de fusió

La creació de CiU i la seva creixent consolidació com a opció electoral i com a marca, fins a l'extrem que durant força temps molts ciutadans han percebut CiU més com a partit que com una suma de dos partits, no va significar una progressiva integració

mútua de les dues formacions, malgrat les propostes de fusió llançades des de CDC i bàsicament per Roca. “Roca estava convençut que la coalició era el pas previ a l’absorció”, com ja havia passat amb EDC; fins i tot va comentar en privat a Xabier Arzalluz que Unió s’integraria a CDC quan morís el seu líder històric, Miquel Coll Alentorn (FARRÀS, 1996:55).

La fusió es planteja formalment el 20 de juny de 1983. Roca va a la seu d’Unió i davant la seva direcció proposa que Unió absorbeixi CDC, amb Jordi Pujol com a president i Josep Antoni Duran Lleida com a secretari general, mantenint els principis democristians i els lligams internacionals amb la Democràcia Cristiana. Roca assegura que “Convergència és un partit inviable”. Davant la malfiança dels dirigents d’UDC que li diuen que segurament ha preparat fins i tot llur defenestració, Roca assegura que té plens poders del consell nacional convergent i que des d’aquell mateix matí Pujol recolza el plantejament, perquè “és un militant disciplinat que està d’acord amb les decisions del partit”. En acabar la reunió, Duran truca Pujol i aquest li assegura que no sap res de res. Encara que Roca havia justificat la iniciativa per tal d’enfortir CiU de cara a les autonòmiques de 1984, la teoria de Duran, que explica després al consell nacional d’UDC, és que en aquell moment la gestant “Operació Roca” passava per una possible aliança amb el PDP d’Óscar Alzaga. (ANTICH, 1994:301; FARRÀS, 1996:57) La proposta es produeix després que un jove Duran de 30 anys es fes càrrec el 1982 de la presidència del comitè de govern d’Unió. “Per fi, un interlocutor com cal a UDC”, va rebre’l Roca, que amb el temps va constatar que Duran era tan gelós de les sigles històriques d’UDC com la vella guàrdia democristiana.

Quan a final de 1987 Duran torna al capdavant del partit, després del període 1984-1987 en què va ser substituït per Concepció Ferrer i Francesc Borrell, l’autoafirmació d’Unió ja és irreversible i Roca ja no planteja directament els suggeriments d’integració en un únic partit sinó a través de tercers. És el cas de la demanda de fusió CDC-UDC que fa la JNC en el debat precongessual convergent de 1989, darrera de la qual molts veuen la mà del llavors secretari general per delegació. Finalment, els joves nacionalistes retiren la seva esmena del congrés. Anys després, ja fora del domini de Roca, la JNC va tornar a plantejar aquesta qüestió amb força en els congressos, seu i del partit, de 1996, i la fusió ha estat després una de les eventuais solucions, proposades per altres dirigents convergents, als problemes viscuts en el marc del debat successori de Pujol.

3.2. RELACIONS DE CONFLICTE

3.2.1. CiU, UN PARTIT (1980-1987)

L'arribada de Pujol a la presidència de la Generalitat obre una nova etapa en l'actuació dels nacionalistes. Del "fer país" es va passar a "fer política" a principis de 1974 i tot seguit a "fer partit". Ara, dins d'aquesta successió de fases acumulatives, s'arriba a l'estadi de "fer govern" (MATAS, 1995a:130). És una empresa que assumeix bàsicament Pujol, mentre que Roca queda com la màxima autoritat a Madrid. La dedicació plena a aquestes feines per part dels dos màxims dirigents de CDC -l'un ha d'organitzar tota una administració i donar gruix a l'autogovern, i l'altre agafa el compromís de generar una alternativa reformista al PSOE- i l'escàs protagonisme d'Unió a la vida política fan que les relacions entre tots dos partits no sofreixin especials tibantors. De tota manera, sí que n'hi ha alguna, també perquè si bé Pujol ha passat a la fase de "fer govern" Roca continua en la de "fer partit", malgrat la seva renúncia a la secretaria general adjunta (deixa el càrrec el 1979 i hi torna el 1983 com a secretari general per delegació).

Fora de l'episodi de 1983 sobre la proposta d'absorció de CDC per part d'UDC feta per Roca, hi ha pocs casos de conflicte manifest entre tots dos partits. Tot seguit se'n relacionen alguns a tall d'inventari: Unió hagués volgut que el 1984 Concepció Ferrer presidís el Parlament, però finalment s'imposa el criteri de Pujol i qui substitueix Heribert Barrera com a president de la Càmera és Miquel Coll Alentorn, sense que cap altre polític d'Unió ocupi el lloc de conseller adjunt a la Presidència, el qual desapareix. Pujol designa els tres consellers d'Unió del Govern que surt de les eleccions de 1984 sense consultar els dirigents democristians: Oriol Badia no ni tan sols havia estat proposat. El 1985, Joan Rigol ha de deixar el Govern perquè el President rebutja el Pacte Cultural que ha signat. El 1987 es produeixen discussions entorn a la confecció de les llistes municipals.

3.2.2. CiU, DE PARTIT A COALICIÓ (1987-1996)

El XVIè congrés d'Unió, celebrat a Mataró el desembre de 1987, marca l'inici del canvi en les relacions entre CDC i UDC. Del congrés surt Josep Antoni Duran Lleida com a

president del comitè de govern del partit, càrrec que ja havia ocupat entre 1982 i 1984. La seva tornada tanca un període d'inestabilitat en la direcció d'Unió i confirma el desig dels democristians de fer créixer el partit i aconseguir que la coalició de CiU funcioni com a tal. Així, una de les resolucions més importants del congrés és demanar a CDC que es posi en marxa el comitè d'enllaç entre els dos partits, com està previst en el pacte de coalició signat el 1978. Gairebé un any més tard, coincidint precisament amb el desè aniversari de la creació de CiU, el 19 de setembre de 1988 es reuneix per primer cop el comitè d'enllaç. Aquesta trobada, encara que no tindrà continuïtat fins que les sessions de l'òrgan de coordinació dels dos socis es regularitzi el 1993, simbolitza el final d'una etapa de deu anys durant els quals Unió ha comptat poc a la coalició. A partir d'ara, els democristians volen fer sentir la seva veu.

Segueixen, doncs, deu anys de tensions entre CDC i UDC, amb conflictes que es radicalitzen a mesura que passa el temps, fins arribar a principis de 1997 a la crisi més greu mai viscuda fins llavors a la coalició, que va posar en perill la seva mateixa pervivència.

3.2.2.1. Unió comença a actuar com a partit (1990-1991)

La primera topada forta entre els dos partits succeeix entre finals de 1990 i principis de 1991 amb la negociació del pacte per a les eleccions municipals. El progressiu creixement d'Unió, que obliga els convergents a compartir moltes llistes que fins ara estaven integrades exclusivament per ells donada la impossibilitat d'Unió d'omplir el 25 per cent de les candidatures que li pertocquen, i l'exigència negociadora d'un Duran consolidat al capdavant del seu partit accentuen el conflicte. Són temps d'un major protagonisme d'Unió en la vida política i en els mitjans de comunicació. Hi ha una ampliació de l'activitat pública dels democristians, que busquen transmetre un perfil propi d'Unió. Un mitjà són els viatges a l'estranger que Duran enceta acompanyat de grups de periodistes i d'empresaris, aquests a través de la Fundació Empresa, Catalunya i Europa.

En aquest marc, tot just se celebren les eleccions municipals del 26 de maig de 1991 i queda enrere la tensió entre els dos partits per la negociació del pacte municipal, Unió declara arribat el moment de deixar de tenir un paper subsidiari en el si de CiU i de

passar a ser corresponsable de la coalició. Unió data així la transcendència de l'ocasió: 1931, creació d'UDC; 1977, primeres eleccions i derrota; 1978, constitució de CiU; 1991, de la subsidiarietat en CiU a la corresponsabilitat. És el pas del Rubicó.

La posada de llarg d'aquesta nova etapa és la presentació després de l'estiu d'una proposta sobre la reforma del Senat. És la primera vegada que Unió presenta una iniciativa d'aquesta importància de forma unilateral i no de la mà de Convergència. Dintre d'aquesta exhibició d'UDC com a partit diferenciat s'ha d'inscriure la rellevància amb què els democristians celebren a la tardor de 1991 el 60è aniversari de la seva fundació.

3.2.2.2. Mecanismes de coalició: es regularitza el comitè d'enllaç (1992-1993)

El següent conflicte d'importància entre CDC i UDC té lloc entre setembre de 1992 i febrer de 1993. Tot i que principalment és una confrontació entre Pujol i Roca, el fet que aquest justifiqui la seva marxa de la secretaria general convergent per l'actitud d'Unió fa que la crisi presenti un triangle d'actors, amb aliances entre Pujol i Duran enfront de Roca. El conflicte es tanca amb la tornada d'aquest al càrrec, amb el seu sector roquista molt malmès, i la regularització de les reunions del comitè d'enllaç de CiU (tots els segons dilluns de cada mes). "Éssent benèvol, es podria parlar d'un empat, però poc després es demostraria que Unió va ser la gran triomfadora de la crisi de CDC" (FARRÀS, 1996:82).

Segons explica Pere Martí en el seu llibre *El ciutadà Roca*, el secretari general de CDC havia sortit "molt desgastat" de les eleccions municipals. "Han estat molt dures, en moltes seccions locals hi ha hagut problemes entre els dos socis de la coalició, i moltes vegades Roca s'ha sentit acusat per part dels democratacristians de ser el causant dels problemes". El número dos de CDC assegura que no havia dit res fins ara perquè després de les municipals venien les autonòmiques; celebrades aquestes i renovada la majoria absoluta al Parlament, comunica a Pujol que el IXè congrés del mes d'octubre no es presentarà a la reelecció: "He notat que sóc un obstacle per a la coalició. No puc continuar amb aquesta tensió ni amb la sensació que la coalició no va bé per culpa meva. Com que vull que les relacions amb Unió siguin bones i la coalició continuï, me'n vaig" (MARTÍ, 1995:105).

El problema d'Unió, però, no és més que una excusa o en tot cas no és la causa única del conflicte entre Roca i Pujol. Andreu Farràs i Toni Soler a *Roca, l'últim segon* citen cinc punts del particular “memorial de greuges” del secretari general de CDC: Les esquerdes del tàndem, el problema d'Unió, el control del partit, la qüestió successòria i el front espanyol. Totes elles fan referència a la distribució del poder dintre de CDC i a l'actitud de Pujol envers Roca, fins i tot la que apunta als democristians. Pujol ha escrit a les seves *Memòries* que creu que “les desavinences amb Unió van ser plantejades per en Roca sincerament, tot i que va poder semblar a alguns que en part eren una excusa (...) Entenc bé que hi hagués gent a CDC disgustada amb la manera com evolucionaven les coses dintre de CiU. Ja he dit que començaven a haver problemes. No li llevo importància, no dubto de la sinceritat dels que ho plantejaven, que tampoc no eren només els 'roquistes', però dic que al meu entendre les relacions de CDC amb Unió no eren el problema central” (2009:394). Per a Pujol, el que passa el 1992 és que Roca té 52 anys, en fa 15 que fa la mateixa feina a Madrid i al partit i “és lògic que ell es plantegés el futur”. En aquests intents d'obrir el plans de successió, “el que passa es que no van coincidir els calendaris”, dirà Pujol.

3.2.2.3. Trencament de la unitat de vot. CDC repensa la continuïtat de CiU(1993-1994)

El document que aproven CDC i UDC al gener de 1993 per tal de facilitar a Roca la seva tornada al càrrec, a més de regularitzar les reunions del comitè d'enllaç, ratifica la línia que fa uns anys ha emprès Unió no renunciant cap de les dues formacions a les seves activitats de partit. De fet, en els mesos següents es multipliquen els focus de tensió entre convergents i democristians, especialment en assumptes relacionats amb la tasca de CiU a Madrid. Hi ha diferències sobre la manera de gestionar el vot a la investidura de Felipe González; sobre la negociació dels Pressupostos, de tal manera que fins i tot es suspenen les reunions del Grup Parlamentari Català i Unió presenta esmenes a través del PNB; sobre la tramitació d'una nova llei del català que impulsa el conseller Joan Guitart, i sobre l'ús del català al Senat.

Aquesta darrera qüestió, que es debat a cavall entre finals de 1993 i principis de 1994, suposa un greu enfrontament entre els dos socis. “Un enfrontament molt important entre CDC i UDC va tenir lloc quan es va debatre l'ús del català al Senat. Unió va defensar

que es pogués parlar en català al Senat, aprofitant que es reformava el reglament de la cambra alta. Convergència s'hi va oposar perquè el PSOE no ho volia” (SANCHEZ LLIBRE, 2006:32). Pujol no aconsegueix evitar que CDC i UDC votin de manera diferent el reglament del Senat i Convergència demana que a partir d'ara Unió reconegui el paper d'àrbitre de Pujol en el sí de la coalició. Els democristians accepten una declaració de total confiança en el President de la Generalitat en la negociació autonòmica que està a punt de començar amb Felipe González, però no van més enllà, per més que tant Roca com el mateix Pujol mantenen que l'autoritat no es pot compartimentar. La crisi, durant la qual hi ha hagut veus convergents demanant la ruptura de la coalició de cara a les eleccions europees, es tanca amb un consell nacional de CDC que decideix obrir un període de reflexió sobre la continuïtat de la coalició.

3..2.2.4. Separació del PSOE i apropament al PP (1995-96)

La tensió de l'episodi del Senat dona pas a conflictes de menor virulència, emmarcats al llarg de 1995 en el procés de separació del PSOE i d'acostament al PP, singularment evident aquest últim en les relacions d'Unió amb el llavors primer partit de l'oposició. Els rumors d'una operació “a la bavaresa”, per la qual el PP es retiraria de Catalunya i establiria un pacte estable amb UDC (com fan la CDU i la CSU a Alemanya, i el PP ha fet a Navarra amb la UPN), així com a oferiments a Duran per ocupar un ministeri en un proper Govern del PP, provoquen una malfiança al si de CiU.

3.2.3. CIU, DE COALICIÓ A FEDERACIÓ (1996-2001)

La marxa de Miquel Roca de la secretaria general de CDC el 17 de desembre de 1995, després de 21 anys a la direcció convergent, marca un canvi a la vida de la coalició. CDC ja no té el seu tradicional número dos, que amb el temps havia perdut les possibilitats de succeir Pujol (motiu pel qual finalment abandona el càrrec), i el partit comença a preparar un plantell de dirigents que estiguin en disposició de continuar el projecte convergent de cara al postpujolisme. “Al meu entendre”, dirà Pujol al cap dels anys, “no hi havia més número dos que en Roca ni més futur cap de CDC i, per tant, candidat a la presidència de la Generalitat que ell”, i això “simplement per lògica i per mèrits” (2009:394). El que passa és que el líder convergent no es planteja encara la seva jubilació - “tenia molt clar que no havia de perllongar la meva presidència més enllà del

2000” (2009:395)- i Roca es cansa d'esperar. “Pujol va sacrificar la generació dels Cullell, Alavedra i Molins i va barrar el pas a Roca. Això va obligar-lo a programar, des de la fredor més pura, un guaret en el seu terreny que, amb ganes i aplicació, va administrar Pere Esteve fins que Mas va ser posat a la llançadora” (ALVARO, 2005:86)

Secretari general per delegació, primer, i nomenat després secretari general al consell nacional del 7 de gener de 1996, Esteve emprèn la missió d'enfortir les sigles de CDC, fora del paraigua de CiU. Una de les seves dites més habituals és: “després de Pujol, Convergència”. En front del protagonisme adquirit per Unió al marge de CiU, la nova direcció convergent busca també una major dimensió pública de CDC, amb la qual cosa s'incrementa la tensió entre tots dos partits. La nova dinàmica divergent a CiU donarà lloc en qüestió de pocs mesos als episodis més conflictius viscuts fins llavors a la coalició, tot acostant-la a la ruptura (CONFLICTE 1 d'aquesta tesi). Després, la gradual emergència d'Artur Mas com a possible successor de Pujol suposarà un fort pols amb Unió i el seu líder. La imposició final de Mas tornarà a posar la coalició en greu perill (CONFLICTE 2); la situació se superarà amb la refundació de CiU.

3.2.3.1. CDC comença a actuar com a partit (1996)

La nova línia d'enrobar Convergència, procurant una renovació a la direcció i una organització més activa, es consagra el novembre de 1996 al Xè Congrés, que “és com el Concili Vaticà II del partit” (ALVARO, 2003:184). Per primer cop en més de dues dècades, CDC té amb Pere Esteve un secretari totalment dedicat al partit. Pujol havia delegat en Roca en arribar al Govern de la Generalitat, i Roca simultaniejava la gestió de la formació amb l'exigent dedicació a Madrid; la crisi convergent de 1992-1993 va obligar Pujol a reprendre certes funcions internes, però no és fins el tàndem Pere Esteve-Felip Puig (secretari d'organització) que els convergents es concentren plenament en la tasca de refermar el partit.

L'estratègia d'Esteve i Puig envers Unió passa per trencar la tàctica que ells denominen de “l'estirabot i la trucadeta”: els desmarcatges dels democristians ja no poden terminar amb una trucada de Duran a Pujol, sinó que CDC ha de respondre contundentment en cada ocasió per mantenir a ratlla el seu soci. Això provoca l'esclat d'un seguit de confrontacions entre els dos membres de CiU.

El XXè Congrés d'Unió de desembre de 1996 aprova qüestions molestes per a Convergència: la proposta d'una "Olivera Nacional" (un front unitari dels partits catalans en qüestions d'autogovern) i la consideració d'una futura entrada en el Govern de Madrid. En el seu discurs, Duran aborda lleugerament la successió de Pujol i fa una llista de menyspreus que UDC ha sofert per part de CDC. Convergència rep això com una agressió; per primera vegada, Pujol afirma que la situació és "delicada" i arriba a parlar de possibilitat d'un trencament de CiU. Al gener, Pujol diu al consell nacional de CDC que el partit s'ha d'enfortir "per si un dia" ha d'anar en solitari a unes eleccions, i els dirigents convergents fan saber que preparen les següents eleccions municipals com si hi anessin sense Unió. A més, les dues formacions s'acusen d'intentar captar militants de l'altre partit. Tota aquesta controvèrsia es tanca de moment amb una declaració "pública, solemne i contundent" de Pujol i Duran sobre la continuïtat de la coalició.

3.2.3.2. Les tensions arriben al Govern (1997)

La pau, però, dura pocs dies. A mitjans febrer de 1997 les tensions tornen a aflorar i aquest cop encara amb més virulència, produint-se la crisi més greu mai viscuda fins aquell moment a CiU. Unió considera que no ha estat prou tinguda en compte a l'hora de marcar els criteris de la complicada futura llei d'usos lingüístics i, en aquest marc, un comentari de Duran indicant que en realitat el redactat final serà el que surti d'una ponència conjunta del Parlament provoca una immediata reacció de Pujol. El president de la Generalitat acusa Unió d'haver trencat la corresponsabilitat governamental i de deslleialtat, i en demana una rectificació immediata i clara. Unió planta cara, assegura que el comentari de Duran ha estat malinterpretat i creu que Pujol, a qui atribueix estar fent acusacions "injustes, falses, greus i precipitades", està buscant la ruptura.

La baralla és pública i solemne: el president, de viatge a Amèrica Central, emet un comunicat oficial de la Generalitat censurant l'actitud d'Unió i a la seva tornada a Barcelona crida a capítol els consellers democristians. UDC respon que el seu recolzament al Govern no és incondicional. La crisi es dona per superada, però les relacions segueixen tenses, amb un últim advertiment de Pujol al consell nacional de CDC: està disposat a trencar amb Unió si aquest partit no rectifica la seva estratègia de diferenciació.

3.2.3.3. Ascens de Mas (1999-2001)

La perspectiva de la successió de Pujol té un doble efecte a les relacions entre CDC i UDC. D'una banda, fa que es vulguin estalviar alguns conflictes que podrien perjudicar les properes eleccions autonòmiques de 1999; d'altra, obliga els dirigents de tots dos partits, a mesura que els comicis s'apropen, a assegurar-se posicions per a la següent legislatura, que s'endevina decisiva pel postpujolisme. Això provoca una nova tensió a CiU. La principal confrontació es produeix arran de la confecció de la candidatura per Barcelona. Pujol col·loca com a número dos a Artur Mas, que està en un procés ascendent dintre de Convergència i es perfila com a possible successor del president. A Duran, qui aquest cop vol un escó al Parlament per situar-se de cara a la successió, li correspon el quart lloc, que és el primer reservat a Unió en funció dels acords de coalició. Duran renuncia a anar dos llocs per darrera de Mas i finalment ocupa el vuitè lloc.

Malgrat aquesta visualització de les disputes internes i al mateix temps de les aspiracions de Duran en la cursa oberta amb Mas, el líder democristià s'implica decididament en la campanya i aconsegueix el protagonisme que la llista li negava. Dirigents de Convergència reconeixen la contribució del líder democristià a la ajustada victòria de CiU, i això enforteix Duran per plantejar certes exigències per a la seva entrada al Govern. En el nou Consell Executiu, Pujol reparteix poder entre Mas (Economia) i Duran (Governació). Tot i que el febrer del 2000, Mas assumeix també la funció de conseller portaveu, l'equilibri que persisteix i la encara menor coneixença pública del seu rival anima Duran a accelerar la seva projecció política amb una solemne conferència al paranif de la Universitat de Barcelona l'octubre de 2000. Aquesta intervenció “amb voluntat d'obrir discussió ideològica i d'agafar una veu més autònoma respecte del patriarca va ser l'aposta més forta que de manera formal va fer Duran Lleida per presentar-se com el veritable hereu del pujolisme davant la societat” (ALVARO, 2003:300).

Però l'esperança d'Unió que Pujol es mantingués neutral i que al final s'imposés l'aspirant amb més possibilitats electorals es trunca de seguida. L'estiu de 2000, el president havia temptejat Duran per procedir a una fusió entre els dos partits. El líder

d'UDC, tot tement que CDC no acceptaria un successor que procedís de l'altra formació, va rebutjar la proposta. El mes de novembre, Mas és elegit secretari general de Convergència al XIè Congrés del partit. A començaments de desembre Pujol comunica a Duran privatament que ha decidit nomenar Mas conseller en cap; l'anunci es fa públic el gener de 2001. La protesta d'Unió és immediata, davant el que considera la crisi “més greu” i de “més difícil solució” de CiU. Els democristians amenacen de trencar els grups parlamentaris a Barcelona i Madrid, al·legant que el nomenament suposa un fort desequilibri a la coalició. Finalment, l'ascens definitiu de Mas, que pren possessió del seu nou càrrec el 19 de gener, és acceptat per Unió a condició que en dos mesos s'hagi concretat una refundació de CiU. Segons UDC, la designació de Mas com a conseller en cap el situa com a futur candidat a la presidència de la Generalitat, en substitució de Pujol, i això obliga a un nou marc de relacions entre tots dos partits. En la negociació de la nova CiU, Duran surt del Govern.

“En aquell moment Duran Lleida, que va abandonar sorollosament el Govern en senyal de protesta, ja sap de veres que ha perdut la partida. Però no abans. Són diverses les fonts que asseguren que Duran Lleida va sortir del míting de final de campanya de les eleccions catalanes de 1999, al miniestadi del FC Barcelona, convençut que podria anar a per totes” (ALVARO, 2003:182). Després Duran acusaria CDC d'haver utilitzat els casos Pallerols i Turisme (processos judicials per presumpta malversació de fons públics dels departaments de Treball i Turisme, gestionats per Unió) per tal de tenir lligat de mans el líder democristià i barrar-li el pas en el moment decisiu de la successió de Pujol.

3.2.3.4. Constitució de la federació (2001)

L'acord de transformació de la coalició en federació queda tancat el 27 d'abril de 2001. Després de la seva aprovació pels dos partits, se signa formalment el 2 de desembre d'aquest any. D'acord amb els nous estatuts, CDC i UDC “constitueixen una federació de partits polítics” que “té vocació de permanència”. Els seus membres són els militants de tots dos partits, i també “persones associades” a la federació, encara que aquestes últimes no poden elegir ni ocupar càrrecs interns. Els òrgans de la federació són la conferència nacional, convocada ordinàriament cada quatre anys; el consell nacional, que ratifica les candidatures electorals amb una majoria qualificada del 70 per cent, i la

comissió executiva nacional. Aquesta està formada de manera paritària per dirigents de CDC i d'UDC, amb Pujol com a president amb vot de qualitat i Duran com a secretari general, i la previsió d'un lloc destacat per Mas en tant que candidat a la presidència de la Generalitat. Una detallada normativa estableix el repartiment dels llocs a les candidatures electorals (a Unió li correspon encapçalar la llista al Parlament, al Congrés o Barcelona), de les quals el 60 per cent són per a membres de CDC, el 20 per cent per a militants d'UDC i el 20 per cent restant corresponen a la federació. També es creen òrgans comuns a nivell sectorial i territorial. Una clàusula preveu que després de les següents eleccions autonòmiques la federació engegui un procés d'unificació entre CDC i UDC.

3.2.4. VIDA DE FEDERACIÓ (2002-2006)

La creació de la federació suposa un instrument de superació de la tensió viscuda a CiU els darrers deu anys. D'una banda perquè marca la fi de l'agitació de les cúpules de CDC i d'UDC per situar-se de cara al postpujolisme -la federació ja ha obert l'era postpujolista, amb el triomf d'un delfí convergent sobre Duran-, i d'altra perquè serveix per resoldre en gran mesura els enfrontaments de les agrupacions territorials a l'hora de confeccionar les llistes municipals, un dels principals focus de problemes en el passat. Unió com a partit aconseguix una major presència a CiU (les regles de joc de la coalició s'havien fixat vint anys enrere, en un moment de menor desenvolupament d'UDC), mentre que CDC no té por d'acceptar aquest reconeixement una vegada els democristians admeten la primacia convergent també en el postpujolisme.

L'estructura de la federació descarrega la tensió entre els dos partits, però no impedeix que els seus màxims líders, Mas i Duran, en el seu repartiment de papers, visquin moments de confrontació. El més greu es presentarà el 2006 en el marc de la negociació de l'Estatut amb el Govern espanyol (CONFLICTE 3 d'aquesta tesi).

3.2.4.1. Repartiment de papers entre Mas i Duran (2002-2004)

Amb la cita pròxima de les eleccions catalanes de la tardor de 2003, CDC i UDC tanquen files per tal d'aconseguir la primera victòria de CiU sense Pujol com a cap de llista. Tot i la malfiança envers Duran, Mas ja no ha de lluitar amb el líder d'UDC per

un protagonisme que li ve donat pel fet de ser el candidat a la presidència de la Generalitat, i els esforços convergents se centren en potenciar electoralment la seva figura. “La creació mediàtica d'Artur Mas va gestar-se a contrarrelotge, en un temps reduït de tres anys” (AIRA, 2004:12).

També Duran i el seu partit tenen feina pròpia en preparar la candidatura del president del comitè de govern democristià com a cap de llista de les generals de l'any següent. Serà quan les dues eleccions estiguin resoltes -CiU perd la Generalitat i no resulta necessària per a governar a Espanya- quan les tensions entre els dos partits comencin a manifestar-se de nou. “Mentre a Artur Mas li toca fer la feina més dura al Parlament, el cap democristià deixa que el temps passi i pot emular Roca a les Corts (...) Si Mas hagués estat president, Duran hauria tocat sostre. Ara, en canvi, pot reeditar les seves ambicions més primigènies i més altes” (ALVARO, 2005: 128) “Mas lidera la formació a Catalunya i Duran ho fa a Madrid. El problema compartit és que tots dos ho fan en condicions adverses, cosa que en els moments de màxima tensió els porta a posar per davant els seus interessos personals” (SÁEZ, 2005:115)

3.2.4.2. No a la fusió (2004)

CiU celebra la primera conferència nacional com a federació els dies 26 i 27 de novembre de 2004. És el moment acordat tres anys enrere, quan es va crear la federació, de decidir la constitució d'una única força política, però la insistent negativa d'Unió a la fusió i la necessitat de CDC de consolidar Mas com a líder de CiU, sense poder beneficiar-se del plus de president de la Generalitat, fa que finalment hi hagi una transacció. Convergència renuncia a la fusió, mentre que Unió accepta que Mas passi a ser president de CiU i que Pujol, ara com a president fundador, sumi un vot més per a CDC a la comissió executiva.

3.2.4.3. Negociació del nou Estatut (2005-2006)

La preeminència de Mas sobre Duran en tant que president de la federació provoca una complicada relació entre els ells dos. Unió havia acceptat el lideratge indiscutible de Pujol per la seva figura històrica, el seu perfil democristià i la seva consolidada autoritat com a president de la Generalitat. Encara que Duran i Mas es reparteixen els àmbits de

protagonisme, l'un a Madrid i l'altre a Barcelona, el principal tema de la nova legislatura catalana -la redacció del nou Estatut- passa a ser també qüestió cabdal a la política espanyola quan el text de reforma arriba a les Corts. La negociació última mantinguda en secret per Mas amb el president del Govern espanyol a la Moncloa, sense que Duran en sigui informat, provoca una greu polèmica entre els dos partits. Duran acusa Mas de “deslleial” i l'episodi impedirà una relació sincera entre tots dirigents els anys següents.

4. MARC HISTÒRIC (II)

CRONOLOGIA I FASES DELS **CONFLICTES ANALITZATS**

4.1. CONFLITE 1

4.1.1. (C1a) EL XXè CONGRÉS D'UNIÓ I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES

Del 7 de desembre de 1996 al 17 de gener de 1997

4.1.1.1. Antecedents

Poc abans de l'estiu de 1996, la nova direcció de CDC (Pere Esteve arribà a la secretaria general al gener) posa en marxa l'estratègia de "no deixar passar ni una", tal i com recull la premsa. Durant l'estiu, arran d'una conferència de Duran a l'Ampolla, on qüestiona el missatge tradicional del nacionalisme, i dues entrevistes publicades per *La Vanguardia* (una d'elles amb el titular "Felip Puig: En CDC hay gente más capacitada que Duran para sustituir algún día a Jordi Pujol") augmenta el clima de tensió entre els dos partits, que pujarà encara més amb la represa del nou curs polític. Entre el 8 i l'11 de novembre, el Xè Congrés de CDC demana la revisió del pacte municipal amb UDC. El 26 de novembre, Duran proposa crear un front polític dels partits catalans per tal de negociar amb Madrid les qüestions de l'autogovern. Suggereix el nom d'"Olivera Nacional". La proposta serà contestada dies després des de CDC: Trias, actuant en roda de premsa com a portaveu de la Generalitat, afirma que la idea d'una "Olivera Nacional" es pròpia d'un partit petit; els partits grans busquen el diàleg, però no la política unitària.

4.1.1.2. Origen

El XXè Congrés d'Unió aprova algunes propostes que CDC rebutja, com la d'un front unitari dels partits catalans en qüestions d'autogovern i la consideració d'una entrada en el Govern de Madrid. En la seva intervenció, Duran aborda la successió de Pujol i fa una llista de menyspreus que UDC ha sofert per part de CDC. La premsa presenta el Congrés com un intent dels democristians de guanyar perfil propi de cara a un futur trencament de CiU, amb el rerefons del postpujolisme. "Duran convierte el congreso de Unió en un pulso con CDC" i "Duran consume su desafío a Pujol" són dos dels titulars més contundents (els dos a *La Vanguardia*).

7-12-96. Dissabte. El XXè Congrés d'Unió s'obre en un context marcat pels titulars de la premsa del dia: “Unió acentúa sus diferencias con CDC con la sucesión de Pujol de fondo” (*La Vanguardia*); “Unió pone hoy a punto el trompolín de Duran hacia un futuro sin Pujol”, “Unió se prepara para ir a las elecciones municipales sin Convergència” (*El País*). En el seu discurs davant els més de mil delegats, Duran es refereix a la successió de Pujol per dir que aquest és un debat “innecessari, improcedent i nefast”. Afegeix que per a Unió aquesta qüestió no és cap “obsessió” com ho sembla ser per altres. “No ho és per a nosaltres, que quedí clar, entre altres raons perquè estem convençuts que no hi haurà successor i que, encara que hi fos, la successió del president Pujol no serà personal. Després d'en Pujol, hi haurà majories relatives i governs compartits, i no passarà res”. Es tracta del primer cop que un dels dos partits aborda de manera tan oberta en un congrés la successió de Pujol. Tot seguit Duran adverteix que “si algú vol posar el president en dificultats en les properes eleccions, només li cal anar provocant una ruptura o afebliment de la coalició”, cosa que faria que Unió tragués molts menys vots que CDC però alhora que fos “molt més decisiva que ara per governar”. Duran afirma que Unió “no és el partit petit que alguns voldrien” (en resposta a les recents declaracions de Trias) i demana una major participació d'UDC en les àrees de responsabilitat política de CiU. En aquesta línia, el líder democristià repassa diverses actuacions de la coalició i del Govern de la Generalitat que s'han fet contra criteris d'Unió. El Congrés elegeix Duran amb el 90,7 per cent dels vots. Des de fora del Congrés, Pujol insisteix en rebutjar l'“Olivera Nacional” que proposa Unió i diu esperar que acabi el Congrés democristià per poder pronunciar-s'hi obertament. El president es pregunta fins on està disposada a arribar Unió.

8-12-96. Diumenge. El Congrés d'Unió aprova les ponències on es defensa l' “Olivera Nacional” i l'entrada en el Govern espanyol, de comú acord amb CDC, si un dia es reconeix la plurinacionalitat d'Espanya. A la cloenda, Duran trasllada la seva proposta de front unitari a la resta de partits, els màxims dirigents dels quals estan presents a la sala (CDC, representada per diversos dirigents, no hi ha enviat al seu secretari general). Duran no aborda en aquesta ocasió la relació amb els convergents, però recorda que Unió és el “25 per cent d'una coalició, no d'un partit” i precisa que el nacionalisme no és una ideologia.

4.1.1.3. Expansió

CDC veu el Congrés d'UDC com una agressió. Pujol dóna la veu d'alarma sobre la situació “delicada” que viu la coalició i arriba a parlar de possibilitat d'un trencament de CiU. El president anuncia una resposta contundent per part de Convergència si Unió confirma la seva estratègia de desmarcatge.

9-12-96. Dilluns. Pujol constata la situació “delicada” que viu CiU després d'un congrés d'UDC tan crític amb CDC. Mai no havia parlat d'aquesta manera sobre les relacions entre els dos partits, i si bé en conflictes anteriors Pujol havia sortit en defensa d'Unió, aquest cop és el primer en donar l'alarma. El President diu que vol saber que busca realment Unió. Esteve adverteix que és “sorprenent” que el seu soci hagi estat el partit que més ha criticat CDC al seu congrés i considera “bèstia” el memorial de greuges fet per Duran a Sitges. Per la seva banda, el comitè de govern d'Unió es reuneix en un clima d' “eufòria controlada”, en paraules de Farreres, per elegir Duran com a president d'aquest òrgan de direcció. Duran assegura que no es busca l'emancipació sinó llarga vida per la coalició. A la nit, Pujol parla per primera vegada de trencament al comitè executiu de CDC i diu que “si Unió vol anar a la ruptura, nosaltres no tenim cap problema, ens sabrà greu pel país, però el que no podem fer és callar”. Anuncia una reacció contundent si Unió confirma la seva estratègia de desmarcatge. Alhora, però, demana que mentre això no passi, CDC reaccioni amb “serenitat”. CDC declara en observació l'actitud d'UDC. Oberta la reunió del comitè per Pujol i fixada ja d'entrada una posició dura i alhora serena vers Unió, el debat ha quedat encarrilat. Hi ha qui, com Cullell, fa una certa autocrítica, tot advertint que el rebuig de CDC a la política unitària podria no ser ben entès per la gent.

10-12-96. Dimarts. Esteve presenta en roda de premsa una resolució de quatre punts, on s'acusa Unió de situar el debat “deliberadament” en el postpujolisme. Segons Esteve, Unió ha “afeblit” la coalició i això la perjudica electoralment. El secretari general de CDC declara “en observació” l'actitud i propòsits d'Unió i diu que s'ha acabat la tàctica de “l'estirabot i la trucadeta”. Convergència està interessada en que no hi hagi una entrevista Pujol-Duran amb l'objectiu de castigar el líder democristià. A la nit, entrevistat a *Canal 33*, el líder democristià admet que “potser va ser un error de Duran, no d'Unió” reunir-se amb Ribó per explicar-li la seva proposta d'“Olivera Nacional” abans de fer-ho a CDC, al temps que recorda les declaracions hostils de Puig i Roca a l'agost.

4.1.1.4. Gestió

Després de l'escalada de tensió del congrés d'UDC i la resposta de CDC, el conflicte es manté en els termes ja definits i entra en una fase d'estancament. La novetat respecte a conflictes anteriors és que aquest cop CDC, en la seva nova estratègia, el vol mantenir obert per tal de trencar la tàctica de "l'estirabot i la trucadeta" que atribueix a Unió. El conflicte es manté tot esperant la reunió del comitè d'enllaç de la coalició.

11-12-96. Dimecres. Pujol, des de Munich, manifesta el seu convenciment que "se superaran" els problemes interns de CiU. "No importen les dificultats, el que és cert és que d'aquí a tres mesos farà 17 anys que governem", afirma. Esteve emet un comunicat al vespre on es reconeix la "delicada" situació de CiU, però expressa la "convicció en la coalició". La nota surt al pas d'un despatx d'*Europa Press*, on es transcriuen unes declaracions d'un alt dirigent de CDC segons el qual "la coalición tiene los días contados; casi se puede hablar de las horas contadas". Duran truca al Palau de la Generalitat per intentar parlar amb Pujol, qui encara no l'ha felicitat per la seva reelecció, però el President és a Alemanya.

12-12-96. Dijous. Duran, entrevistat a *El País*, diu que "no niego ni negaré el liderazgo de Pujol". "La coalición continúa siendo necesaria después de Pujol. Y viable". "Yo no explico nunca cómo aprieta la gente de Unió para romper". Tot i el to de reconciliació, Duran expressa també queixes contra CDC. A la nit, Pujol torna la trucada a Duran, però no el troba. El dia següent es repetirà, a l'inversa, l'intent de comunicació telefònica, també sense èxit.

13-12-96. Divendres. CDC i Unió designen Trias i Farreres, respectivament, per tractar de rebaixar la tensió entre els dos partits i arribar a la reunió del comitè d'enllaç del dilluns en el clima "més favorable possible".

14-12-96. Dissabte. Pujol i Duran es troben en un acte a Tamarit de Llitera; no fan cap gest de reconciliació. "No he vingut a parlar d'assumptes domèstics", diu Pujol davant els requeriments de la premsa. Duran troba "impertinent" la pregunta de si havia donat la mà al President (es van donar la mà, però no va haver-hi somriures, com anota la premsa).

15-12-96. Diumenge. Pujol convoca una reunió extraordinària del secretariat permanent de CDC: es decideix no tancar la crisi, tot i que tampoc es vol contribuir a una espiral de

tensió. Entrevista de Duran a l'*Avui*, amb els titulars "S'ha dit que jo aspirava a la successió de Pujol per fer-nos mal a tots dos", "Una resposta de CDC més prudent a la nostra proposta hauria estat molt més útil per a tots". *La Vanguardia* publica una entrevista amb Artur Mas, elegit el dia abans president de la federació de CDC de la ciutat de Barcelona: "La ruptura de la coalició no haria impossible que conquistásemos la alcaldía de Barcelona".

4.1.1.5. Resolució

L'intent de resolució del conflicte passa, d'una banda, per l'escenificació d'una relativa pau a la superfície, que eviti els costos que pot tenir per CiU la imatge de divisió interna, i d'altra, pel manteniment d'un conflicte controlat sota la taula, de manera que la tensió interna bloquegi l'estratègia de diferenciació que CDC atribueix a UDC. El comitè d'enllaç de la coalició no tanca el conflicte.

16-12-96. Dilluns. El comitè d'enllaç no tanca la crisi, sinó que aquesta s'enquista. Al tractar-se de la primera trobada de dirigents d'ambdós partits i no tancar-se el conflicte, aquest s'oficialitza. La discrepància ja no està limitada als retalls de premsa sinó que queda sobre la taula de reunió entre els dos partits. Per primer cop, un conflicte entre els dos partits es deixa deliberadament obert, perquè així ho vol aquesta vegada Pujol. El president obre la reunió i retreu a Duran que Unió hagués encetat el debat sobre el postpujolisme i s'entestés en l' "Olivera Nacional". Duran respon que del postpujolisme només va llegir unes poques línees al seu discurs i ho va fer per tal de demostrar que aquest debat no té sentit, tot sortint a més al pas d'una discussió oberta pels propis convergents. No hi ha ni advertències ni amenaces i s'expressa el desig de tots dos partits de preservar la coalició. Segons Esteve, la reunió "no aporta cap novetat". A la tarda, el comitè de govern d'Unió constata que CDC està interessada en mantenir la tensió per tal de castigar UDC.

17-12-96. Dimarts. Duran apareix amb uns altres quatre dirigents d'Unió a la taula de la roda de premsa, una cosa inusual que es justifica pel desig de presentar els nous càrrecs del partit. Insisteix en la intenció d'UDC de mantenir la proposta de l' "Olivera Nacional" i declara: "Nosaltres no hem estat els que hem parlat de situació delicada i, per tant, no som els que hem d'obrir o tancar aquesta crisi". "Ens agradaria que de les diferències no es facin conflictes, ni molt menys conflictes irresolubles", afegeix.

18-12-96. Dimecres. Pujol diu al Parlament que la proposta de l'”Olivera Nacional” és “simpàtica, però inoperant”. A més, a una entrevista a TVE-2 ironitza sobre el postpujolisme. Aquestes intervencions constitueixen les primeres explicacions públiques del conflicte per part de Pujol.

19-12-96. Dijous. Duran i Esteve mantenen una reunió. No entren a discutir el conflicte de fons i com a únic element de discrepància aborden l'entrega per part de CDC de la presidència d'un districte de Barcelona, tal com es va pactar al seu moment.

22-12-96. Diumenge. L'*Avui* publica una entrevista amb Pujol, en la qual el president de CDC evita reobrir la polèmica; rebutja l'”Olivera Nacional” amb moderació.

23-12-96. Dilluns. *La Vanguardia* recull l'entrevista que el dia anterior ha publicat el setmanari *Presència* i titula “Trias culpa a Unió de debilitar a la coalición al hablar de postpujolismo”

4.1.1.6. Epíleg

A partir d'aquí, amb el parèntesi que suposen a la política les festes de Nadal i les vacances, el conflicte queda desactivat i la seva reaparició a la premsa es mínima. Els xerrells del conflicte coincideixen amb altres motius menors d'enfrontament, com el canvi de la presidència en un districte de Barcelona, la televisió digital i l'absència de Duran en un parell d'actes.

5-1-97. Diumenge. L'*Avui* publica una entrevista amb Esteve, titulant amb dues frases: “El gran error que comet molta gent és confondre canvi amb postpujolisme” i “Parlen de fronts unitaris per incapacitat política”.

7-1-97. Dimarts. El comitè de govern d'Unió, segons publica *La Vanguardia* el dia següent, reclama que s'apliqui el pacte electoral, i que Vicenç Gavaldà (UDC) ocupi la presidència de l'Eixample, en substitució d'Antoni Marcet (CDC). Unió vol plantejar aquesta qüestió al proper comitè d'enllaç.

8-1-97. Dimecres. Pujol i Duran celebren la primera reunió des de l'esclat del conflicte, però ho fan en presència del conseller Farreres i per parlar del traspàs de l'Inem. No hi ha foto de la trobada i no es tracta la polèmica viscuda entre CDC i UDC.

11-1-97. Dissabte. En el marc del consell nacional d'Unió, Duran expressa la necessitat de, “amb serenitat i tranquil·litat” i “quan abans millor”, fer una reunió monogràfica dels dos partits del comitè d'enllaç de la coalició “sobre el molt que tenim en comú a

partir de les ponències dels nostres congressos”. En la reunió del partit, Duran critica CDC per no haver estat informat sobre les aliances de TV3 en la televisió digital i el futbol.

12-1-97. Diumenge. En una entrevista amb l'*ABC*, Duran retreu a Pujol que no l'hagi informat de l'acord sobre la plataforma de televisió digital. “El Gobierno central está molesto con nosotros por el acuerdo TV3-Antena 3-Canal Plus y creo que tiene razón” és la frase del titular.

13-1-97. Dilluns. El comitè d'enllaç de CiU es mostra d'acord amb la cessió de CDC a UDC de la presidència d'un districte de Barcelona.

14-1-97. Dimarts. Roca considera que aquest acord municipal no “està clar”.

15-1-97. Dimecres. Esteve es reuneix amb els tres regidors de CDC afectats pel canvi que s'ha de fer amb Unió. Roca no hi va per desvincular-se de la decisió; considera que Unió ja ha estat compensada a la Diputació de Barcelona i a l'àrea metropolitana. D'això n'informa *La Vanguardia* el divendres.

17-1-97. Divendres. Conferència de Pujol al Col·legi de Periodistes per explicar la seva política espanyola. Duran no hi és present. Tampoc no assisteix a la reunió al Palau amb Francisco Álvarez Cascos. Després dirà que desconeixia la celebració de la conferència i que ningú el va convidar, i que a la trobada amb el vicepresident del Govern Unió ja hi era representada pel conseller Farreres.

18-1-97. Dissabte. Nova reunió al Palau amb Álvarez Cascos sense Duran.

4.1.2. (C1b) CDC ES PREPARA PER UNES ELECCIONS EN SOLITARI I CAPTACIÓ MÚTUA DE MILITANTS

Del 20 de gener al 21 de febrer de 1997

4.1.2.1. Origen

Pujol diu al consell nacional de CDC que el partit s'ha d'enfortir “per si un dia” el partit ha d'anar en solitari a unes eleccions. La frase és recollida al dia següent per alguns diaris i provoca la reacció d'UDC. És en boca dels convergents com la paraula “ruptura” s'instal·la a l'opinió pública.

19-1-97. Diumenge. Pujol transmet la consigna al consell nacional del seu partit (és la primera reunió després dels congressos de CDC i d'UDC) que s'ha d'enfortir “per si un dia hem d'anar sols” a les eleccions. És el primer cop que Pujol parla de ruptura al consell nacional (al comitè executiu ho va fer el 9-12-96). Davant la felicitació d'un conseller nacional per aquest canvi d'estratègia, Pujol precisa que la seva declaració és genèrica i que ell aposta per la continuïtat de la coalició. Aquesta segona part es la que defensa després en roda de premsa.

20-1-97. Dilluns. Els titulars de *La Vanguardia* posen la paraula ruptura en boca de Pujol. Duran “pren nota” i recorda que CDC ha formulat en més d'una ocasió recentment la possibilitat d'una ruptura. En tot cas, el projecte d'Unió “passa i passarà per la coalició” i es presenta com el defensor de CiU. Segons dirigents democristians, les paraules de Pujol demostren que no és Unió qui està estirant la corda (com asseguruen que tampoc era UDC qui havia començat el debat sobre el postpujolisme). Les declaracions de Duran es fan a la sortida de la seva entrevista amb Josep Lluís Carod-Rovira, en la qual s'acorda que delegacions dels dos partits mantinguin trobades. (A la nit hi ha una reunió d'Esteve, Puig, el president de la federació de Barcelona de CDC, Artur Mas i algun quadre territorial més, com dijous publica *La Vanguardia*, fent encara més greu el conflicte)

21-1-97. Dimarts. Duran dina amb Álvarez Cascos. El vicepresident diu que la trobada no suposa una interferència amb els contactes que va mantenir a la Generalitat divendres i dissabte passats. Puig diu, en relació a la trobada Duran-Carod (que l'*Avui* presenta com la creació d'un comitè d'enllaç UDC-ERC) i possiblement també a la reunió Duran-Cascos, que “el fet que un partit es dediqui a tenir més contactes bilaterals

amb d'altres partits que amb el seu soci de coalició pot aportar algun element de confusió”.

22-1-97. Dimecres. Duran s'entrevista amb Alberto Fernández Díaz i acorden un intercanvi d'informacions sobre els temes del Govern central que afecten Catalunya, el control dels quals està normalment en mans dels convergents. Al dia següent *La Vanguardia* titula que UDC i PP “puentean” CDC. (També amb data de 22 de gener, Esteve envia cartes a centenars de militants d'Unió en la qual els convida a afiliar-se a CDC. Aquest fet no surt a la llum pública fins l'edició de *La Vanguardia* del 2-2-97)

4.1.2.2. Expansió

Una portada de *La Vanguardia* augmenta la tensió entre els dos partits. Aquest diari informa que CDC afronta les properes eleccions municipals com si hagués d'anar-hi en solitari. Hi ha una escalada: es posa data a un possible trencament. Si Pujol va fer una crida al consell nacional a enfortir el partit per si un dia s'ha de presentar en solitari a les eleccions, Esteve indica que aquest dia pot arribar amb les municipals de 1999.

23-1-97. Dijous. *La Vanguardia* titula en portada que CDC es prepara per anar en solitari a les municipals i obre la secció de política titulant “Esteve prepara a Convergència para la ruptura de la coalición con Unió”. La informació fa referència a una reunió de dilluns a la nit en la qual van estar presents Esteve, Puig, Mas i altres responsables de federacions de CDC i on la direcció del partit va animar a preparar les municipals com si CDC anés a presentar-se en solitari. En llegir la notícia, Esteve deixa la porta oberta i no descarta que la coalició es trenqui a les municipals, però diu que CDC aposta per anar-hi junts. Encara que matisa la informació publicada, es tracta d'una nova passa a la crisi: per primera vegada es posa públicament data -1999- a una hipotètica ruptura. Pujol transmet a Duran un missatge tranquil·litzador mitjançant una trucada telefònica. També Esteve el truca. Per això, Duran evita una nova escalada de declaracions i opta per rebaixar la tensió: “Unió no vol anar per separat ni a unes eleccions municipals ni a cap altres eleccions”. Duran s'entrevista amb Narcís Serra i admet que la seva “Olivera Nacional” és “inviabile”.

24-1-97. Divendres. Pujol ha de sortir al pas i convoca la premsa. Diu que si la coalició es trenqués “introduiria inestabilitat interna” a Catalunya. “Tant Esteve com jo estem

convençuts que és molt bona la continuïtat de CiU i no farem res per trencar la coalició i evitar presentar-nos junts a les eleccions”. Es suggereix que Pujol torna el gest de Duran d’enterrar la seva “Olivera”. Dirigents de CDC recorden, segons explica *El País*, que al desembre, just abans del congrés d’UDC, Duran ja havia dit, abans que Pujol, que “qualsevol partit ha d’estar preparat per caminar tot sol”. Es reuneixen delegacions de CDC i d’UDC per millorar les relacions: Esteve i Mas, Farreres i Hernández parlen del traspàs de la presidència de l’Eixample.

26-1-97. Diumenge. El secretari general del comitè de govern d’UDC, Ignasi Farreres, treu importància al conflicte que viu CiU i afirma en una entrevista publicada per l’*Avui* que “les relacions entre CDC i UDC han viscut moments molt més difícils que aquest”.

4.2.1.3. Gestió

Una entrevista entre Pujol i Duran, la primera que mantenen a soles des del congrés d’UDC, contribueix a escenificar un cert tancament de la crisi. Però no hi ha fotos i a més, segons asseguren, no tracten del conflicte. “Pujol se mantiene fiel al compromiso que adquirió ante el comité ejecutivo de su partido de no abordar los problemas con Unió al margen del comité de enlace que mensualmente celebran los dos socios de la coalición” (*El País*). Noves declaracions i episodis controvertits, com ara les crítiques de la JNC a la conselleria de Justícia, mantenen viu el conflicte.

27-1-97. Dilluns. Al matí: reunió del comitè de govern d’Unió, que reflexiona sobre l’actitud d’Esteve. Els democristians es pregunten què està buscant CDC amb això que ells consideren una ofensiva. Per la tarda: entrevista Pujol-Duran (hora i mitja), la primera que fan en solitari des del congrés d’Unió. A la sortida diuen que no han parlat de les relacions CDC-UDC, sinó de les relacions amb el Govern central i els traspassos. A la nit: reunió del comitè executiu de CDC. Pujol no informa de la seva entrevista amb Duran. Per evitar filtracions (ho diu explícitament) no entra a parlar sobre la crisi. Insisteix en què s’ha d’enfortir CDC, però no afegeix “per si un dia hem d’anar sols”. No hi ha debat sobre el tema.

28-1-97. Dimarts. Roda de premsa de Pere Esteve. Diu que CDC està convençuda que aniran junts a les eleccions. El conflicte es dona per acabat, però encara hi alguns xerrells i es produeixen altres polèmiques. A la nit, en un col·loqui al Club C3, Duran

afirma: “Mentre hi hagi un candidat al front que pugui fer guanyar les eleccions amb el complement de CiU, això no es trenca”. És el cop que públicament Duran lliga de forma tan directa la continuïtat de la coalició a la victòria en les eleccions de la mà de Pujol. La JNC critica el Departament de Justícia, presidit per Núria de Gispert (UDC) pel Codi de Família i la política d’adopcions. Els joves de CDC mostren la seva inquietud pel tarannà “regressiu” de les iniciatives de Justícia.

29-1-97. Dimecres. Duran diu que la continuïtat de CiU està assegurada mentre Pujol sigui el candidat i guanyi eleccions (surts publicat l’endemà als diaris). Afegeix que si no fos per aquest motiu potser la coalició ja no existiria. En relació a les crítiques de la JNC a la conselleria de Justícia, el portaveu d’Unió, Eugeni Pérez-Moreno, recorda que la política d’aquest departament no la fixa UDC sinó el Govern de CiU, presidit per Pujol. La Unió de Joves qualifica llurs col·legues democristians de “insensats i irresponsables”.

1-2-97. Dissabte. Duran afirma que UDC i CDC estan “perfectament preparades” per anar per separat a les eleccions municipals de 1999, però no ho faran, entre altres coses perquè els únics que se’n beneficiarien serien els socialistes, i perquè la ruptura es generalitzaria afectant també a les autonòmiques i generals.

4.2.1.4. Transformació

Una nova portada de *La Vanguardia* revifa la crisi: Esteve ha enviat cartes a militants d’UDC demanant que s’afiliïn a CDC. El conflicte es transforma en una “guerra de fitxatges”. Els convergents també acusen Unió d’haver volgut captar algun militant de CDC.

2-2-97. Diumenge. *La Vanguardia* publica a la portada que Esteve ha enviat una carta a militants d’UDC (tots ells interventors electorals) demanant que s’afiliïn a CDC. La carta porta data de 22 de gener, dos dies després de la reunió d’Esteve amb els quadres territorials de CDC on va anunciar la possibilitat d’anar per separat a les municipals. De fet, no és la primera vegada que passa: ja al Nadal Esteve havia escrit una carta tot felicitant les festes. Però en aquest cas el caràcter de la missiva és ben diferent. “Supone un salto cualitativo: es la primera vez que uno de los dos partidos se dirige a militantes del otro de una manera genérica para tratar de ficharlos” (*La Vanguardia*). La carta ha arribat a finals de gener a gent d’UDC i Ferreres ha escrit a Esteve les seves queixes.

Esteve rep la carta i es disculpa davant Farreres. Els dos mantenen una tensa conversa telefònica. En publicar-se la notícia, Duran assegura que traslladarà la queixa a Pujol quan el President torni de Davos. Esteve s'excusa i diu que el llistat d'interventors no fa distinció entre els que depenen d'UDC i de CDC (l'argument és rebutjat per Unió, perquè als qüestionaris que omplen els interventors consta la seva militància). Però Esteve també ataca: diu que les cartes s'han enviat a unes deu mil persones i que el militants d'UDC són només unes desenes, per tant, per ell és més greu que els regidors d'UDC hagin anunciat que abandonaran l'equip de govern a Cervera, Mollet i Vilanova del Vallès. Farreres denuncia que CDC utilitza uns llistats que només té CDC i que aquest partit s'havia compromès a no fer-ne un ús proselitista.

3-2-97. Dilluns. Esteve, que acaba de tractar del tema amb Pujol i a una reunió del secretariat permanent de CDC, diu que només hi ha 188 interventors proposats per UDC (aquest partit, en canvi, situa la xifra entre 800 i 1.778). Duran accepta les disculpes d'Esteve i descarta que la campanya de CDC fos per robar militants a UDC. Espera que l'episodi no es torni a repetir. Esteve suggereix que la informació sobre les cartes ha estat una filtració d'Unió. “Des de CDC -comenta- no acostumem a donar informació que pugui traslladar la imatge de desunió o de mal funcionament de la coalició”.

4.2.1.5. Resolució

El conflicte s'intenta resoldre amb una reunió entre Esteve i Farreres (“La principal novetat era que la desembocadura d'aquesta polèmica en particular no havia estat ni una cimera entre Jordi Pujol i Josep Antoni Duran ni un comitè d'enllaç, sinó una conversa entre Esteve i Farreres”, assenyala l'Avui), però en complicar-se la situació amb noves confrontacions cal la definitiva aparició de Pujol i Duran junts. Aquest cop sí que es fan la foto i protagonitzen una declaració “pública, solemne i contundent” sobre la continuïtat de la coalició.

4-2-97. Dimarts. Esteve i Farreres esmorzen junts al Majestic. Es dona per tancada la crisi. Es referma el compromís d'anar junts a les municipals i s'assegura que es firmarà el pacte electoral abans de final d'any.

5-2-97. Dimecres. Pujol troba un “desencert”, en una entrevista a *Catalunya Ràdio*, les declaracions de Duran en què deia que CiU no es trencarà mentre el president guanyi eleccions. Pujol recull un argument de Roca per advertir que mentre aquest sempre

treballava en nom i benefici de CiU, “a Unió només parlen d’Unió”. Hores després, Duran lamenta que el cap de CDC, “mestre en no respondre a opinions d’altres polítics que no es coneixen prou bé, hagi tingut interès en tractar sobre paraules que no es corresponen amb la realitat”. El líder democristià precisa que quan va dir que CiU seguirà mentre Pujol guanyi eleccions ho va fer “com a últim argument, i després de citar d’altres més importants per mantenir la coalició”.

6-2-97. Dijous. Puig declara a *TV3* que des de Convergència “no fem tants escarafalls quan militants nostres reben cartes oferint-los càrrecs”. La polèmica recobra força.

7-2-97. Divendres. Unió emet un dur comunicat acusant Puig de voler “dinamitar” la coalició i de protagonitzar una “creuada particular” contra Unió i li repta a fer públiques les cartes a què es refereix. Duran nega rotundament l’acusació de Puig. Revela que Unió de Treballadors (organització vinculada a UDC) va oferir la vicepresidència de la seva comissió de transports a Josep Maria Goñi, president de l’Associació Catalana del Taxi i militant de CDC, i assenyala, contra el que diu Goñi, que l’oferta no obligava a militar a Unió.

8-2-97. Dissabte. *El Periódico* complica el cas en informar que Unió va intentar fitxar Josep Maria Goñi amb diners i que el mateix Duran va parlar amb ell per tal que entrés a Unió. Segons Goñi, també li van oferir entrar a la direcció del partit. Duran anuncia que demanarà una rectificació de Goñi; si no es fa, posarà una querrela criminal. Aquest dissabte, Pujol i Duran es tornen a reunir al Palau. Asseguren que han parlat sobretot de la televisió digital per preparar l’entrevista del President amb Aznar de dimarts següent. En qualsevol cas, es fa una declaració “pública, solemne i contundent” sobre la continuïtat de la coalició per tal de tornar a tancar la crisi. Hi fa fotos de Pujol i Duran junts passejant pel Pati dels Tarongers.

10-2-97. Dilluns. Comitè d’enllaç. Total normalitat. Es constata que la crisi ha estat superada.

14-2-97. Divendres. Se sap que el taxista temptat per Unió ja era militant d’Unió de Treballadors des de 1995. És cert que per entrar a la direcció del sindicat democristià l’obligava a deixar CDC i afiliar-se a UDC.

21-2-97. Divendres. *La Vanguardia* publica que el tarradellista Manuel Ortínez ha ingressat a Unió. L’article repassa els últims fitxatges democristians: Miguel Duran (ONCE), Anna Mercadé (PTE), Santiago Pertinat (UMD), Julio Molinario (ex secretari general de Caixa de Catalunya) i l’esportista Ferran Martínez.

4.1.3. (C1c) LA CRISI PER LA LLEI DEL CATALÀ

Del 21 de febrer al 20 de març de 1997

4.1.3.1. Origen

L'elaboració i aprovació del projecte de la futura llei d'usos lingüístics (el text tindrà una llarga tramitació parlamentària i la llei no serà aprovada definitivament fins el mes de desembre) generen un nou àmbit de discrepància. Tot i que no ho manifesta públicament, Unió creu que no ha estat prou tinguda en compte a l'hora de marcar els criteris de la nova llei i considera que alguns dels seus aspectes són possiblement massa exigents. Una frase de Duran davant la premsa, tot recordant que el redactat definitiu de la llei serà el que surti de la ponència conjunta del Parlament que s'ha de crear, aixeca la polèmica.

17-2-97. Dilluns. A la reunió del secretariat d'UDC, alguns dirigents (*La Vanguardia*, que és qui se'n fa ressò en la seva edició del dia 22, cita Domènec Sesmió; ell després ho va negar) manifesten el seu temor que l'obligatorietat fixada pels criteris del Govern destinats a la nova llei del català provoquin rebuig entre el castellanoparlants. En aquesta reunió, Duran no es pronuncia sobre la llei.

18-2-97. Dimarts. El Consell Executiu aprova els criteris per a la nova llei del català.

20-2-97. Dijous. El text íntegre del projecte del Govern apareix filtrat a la premsa (es publica a *La Vanguardia*), la qual cosa molesta a Duran, crític amb la manera com el conseller Pujals està portant l'elaboració de la nova llei.

21-2-97. Divendres. A la sortida d'una reunió amb Pujol al Palau de la Generalitat i davant la insistència de les preguntes dels periodistes sobre el projecte lingüístic del Govern Duran afirma, tot assegurant d'entrada que "assumeix" el projecte del Consell Executiu: "Oblidin-se dels criteris del Govern, perquè el que comptarà seran els criteris de la ponència conjunta". El dirigent democristià anuncia que dilluns es reunirà, acompanyat de Joan Rigol, amb Pujals, i precisa que l'entrevista l'ha ofert el conseller. En llegir les declaracions de Duran als despatxos d'agència, Trias intenta que Duran rectifiqui, com a mínim l'expressió "oblidar-se".

4.1.3.2. Expansió

La resposta de Pujol a la frase de Duran i a la presentació que en fa la premsa és fulminant. El president, de viatge a Mèxic i Guatemala, situa el conflicte en el sí del Govern i exigeix una rectificació “immediata i clara” per part d’UDC. La negativa de Duran a una rectificació d’unes declaracions que ell insisteix que s’han malinterpretat posa CiU en una situació límit.

22-2-97. Dissabte. A la roda de premsa del consell nacional d’UDC i a la vista del titulars i informacions dels diaris, Duran nega la interpretació que s’ha donat de les seves paraules i insisteix que fa seu el projecte del Govern. A més, subratlla que a Unió li ha semblat bé que a la ponència del català CiU estigui representada pel portaveu parlamentari de la coalició, Ramon Camp, i no ha demanat la presència de ningú d’UDC. Des de Perpinyà, on es troba amb Pujals, Pujol respon: “Espero que sigui una mala transcripció, perquè seria molt greu aquesta falta de solidaritat d’Unió”, i recorda que Unió té tres carteres al Govern. Duran contesta, ara des de Mallorca, que Pujol ha d’escoltar íntegrament les seves declaracions i no polemitzar sobre el que publiquen els diaris. A les onze de la nit, a través d’un comunicat del departament de Cultura, Pujals suspèn l’entrevista que havia de celebrar dilluns amb Duran i Rigol, tot esperant que els dirigents democristians “clarifiquin les seves posicions i expressin inequívocament la seva plena coincidència amb l’acord”. La nota diu també que els partits que donen suport al Govern han tingut prou informació del projecte, i recorda la reunió del dia 7. És la primera vegada que un comunicat del Govern de la Generalitat censura l’actuació de Duran, i que Pujol parla públicament d’insolidaritat d’Unió.

23-2-97. Diumenge. Des de CDC s’assegura que l’ordre de suspensió de l’entrevista l’ha donada el mateix Pujol i es recorda que Lluís Jou, el director general de Política Lingüística, és militant d’UDC. Des de Reus, Duran considera “greu” la suspensió de l’entrevista i “encara més greu” que el comunicat de Cultura obligui els democristians a tancar files de manera incondicional al voltant del document del Govern. Duran diu que se sent “corresponsable” del projecte, però afegeix que “em sembla que ja no són temps d’incondicionalitats”. La crisi entre CDC i UDC no es queda a l’àmbit dels partits, sinó que per primera vegada afecta el Govern. Per primer cop, Duran censura pública i obertament l’actuació d’un membre del Govern. També per primer cop adverteix que el recolzament d’Unió a les iniciatives del Consell Executiu no és “incondicional”. Duran, qui reitera tot el que havia dit dissabte i demana que es respecti si hi ha algun dirigent que discrepi d’algun punt de la llei, demana a Pujol que eviti polemitzar a partir del que

diuen els mitjans de comunicació: “Un dirigent ha de ser prudent a l’hora de fer declaracions, i evitar parlar de coses que no sap ben bé com s’han dit”. Duran recorda que ell es va callar quan des de CDC (en referència sobre tot a la JNC) es va criticar, no ja a un òrgan intern de debat, sinó públicament a la consellera de Justícia. “Si CDC no vol parlar, no cal que parlem”, diu Duran. Pujol, per la seva banda, no contesta perquè es troba a bord d’un avió camí de Guatemala i Mèxic. Tampoc ho fan altres dirigents de CDC, només algú comenta que a Duran li passa això “per parlar massa”.

24-2-97. Dilluns. Per primera vegada Pujol, president d’un Govern de coalició, acusa el partit soci d’haver trencat la corresponsabilitat governamental i de deslleialtat, i també és la primera vegada que li demana una rectificació immediata i clara. Ho fa a una conferència de premsa a l’ambaixada espanyola a Guatemala. El líder de CDC creu que Duran no ha estat lleial per no haver-li informat personalment dels interrogants que li plantejava la llei del català (recorda que el dia que havia fet les primeres declaracions acabava de sortir del seu despatx) i que el seu comportament ha estat “gravíssim”. Diu que s’esperava maniobres per fer-lo caure, però no des de dintre de la coalició. Assegura que la decisió de suspendre l’entrevista Pujals-Duran va ser d’ell i afegeix que “el Govern no és *el pito del sereno*”. Pujol precisa que el conflicte no és entre CDC i UDC sinó entre UDC i el Govern. Prèviament a aquesta intervenció del president, Trias i Duran (qui envia una cinta amb les seves paraules de divendres) han mirat de reconduir la situació. Duran anuncia a Trias que farà unes declaracions conciliatòries i que espera un gest similar de Pujol. Després, al comitè de govern d’Unió celebrat al matí, expressa la seva confiança en que Pujol també rebaixarà la tensió (a la reunió Domènec Sesmillo matisa la seva intervenció feta al secretariat el dia 7). La roda de premsa de Pujol a Guatemala ha estat convocada 45 minuts abans que la de Duran i quan aquest surt davant dels periodistes no coneix el que ha dit el president. El dirigent democristià reitera el que ve dient tots aquests dies: no hi ha discrepàncies, suport al Govern i al portaveu a la ponència conjunta. A mitja roda de premsa un periodista li comunica que Pujol acaba de demanar una rectificació. “Amb tot el respecte pel president Pujol, crec que rectificació no és la paraula, perquè no he dit res que s’hagi de rectificar”, és la resposta de Duran. És la vegada que amb més dramatisme Unió planta cara a Pujol. En acabar la seva compareixença, Duran fa transcriure alguns paràgrafs per enviar a Trias (no s’hi inclou un paràgraf en el que ha dit que hauria estat millor agafar el telèfon el primer dia). Els democristians no troben explicació a la reacció de Pujol, i a última hora de la jornada, a Unió s’estén per primer cop en la vida de la coalició la

sensació que Pujol busca la ruptura de CiU. Hi ha declaracions fortes de Rigol i especialment de Sánchez Llibre.

25-2-97. Dimarts. La premsa situa la coalició molt a prop de la ruptura. *La Vanguardia* titula “Pujol bordea la ruptura con Duran en la polémica sobre la ley del catalán” i “Unión entiende las palabras de Pujol como ‘una propuesta clara de ruptura’”; *El País*, “La brecha abierta por la ‘ley del catalán’ coloca a CiU al borde de la ruptura”; *l’Avui*, “Pujol acusa Unión d’estar posant el Govern a un pas de la ‘ruptura’”, i *l’ABC*, “La ley del catalán, a punto de provocar una ruptura en el gobierno de la Generalitat”. Aquests titulars obren una jornada de ritme frenètic, en la qual, per primer cop en 18 anys de coalició, hi ha la sensació generalitzada que la continuïtat de CiU està a l’aire i que en qüestió d’hores es pot produir el trencament. A les 9.00 hores es produeix una tensa conversa entre Duran i Trias. El primer adverteix que es poden produir greus conseqüències. Hi ha declaracions apaivagadores d’Esteve i Trias, els quals ja han rebut instruccions sobre la necessitat de tancar la polèmica. Pujol es conformava amb la transcripció de la roda de premsa de Duran de dilluns que li va arribar a Guatemala per fax dilluns a la tarda (era el recull de la intervenció de Duran que aquest havia enviat a Trias). Esteve diu a les 11 hores que Pujol i CDC donen per tancada la crisi i el conseller Trias declara que entén les paraules d’ahir de Duran com una rectificació. A les 11 hores, Duran convoca la permanent del comitè de govern a l’hora del dinar (14.00 h.) i es filtra que es pot convocar un consell nacional extraordinari. La reunió es fa a l’hotel Plaza, el mateix lloc on es troba el comitè executiu de la Internacional Demòcrata Cristiana, del qual Unió es amfitriona. Dura gairebé quatre hores (acaba a les 18.00 h.) i se sent la cinta de les declaracions de Duran de divendres. Per primera vegada un dels òrgans de direcció dels dos partits és convocat de manera extraordinària per analitzar la continuïtat de la coalició. Mentrestant, a les 16.00 h. (9.00 h. a Guatemala, amb set hores de diferència) es coneixen les primeres declaracions de Pujol donant per tancat l’episodi i intentant tranquil·litzar els seus socis, que estan reunits. Diu que amb això s’ha acabat totalment aquest episodi i que ja no dirà res més. Tanmateix, per a Unió això és insuficient. Els democristians decideixen convocar a la nit una reunió extraordinària del plenari del comitè de govern amb la incorporació de la mesa del consell nacional. De moment, el criteri és que les acusacions del dia anterior del president des de Guatemala requereixen una resposta contundent; i pensen demanar una rectificació a Pujol, ja que si ell creu que el seu soci de Govern és deslleial l’hauria de fer fora del Consell Executiu; la qual cosa portaria al trencament de CiU i en principi a

eleccions anticipades. Unió està disposada a córrer el risc. És el moment que més a prop es veu -físicament, en qüestió d'hores- la ruptura. De totes maneres, Duran ha pactat amb Trias fer una roda de premsa en to conciliador i espera que Pujol surti de nou fent declaracions en el mateix sentit. Trias trasllada a Pujol la revolta que es viu a Unió, partit que considera insuficient la seva conferència de premsa, i insisteix en la necessitat que el president torni a fer declaracions. La comunicació entre Trias i Pujol arriba a ser cada mitja hora.

La reunió del comitè de govern comença a les 21.30 hores i dura dues hores i mitja. A les 00 hores (17.00 hores a Guatemala), Pujol, forçat pel pols que manté Unió, afirma des de Guatemala que mai ha invitat Unió a trencar la coalició i que dóna per tancada la crisi: “Des de fa 19 anys sóc el màxim defensor de la coalició i sempre he subratllat el paper altament positiu que CDC i UDC juguen a Catalunya; no seria lògic que fes una invitació a la ruptura i no ho he fet. Jo he donat la crisi per tancada, però tot el món és lliure de fer el mateix o no”. Just llavors (entre 00,10 i 00,30 hores) acaba la reunió d'UDC i s'opta per tancar també la crisi, encara que amb paraules dures contra el President. És la primera vegada que Unió posa per escrit, amb solemnitat, acusacions al president de la Generalitat. El comunicat d'Unió titlla les acusacions de Pujol de “injustes, falses, greus i precipitades” i recull les seves últimes explicacions com una rectificació i el reconeixemet que Unió no ha fet cap maniobra contra el Govern. S'expressa la voluntat de refermar la coalició.

4.1.3.3. Gestió

Han passat els moments de més tensió, però el conflicte continua obert. La pau a CiU dura només unes hores: el temps que Pujol triga en reprovar el to utilitzat per Duran. El president diu que no vol tancar la crisi fins que no arribi del viatge a Amèrica.

26-2-97. Dimecres. La pau no dura ni 18 hores. Sobre les sis de la tarda (entre 17.00 i 18.00 hores), Pujol llegeix un comunicat a l'avió que el duu de Guatemala a Mèxic, on “lamenta” el to utilitzat a la nota d'Unió, que “fàcilment podria reobrir la polèmica”. Mai Pujol havia fet públic un comunicat, distribuït amb la capçalera de Presidència de la Generalitat, criticant l'actitud d'Unió. A la mateixa hora, Esteve llegeix un comunicat semblant de CDC. Pujol està indignat per la traca final democristiana i per haver fet ahir

el “ridícul”, forçat per Unió a una segona declaració pública conciliatòria a la qual Unió va respondre amb greus retrets. CDC vol deixar clar que Pujol no ha cedit i Duran hi ajuda dient que és “injust” que es digui que algú ha rectificat. Molins, per la seva banda, proposa un canvi de l’estructura interna de CiU per tal que la coalició funcioni com a tal.

27-2-97. Dijous. Duran afirma a *TV3* que Unió no acceptarà que els dos partits vagin per separat a les municipals sense que això suposi la ruptura de CiU. Encara no ha parlat per telèfon amb Pujol des que va esclatar el conflicte i no té previst reunir-se amb el president perquè quan aquest torni d’Amèrica ell estarà en un viatge privat. Duran surt a *TV3* després d’haver rebutjat intervenir-hi conjuntament en un “dúplex” amb Esteve, que es troba a Lleida. Esteve demana “fets” i no paraules per tancar les esquerdes que s’obren “més sovint del compte” a CiU. A CDC s’estén el criteri, segons titula el dia següent *El País*, de la proximitat del fi de la coalició: “Crece en el partido de Pujol la hipótesis de un adelanto de las elecciones autonómicas. CDC considera insostenible la coalición si Unió insiste en marcar diferencias”.

28-2-97. Divendres. Tornen les picabaralles. Se sap que Duran ha enviat a tots els partits una transcripció de les seves paraules de divendres passat. Trias qualifica la iniciativa d’ “insòlita i molt negativa” i censura que Duran impliqui els altres partits en la crisi de CiU, però declina reobrir la polèmica. Tanmateix, Pujol diu a Mèxic que “les aigües es continuen remouent o que hi ha algú que les vol seguir remouent” i per tant no tanca la crisi fins que no torni a Barcelona. Unió comença el canvi a la nova seu: se’n va del carrer València, al costat de CDC, i es trasllada a la Travessera de Gràcia.

1-3-97. Dissabte. Rigol declara a l’agència *Efe* que tot plegat és un problema de creixement: quan es va crear la coalició “Unió era como un niño de 10 años ante un joven de 20, pero ahora somos un hombre de 50 años frente a otro de 60, y ya se ve que la diferencia entre ambos no puede ser la misma”.

2-3-97. Diumenge. Pujol torna a Barcelona.

3-3-97. Dilluns. *El País* publica que CDC disposa d’enquestes que, en cas d’anar en solitari, li donen 50 escons per només 5 a Unió. Amb un 10 per cent dels vots, els democristians difícilment podrien formar grup parlamentari propi. Les enquestes d’Unió neguen aquesta proporció. Es reuneix al matí el secretariat permanent de CDC. No es considera una pròxima ruptura amb Unió ni es parla d’enquestes o eleccions anticipades. Esteve nega que el seu partit hagi encarregat cap sondeig. Pujol, qui anuncia la seva intenció d’aclarir la situació amb els tres consellers d’Unió, explica el

contingut del discurs que farà al vespre en la inauguració de la nova seu de la JNC. Aquesta intervenció -llegida- és una defensa de CiU, tot i que també una crida a l'enfortiment de CDC com a projecte central. Denuncia una campanya per afeblir CDC.

4-3-97. Dimarts. Reunió amb moments de tensió del Consell Executiu, la primera sessió després de la crisi. En obrir la reunió, Pujol amonesta per primera vegada des que va arribar al Govern de la Generalitat als consellers d'Unió. Es manifesta “dolgut” pel comportament dels tres consellers d'UDC, que van recolzar el comunicat d'Unió crític amb el President, i els demana que en acabar s'esperin. El tres consellers callen. Quan acaba la sessió, Pujol es reuneix amb els tres consellers d'Unió. Els democristians neguen la interpretació que fa Pujol de l'actitud d'UDC i asseguren que no han faltat mai a la lleialtat i corresponsabilitat. Pujol no cedeix en el seus criteris i els reparteix el discurs que va fer el dia anterior a la seu de la JNC. Al llarg del dia, Farreres emet missatges de reconciliació, tot seguint les indicacions deixades per Duran, de viatge fins divendres. Esteve diu que seria anormal que Duran pogués algun dia liderar CiU: “A una coalició en la qual hi ha dos partits, un de més gran i l'altre no tan, és normal que el líder de la coalició sigui del partit més gran”.

5-3-97. Dimecres. El conseller Trias fa extensiu a tots el consellers l'advertiment fet per Pujol ahir al començament de la reunió del Consell Executiu. Trias i Farreres treuen ferro al correctiu de Pujol. Trias diu que és possible que Pujol i Duran es vegin abans de la reunió de dilluns del comitè d'enllaç.

4.1.3.4. Transformació

Pujol canvia els termes del conflicte. Ja no és una agressió d'Unió arran de la nova llei del català sinó l'intent d'altres partits que UDC trenqui amb CDC i faci un pacte amb el PP. Presenta tot com una operació –en cap moment aclareix qui hi ha al darrera- contra el paper central de CDC.

6-3-97. Dijous. Pujol denuncia una campanya contra CDC, tal com ja havia apuntat dilluns a l'acte de la JNC. Ara precisa, en una entrevista a *COM-Ràdio*, que hi ha interès que Unió trenqui amb CDC i faci un pacte amb el PP, encara que els democristians catalans no hi estan d'acord. “Aquest escenari a Catalunya passaria per l'existència de dos partits forts: Unió, més o menys aliat amb el PP, i després el PSC. Després vindrien els petits, com ERC, IC i CDC, que quedaria reduïda a quart o cinquè partit (...) CDC

hauria d'intentar ella sola reconstruir l'espai de centre nacionalista i tornar a aconseguir que Catalunya tingués plantejaments polítics diferenciats de la resta d'Espanya". Amb aquestes paraules, el president concreta per primera vegada públicament un suposat escenari de la política catalana una cop CiU s'hagi trencat. Joan Miquel Nadal, a una entrevista del *Diari de Tarragona*, recollida després per altres diaris, defensa que CDC vagi en solitari a les properes eleccions municipals. D'altra banda, alguns mitjans diuen que les crítiques als criteris del Govern per a la nova llei del català es van produir també a CDC i que alguns consellers convergents van expressar les seves reticències, abans que comencés la crisi Pujol-Duran, per la rapidesa amb la qual Pujols estava portant el procés, la filtració periodística del text i els punts més polèmics del mateix.

7-3-97. Divendres. Malestar a UDC per les insinuacions de Pujol sobre el fet que Unió pot aliar-se amb el PP. *El País* recull unes declaracions de Pere Esteve en les quals assegura que "hay militantes del PP" en la maniobra per trencar CiU.

8-3-97. Dissabte. Duran trasllada a Trias el seu malestar per les declaracions de Pujol.

9-3-97. Diumenge. Escola d'Hivern de CDC a Montbrió del Camp. Pujol insisteix en presentar CDC com el "centre" i deixar Unió en un extrem. El seu discurs té molts elements que es podrien considerar com electorals i els quadres més rupturistes llegeixen entre línies que Pujol ja s'ha decidit pel trencament i eleccions autonòmiques el 98. Pujol es posa en contacte amb Duran i acorden no abordar el conflicte al comitè d'enllaç.

4.1.3.5. Resolució

El conflicte no es tanca, com altres vegades, amb paraules de conciliació en una entrevista entre Pujol i Duran o en una reunió del comitè d'enllaç de CiU. Pujol porta ara la qüestió al consell nacional de CDC i allà fa un seriós advertiment a Unió. Els democristians opten per no respondre.

10-3-97. Dilluns. El comitè d'enllaç no dedica ni cinc minuts a debatre la situació de la coalició. Pujol i Duran han pactat tractar a forns aquesta qüestió en una futura trobada entre ells dos. El comitè de govern d'Unió, reunit a la tarda, constata que la crisi ha deixat seqüeles. Al vespre, el comitè executiu de CDC decideix que el conflicte amb Unió es tracti al consell nacional de diumenge.

11-3-97. Dimarts. Esteve afirma en roda de premsa que l'estratègia de "diferenciació

sistemàtica” que està seguint Unió des del seu congrés és incompatible amb el manteniment de la coalició, per la qual cosa reclama a UDC un canvi d’actitud. “Les opinions d’Esteve no són necessàriament compartides”, respon, també en conferència informativa, Pérez-Moreno.

12-3-97. Dimecres. Reiterats missatges de reconciliació de Duran. A *Catalunya Ràdio* afirma que la coalició continuarà tenint sentit encara que el candidat no sigui Pujol, i a una conferència en l’Escola d’Enginyers de La Salle diu que l’”Olivera Nacional” no pot prosperar perquè la rebutja CDC.

15-3-97. Dissabte. Pujol i Duran mantenen la primera entrevista des del començament del conflicte. La trobada, no obstant, no és per abordar als plets interns de CiU sinó per tractar sobre el debat de l’Estat de les Autonomies que aquesta setmana s’ha celebrat al Senat. Ambdós líders es comprometen a parlar la propera setmana del conflicte viscut, una vegada Pujol hagi escoltat l’opinió del seu partit al consell nacional. En una reunió posterior de la cambra territorial d’Unió, Duran reparteix entre els presents la transcripció de les seves declaracions del 21 de febrer que van obrir la polèmica. El dirigent democristià nega taxativament un pacte UDC-PP com el que ha suggerit Pujol.

16-3-97. Diumenge. Per primera vegada, Pujol porta les relacions amb Unió i la continuïtat de CiU al consell nacional del seu partit. A la reunió, Pujol oficialitza per primer cop el risc de ruptura de la coalició i anuncia que està disposat a trencar amb Unió si aquest partit no rectifica la seva estratègia de diferenciació. Posa formalment sobre la taula la possibilitat de la ruptura amb Unió i espera un canvi d’actitud dels democristians per comprovar la viabilitat de la coalició. Amb paraules molt dures en contra d’Unió, Pujol diu als consellers nacionals que està “fart” de la situació generada a CiU (un no pot seguir fent que creu que plou cada cop que rep una escopinada, afirma) i adverteix que respondrà totes les crítiques que vinguin d’UDC encara que això porti a la separació. Fins i tot, per primera vegada concreta la manera com s’hauria de portar a terme la ruptura de CiU: que sigui Unió qui trenqui, millor fer-ho davant d’unes eleccions autonòmiques que municipals, perquè es compta amb la força electoral de Pujol; l’únic inconvenient esmentat pel president és que això provocaria la pèrdua d’alcaldies i consells comarcals; no afectaria, en canvi, a la continuïtat del Govern del PP, perquè CDC i UDC hi podrien continuar donant suport per separat. De les 26 intervencions, cap no va demanar obertament la ruptura. La JNC canvia la disjuntiva entre fusió o ruptura que ve plantejant des del seu últim congrés, per la tria entre o bé ruptura o bé reformar el pacte amb condicions difícilment assumibles per Unió (no

representació paritària al comitè d'enllaç de CiU). D'altres consellers recorden que els advertiments de Pujol vers Unió són els que feia Roca al 92 i que el president no se'ls va voler escoltar. A la roda de premsa, Pujol és més moderat, però igualment clar. “Hem donat respostes de perfil baix, ara serem més vigilants”. Pujol diu que no pot acceptar que es digui que es malinterpreta UDC quan la versió dels mitjans de comunicació és unànime. A la reunió del consell nacional, Pujol també es refereix a Maragall per dir que el lideratge alternatiu al seu és el dirigent socialista, i no Duran. Afegeix que una part de l'electorat de CiU podria votar abans Maragall que Duran.

17-3-97. Dilluns. Duran truca a Pujol per queixar-se de la duresa del to utilitzat pel president i CDC en el marc del consell nacional convergent. Unió fa públic un comunicat en què anuncia que no emetrà “cap resposta”, ja que això és el “millor favor” que pot fer a la coalició.

18-3-97. Dimarts. Duran dona per tancat el conflicte en benefici de la continuïtat de la coalició, i demana fer un sacrifici als militants d'Unió, molts dels quals, segons el líder democristià, veurien “lògic” que hi hagués una rèplica a CDC.

4.2. CONFLICTE 2

4.2.1. MAS CONSELLER EN CAP

Del 9 de gener al 4 d'abril de 2001

4.2.1.1. Antecedents

La perspectiva del postpujolisme augmenta la tensió entre CDC i UDC. Les aspiracions de Duran de cobrir el buit de lideratge que podria deixar Pujol es veuen cada cop més truncades a mesura que a CDC Artur Mas es va perfilant com a futur líder convergent. Primer és la designació de Mas com a número dos per Barcelona en les autonòmiques de 1999. El subsegüent Govern arrenca amb un cert equilibri entre els dos (Mas a Economia, i Duran a Governació), però el febrer de 2000, el dirigent convergent assumeix també la funció de conseller portaveu. En novembre de 2000, Mas és elegit secretari general de CDC al XIè Congrés d'aquest partit. El conflicte esclata del tot quan Pujol nomena Mas conseller de Presidència amb funcions de conseller en cap.

4.2.1.2. Origen

L'1 de desembre de 2001 Pujol comunica a Duran la seva intenció de nomenar Mas com a conseller en cap del Govern de la Generalitat. La decisió suposa assenyalar Mas com a futur candidat a la presidència de la Generalitat i successor de Pujol. El president trenca l'institucional equilibri que mantenia entre Mas i Duran, sense deixar que la qüestió quedi dirimida en una contesa entre els dos aspirants. Això és un cop per a Duran, que malgrat tenir noció de les preferències de Pujol, confiava en que la seva més gran projecció personal podria beneficiar-lo. El nomenament acaba amb el paper d'àrbitre de Pujol entre tots dos partits i desequilibra el Govern en favor de CDC. Pujol demana Duran discreció sobre la seva decisió, que li transmet perquè la sàpiga abans del congrés d'Unió de mitjans de desembre. Duran li reclama que s'ho comuniqui per escrit, cosa que fa Pujol en una carta el dia 3 de desembre, segons *La Vanguardia*. El 18 de desembre, Pujol diu a Mas, Trias i Esteve que firmarà el decret després de les vacances de Nadal.

9-1-01. Dimarts. Després de la reunió del Consell Executiu, Pujol comunica a Duran

que el nomenament de Mas és imminent i queden per parlar-ne el dia següent. La notícia havia sortit a la portada de *El País*: “Pujol sospesa nombrar a Mas 'conseller en cap' de su Gobierno”. Per primer cop, la figura del conseller en cap està sobre la taula.

10-1-01. Dimecres. En una conversa per telèfon, Duran diu a Pujol que la direcció d'Unió no accepta el nomenament de Mas i que si aquest segueix endavant no tindran mes remei que trencar la coalició, la qual cosa portaria a eleccions anticipades. És el primer cop que emfàticament Unió es nega a un nomenament en el Govern, responsabilitat del president de la Generalitat.

11-1-01. Dijous. Nova reunió Pujol-Duran. El líder d'Unió no planteja ara la ruptura, sinó negociar compensacions al Govern i a la coalició. Els canvis no es faran efectius fins que Duran torni d'un viatge de tres dies a Mèxic que començarà dissabte.

12-1-01. Divendres. Pujol no fa cas de les amenaces d'Unió i confirma a L'Hospitalet que té la intenció de nomenar Mas conseller de Presidència, i que aquest serà substituït a Economia per Francesc Homs. L'actual conseller de Presidència, Joaquim Triadú, podria quedar fora del Govern. L'ascens de Mas és, segons el director de *La Vanguardia*, José Antich, “el movimiento más significativo” de la carrera política de Pujol. Fonts de la Generalitat asseguren que el president està disposat a donar una contrapartida a Unió. En declaracions a diverses ràdios, Duran rebaixa la tensió i assegura que “entén la necessitat” que pugui tenir el president de nomenar un conseller en cap, però a la vegada també adverteix que això s'ha de produir dins un “marc d'acord” entre els dos partits i no com una decisió “unilateral”. Per primer cop, Duran admet pública i explícitament que no té opcions de ser el candidat de CiU a la presidència de la Generalitat: “fa uns quants dies que està demostrat que no seré el candidat”. Els democristians consideren que el nomenament de Mas trenca l'equilibri pactat a principis de la legislatura sobre el repartiment de papers al Govern i diuen que ara s'ha de renegociar un reequilibri. Això passaria per dotar a Unió de més pes al Govern, amb una quarta conselleria o la permuta d'alguna altra de més important. En una segona fase, s'haurien de negociar noves regles de joc a la coalició i més presència a les llistes electorals, amb la possibilitat d'un democristià com a cap de llista de CiU a l'Ajuntament de Barcelona o al Congrés. Unió mai no havia posat sobre la taula la petició formal d'un nou contracte entre CDC i UDC.

La negociació serà canalitzada per Xavier Trias i Núria de Gispert. Com a conseqüència de tot això, Duran podria sortir del Govern.

13-1-01. Dissabte. Duran diu abans de sortir cap a Mèxic que Unió només acatarà el

nomenament de Mas si hi ha un acord global entre els dos partits de la coalició. Segons els democristians, el factor que fins ara inclinava la balança en favor de CDC era l'excepcional lideratge de Pujol, però si aquest comença a retirar-se, llavors cal anar a la paritat de tots dos partits al sí de CiU. És la primera vegada que planteja públicament la paritat. Pujol es mostra conciliador i diu que CiU resoldrà aquest problema, com ha fet fins ara amb tots els seus conflictes interns. Mas també es manifesta convençut que la coalició no corre perill. “Si Unió reclama algun departament, estic segur que el president serà sensible a aquest plantejament”, diu. De totes maneres, adverteix que CiU travessa el moment “més delicat”. Afegeix que és “legítim” que el Govern tingui una figura equivalent a la de vicepresident que “concentri els esforços de lideratge en una persona determinada que després l’haurà d’assumir de cara al futur, algú que sigui el referent, que agafi en última instància el timó i adopti les decisions finals”.

4.2.1.3. Expansió

Duran diu des de Mèxic, on es troba de visita oficial com a conseller de Governació, que és la crisi “més greu” i de “més difícil solució”. Els diputats de Unió al Parlament i al Congrés es reuneixen i es posen a disposició del partit per si han de trencar els grups parlamentaris. A la tornada de Duran de Mèxic, una reunió extraordinària del comitè de govern d’Unió llança un ultimàtum a CDC: s’accepta el nomenament de Mas, però la coalició té dos mesos per reformular-se, si això no s’assoleix en aquest termini es produirà la ruptura.

14-1-01. Diumenge. A la seva arribada a Mèxic com a conseller de Governació, Duran diu que CiU travessa la crisi “més greu” i de “més difícil solució”, tot i haver dit moments abans que no pensava parlar del conflicte perquè s’hi trobava de visita oficial en nom de Generalitat i del seu president. Unió avança a dimecres, quan Duran torna a Barcelona, la reunió del comitè de govern que estava prevista per divendres.

15-1-01. Dilluns. Com dirà *El País*, “los pronósticos van camino de cumplirse y la crisis desatada” entre CDC i UDC “se está convirtiendo en la más grave que ha sufrido la coalición”. Els diputats d’Unió a Barcelona i a Madrid, en reunions separades, acorden sortir dels grups parlamentaris de CiU si cal i formar-ne de propis. Onze dels tretze diputats democristians al Parlament (hi faltaven Duran, de viatge a Mèxic, i Rigol, de visita a Califòrnia) reclamen un acord global de reformulació de CiU. Si això

no es produeix, estan disposats a abandonar el grup parlamentari de CiU i passar al grup mixt, la qual cosa complicaria la continuïtat del Govern. Per la seva banda, quatre diputats d'Unió al Congrés envien una carta a la direcció del partit on es posen a disposició per crear un grup propi si cal. És la primera vegada que els diputats d'Unió al Parlament i al Congrés manifesten formalment la seva disposició a sortir del grup de CiU i formar-ne un de propi. Els negociadors dels dos partits, Xavier Trias i Núria de Gispert, celebren la primera reunió.

16-1-01. Dimarts. Dirigents de CDC consideren que Unió no pensa executar les seves amenaces de trencament, per la qual cosa no entenen perquè els democristians tensen la corda. Hi ha constatació mútua que no hi haurà ruptura. Pujol mostra la seva confiança en la continuïtat de CiU i Duran diu des de Mèxic que no preveu més escenari que l'acord. Per començar a resoldre la situació, Pujol decideix limitar els canvis del Govern al nomenament de Mas com a conseller de Presidència, amb funcions de conseller en cap, i la seva substitució a Economia per Francesc Homs. Sembla considerar que Duran no sortirà ara del Consell Executiu. L'eventual moviment d'altres peces queda en funció de les negociacions amb Unió. D'altra banda, Pujol descarta públicament retirar-se abans del final de la legislatura.

17-1-01. Dimecres. Al matí, Trias i De Gispert es reuneixen amb Pujol i redacten un document marc per les negociacions entre tots dos partits, que hauran de començar dilluns i tenir per objectiu un nou marc de relació (s'apunta la possibilitat d'una federació). Aquest s'hauria d'enllestir en tres mesos. En un annex es concreten les concessions a Unió: el cap de llista a les generals o a l'alcaldia de Barcelona; una quarta conselleria; el segon candidat a la llista de les autonòmiques, el qual es convertiria en conseller en cap si CiU guanya els comicis. Després, Pujol procedeix a firmar els nomenaments de Mas i Homs (el fins ara conseller de Presidència, Joaquim Triadú, quedarà com a assessor personal del president) sense esperar parlar o entrevistar-se amb Duran al seu retorn de Mèxic, que va a ser a mitja tarda. Com destacarà *El Periódico*, “per primera vegada en els seus gairebé 21 anys com a president de la Generalitat”, Pujol designa un conseller en cap. D'acord amb el decret, el nou conseller de Presidència “tindrà la denominació de conseller en cap mentre es mantingui la delegació acordada” dels màxims poders que permet la llei. A petició d'Unió la presa de possessió no es farà fins divendres. A la seva arribada, Duran es reuneix amb el comitè de govern del seu partit sense parlar abans amb Pujol. La reunió s'allarga fins les dues de la matinada. Duran diu que se sent “enganyat” per Pujol i la direcció democristiana rebutja

l'annex de l'acord Trias-De Gispert (aquesta queda desautoritzada). Tot i acceptant la part declarativa d'aquest acord, rebaixa el termini per arribar a la refundació de tres a dos mesos. Si en aquests seixanta dies no hi ha solució, Unió sortiria del grup parlamentari, sense deixar el Govern. Aquesta decisió l'ha de referendar dissabte el consell nacional del partit. Duran demana mans lliures per analitzar si ha de dimitir com a conseller de Governació.

18-1-01. Dijous. Unió presenta el seu ultimàtum en roda de premsa, on es llegeix el dur comunicat aprovat de matinada pel comitè de govern. UDC fixa un termini de dos mesos per refundar CiU. Si en aquest temps no hi ha acord, els democristians es plantejaran fer efectiva l'amenaça de ruptura. En el comunicat, Unió considera que la decisió de Pujol ha estat “innecessària” i ha provocat “desajustos” en el Govern i “desequilibri” dins la coalició. CDC accepta el termini, “per treu-li precisament el caràcter d'ultimàtum”, escriurà l'*Avui*. Després de la reunió de l'executiva de CDC, convocada per Mas per analitzar la posició d'Unió, el secretari general convergent s'ofereix per acceptar “demandes significatives” d'UDC, sempre que s'arribi a un model de coalició més estable i permanent que “tanqui” definitivament el contenciós entre els dos partits. Com destacarà *El Periódico*, “l'actitud conciliadora de Mas desarma la irritació d'Unió”.

De tota manera, els dos partits no es posen d'acord sobre quan Pujol va informar Duran sobre la seva decisió de nomenar Mas com a conseller en cap. El comunicat d'Unió diu que Pujol va comunicar-la formalment el 10 de gener. Mas respon en roda de premsa que Pujol va transmetre a Duran la seva intenció l'1 de desembre: “s'entén que quan Pujol comunica la seva decisió al màxim representant d'Unió l'1 de desembre també és una formalitat, encara que no ho faci per escrit”.

4.2.1.4. Gestió

Amb la presa de possessió de Mas com a conseller de Presidència, amb atribucions de conseller en cap, es resol en primera instància la crisi de Govern, mentre els partits encaren la negociació sobre la refundació de CiU.

19-1-01. Divendres. El nou conseller en cap, Artur Mas, pren possessió del seu càrrec al Palau de la Generalitat (“Tret de sortida a la successió de Pujol”, serà la portada de l'*Avui*, i la de *El Periódico*: “Mas inicia el postpujolisme amb Pujol”), juntament amb el

nou responsable d'Economia, Francesc Homs. A l'acte, presidit per Pujol, assisteix la plana major de CDC (entre ells molts roquistes, fent pinya amb Homs), però pocs dirigents d'Unió, la qual cosa portarà a *La Vanguardia* a escriure: “esto es una evidencia de que la crisis seguía abierta”. Mas admet que es veu “més a prop” de ser el candidat de CiU a les autonòmiques, i Duran reconeix que “les evidències situen Mas com a futur candidat”. El dirigent democristià no es pronuncia sobre si continuarà molt de temps al Govern.

20-1-01. Dissabte. El consell nacional d'Unió avala la continuïtat de CiU, sempre i quan s'arribi a una reformulació de la coalició. A la reunió, Duran acusa Pujol d'haver-lo enganyat i d'haver aprofitat la feblesa d'UDC arran del cas Pallerols, segons assegurin alguns mitjans el dia següent. “Pocos dirigentes de Unió recuerdan un discurso tan duro contra los socios de CDC y especialmente contra Pujol”, i a més en relació al cas Pallerols, referirà *El País*. El líder d'Unió no aclareix si sortirà del Govern. Duran anuncia que dimarts no assistirà a la reunió del Consell Executiu, “co-presidida” per Mas, perquè ha de portar la seva filla al metge. El consell nacional elegix Núria de Gispert com a presidenta del partit i queda vacant el càrrec de secretari general, ocupat fins ara per De Gispert. Segons *El Periódico*, De Gispert ha demanat garanties a Duran, abans d'acceptar el seu nou càrrec, que no es buscarà la ruptura amb CDC. El consell nacional democristià, d'altra banda, aprova l'expulsió del militant Josep Vergès, expedientat per les seves denúncies públiques pel cas Pallerols.

21-1-01. Diumenge. Al consell nacional de CDC, Pujol dóna la crisi per acabada i fa una crida a tancar files per derrotar Maragall. A la roda de premsa posterior, Pujol afirma que “no és cert i no és just, sobre tot no és just” el que Duran va afirmar dissabte en el sentit que CDC ha aprofitat la feblesa d'Unió pel cas Pallerols. “Em sap molt greu que Duran digui això. No és veritat i ell ho sap. Hem tingut, Convergència i jo com a president de la Generalitat, una actitud molt positiva i de recolzament”, diu. Per la seva banda, Duran declara a *Catalunya Informació* que encara que les negociacions entre CDC i UDC no arribin a un acord, Unió no forçarà eleccions anticipades. I Mas assenyala a una entrevista amb *La Vanguardia* el seu convenciment que “este barco no se hundirá”. A la roda de premsa posterior al consell nacional convergent, Mas admet que CDC voldria la fusió que rebutja Unió, encara que es podria arribar a una altra fórmula que faci “irreversible” la unitat entre tots dos partits. Duran contesta que “no es pot passar de la conflictivitat diària al matrimoni, necessitem un festeig”.

22-1-01. Dilluns. Duran truca Pujol “per calmar l'empipament del president” (*El*

Periódico) per haver dit se sentia enganyat i que el líder convergent havia aprofitat la feblesa d'Unió pel cas Pallerols. El comitè de govern d'Unió posa data límit a les converses amb CDC i anuncia que té intenció de convocar un consell nacional el 24 de març per discutir el resultat de la negociació. A més, encarrega a Sánchez Llibre que Unió tingui contactes propis amb PP i PSOE sobre el finançament, al marge de CDC. “Con su decisión, Unió se desmarca de la unidad de acción en la coalición en un asunto considerado por el Govern de la Generalitat de la máxima prioridad en esta legislatura y por el que Jordi Pujol ha reclamado siempre una actuación contundente de CiU” (*La Vanguardia*). A la posterior roda de premsa, Duran insisteix que Unió no acceptarà una fusió, com ja va quedar clar al congrés democristià de desembre.

23-1-01. Dimarts. *El País* publica que Duran ha dit als seus col·laboradors que deixarà el Govern quan es faci la propera remodelació, prevista per finals de març o abril. A TV3, el líder democristià no es pronuncia sobre això i fa una crida a resoldre amb sensatesa la reformulació de CiU. “Un no pot descansar pensant que els altres no trencaran mai”, aconsella a CDC. Adverteix que si CiU es trenca, els socialistes guanyaran les eleccions.

25-1-01. Dijous. Mas diu que Duran podria ser el número dos a la llista al Parlament i conseller en cap si CiU guanya les eleccions (pressuposa que ell serà el cap de llista).

26-1-01. Divendres. Joan Rigol proposa que CDC i UDC formin una federació, que Pujol en sigui el president i Duran el secretari general. Amb la designació dels representants de CDC queden tancats els equips negociadors de tots dos partits. Per CDC: Xavier Trias (president del grup parlamentari a Madrid), Lluís Coromines (secretari d'organització) i Miquel Àngel Vallés (president de la sectorial jurídica). Per UDC: Núria de Gispert (presidenta del partit), Marta Llorens (secretària de política municipal) i Domènec Sesmiló (secretari de relacions polítiques).

4.2.1.5. Transformació 1

El conflicte revifa amb l'acusació de Duran que CDC intenta provocar divisions al sí d'Unió i, sobretot, amb la sortida del líder democristià del Govern. La premsa presenta el gest com un “cop de porta”, que obliga a Pujol a una nova remodelació del Consell Executiu. L'anunci d'UDC sobre l'obertura d'una oficina parlamentària pròpia també enrareix la situació.

2-2-01. Divendres. Es produeix la primera reunió de les delegacions de CDC i UDC per establir el nou marc de relacions entre tots dos partits. La trobada serveix per aprovar un protocol de bases, on s'expressa el compromís d'arribar a una fórmula de “més compromís, cohesió i estabilitat”. S'exclou la possibilitat d'una fusió, a petició democristiana. Trias i De Gispert fan una roda de premsa en acabar la reunió i anuncien que serà l'única en tot el procés, perquè es vol mantenir la negociació en secret per tal que arribi a bon port. A la nit, a la seva arribada d'un viatge a Bulgària, durant el qual no es va manifestar sobre la crisi de CiU, Duran trenca el seu silenci “sense mossegar-se la llengua” (*El Periódico*). Acusa CDC de fomentar la divisió interna a Unió en intentar vendre la imatge que hi ha uns dirigents històrics proclius a la continuïtat de la coalició i que n'hi ha d'altres que són “anti-CiU”. Considera “gravíssim” que “algú”, en referència a CDC, intenti “furgar en aquesta direcció” per “provocar divisions”. Afegeix que Unió no pensa “consentir” aquesta estratègia. Assegura que a UDC hi ha una sola posició, que és favorable a la continuïtat de CiU, tal com va expressar el 97 per cent de la militància a l'últim congrés i després va ratificar el consell nacional “sense cap vot en contra”.

3-2-01. Dissabte. Informacions d'*El Periódico* i d'*El País* asseguren que Duran prepara una ràpida sortida del Govern i que, d'acord amb fonts democristianes, no vol fer tàndem electoral amb Mas al 2003 ni ser el seu conseller en cap en cas que CiU es mantingui al Govern. Mas respon que està convençut que Duran voldrà col·laborar amb ell dins de CiU.

4-2-01. Diumenge. Pujol diu a una entrevista publicada a *El Periódico* que va triar Mas com a conseller en cap perquè Duran només era vàlid per aquest càrrec amb una fusió CDC-UDC. El dia següent, el diari treu un aclariment del president indicant que el que en realitat volia haver dit és que Duran només podia ser candidat a la presidència de la Generalitat amb una fusió dels dos partits, la qual cosa mai havia reconegut de manera pública prèviament.

5-2-01. Dilluns. Duran comunica a Pujol la seva renúncia com a conseller de Governació. “Duran da un portazo por el ascenso de Mas” (*La Vanguardia*). En una posterior roda de premsa, no dubta a assenyalar el president de la Generalitat com el responsable de la seva sortida de l'Executiu. Duran acusa Pujol d'haver “trenca unilateralment” l'equilibri del Govern amb el nomenament de Mas com a conseller en cap, designació que creu “legítima” però “partidista”. Nega que la seva dimissió obeeixi a una rebequeria i la presenta com una decisió “responsable i coherent”, presa després

de reflexionar “serenament i profundament”. “Vull evitar -afegeix- que la meua permanència al Govern sigui en cap moment element de tensió i causa de desequilibri (...). Dedicaré el meu temps, capacitat i idees a fer més fort el meu partit”. El líder democristià utilitza un símil futbolístic per deixar clar que, tot i que ha estat apartat de la carrera per la candidatura de CiU per a les autonòmiques de 2003, no ha tirat la tovallola: “els partits s'han de viure fins al final”. Pujol tanca amb rapidesa la crisi oberta nomenant, a proposta de Duran, Núria de Gispert nova responsable de Governació i Josep Delfí Guàrdia com el seu substitut a Justícia. A una visita oficial, Pujol lloa la gestió de Duran a Governació “perquè ha estat un bon treball i ha contribuït al progrés el Govern. Per aquest motiu i per molts altres motius, vull expressar-li el meu reconeixement i el meu agraïment”. Per la seva banda, Mas diu que la dimissió de Duran no afecta les negociacions entre CDC i UDC per refundar CiU.

6-2-01. Dimarts. A la presa de possessió dels nous consellers, Pujol que Duran hagi marxat i li adverteix que “no perjudiqui el projecte de CiU”. Pujol no fa “cap esforç per dissimular el seu malestar amb Duran per haver donat un cop de porta al Govern (...) Les espases segueixen ben altes” (*El Periódico*). “Pujol replica a Duran y le conmina a que dé por finalizada la crisis para no dañar a CiU” i “Pujol devuelve el portazo a Duran” seran els titulars d'*El País* i *La Vanguardia*, respectivament.

7-2-01. Dimecres. Duran torna “a disparar contra la línia de flotación de Convergència y, en particular, contra su secretario general, Artur Mas”, “no parece dispuesto a firmar una tregua con sus socios de Convergència y menos con la persona que encarna todos los males, su rival Artur Mas” (*El País*). Duran diu a una entrevista amb Catalunya Ràdio que hi haurà un creixement electoral del PP si Mas és el candidat de CiU a les autonòmiques, en canvi ell podria frenar els conservadors i fins i tot atreure altres votants. Després de la seva dimissió, Duran queda relegat a la tercera filera d'escons del Parlament, emplaçament que li correspon en atenció al vuitè lloc de la llista electoral que va ocupar.

8-2-01. Dijous. Duran declara a una entrevista amb l'*Avui*: “No entenc l'advertència del president perquè no va dedicar ni cinc minuts a fer-me recapacitar la decisió de dimitir”, “l'estiu passat vaig pensar en deixar la política perquè sabia que venien temps difícils”, “no m'he cregut mai que amb una fusió jo hauria estat necessàriament el candidat”, “el PP avala Artur Mas perquè és conscient que jo sóc un fre al seu creixement electoral”. Aquesta última idea és el titular d'una altra entrevista publicada a *La Vanguardia*, on a més diu que esgotarà l'actual mandat com a president del comitè de govern d'Unió i que

optarà a un altre, “pero después comenaré a pensar en otras responsabilidades”. És el primer cop que Duran parla públicament de futura retirada. Per la seva banda, en un sopar amb periodistes europeus a Madrid, Trias acusa UDC d'haver preferit “mantenir la tensió” a CiU abans que anar a la fusió i fer primàries per triar el candidat.

15-2-01. Dijous. Unió pensa obrir al març una oficina parlamentària pròpia, per tal de donar a conèixer l'activitat dels diputats democristians al Parlament i facilitar el contacte amb la societat, segons publica l'*Avui*.

16-2-01. Divendres. CDC tem que l'oficina parlamentària d'UDC provoqui “bicefàlia” al grup, segons declaren fonts convergents a l'*Avui*. De tota manera, veuen el moviment com un intent de pressió damunt les converses dels dos partits sobre el futur de la coalició.

4.2.1.6. Transformació 2

Les tensions entre els dos partits se centren ara en el contingut de l'acord sobre la refundació de CiU. La insistència de CDC sobre la fórmula d'una fusió, ja rebutjada per Unió, i els càrrecs que hauran de tenir Duran i Mas en el nou organigrama compliquen el pacte.

22-2-01. Dijous. CDC i UDC acorden tenir comissions executives paritàries a tots els òrgans de direcció territorial, similars a l'actual comitè d'enllaç de la coalició, segons els dos partits ja haurien decidit a les negociacions que mantenen (*El País*).

23-2-01. Divendres. A les negociacions, CDC i UDC perfilen la proposta de convertir CiU en una federació (*Avui*). D'altra banda, UDC de Barcelona fa públic un comunicat criticant que el conseller de Cultura, el convergent Jordi Vilajoana, es postuli com a candidat de CiU a l'Ajuntament de Barcelona, quan encara estan obertes les negociacions per decidir quin dels dos partits assumirà aquest paper.

27-2-01. Dimarts. Segons el titular de *La Vanguardia*, “Pujol tampoco quiere a Duran en Madrid”. Aquest diari diu que Pujol i Mas rebutgen la idea de cedir a Unió la candidatura de CiU a les eleccions generals, i que les negociacions que es mantenen podrien centrar-se només en un pacte sobre les autonòmiques. Duran replica que el “deixin en pau”, perquè ell no ha fet cap petició personal, i adverteix que CiU no pot ser una coalició si CDC no admet que alguna de les llistes sigui encapçalada per Unió.

1-3-01. Dijous. “Pujol torpedea las relaciones con Unió al defender de nuevo la fusión”

(*El País*). El president de la Generalitat diu a TVE que “lo ideal sería que a la larga pudiera haber una fusión” i reivindica el paper de lideratge convergent: “el partido catalán más importante del siglo XX ha sido CDC, por años gobernando y logros”. Això és contestat des d'Unió amb un comunicat que acusa Pujol de seguir pressionant en públic en favor de la fusió, quan de moment “l'únic acord” assolit en les negociacions obertes ha estat precisament la renúncia d'aquesta fórmula. El comunicat afegeix que “tan cert és que Unió ha crescut gràcies a la coalició com que Pujol és president de la Generalitat gràcies a la mateixa coalició”. En aquesta situació, les negociacions entre CDC i UDC “passen pel seu moment més delicat des que es van iniciar” (*Avui*).

2-3-01. Divendres. La comissió negociadora es reuneix sense avenços. Segons l'*Avui*, CDC pressiona perquè UDC admeti el compromís de fer “irreversible” la unió entre els dos partits, mentre que els democristians rebutgen el que consideren una “fusión encoberta” i no volen lligar-se les mans més enllà de les autonòmiques de 2003. *El Periódico* dirà dies després que en aquesta reunió, CDC va posar sobre la taula un document en què propugnava un congrés constituent de la nova CiU i la unificació de la militància dels dos partits. Com a protesta, els negociadors democristians es van aixecar de la taula.

4-3-01. Diumenge. Duran agita “por enésima vez el fantasma de la ruptura de la coalición nacionalista para rechazar las presiones que desde Convergència, y en concreto por parte de Pujol, lanzan a los democristianos para aceptar una fusión entre los dos partidos” (*El País*). Durant una calçotada organitzada per Unió, Duran diu a la militància que Unió té “moltes coses a dir o fer amb o sense Convergència”.

5-3-01. Dilluns. A la reunió de l'executiva convergent, Trias admet que és “difícil” que Unió es comprometi més enllà de 2003 i assenyala les reticències d'UDC a arribar a un acord irreversible sobre el futur de CiU, segons que publica l'*Avui* el dia següent. A la roda de premsa posterior al comitè de govern d'UDC, el portaveu Jordi Cases demana CDC que “no parli més” de fusió, perquè aquesta és una fórmula ja rebutjada pels democristians.

11-3-01. Diumenge. Duran rebutja que les aspiracions del seu partit siguin vistes com “reivindicacions” i les de CDC com “un dret natural”, en declaracions a Efe. Afegeix que el dia 24 de març no és una data límit per arribar a un acord, tot i que aquest no hauria de demorar-se molt més i demana als dirigents convergents que deixin de fer declaracions sobre l'estat de les negociacions.

16-3-01. Divendres. *El País* informa que CDC i UDC ultimen la fórmula d'una

federació i que Unió exigeix una clàusula per garantir el compliment del pacte.

4.2.1.7. Resolució

El tancament del conflicte passa per una cessió mútua. CDC accepta no anar a una fusió (tot i que això s'haurà de revisar el 2004, una vegada s'hagin celebrat les properes eleccions autonòmiques) i que Duran sigui el secretari general de la federació. UDC assumeix que Mas és el candidat a la presidència de la Generalitat i es compromet a treballar estretament amb ell per la victòria electoral. Convergència surt de la crisi aconseguint situar Mas com a successor de Pujol i Unió guanya terreny dintre de CiU. Com escriu el director de *La Vanguardia*, “¿Qué gana CDC? Cambia concesiones a Unió por expectativas de futuro. ¿Qué gana UDC? Mucho peso en la futura federación”. La solució és estructural, i no només supera l'episodi de conflicte, sinó que introdueix mecanismes per superar alguns dels problemes viscuts en el passat.

19-3-01. Dilluns. Pujol i Duran encarrilen definitivament a una trobada personal la refundació de CiU com una federació, en la qual ambdós partits conservaran la seva sobirania, però a la pràctica l'acció conjunta serà molt més compartida i compromesa. Així ho informa el dia següent *La Vanguardia*, amb més detalls. La federació tindrà personalitat jurídica pròpia, diferent a la d'una coalició electoral. Hi haurà una direcció executiva paritària (l'actual comitè d'enllaç, però no només amb funcions consultives com fins ara, sinó exercint com una executiva tradicional). També hi haurà un consell nacional conjunt, al qual CDC tindrà preeminència, però per certs acords es requerirà majories qualificades facilitant la possibilitat de veto per part d'Unió. Els democristians tindran una conselleria més i encapçalaran la llista al Congrés o a l'Ajuntament de Barcelona. No es descarta fer un acte solemne per presentar públicament la federació, però no hi haurà congrés constituent. Unió accepta endarrerir un setmana el seu consell nacional, que estava previst pel dia 24.

21-3-01. Dimecres. *El Periódico* publica que com a president de la futura federació, Pujol tindrà vot de qualitat a l'executiva de CiU. CDC i UDC convocaran els seus consells nacional el 31 de març per ratificar el resultat de les negociacions.

22-3-01. Dijous. *L'Avui* dona compte dels contactes que mantenen Pujol i Duran sobre la figura del secretari general de la futura CiU, càrrec que Unió demana pel seu líder,

mentre que els dirigents convergents preferirien dos vicepresidències, una per Duran i una altra per Mas.

27-3-01. Dimarts. *El País* diu que CDC i UDC es limitaran a aprovar un acord de mínims, sense gaires detalls, en els respectius consells nacionals de dissabte. Quan el pacte es concreti més, ambdós partits celebraran assemblees extraordinàries per ratificar la constitució de la federació.

28-3-01. Dimecres. *La Vanguardia* i *El Periódico* publiquen que CDC i UDC han acordat suprimir el sistema de quotes per dissenyar les llistes electorals locals. Serà en cada cas una assemblea local conjunta la que votarà els candidats de CiU.

29-3-01. Dijous. Pujol i Duran es troben per acabar de segellar l'acord. Duran i Mas es reuneixen per primer cop des que van començar les negociacions. Entre els xerrells de l'acord està qui ha d'ocupar la secretaria general i si aquesta té un contrapès.

30-3-01. Divendres. Els dos socis tanquen l'acord. Duran “ha guanyat el pols que ha mantingut la darrera setmana amb la direcció de CDC” (*Avui*) i Pujol cedeix que ocupi la secretaria general de la futura federació; serà per tant el número dos de CiU. Duran accepta a canvi que Mas sigui candidat a la presidència de la Generalitat. Aquest repartiment de càrrecs és un “pacto de caballeros” (*La Vanguardia*), perquè el text, de quinze pàgines, no fa referència a noms. Les candidatures a les eleccions seran proposades per la comissió executiva de CiU i hauran de ser confirmades pel consell nacional de la federació per majoria qualificada del 85 per cent dels membres. Unió admet que al text figuri el compromís de estudiar una possible fusió el 2004, després de les properes autonòmiques. Pujol i Duran firmaran l'acord després de Setmana Santa, es crearà una gestora per realitzar tots els tràmits legals i la coalició es convertirà en federació el mes de desembre.

31-3-01. Dissabte. Pujol anuncia al consell nacional de CDC que no es tornarà a presentar a la reelecció como a president de la Generalitat i que el candidat serà Mas. “Confirmando ahora de forma solemne y emocionada que no volverá a ser candidato a la Generalitat, Jordi Pujol ha colocado el elemento que faltaba para que encajaran todas las piezas del puzzle de la refundación de CiU, que descansa en la dirección ejecutiva del tándem Pujol-Duran con el liderazgo electoral de Artur Mas” (*La Vanguardia*). “Un cop lligat i ben lligat el futur de la coalició que presideix, Jordi Pujol ha volgut fer el pas d'oficialitzar la seva renúncia a presentar-se a la reelecció com a president de la Generalitat” (*El Periódico*). L'acord és aprovat pel consell nacional d'Unió, a una llarga reunió on les reticències per part de la bases “obliguen Duran a arremangar-se per

aconseguir el recolzament del text” (*Avui*). Aquest rep finalment 200 vots a favor, 8 en contra i 31 abstencions (les de la Unió de Joves). El consell nacional de CDC no el vota, perquè ho ha de fer un congrés extraordinari. L'acord és presentat finalment a una roda de premsa conjunta de Trias i De Gispert, “para trasladar la imagen de reconciliación” (*La Vanguardia*)

1-4-01. Diumenge. Just un dia després d'aprovar l'acord, tots dos partits manifesten discrepàncies sobre el punt del document que diu que les dues formacions es comprometen a convocar en 2004 una conferència nacional amb “l'objectiu de culminar tot el procés per a la constitució d'una sola força política”. Duran diu a una visita al festival de sevillanes de Can Zam que UDC “no té cap voluntat” de fusionar-se amb CDC. Afegeix que ho diu perquè no vol enganyar ningú i que no es pot passar de la “desconfiança” entre els dos partits a un “petoneig” en 24 hores. Per la seva banda, Mas assenyala, també a Can Zam, que el procés d'unió previst “no ha de ser necessàriament una fusió”. El conseller en cap apunta la possibilitat de crear un tercer partit (CiU) sense que les dues formacions actual desapareguin del tot.

2-4-01. Dimarts. Pujol i Duran celebren la primera reunió per posar en marxa els mecanismes constitutius de la nova federació.

3-4-01. Dimecres. *El Periódico* publica que “CDC posarà un adjunt a Duran per tenir-lo a ratlla”. El nomenament d'un secretari general adjunt està previst al pacte, però fins ara no havia transcendit la intenció de CDC de col·locar un convergent per contrarrestar Duran.

4.3. CONFLICTE 3

4.3.1. PACTE SOBRE L'ESTATUT

Del 21 de gener al 10 d'abril de 2006

4.3.1.1. Antecedents

El 30 de setembre de 2005 s'aprova al Parlament de Catalunya el text de reforma de l'Estatut. A començaments de novembre, el text arriba al Congrés del Diputats. Segons el repartiment de papers entre Artur Mas, president de CiU, i Josep Antoni Duran Lleida, secretari general de la federació, el protagonisme en la negociació del nou Estatut corresponia al cap del grup parlamentari al Parlament durant la tramitació a Catalunya, i al cap del grup parlamentari al Congrés durant la tramitació a Madrid. La no fàcil convivència dels líders de CDC i d'UDC i la particular defensa que fan els democristians d'una sèrie de punts (avortament i escola concertada, entre d'altres) havien originat algunes friccions entre els dos socis, però bàsicament es va mantenir la unitat d'acció. En la recta final de la negociació amb el PSOE, dirigida per Duran per part nacionalista i per Ramón Pérez Rubalcaba per part socialista, el líder democristià s'inclina per acceptar el text que s'està consensuant, mentre que Mas sembla més aviat en contra. El divendres 20 de gener, l'executiva de CiU dóna carta blanca a Mas perquè aquell cap de setmana, en un últim contacte amb el president del Govern central, José Luis Rodríguez Zapatero, decideixi si a la vista de la darrera negociació els nacionalistes accepten o rebutgen el nou Estatut. A la reunió de l'executiva, Duran es compromet a recolzar Mas, perquè aquest serà “el primer afectat” per la decisió, donat que la repercussió “serà més gran sobre la política catalana”.

4.3.1.2. Origen

La reunió secreta de Mas amb Zapatero a la Moncloa, sense coneixença de Duran, qui durant tot el dia intenta localitzar el president de CiU, provoca el fort enuig del dirigent democristià, que veu l'actitud del convergent com una greu falta de lleialtat. A diferència de totes les crisis anteriors entre els dos partits, en aquesta ocasió el conflicte triga uns dies a fer-se manifest. Fins i tot la premsa comença dient que Mas i Duran havien mantingut contacte “directe i permanent” durant

aquell dissabte, segons la versió que es va fer córrer des de la Moncloa per no danyar el pacte aconseguït amb un enfrontament públic intern de CiU i un desig de no perjudicar el reconegut mèrit negociador de Duran.

21-1-06. Dissabte. Mas tanca el pacte sobre l'Estatut amb José Luis Rodríguez Zapatero a una llarga entrevista de gairebé set hores que té lloc per la tarda a la Moncloa i que es manté en secret fins que s'assoleix l'acord. Mas havia sortit de Barcelona en cotxe amb la seva esposa per no aixecar sospites. Duran passa el dia a la Vall d'Aran, on assisteix a un bateig, i intenta posar-se en contacte amb Mas sense saber que es troba a la Moncloa, però no ho aconsegueix. Alertat per Rubalcaba, Zapatero li comenta a Mas avançada la nit que Duran l'està buscant i que sospita que estan reunits, per la qual cosa l'hauria de trucar. Finalment, Mas parla amb Duran quan el pacte ja està tancat.

22-1-06. Diumenge. Les segones edicions dels diaris recullen l'acord de la nit anterior, però donen una versió de ple enteniment entre Mas i Duran. *La Vanguardia* publica que “Mas estuvo en contacto permanente” amb el secretari general de CiU. *L'Avui* escriu: “Des de CiU es va voler subratllar que, tot i les diferències que les darreres setmanes s'havien apuntat entre els màxims responsables de la formació, el democristià Josep Antoni Duran i Lleida, ha actuat com un dels impulsors de la negociació entre Zapatero i Mas i ha estat en contacte 'directe i permanent' amb aquest”. Aquest diumenge hi ha una roda de premsa a Barcelona de Pujol, Mas i Duran per anunciar l'acord. Dies després se sabrà que el dirigent democristià va estar a punt de no sumar-s'hi, enfadat pel tractament rebut.

23-1-06. Dilluns. Foto a tres a la Moncloa. Zapatero rep Mas i Duran per escenificar l'acord. Mas diu que CiU està disposada a implicar-se “més a fons” en la política espanyola, però supedita un pacte estable amb el Govern central al retorn de la federació al Govern de la Generalitat.

25-1-06. Dimecres. Es publiquen les primeres informacions i els primers comentaris sobre la manera com Mas va ocultar a Duran la seva entrevista amb Zapatero, i el malestar creat a Unió. Segons *El País*, aquest partit ha acollit amb “disgusto” el que ha succeït: “En sus filas se encajó la reunión del sábado como un incumplimiento del pacto interno de compartir protagonismo. Y Mas les dejó en la estacada”. I Joan Barril escriu a la seva columna de *El Periódico*: “cuando llega la hora de la verdad, basta una llamada a Mas el sábado para que acuda raudo y veloz a la Moncloa y deje a su socio Duran en un bautizo en el Vall d'Aran”, “la lealtad hay que demostrarla. Duran ha hecho

el trabajo, pero Mas se lleva la gloria”.

4.3.1.3. Expansió

El conflicte passa a ser manifest. Duran verbalitza el seu malestar a una reunió del consell nacional d'Unió, i les seves acusacions contra Mas i CDC arriben als titulars del diaris. UDC dirà temps després que Duran va fer públiques les seves queixes perquè, malgrat la versió inicial des de la Moncloa, algun sector convergent havia començat a dir que Duran no havia estat al corrent del pacte.

26-1-06. Dijous. “Duran acusa a Mas de desleal por no informarle de su reunión con Zapatero”, segons titula *El País* al dia següent. D'acord amb aquest diari, a la reunió del consell nacional extraordinari d'Unió per debatre l'acord sobre l'Estatut i a preguntes d'un conseller, el líder democristià “se despachó a gusto contra su compañero de filas y presidente de la federación, Artur Mas. Duran dijo sentirse muy molesto con Mas y le acusó de 'desleal' por no informarle de su reunión” amb Zapatero. Duran admet que es va enfadar tant que va estar a punt de no participar a la roda de premsa del matí següent. Són les crítiques més dures i directes de Duran envers Mas des que aquest és president de CiU.

27-1-06. Divendres. “El malestar de Josep Antoni Duran Lleida per com s'ha forjat el pacte de CiU amb el PSOE per a la reforma de l'Estatut resulta gairebé indissimulable” (*El Periódico*). A la seva habitual carta a la militància, Duran lamenta que, en haver-se donat publicitat al pacte com un compromís tancat, se li deixa molt poc marge per negociar millores. També insinua que l'acord s'ha presentat de forma massa triomfalista.

30-1-06. Diumenge. El secretari general d'Unió, Josep Maria Pelegrí, acusa Mas d'haver cancel·lat una reunió amb Zapatero, prèvia a la del pacte de l'Estatut del 21 de gener, per evitar que hi assistís Duran. També li retreu haver incomplert el mandat de l'executiva de CiU sobre qui havia de prendre la decisió final sobre l'acord estatutari. Pelegrí contesta unes declaracions de Mas del dia anterior, on el president de la federació es va presentar com “el principal impulsor de l'Estatut des de CiU” i deia que l'executiva de CiU havia decidit que el pacte, “en última instància”, l'havien de discutir Zapatero i ell. Segons Pelegrí, a la executiva es va concloure que “la decisió la prendrien Mas i Duran, però el resultat final és que la decisió l'ha presa només Mas”.

31-1-06. Dimarts. Duran recorda que va ser l'únic dirigent de CiU que va defensar el sí

a l'Estatut a l'última reunió de l'executiva abans d'arribar a l'acord amb el PSOE. “És manifest que molts sectors de Convergència no volien votar aquest Estatut”, diu, i afegeix que se sent “contentíssim” que CiU hagi acabat assumint el seu criteri, perquè “tant m'és la fotografia, a mi m'interessen les idees”.

4.3.1.4. Gestió

La controvèrsia no arriba a una gran tensió. Les acusacions de Duran no ocupen portades ni obren les seccions de política dels diaris, i no hi ha una resposta conflictiva per part de CDC. Duran i Mas opten per declaracions suaus a l'hora d'analitzar el que ha succeït i el conflicte sembla decaure, amb tot un mes de març sense cap titular de premsa que reculli la seva existència.

6-2-06. Dilluns. “Duran flirteja amb una aliança amb el PSC que CDC matisa” (*El Periódico*). El líder d'Unió defensa, “amb la immediata i habitual puntualització per part dels seus socis de Convergència”, la necessitat que el PSC i CiU sumin forces després de les següents eleccions, i descarta un apropament a ERC per la inexperiència d'aquesta formació mostrada al tripartit. El portaveu de CDC, David Madí, respon que l'única possibilitat d'acord amb els socialistes passa, en cas que ERC es mantingui en el no a l'Estatut, per garantir l'estabilitat parlamentària fins que se celebri el referèndum. D'altra banda, Madí anuncia que CDC -i no la federació- posarà en marxa una campanya a Catalunya per explicar el contingut de l'Estatut i que Unió en farà una de pròpia.

12-2-06. Domingo. *La Vanguardia* publica que Duran posarà en marxa a la resta d'Espanya una campanya per explicar l'Estatut, al marge de la que CDC ha dissenyat a Catalunya, amb participació de Mas. “En círculos políticos crece la sensación de que el pacto del Estatut ha acentuado la competencia entre Mas y Duran. Mientras desde Unió se mantiene que las relaciones con CDC nunca volverán a ser iguales después de que Mas le 'ocultó' a Duran -dicen- su cita con Zapatero”, segons el diari. A una entrevista amb *El País*, Duran diu que el que va passar amb l'entrevista amb Zapatero “está marcando las relaciones entre Unió y Convergència. Deseo que la situación se reconduzca y se reconducirá”. Per la seva banda, a una entrevista amb *El Periódico*, Mas justifica haver mantingut en secret la seva entrevista amb Zapatero: “hi ha coses que només es poden fer d'una manera si vols que surtin rodones”. “Que ningú

s'equivoqui, tots dos remem en la mateixa direcció”, diu, rebutjant que l'episodi tingui conseqüències en les relacions entre els dos socis.

27-2-06. Dilluns. Duran demana explicacions a CDC per encarregar des de Presidència de la Generalitat 173 informes, bàsicament enquestes sobre interessos partidistes convergents, el contingut dels quals està sent recollit aquests dies per alguns diaris. El líder democristià manifesta el seu disgust per algunes enquestes que analitzaven la intenció de vot per separat a CDC i a UDC en cas de ruptura. Mai abans s'havia conegut públicament que dirigents convergents havien estudiat des de la Generalitat un possible escenari de trencament de CiU.

4.3.1.5. Transformació

Finalment, el conflicte esclata arran d'una solemne conferència de Duran on aquest planteja la necessitat de CiU d'una futura entrada al Govern de l'Estat. Aquesta referència fa “emergir tota una sèrie de retrets entre CDC i UDC que portaven temps mastegant-se”, segons l'Avui, que afegeix: “La tensió es respirava des de feia setmanes, però finalment ha esclatat. Les absències reiterades de Josep A. Duran i Lleida a la comissió constitucional del Congrés quan intervenia Artur Mas no eren només un problema d'agenda, sinó l'evidència d'un malestar sobre qui estava negociant l'Estatut i com en el seu tràmit a Madrid”. En aquest moment també surten problemes que vénen de més enrere, com la creença d'Unió que CDC va utilitzar els casos Pallerols i Turisme per barrar el pas de Duran a la successió de Pujol.

3-4-06. Dilluns. Duran proclama que, amb l'Estatut aprovat, és necessari obrir una nova etapa en què CiU entri a l'Executiu central i estigui “a la cuina” de les decisions de la política espanyola. “El catalanisme polític ha de governar Espanya”, diu a una conferència al Teatre Nacional amb motiu del 75è aniversari d'Unió. El líder democristià advoca per donar per tancat el “període excepcional” de 26 anys d'autonomia en què el nacionalisme no ha estat assegut al Consell de Ministres. Per primer cop, Duran afirma que el model utilitzat fins ara -recolzar la governabilitat prestant suport parlamentari- “està esgotat” perquè només serveix per aixecar “suspiciacions” i impedeix veure el catalanisme “com un corrent regenerador per a tot l'Estat”, i fa una crida a la federació a fer el pas: “Quan sigui l'hora, CiU ha de passar de

l'ara decidirem a l'ara governarem". Nega que aquestes consideracions tinguin res a veure amb un suposat acord amb Zapatero per dir sí a l'Estatut o amb un desig seu de ser ministre. D'altra banda, Duran es pregunta si els partits no han anat més enllà d'allò que la societat demana amb el nou Estatut, i acusa la resta de partits d'haver realitzat una campanya contra UDC utilitzant els casos judicials que han afectat el partit, ningú dels quals ha prosperat. "No hi ha una sola força política, ni una, que no hi estigués interessada", remarca. És la primera vegada que Duran acusa públicament CDC d'utilitzar els casos Pallerols i Turisme per barrar-li el pas en la successió de Pujol. També suggereix el manteniment del rebuig a una fusió amb CDC: "Unió neix per enriquir el pluralisme català sense afany, ans el contrari, de formar part d'un únic partit nacionalista".

4-4-06. Dimarts. CDC respon les afirmacions de Duran del dia anterior sobre una futura entrada de CiU al Govern de Madrid i d'haver atiat els tribunals en contra seu per eliminar-lo de la cursa per la successió de Pujol. A una roda de premsa, el portaveu de CiU al Parlament, el convergent Felip Puig, diu que ara no és el moment de mirar "la bola de cristal" i parlar de ministres, perquè "encara queda molt de camí per córrer, hem de guanyar les eleccions, ser forts a Catalunya, ser necessaris a Madrid i veure si hi ha coincidències". La reacció de Puig provoca la resposta d'Antoni Castellà, secretari d'organització d'UDC. En un comunicat, Castellà diu que Unió ja està acostumada a les "sortides de to" de Puig quan Duran té protagonisme, i recorda que una futura entrada de CiU al Govern de Madrid és una idea defensada per la federació, com el mateix Mas va afirmar recentment. "Són les coses de Felip", conclou Castellà. La picabaralla entre els dos partits s'estén també a altres punts. Duran reitera a TV3, com havia fet el dia anterior a la seva conferència al Teatre Nacional, que "totes les forces polítiques sense excepció van estar jugant" amb els casos Pallerols i Turisme, "CDC també", perquè volia que el líder d'Unió no fos el candidat de CiU a la presidència de la Generalitat. Això és contestat per Puig, que atribueix les acusacions a la "sensibilitat primaveral" de Duran. Finalment, al seu comunicat, Castellà qüestiona directament la negociació que ha dut Mas a Madrid sobre l'Estatut, en relació al traspàs dels ports i aeroports. "Si aquesta qüestió s'hagués portat a terme com Duran plantejava, ja s'hauria resolt", assegura.

4.3.1.6. Resolució

El conflicte s'acaba aviat. El motiu principal esgrimit en la divergència pública s'havia centrat sobre l'entrada al Govern de Madrid i en aquest tema les diferències no són de fons, sinó d'oportunitat. A més, la contundent resposta per part de CDC l'havia donada Felip Puig i no Mas. Una trucada entre Mas i Duran recondueix la situació, encara que Unió insisteix en la seva posició.

5-4-06. Dimecres. Mas i Duran donen per tancada la polèmica. “Donem aquest tema per tancat i arxivat de mutu acord”, anuncia el president de CiU a una roda de premsa després d'haver parlat amb Duran per telèfon a la sortida d'aquest d'una trobada amb Zapatero a Madrid. Mas no vol entrar a valorar cap de les darreres declaracions, al·legant que “hem d'ocupar-nos de les coses realment importants”. Prèviament, Mas havia dit a un programa de televisió que no és contrari a que CiU entri en el Govern central, tot i que això no li treu la son. “És important, però no indispensable”, diu, i afegeix que en aquest tema “no hi ha divisió a CiU”. També Jordi Pujol afirma que la federació estarà a l'Executiu espanyol “un dia o altre”, la qual cosa “no escandalitzaria ningú”.

8-4-06. Dissabte. “Molt tossut” (*El Periódico*), Duran insisteix a la carta setmanal a la seva militància sobre la necessitat d'estrenar una nova etapa amb l'entrada de CiU al Govern d'Espanya, encara que remarca que no és la seva intenció obrir una crisi en el sí de la federació. El líder democristià reivindica el seu dret a defensar “quan i on calgui” el que creu “millor” per a CiU i per a Catalunya, i que no ho fa per un desig de ser ministre, perquè ja ho hagués pogut ser “unes quantes vegades”. En aquest sentit, es refereix a una oferta de l'últim Govern del PSOE amb majoria absoluta i la que li va fer el PP el 1996 per ocupar la cartera d'Afers Exteriors. Preguntat sobre aquestes declaracions, Mas respon durant una visita a Vic que “ara no toca” parlar-ne. Segons Mas, es tracta d'una qüestió que “no està sobre la taula, tot i que “pot estar-hi en un futur”.

9-4-06. Diumenge. “El debat obert a la federació de CiU sobre el seu paper en la governabilitat de l'Estat no cessa” (*Avui*). El diputat democristià Josep Sànchez Llibre diu que “en funció de la conjuntura política, la propera legislatura veurem ministres de CiU al Govern de l'Estat”.

5. EL CONFLICTE EN CIU
A TRAVÉS DE LA PREMSA
DE BARCELONA

5.1. DEFINICIÓ. CATEGORIES I ACTORS

5.1.1. CLASSE DE CONFLICTE

D'acord amb l'exposició teòrica que s'ha fet, el conflicte a CiU tal i com apareix a la premsa és un conflicte estructural *inter pares* que s'estableix de manera bilateral entre dues parts principals, CDC i UDC, i on la premsa actua com a tercer involucrat. Al llarg del temps s'han donat algunes variants, com durant l'època de Miquel Roca a la secretaria general de CDC (anterior al període de deu anys que abarca aquest treball) i durant l'ascens d'Artur Mas a la cúpula de CDC, però sempre ha estat formalment un conflicte entre tots dos partits.

Mentre el lideratge de Duran al front d'Unió ha estat permanent des de 1987 (la seva arribada a la presidència del comitè de govern democristià, després d'un primer mandat entre 1982 i 1984, suposa un enfortiment del projecte propi d'UDC i la contínua confrontació amb CDC), a l'altre soci el lideratge suprem de Pujol ha estat combinat en certs períodes amb alguna figura molt destacada a càrrec del partit i amb possibilitats – il·lusories (Roca) o reals (Mas)- de succeir el president, amb rivalitat directa amb Duran. Això ha generat algunes modalitats específiques de conflicte.

En el temps de Roca com a número dos convergent, l'antagonisme intergrupals CDC-UDC, per seguir la terminologia de Roloff (1989), va ser durant molts anys un enfrontament Roca-Unió. Sovint es va registrar una pugna Pujol-Roca, més interpersonal que intragrupal, tot i que això últim va acabar configurant-se a la crisi interna de 1992, amb sectors del partit alineats amb un o l'altre.

Característic d'aquesta etapa va ser el conflicte trilateral, amb tres actors principals (Pujol-Roca-Unió), la qual cosa va donar lloc generalment a la formació de dos bàndols, d'acord amb la tendència a la bipolarització en dos agregats de posicions quan hi ha diversos actors confrontats, com destaca Dahrendorf (1971:196). En els seus desacords amb Pujol, el secretari general de Convergència assenyalava Unió com la responsable de la situació conflictiva, mentre que el president de la Generalitat i el president del comitè de govern democristià feien front conjuntament a Roca, aplicant una de les constel·lacions d'amistats, enemistats i aliances descrites per Simmel.

Una aliança de diferent signe, inserint-se clarament en el binomi CDC-UDC, es produeix amb l'ascens de Mas. Aquí Pujol deixa d'actuar de suposat àrbitre per posar-se del costat de Mas i en contra de Duran: mentre Roca rivalitzava amb Pujol, és el president qui tria Mas com a delfí.

Com succeeix a la major part dels conflictes socials, l'origen últim dels conflictes de CiU està en la pugna pel repartiment de poder a la coalició/federació, que a vegades es presenta com a lluita de protagonisme públic. Tractant-se de dues formacions polítiques, aquesta confrontació bàsica esdevé estructural i fa irremeiable l'aparició de conflictes. De fet, CiU viu una situació de conflicte latent permanent. Encara que no sempre el conflicte aparegui públicament adquirint la categoria de conflicte manifest, els dos partits són contínuament conscients dels seus interessos, vetllen per ells i posen en pràctica les seves estratègies. Aquesta continuïtat entre els conflictes, que poden tenir diverses manifestacions circumstancials però que obeeixen a una mateixa causa de fons, fa que es pugui parlar d'"el" conflicte entre CDC i UDC en singular.

Durant molts anys hi va haver a la coalició una situació de domini (en la línia de les "associacions de domini" de Max Weber) en la qual Unió era la part subordinada i Convergència la part supraordinada. De manera que els democristians pugnaven per treure poder als convergents per tal que al si de CiU hi hagués una relació d'iguals pròpia d'una coalició de partits, i els convergents lluitaven per mantenir la seva situació dominant com a partit majoritari.

Els successius conflictes van contribuir a modificar el repartiment de poder i el que abans era una situació de domini ara té característiques més pròpies d'un escenari de competència en el qual els grups pugnen per millorar la seva posició. Precisament la primera situació analitzada en aquest treball (Conflicte 1) marca aquest canvi, la importància qualitativa del qual explica la intensitat i violència del conflicte viscut a finals de 1996 i principis de 1997. De la confrontació entre supra/subordinats es va passar a una pugna *inter pares*. I aquesta s'ha mantingut després: en la crisi de 2001 (Conflicte 2), quan Mas queda coronat com a successor de Pujol i la coalició passa a federació, i després a la de 2006 (Conflicte 3), ja amb Mas com a líder de CDC i rival

efectiu, no només potencial, de Duran.

5.1.2. ACTORS

5.1.2.1. Parts principals

El conflicte a CiU confronta dues parts principals: Convergència i Unió. El protagonisme de determinats actors individuals, com ara Pujol/Mas i Duran, no treu que el conflicte sigui substancialment intergrupal. Entre Pujol i Mas, d'una banda, i Duran, de l'altra, s'ha pogut produir un distanciament i un trencament de la mútua confiança, però no sembla haver-hi un conflicte interpersonal manifest durant el període estudiat. Roloff sosté que si el conflicte implica tots els membres tant d'un grup com de l'altre, és habitual que la disputa es porti entre representants dels dos grups oposats, especialment entre els seus líders. També recorda Borrat (1989) que els mitjans de comunicació tendeixen a narrar i comentar tot conflicte en funció dels grans antagonismes individuals que ocupen posicions de poder i lideratge, de manera que es prioritzen les parelles d'antagonistes.

Això també queda palès amb el fet que els conflictes entre CDC i UDC han seguit després de la successió de Pujol per Mas al front de CDC i CiU, i de la transformació de la coalició en federació. El propòsit d'aquesta era millorar els mecanismes de relació entre els dos partits, però tot i que certs aspectes s'han resolt, com ara un més gran automatisme a l'hora de confeccionar les llistes electorals, la persistència del conflicte indica que no és circumstancial sinó estructural, i no interpersonal sinó intergrupal.

5.1.2.2. El paper del tercer

La participació dels mitjans de comunicació en el conflicte entre CDC i UDC es pot definir com la pròpia del tercer involucrat. Com queda dit a l'exposició del marc teòric, els mitjans de comunicació i en concret els diaris d'informació general són sempre actors dels conflictes que narren i/o comenten. A la vista del que van publicar els diaris analitzats es descarta tant que aquests siguin part no implicada en el conflicte (els seus continguts serien tan "asèptics" que no influïrien per res en el desenvolupament del procés, actuant només de transmissors fidels i equànimes dels missatges emesos per

CDC i per UDC) com que hi intervinguin en qualitat de part principal. Malgrat la incidència que determinades informacions i continguts opinatius dels diaris van tenir en l'evolució dels conflictes –per això es pot parlar de tercer involucrat, com s'analitza a les següents pàgines sobre les fases de la confrontació–, es tracta d'un enfrontament bilateral CDC-UDC, no d'una tríade on la premsa sigui tan part principal com aquestes dues formacions.

La premsa pot ser part principal en alguns dels conflictes que es plantegen al marge del conflicte bàsic entre CDC i UDC (queixes personals dels dirigents convergents i democristians als diaris per la manera com enfoquen el conflicte, tractes entre els actors polítics i els actors periodístics, etc.). Això, però, quedaria reservat bàsicament a les actuacions no públiques, un àmbit que se situa fora d'aquesta investigació, la qual només atén al conflicte publicat.

El paper de la premsa en la polèmica pública entre Convergència i Unió queda de manifest sobretot a l'hora d'analitzar la seva influència en el desenvolupament del conflicte, com es veurà en el següent epígraf. A més de fer un paper de transmissora de les posicions dels dos actors principals que hi intervenen i de contribuir a definir i oficialitzar el conflicte, la premsa també juga un rol de generadora (quan publica fets o declaracions que obren una polèmica que d'altra manera no haurien sortit a la llum pública), d'amplificadora i ampliadora del conflicte. També el pot transformar en les seves manifestacions externes i distorsionar quan trenquen els ritmes a l'hora d'informar de l'acció i de la corresponent reacció de convergents i democristians.

5.2. LES FASES DEL CONFLICTE

Al conflicte entre CDC i UDC es poden aplicar les fases establertes per Robert G. Medow (1980) i que hem definit al marc teòric d'aquesta investigació: origen, expansió, gestió i resolució. Atenent al desenvolupament específic dels episodis conflictius estudiats, hauríem de parlar també d'una fase de transformació. Si bé aquesta etapa podria considerar-se igualment part de la de gestió, hem preferit distingir-la perquè a quatre dels cinc capítols conflictius es produeix un canvi parcial dels termes del conflicte que, sense transformar el conflicte en un de diferent, el modifica suficientment. Així, doncs, considerem cinc fases: origen, expansió, gestió i resolució. L'última etapa la qualifiquem de resolució; aquest terme l'utilitzem com a sinònim de tancament del conflicte o descàrrega del mateix, però no com a solució del conflicte; es tracta d'una regulació, ja que un conflicte estructural com el que es viu a CiU no desapareix.

5.2.1. PRESENTACIÓ ESQUEMÀTICA

Aquestes cinc fases del conflicte esmentades es presenten seguidament de manera esquemàtica, tot atenent els aspectes principals de cada etapa i precisant els diaris que en alguns casos es singularitzen. A la filera de l'origen s'ha consignat el fet que provoca el conflicte manifest, qui el fa públic (un dels dos actors principals o la premsa) i el rol que en té els diaris amb els seus textos publicats (bàsicament generació del conflicte o amplificació). Després hi figura el període d'expansió: quina és la resposta de l'altre soci nacionalista i si es produeix una escalada de tensió entre els dos partits. A l'etapa de gestió s'especifica l'estratègia que cadascun dels dos partits hi aplica (confrontació, negociació del conflicte, disposició a la negociació, fets consumats...). A continuació apareix la fase de transformació: quin fet el transforma o qui el fa públic; és possible també que no es produeixi transformació del conflicte o que n'hi hagi més d'una. Finalment, a la fase de resolució, es tracta de veure quina és la instància que tanca el conflicte (trucades o entrevistes entre els principals protagonistes, reunió dels òrgans directius de CiU, reformes estructurals...) i com es porta a terme aquest procés últim.

FASES		Conflicte 1a 7 desembre 96-17 gener	Conflicte 1b 20 gener-21 febrer 1997	Conflicte 1c 21 febrer-20 març 1997
ORIGEN	Fet. Qui el fa públic	-Congrés d'UDC crític amb CDC (s'aprova l'"Olivera Nacional"). Duran parla al discurs de postpujolisme	-Pujol veu possible al consell nacional de CDC una futura ruptura amb Unió (<i>La Vanguardia</i>)	-Duran relativitza els criteris per a la nova llei del català (Declaracions de Duran i informacions de <i>La Vanguardia</i> i <i>El País</i>)
	Rol de la premsa	-Amplificació del conflicte	-Generació del conflicte	-Amplificació del conflicte
EXPANSIÓ	Resposta	-Pujol veu CiU en una "situació delicada" i amenaça amb una reacció contundent	-Duran "pren nota"	-Pujol parla d'una "molt greu falta de solidaritat" d'UDC. Suspèn la reunió Duran-Pujals
	Nou front. Qui el fa públic		-Esteve prepara CDC per si va sola a les municipals (<i>La Vanguardia</i>)	-Duran ha enviat una carta a la resta de partits, segons es queixa Trias -Pujol crida a capítol els consellers d'Unió en una reunió del Govern
GESTIÓ	Estratègia de CDC	-Confrontació. No vol tancar el conflicte. Fi de "l'estirabot i la trucadeta" d'Unió	-Confrontació. No vol que el conflicte es tanqui en una reunió Pujol-Duran	-Confrontació. Insistència en la gravetat i exigència de rectificació
	Estratègia d'UDC	-Negació del conflicte. Duran diu que ha parlat de l'absurditat del debat postpujolista	-Disposició a negociar. Duran accepta les disculpes de Pujol	-Negació del conflicte així com confrontació. No a rectificar paraules malinterpretades
TRANSFORMACIÓ	Fet. Qui el fa públic		-Esteve ha enviat cartes d'afiliació a militants d'Unió (<i>La Vanguardia</i>) -Unió va intentar fitxar un militant de CDC (<i>El Periódico</i>)	-Pujol presenta el conflicte com una campanya externa que vol trencar CiU, aïllar CDC i que Unió pacti amb el PP
RESOLUCIÓ	Instància que tanca el conflicte. Com	-La reunió del comitè d'enllaç ha de servir per tancar el conflicte davant l'opinió pública. Però no l'aborda i queda congelat	-Pujol i Duran es reuneixen, es fan fotos junts i fan una declaració "pública, solemne i contundent" de la continuïtat de CiU	-Al consell nacional de CDC, Pujol planteja un ultimàtum: Si Unió no canvia la seva estratègia de diferenciació trencarà amb aquest partit

Seguint el mateix esquema del quadre que acabem de veure, a continuació es passen a recollir sintèticament les fases del conflicte entre Convergència i Unió en el casos del C2 i del C3.

FASES		Conflicte 2 9 gener-4 abril 2001	Conflicte 3 21 gener-10 abril 2006
ORIGEN	Fet. Qui el fa públic	-Pujol comunica Duran que el nomenament de Mas com a conseller en cap és imminent (<i>El País</i>)	-Mas es reuneix amb Zapatero a la Moncloa per tancar l'acord sobre l'Estatut sense coneixença de Duran (<i>El País, El Periódico</i>)
	Rol de la premsa	-Generació del conflicte	-Generació del conflicte
EXPANSIÓ	Resposta	-Duran no accepta el nomenament i amenaça amb trencar la coalició	-Duran acusa Mas de “deslleial” al consell nacional de CDC
	Nou front. Qui el fa públic	-Els diputats d'Unió acorden crear grups parlamentaris propis si ho demana el partit -Ultimàtum d'Unió: dos mesos per refundar CiU	-UDC posarà en marxa a Espanya una campanya explicativa de l'Estatut, al marge de CDC (<i>La Vanguardia</i>)
GESTIÓ	Estratègia de CDC	-Fets consumats: Mas, conseller en cap. Però disposició a contrapartides a Unió	-Recorda que l'executiva de CiU havia deixat l'última gestió amb Zapatero a Mas
	Estratègia d'UDC	-Acceptació del nomenament a canvi d'un reequilibri de poder a la nova CiU	-Recordar que el pacte era el que volia Unió, mentre Mas s'havia abans mostrat escèptic
TRANSFORMACIÓ	Fet. Qui el fa públic	-Duran acusa CDC de voler provocar divisions a UDC -Duran surt del Govern -Discussions sobre la fórmula de nova relació: polèmica sobre una fusió	-Duran defensa una futura entrada al Govern de Madrid: s'ha esgotat el model de suport extern. CDC respon que Duran vol ser ministre -Duran acusa CDC d'haver utilitzat el cas Pallerols per barrar-li el pas en la successió
RESOLUCIÓ	Instància que tanca el conflicte. Com	-Pujol i Duran tanquen la configuració de la federació -Els dos consells nacionals donen llum verda a la nova CiU	-Mas i Duran parlen per telèfon i donen per tancada la polèmica

5.2.2. ORIGEN

A l'origen de tres dels cinc episodis conflictius estudiats (C1b, C2 i C3) es troben fets protagonitzats per Convergència, mentre que en el cas dels altres dos (C1a i C1c) l'enfrontament es desencadena a partir d'actituds d'Unió. Quan aquí es parla d'origen del conflicte es fa referència al seu origen immediat, que pot variar en cada moment. Com ja s'ha assenyalat existeix un origen de fons comú a tots els conflictes entre CDC i UDC, degut al caràcter estructural de la confrontació entre els dos partits, per la qual cosa es pot parlar també en cert sentit d'un únic conflicte.

S'ha volgut precisar que a l'origen immediat d'aquests capítols conflictius es troben fets o declaracions protagonitzades per un o per l'altre partit. Amb això no s'està dient que aquests actors siguin els culpables del conflicte o que siguin els agressors. A vegades no és fàcil jutjar si el que provoca que la tensió entre convergents i democristians és qui fa l'acció o més aviat qui fa la reacció. De fet, per exemple, determinades manifestacions públiques dites en un moment concret poden provocar una resposta immediata –amb diversos graus de violència- i en altres circumstàncies poden passar força desapercibudes.

El responsable d'aquest efecte diferent és en moltes ocasions la premsa. En els cinc casos analitzats els diaris juguen un paper substancial en l'esclat d'una confrontació oberta entre CDC i UDC. El seu rol és d'amplificació, de generació i d'ampliació del conflicte.

En el C1a (XXè Congrés d'Unió i les seves conseqüències) la unanimitat de tots els diaris en presentar el congrés democristià com clarament hostil contra CDC, tot definint les jornades d'Unió com un desafiament de cara a un futur postpujolista sense CiU, provoca una resposta contundent de Pujol. En els seus titulars i textos, bastant interpretatius, la premsa va més enllà de la literalitat de les resolucions aprovades al congrés i de les paraules del discurs de Duran, per la qual cosa es pot dir que en aquest cas va exercir un rol d'amplificació del conflicte. Atesa la satisfacció dels dirigents d'Unió davant el ressò mediàtic que estava aconseguint el congrés es podria dir que, si hi va haver una magnificació de la premsa, aquesta en tot cas va comptar amb el beneplàcit democristià, si és que no va ser calculadament prevista.

La influència dels diaris en l'esclat d'aquesta confrontació queda reconeguda a la reunió del comitè d'enllaç de la coalició, on els dirigents convergents porten els retalls de premsa que es van publicar sobre el congrés d'Unió per demostrar que aquest havia estat agressiu contra CDC per més que els democristians insisteixin que no.

Pel que fa al C1b (CDC es prepara per unes eleccions en solitari i captació mútua de militants) la premsa està a la gènesi del conflicte. *La Vanguardia* publica en titulars una frase de Pujol pronunciada al consell nacional de CDC del dia anterior. La resta de diaris no la inclou en les seves informacions sobre la reunió convergent. Si les paraules de Pujol encoratjant el seu partit a enfortir-se per si un dia ha d'anar sol a les eleccions no haguessin sortit publicades, aquestes haurien passat desapercebudes i no haurien provocat cap enfrontament.

Al C1c (topada per la llei del català) la premsa transmet unes declaracions públiques de Duran que per sí soles molesten a Pujol. Però el conflicte agafa més entitat quan el dia següent dos diaris –de manera més destacada *La Vanguardia*, però també *El País*– emmarquen les paraules de Duran traient importància als criteris que el Govern ha aprovat per a la nova llei del català en una actitud més general d'Unió de recel envers el text elaborat pel departament de Cultura. El paper de la premsa en aquest cas és el d'ampliació del conflicte.

En relació al C2 (Mas conseller en cap), la intenció de Pujol de nomenar Mas com a conseller de Presidència amb funcions de conseller en cap surt a la llum pública a una portada d'*El País*, dies abans que els dirigents de CiU es pronunciïn públicament i que la resta de diaris també se'n facin ressò. No és que *El País* provoqui el conflicte, però la publicació de la notícia va impedir la discreció desitjada pel president en el seu moviment de peces, potser la va precipitar i, en tot cas, va posar la reacció de Duran sobre pressió mediàtica. Per això, es pot considerar la premsa com a generadora del conflicte.

Aquest paper encara és més clar al C3 (pacte de l'Estatut). El conflicte latent es torna manifest perquè, després d'uns dies després del pacte Mas-Zapatero sobre l'Estatut, dos diaris –*El País* i *El Periódico*– comencen a canviar la versió pública que fins llavors

s'havia donat sobre la trobada de la Moncloa. CDC havia donat a entendre que Duran havia estat en contacte permanent amb Mas quan aquest estava reunit amb Zapatero a Madrid, i Unió havia preferit no mostrar públicament el seu enuig.

5.2.3. EXPANSIÓ

La resposta a allò que es percep com a agressió la realitzen els respectius antagonistes. A les consideracions sobre el postpujolisme fetes per Duran al XXè Congrés d'Unió reacciona Pujol (C1a); a la invitació de Pujol a l'enfortiment de CDC per si un dia aquest partit hagués de presentar-se en solitari a les eleccions contesta Duran (C1b), i a la frase del dirigent democristià relativitzant l'esborrany de la llei del català respon el president convergent (C1c). El mateix passa amb la decisió de Pujol de nomenar Mas conseller en cap (C2) i amb l'entrevista secreta Mas-Zapatero (C3), accions que són respostes per Duran. Tant l'acció com la reacció la protagonitzen els màxims dirigents de tots dos partits.

En el tres primers episodis (les tres parts del C1), la polèmica esclata per declaracions; en els altres dos (C2 i C3), per accions. La resposta en tots els casos ve en forma de declaracions públiques, acompanyades de dues amenaces -una de Pujol (C1a) i una altra de Duran (C2)- i un càstig de CDC a UDC suspent una reunió (C1c).

L'extensió del conflicte es produeix per la successió de reaccions i contrareaccions. En dos casos, notícies publicades per *La Vanguardia* (C1b i C3) contribueixen a l'escalada de tensió. La premsa en general també té una responsabilitat passiva en l'escalada de la confrontació al C1c en produir-se una superposició entre acció i reacció per la diferència horària entre Barcelona i Amèrica Central.

5.2.4. GESTIÓ

5.2.4.1. Estratègia de Convergència

D'acord amb la classificació que fa Schellenberg (1982), que estableix tres opcions bàsiques de cara a l'estratègia de les parts en la gestió del conflicte (negació del conflicte, confrontació i disposició a la negociació), es pot definir l'estratègia que manté

CDC en els tres primers episodis com de confrontació. Aquest conflicte 1, que en la seva triple manifestació té lloc entre finals de 1996 i principis de 1997, té a veure amb l'estratègia estrenada aquella època per CDC en relació a Unió. Convergència declara expressament que vol trencar amb la política que atribueix a Unió de "l'estirabot i la trucadeta", com la defineix Esteve. Segons el secretari general de CDC d'aleshores, Unió està acostumada a protagonitzar episodis de diferenciació i discrepància respecte al seu soci de coalició i que la polèmica que s'organitza es tanqui, després d'haver obtingut el rendiment mediàtic buscat, amb una trucada de Duran a Pujol o amb una entrevista entre aquests dos dirigents.

Poc després d'arribar a la secretaria general de CDC el mes de gener de 1996, Esteve posa en pràctica una política de "no deixar passar ni una a Unió", contestant públicament tota acció o declaració d'UDC que considera un atac, la qual cosa fa elevar el clima de tensió entre totes dues formacions. Quan en el marc d'aquesta estratègia es produeix el conflicte subsegüent al congrés d'UDC (C1a), Convergència busca la confrontació i evita tancar el conflicte, amb la intenció de trencar l'estratègia que atribueix a Unió i paraitzar la seva dinàmica d'impune diferenciació. Per aquesta raó CDC vol mantenir tensada la corda, rebutjant que es pugui fer la fotografia de Pujol i Duran junts fent la pau. Només es permetrà aquesta imatge en el cas del C1b després de comprovar que el conflicte no es pot descarregar d'altra manera. Però fins i tot en aquest cas, encetat per CDC, aquest partit es manté a l'ofensiva. En el C1c, al llarg de tota la crisi, Pujol insisteix en la gravetat de l'actitud d'UDC i en l'exigència de rectificació.

Aquesta estratègia la manté CDC durant aquest llarg període de transició des que Roca deixa de ser número dos del partit fins que Pujol decideix donar les passes per coronar el seu successor. CDC impedeix que Duran guanyi espais de poder a CiU a costa de certes polèmiques, mentre els convergents encara no tenen enllestit el lideratge de qui ha de rivalitzar amb èxit en front de Duran l'etapa del postpujolisme. El 2001, quan el president de la Generalitat eleva finalment el seu delfí (C2), la confrontació que suposa aquesta acció és acompanyada de disposició a la negociació, tot i que no per revisar el nomenament de Mas sinó per donar contrapartides a Unió amb la reforma de les regles de joc a CiU. El 2006, després de la trobada Mas-Zapatero per tancar el pacte sobre l'Estatut (C3), Convergència opta per negar el conflicte i recordar que Mas havia rebut

el mandat del comitè executiu de CiU per un últim intent negociador sobre l'Estatut amb el president Zapatero.

5.2.4.2. Estratègia d'Unió

L'estratègia dels democristians en la gestió dels conflictes passa per la negació del mateix en els dos casos originats per ells i per la disposició a la negociació en els conflictes que esclaten degut a CDC. En el C1a, Duran nega que el congrés democristià hagués estat especialment crític amb el seu soci de coalició i assegura que quan va parlar del postpujolisme va ser precisament per demostrar l'absurditat del debat postpujolista. En el C1c, el líder d'Unió també considera que a les seves polèmiques declaracions sobre la llei del català va deixar clar el suport del seu partit al projecte de la Generalitat, al temps que destacava la importància del treball de la ponència conjunta del Parlament. Juntament amb la negació de la major en el conflicte, Unió gestiona la disputa des de la confrontació: han estat unes paraules malinterpretades i per tant no hi ha res a rectificar.

La disposició a la negociació en la resta d'episodis, provocats per CDC, es concreta de manera diferent en cada cas, tot i que hi ha una mateixa raó de fons: Unió no es veu en situació de trencar la coalició i ha d'avenir-se a algun tipus d'acord. En el C1b és possible que aquesta actitud s'apliqués en vista a la nova estratègia començada per la direcció convergent, poques setmanes després d'haver ja viscut el C1a: Duran es limita a "prendre nota" davant el que podria rebre com agressió de Pujol i accepta les disculpes del president de la Generalitat quan Esteve agreuja el conflicte. En el C2, Duran assumeix que ha perdut la partida de la successió davant el nou conseller en cap i a canvi accepta negociar una nova estructura -la federació- que millori la situació de Unió dintre de CiU i també li permeti una possible plataforma de futur com a secretari general. En el C3, Unió no planteja una especial batalla i Duran prefereix aprofitar el paper de víctima, davant el general reconeixement que ell ha estat tant o més artífex del pacte sobre l'Estatut que Mas.

5.2.5. TRANSFORMACIÓ

Els termes del conflicte varien en el seu desenvolupament en quatre dels cinc casos, de

manera que aquests experimenten una transformació. En el C1b el conflicte deixa d'estar relacionat amb el trencament de CiU davant unes eleccions i passa a ser una guerra de fixatges: primer se sap que Esteve ha enviat cartes a militants d'Unió convidant-los a afilar-se a CDC i després que UDC va fer una oferta d'afiliació a un militant convergent. En el C1c, Pujol deixa d'acusar Unió i presenta el conflicte com una campanya externa a CiU que persegueix el trencament CiU, per tal d'aïllar CDC i forçar un pacte UDC-PP. La transformació no és tan gran en el C2, on l'accent de la polèmica passa a ésser la dimissió de Duran com a conseller de Governació i la discussió ja no és sobre el nomenament de Mas, sinó els detalls de la nova fórmula de relació entre els dos partits. En el C3, es deixa de banda la polèmica entrevista Mas-Zapatero per una disputa sobre una futura entrada al Govern de Madrid i el suposat ús del cas Pallerols en contra d'Unió per part de CDC.

Aquestes transformacions dels conflictes vénen donades per declaracions públiques d'un dels protagonistes, i només en un cas es deu a informacions desvetllades per la premsa (*La Vanguardia* i parcialment per *El Periódico* en el C1b).

5.2.6. RESOLUCIÓ

En els casos analitzats, l'etapa de resolució es planteja com una regulació del conflicte. És a dir, no es dona ni la supressió ni la solució del conflicte, sinó la seva regulació, segons la classificació utilitzada per Dahrendorf. Supressió i solució són inviables en un conflicte estructural com és el que afecta CiU. Els dos partits poden aspirar a regular les manifestacions del conflicte, de manera que aquest quedi "descarregat" i sigui més fàcil de controlar. Poden "tancar" l'episodi conflictiu reduint a la mínima expressió les manifestacions externes del conflicte.

Cadascuna de les cinc situacions de conflicte estudiades presenta en aquesta etapa característiques pròpies. En el C1a hi ha un interès per part de CDC que el conflicte no se superi del tot. Es procura una certa escenificació davant l'opinió pública amb la reunió del comitè d'enllaç de CiU, però en realitat no s'hi aborda la polèmica i el conflicte queda com a congelat. En el C1b a causa del llarg temps d'inestabilitat a la coalició, es decideix tancar el conflicte d'una manera efectiva amb la imatge de Pujol i Duran junts i amb una declaració "pública, solemne i contundent" sobre la continuïtat

de CiU. El C1c, després de l'enfrontament més seriós que la coalició havia viscut fins llavors, acaba amb un ultimàtum de Pujol (si Unió no deixa la seva política de constant diferenciació, CDC trencarà CiU), que Duran no gosa contestar. Suposadament, el C2 planteja el final de la crisi com una solució: la constitució d'una federació haurà de resoldre els mals que patia la coalició, tot reconeixent el pes adquirit per Unió al llarg dels anys i establint nous mecanismes per a la sempre complicada confecció de llistes electorals. Com s'ha dit, però, el conflicte entre CDC i UDC és estructural i per tant obert a nous episodis, i el C3 n'és un exemple. Aquest curiosament es tanca com feien Pujol i Duran molts anys abans: amb una trucada per telèfon, aquesta vegada entre Mas i Duran.

D'altra banda, pel que fa a la instància que tanca l'episodi conflictiu, en el C1a es tracta del comitè d'enllaç de CiU; en el C1b, d'una entrevista entre Pujol i Duran amb testimoni gràfic (es va intentar formalitzar un tancament amb una reunió entre Esteve i Farreres, però va ser insuficient); en el C1c, d'una reunió del consell nacional de CDC; en el C2, de reunions dels consells nacionals dels dos partits, i en el C3, d'una conversa telefònica entre Mas i Duran.

5.3. LES VARIABLES DEL CONFLICTE

La dimensió dels conflictes, com ha quedat precisat en l'exposició del marc teòric, es pot mesurar bàsicament amb dos criteris que es presenten interrelacionats: la intensitat, que es refereix a la gravetat del conflicte i al grau d'importància que li donen les parts, i la violència, que es relaciona amb l'expressió dels conflictes, la seva escenificació i els mitjans que trien les parts per tal de fer valer els seus interessos. Altres variables són la freqüència de la manifestació dels conflictes entre les parts, que dóna raó de la no solució d'un conflicte i de l'existència d'un conflicte estructural, així com la seva durada o extensió en el temps i l'espai (dies que es publiquen articles sobre el conflicte i pàgines que els diaris hi dediquen).

5.3.1. INTENSITAT

5.3.1.1. Estadi del conflicte. Importància i gravetat

CONFLICTE	VARIABLE INTENSITAT Estadi del conflicte. Importància i gravetat
Conflicte 1a 7 desembre 1996- 17 gener 1997	-És la vegada que més es tracta de la successió de Pujol en un congrés d'un dels dos partits -Per primer cop és Pujol qui dóna el senyal d'alarma. Mai havia parlat de situació "delicada" de CiU -Pujol parla per primer cop de trencament al comitè executiu de CDC -És el primer cop que un conflicte no es vol tancar del tot
Conflicte 1b 20 gener- 21 febrer 1997	-Pujol parla per primera vegada de ruptura al consell de CDC -Per primer cop es posa públicament data a una hipotètica ruptura -Duran no havia lligat públicament de forma tan directa la continuïtat de CiU amb l'èxit electoral de Pujol -Mai un dels dos partits no s'havia dirigit a un grup de militants de l'altre per fitxar-los
Conflicte 1c 21 febrer- 20 març 1997	-Per primera vegada la crisi afecta el Govern -Pujol acusa Unió per primer cop de trencar la corresponsabilitat governamental. Mai no havia exigit una rectificació immediata -És el primer cop que Unió fa un comunicat amb acusacions a Pujol -Mai Pujol no havia llegit un comunicat de Presidència criticant l'actitud d'Unió -En tots els anys de vida de CiU no hi havia hagut la sensació generalitzada de risc de trencament immediat -Pujol porta per primer cop al consell de CDC la continuïtat de CiU

CONFLICTE	VARIABLE INTENSITAT Estadi del conflicte. Importància i gravetat
Conflicte 2 9 gener- 4 abril 2001	<ul style="list-style-type: none"> -Pujol nomena per primer cop un conseller en cap, de CDC -És el primer cop que emfàticament Unió es nega a un nomenament al Govern de la Generalitat -Duran admet públicament per primera vegada que no té opcions de ser el presidenciable i també per primer cop parla de futura retirada -Mai abans Unió no havia posat sobre la taula la petició formal d'un nou contracte entre CDC i UDC, ni plantejat públicament la paritat -És la primera vegada que els diputats d'Unió a Barcelona i Madrid manifesten formalment la seva disposició a formar un grup propi -Duran acusa Pujol al consell nacional d'Unió d'haver-lo enganyat i aprofitat la feblesa d'UDC pel cas Pallerols -Pujol reconeix per primer cop que Duran només podria ser candidat de CiU a la Generalitat amb una fusió
Conflicte 3 21 gener- 10 abril 2006	<ul style="list-style-type: none"> -Duran emet les crítiques més dures i directes envers Mas des que aquest és president de CiU -Unió diu que les relacions amb CDC mai no tonaran a ser iguals -Mai abans s'havia conegut públicament que CDC havia encarregat enquestes des de la Generalitat sobre un trencament de CiU -Per primer cop, Duran diu que caldrà entrar al Govern de Madrid perquè el model de recolzament parlamentari està “esgotat” -Duran acusa per primera vegada CDC a través dels mitjans d'utilitzar el cas Pallerols per barrar-li el pas en la successió

La intensitat d'un conflicte depèn, entre d'altres factors, de la seva importància: la que té objectivament i la que li donen les parts. Al llarg de les etapes d'expansió i gestió, a més, el conflicte pot agreujar-se en funció de les actuacions de les parts, assolint nous estadis en l'evolució del conflicte. Aquests nous estadis els hem explicat a l'hora de fer el relat detallat dels conflictes estudiats (capítol 4); llavors els hem subratllat per destacar-los gràficament i ara els hem agrupat a la taula situada immediatament sobre aquestes línies.

Atenent, doncs, a la història de les relacions entre Convergència i Unió, els episodis conflictius viscuts entre els dos partits entre desembre de 1996 i març de 1997 (C1) van arribar a estadis fins llavors mai experimentats a CiU. Alguns d'aquests moments van ser tan greus per a la continuïtat de la coalició, que després ja no s'han tornat a repetir, amb la convicció d'ambdues parts confrontades que CiU es trencaria si mai es repeteixen capítols semblants.

El C1a, des del seu començament, situa ja el conflicte entre CDC i UDC en una altra

dimensió. Comparat amb d'altres congressos dels dos partits, el que celebra Unió a finals de 1996 és el que suposa un major desafiament cap a l'altre soci, perquè aprova unes propostes que CDC ja havia advertit que rebria com una mostra d'hostilitat ("Olivera Nacional", possibilitat d'entrada en el Govern de Madrid) i perquè Duran aborda l'escenari del postpujolisme. La resposta convergent contribueix definitivament a marcar un nou estadi a la relació conflictiva entre els dos partits: per primer cop és el mateix Pujol qui primer denuncia l'actitud d'Unió i per primera vegada el president qualifica la situació de la coalició de "delicada". Mai abans havia dit a una reunió interna de CDC que el partit s'ha d'enfortir "per si un dia" ha d'anar en solitari a les eleccions. Tampoc havia succeït abans que un conflicte notori no es vulgui tancar deliberadament.

De viure una situació "delicada" al C1a, amb el C1b el conflicte a CiU puja un esglau i s'instal·la en la possibilitat d'un trencament. La paraula "ruptura" s'utilitza ja públicament i obertament pels dirigents nacionalistes, sobretot a iniciativa dels convergents. Per primera vegada al consell nacional del partit, el màxim òrgan entre congressos, Pujol contempla l'eventualitat d'una futura ruptura, que assegura no desitjar. També per primer cop algú a CiU posa públicament data concreta a aquest possible trencament: Esteve vol que Convergència es prepari per si ha d'anar sola a les eleccions municipals de 1999. Per la seva banda, mai com en aquest moment Duran no havia lligat tan directament el manteniment de la coalició amb la presència d'un Pujol guanyador electoralment al capdavant de CiU. Tampoc mai cap dels dos partits nacionalistes, com fa ara CDC, s'havia dirigit a un grup de militants de l'altra formació per intentar fitxar-los.

El C1c porta la situació conflictiva a CiU encara més lluny. Per primera vegada, el conflicte traspasa l'àmbit dels partits i afecta el Govern de la Generalitat. Pujol acusa Unió per primer cop de trencar la corresponsabilitat governamental i de deslleialtat. A més, mai no havia exigint a Unió una rectificació "immediata i clara". És la primera vegada que Unió fa un comunicat públic posant per escrit les seves acusacions a Pujol, i que aquest llegeix un comunicat que porta la capçalera de Presidència de la Generalitat criticant l'actitud d'UDC. És l'únic cop, en tots els anys de vida de la coalició, que hi ha la sensació generalitzada de risc de trencament immediat. La continuïtat de CiU, com a punt de l'ordre del dia, és tractada al consell nacional de CDC per primera vegada a

iniciativa de Pujol, i a la reunió el líder convergent precisa, com no ho havia fet mai abans, quan i com s'hauria de produir la ruptura: fer-ho de tal manera que sigui Unió qui trenqui, i millor que sigui davant unes eleccions autonòmiques.

Un semblant grau de tensió apareix de nou a començaments de 2001. La possibilitat de ruptura és novament a la taula durant el C2 arran del desequilibri intern més important produït en tota la història de la coalició. El nomenament d'un conseller en cap, i a més de CDC, fa que per primera vegada hi hagi un destacat número dos al Govern de la Generalitat i que Convergència tingui els dos principals càrrecs. I això es fa en un moment en què s'ha de visualitzar l'hereu de Pujol. Per primera vegada, Unió es nega emfàticament a un nomenament al Govern de la Generalitat, amb amenaça de trencament de la coalició: mai els diputats democristians, tant a Barcelona com a Madrid, havien expressat la seva disposició a abandonar els grups parlamentaris de CiU i formar-ne de propis. Duran diu que és la crisi “més greu” i de “més difícil solució” viscuda per CiU. Quan Unió no pot impedir l'ascens definitiu de Mas, Duran admet públicament per primer cop, després d'anys d'aspirar a la successió de Pujol, que ha perdut la partida i que ell no serà el candidat de CiU a la presidència de la Generalitat, sinó el convergent Mas. Per la seva banda, Pujol desvetlla que Duran només hagués pogut ser el candidat amb una fusió entre CDC i UDC. El líder democristià critica molt durament a Pujol al consell nacional del seu partit, acusant-lo d'haver-li enganyat i d'haver aprofitat la feblesa d'Unió pel cas Pallerols a fi de tancar-li el pas en la disputa per la successió.

La gravetat de l'enfrontament no es repeteix cinc anys després durant el C3, però aquest conflicte representa la primera gran baralla pública entre Duran i qui ha substituït Pujol com a líder de CDC. Duran acusa Mas al consell nacional d'Unió de “deslleial”, i els democristians asseguren que mai les relacions amb Convergència no tornaran a ser iguals. Allò que Duran havia dit a reunions internes sobre l'ús fet per Convergència del cas Pallerols, ara ho manifesta per primer cop als mitjans de comunicació. Com a màxim representant de CiU al Congrés, Duran tensa la corda en la discutida futura presència de ministres nacionalistes al Govern de Madrid: diu que aquesta serà necessària en un futur perquè el model de recolzament parlamentari que sempre ha triat CiU està “esgotat”.

5.3.1.2. Superposició

CONFLICTES	VARIABLE INTENSITAT	
	Superposició de casos secundaris conflicte. Qui els fa públics	Superposició en el mateix conflicte. Distorsió acció/reacció
Conflicte 1a 7 desembre 1996-17 gener 1997	-Unió reclama a CDC un regidor a Barcelona (<i>La Vanguardia</i>) -Duran es queixa de no haver sabut res del pacte de TV3 sobre plataforma digital	
Conflicte 1b 20 gener-21 febrer 1997	-La JNC fa públiques les seves crítiques a la consellera de Justícia pel que considera una política "regressiva" en relació amb les parelles de fet	
Conflicte 1c 21 febrer-20 març 1997		-La fulminant primera resposta de Pujol es produeix en el mateix moment que Duran explica les seves polèmiques paraules -La diferència horària entre Barcelona i Amèrica Central bloqueja l'alternança de les reaccions
Conflicte 2 9 gener-4 abril 2001	-Dimissions al grup de CiU a Barcelona (Miró, Molins). Unió intenta més protagonisme -Diferències sobre el PHN i la llei d'Estrangeria -Duran vol contundència sobre les afirmacions xenòfobes de Barrera i Ferrusola (<i>La Vanguardia</i>) -Informacions sobre els casos Pallerols (<i>El Periódico</i>) i Turisme (<i>El País</i>) -Acusacions locals mútues en el cas Priorat	
Conflicte 3 21 gener-10 abril 2006	-Enfrontaments locals a Tarragona i Balaguer (<i>El País</i>) -Es revela que el Govern va encarregar enquestes sobre la ruptura de CiU al 97 (<i>El Periódico</i>)	

La superposició tant de casos diferents de conflicte en un mateix període de temps com del mateix conflicte per la distorsió de l'alternança entre acció i resposta en un moment concret del conflicte fa augmentar la intensitat de la confrontació. En els casos estudiats hi ha exemples d'ambdues modalitats. En el C1a, l'aparició d'altres conflictes manifestos

menors (els quals anomenem secundaris) quan l'episodi conflictiu principal ja havia entrat en una etapa de resolució fa que aquest no acabi de desaparèixer i es perllongui encara en les seves manifestacions externes. La petició d'Unió que es faci el canvi en la presidència d'un districte de l'Ajuntament de Barcelona, promès per Roca, i la queixa de Duran de no haver estat informat sobre els pactes de TV3 en matèria de televisió digital, allarguen els xerrells d'una situació conflictiva, de manera que pràcticament enllacen el C1a amb el C1b. Igualment s'ha de fer notar que hi ha una superposició de la datació del final de C1b i del començament del C1c: el dia 21 de febrer de 1997 *La Vanguardia* publica l'últim article sobre la confrontació del C1b ("Ortínez, mano derecha de Tarradellas y rival histórico de Pujol, ingresa en Unió"), i aquest mateix dia Duran fa les declaracions sobre la llei d'usos lingüístics que desencadena la confrontació del C1c, de la qual es fan ressò els diaris a les edicions del dia següent.

També en el marc del C1b apareix superposat un altre motiu de conflicte, que només dura dos dies: les crítiques de la branca juvenil de Convergència, la Joventut Nacionalista de Catalunya, a la consellera de Justícia, la democristiana Núria de Gispert, per l'actitud "regressiva" del seu departament en relació amb les parelles de fet, i la corresponent resposta que es dona des d'Unió.

En el C1c, en canvi, es produeix una superposició del mateix conflicte. La distorsió de la dinàmica natural d'alternança entre acció i reacció fa que s'acumulin les respostes i que sovint es perdi el control de la situació. A l'enfrontament entre CDC i UDC de febrer-març de 1997 aquesta superposició va ser decisiva per a la gravetat del conflicte. Si en el C1a i C1b l'aparició dels conflictes secundaris es produeix a les etapes menys virulentes de gestió i resolució, en el C1c la superposició es dona en el moment clau de l'expansió, augmentant encara més la violència del conflicte. El dia que surten publicades les seves manifestacions sobre la llei del català, que en alguns mitjans van acompanyades d'informacions sobre les reticències d'Unió envers el contingut dels criteris aprovats pel Govern, Duran intenta precisar en roda de premsa celebrada a Barcelona les seves paraules i assegura el suport d'UDC al projecte lingüístic. A la mateixa hora, sense conèixer aquesta intervenció de Duran, Pujol protagonitza la seva dura advertència des de Perpinyà. Després, durant el viatge del president de la Generalitat a Guatemala i Mèxic, la diferència horària entre Amèrica Central i Barcelona fa que les temptatives per rebaixar la tensió tinguin com a resposta un nou

atac, perquè aquest és la reacció a l'últim missatge rebut, que ha arribat amb hores de retard a causa de la distància geogràfica.

En el C2 i C3 hi ha altres manifestacions de problemes interns contemporàniament als conflictes principals, però aquests no es veuen afectats en la seva evolució com sí passa en el C1. Mentre que a 1996/97 la raó del conflicte és una situació de confrontació entre els dos partits, que esclata públicament a la menor ocasió en un marc de completa susceptibilitat i a partir de declaracions sotmeses a diferents interpretacions, el 2001 i 2006 els conflictes principals obeeixen a raons clarament més objectives, provocades per fets (Mas conseller en cap i ocultació de la trobada Mas-Zapatero). A més, els conflictes secundaris de 2001 i 2006 tenen una circumscripció molt limitada, que en produir-se en un moment de menor susceptibilitat mútua fa que no afegeixen especial confrontació: el grup municipal de CiU a l'Ajuntament de Barcelona (les dimissions de Josep Miró i Joaquim Molins en realitat són un problema intern de CDC, encara que el corriment de llocs de la llista afecta també a Unió), els processos judicials dels casos Pallerols i Turisme (un problema intern d'Unió, tot i que les informacions poden ser ben rebudes per CDC), divergències sobre negociacions passades amb el Govern de Madrid (Pla Hidrològic Nacional, Llei d'Estrangeria), desavinences que no transcendeixen l'àmbit local (Priorat, Balaguer, Tarragona) i revelació de passades enquestes fetes pels convergents sobre la possibilitat de trencar amb Unió. Encara que aquestes qüestions secundàries no incideixen directament sobre els assumptes centrals de C2 i C3, sí que transmeten a la opinió pública la imatge d'una relació conflictiva entre CDC i UDC.

Els conflictes secundaris apareixen en ocasions a les pàgines de més d'un diari. Altres vegades són publicats només a un dels rotatius. Tot i que l'*Avui* se suma a la publicació d'algun d'ells, és l'únic que no es singularitza aportant un de propi. *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País* fan públics dos conflictes secundaris diferenciats cadascun.

5.3.1.3. Diacronicitat a la premsa

CONFLICTES	VARIABLE INTENSITAT	
	Diacronicitat a la premsa. Primer text d'informació	Diacronicitat a la premsa. Primer editorial
Conflicte 1a 7 desembre 1996- 17 gener 1997	0 <i>La Vanguardia</i> 0 <i>El Periódico</i> 0 <i>El País</i> 0 <i>Avui</i>	+2 <i>La Vanguardia</i> +2 <i>El Periódico</i> +2 <i>El País</i> -- <i>Avui</i>
Conflicte 1b 20 gener- 21 febrer 1997	0 <i>La Vanguardia</i> +1 <i>El País</i> +1 <i>Avui</i> +4 <i>El Periódico</i>	+4 <i>La Vanguardia</i> +6 <i>El Periódico</i> -- <i>El País</i> -- <i>Avui</i>
Conflicte 1c 21 febrer- 20 març 1997	0 <i>La Vanguardia</i> 0 <i>El País</i> 0 <i>Avui</i> +1 <i>El Periódico</i>	+2 <i>La Vanguardia</i> +2 <i>Avui</i> +3 <i>El Periódico</i> +5 <i>El País</i>
Conflicte 2 9 gener- 31 març 2001	0 <i>El País</i> +2 <i>Avui</i> +3 <i>La Vanguardia</i> +3 <i>El Periódico</i>	+6 <i>El Periódico</i> +7 <i>La Vanguardia</i> +7 <i>El País</i> +10 <i>Avui</i>
Conflicte 3 21 gener- 10 abril 2006	+5 <i>La Vanguardia</i> +5 <i>El País</i> +6 <i>El Periódico</i> +9 <i>Avui</i>	<i>La Vanguardia</i>

La dimensió de la intensitat està relacionada amb el grau d'importància que al conflicte li donen les parts, tant les parts principals del conflicte (CDC i UDC) com el tercer involucrat (premsa). En el cas de la premsa, es tracta d'una operació que pot ser bidireccional: com més intens és un conflicte, més ressò se'n fan els mitjans de comunicació, i alhora també succeeix que com més s'ocupa la premsa del conflicte, més intens resulta aquest.

La importància que atorguen els mitjans de comunicació als conflictes es pot mesurar bàsicament segons l'espai que li dediquen, el nombre de dies que informen sobre ell i/o el comenten, el grau de diacronicitat entre l'esclat del conflicte i el seu reflex en els mitjans, el grau de diacronicitat entre informació i editorial i la unanimitat dels mitjans en el seu ressò. Sobre l'extensió en espai i temps que els diaris dediquen als tres episodis conflictius analitzats es tracta en el següent capítol. Aquest epígraf s'ocupa de

la diacronicitat dels textos –informacions i editorials- de la premsa en relació amb el moment de l'esclat del conflicte. A la taula de més a dalt, el valor “0” correspon a la simultaneïtat amb l'aparició del conflicte.

En el C1a, els quatre diaris estudiats informen sobre el conflicte a partir del mateix dia de la seva manifestació. El fet que el seu origen estigui vinculat al congrés d'Unió, que compta amb la presència de periodistes de tots els diaris, influeix en aquesta unanimitat. El C1b esclata amb motiu d'una informació de *La Vanguardia*, i per tant altres diaris no poden informar fins el dia següent (*El País* i *l'Avui*). *El Periódico* no s'hi suma fins al quart dia. Aquesta falta de sincronia és un indicatiu de menor intensitat del C1b en comparació amb els altres dos episodis. En el C1c, només *El Periódico* tarda un dia en informar sobre la nova confrontació oberta entre els dos socis.

D'altra banda, el primer editorial sobre el C1a apareix simultàniament a *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País*, dos dies després d'haver començat el conflicte. La coincidència ve motivada pel fet que normalment la celebració del congrés d'un partit és analitzada a les pàgines editorials. *L'Avui* no fa cap editorial. La menor intensitat del C1b ve indicada pels quatre dies que tarda *La Vanguardia* en escriure un editorial, els sis d'*El Periódico* i la no existència d'un text d'aquest gènere periodístic ni a *El País* ni a *l'Avui*. El C1c es tracta a les pàgines editorials de *La Vanguardia* i de *l'Avui* dos dies després d'haver-se originat, i tres dies després a *El Periódico* i de cinc a *El País*.

En el cas del C3 hi ha més disparitat entre els diaris que en els casos precedents. La primera informació surt a *El País*, però aquest mitjà planteja l'ascens de Mas a conseller en cap com un pla de futur a sis mesos vista. No és fins quan aquesta informació queda confirmada com una decisió immediata de Pujol que surt publicada a la resta dels diaris, dos dies després a *l'Avui*, i al tercer dia a *La Vanguardia* i *El Periódico*. Els editorials triguen més en aparèixer, amb una diferència d'un dia entre el publicat per *El Periódico* i els que escriuen *La Vanguardia* i *El País*, i de tres dies entre aquests últims i el publicat a *l'Avui*.

El C3 és un cas completament diferent a tots els anteriors. Que Mas havia amagat a Duran la celebració de la seva reunió amb Zapatero sobre l'Estatut, que va tenir lloc el 21 de gener de 2006, surt el dia 25 dintre d'una informació de *El País* (no apareix ni al

titular ni en cap element destacat, per la qual cosa no s'ha tingut en compte a l'hora de confeccionar la taula de dalt) i a un article d'opinió de Joan Barril a *El Periódico*. Duran no expressa el seu malestar per la trobada secreta fins cinc dies després de la reunió de la Moncloa, quan ja ha transcendit que ell no sabia res de l'entrevista: és llavors quan el conflicte passa a ser manifest als titulars de les informacions, primer a *La Vanguardia* i *El País*, al dia següent a *El Periódico* i quatre dies després a *l'Avui*. Per la seva banda, els editorials d'aquells dies es limiten a tractar sobre el contingut del pacte estatutari i les seves conseqüències a la política espanyola i catalana. Només un editorial, publicat a *La Vanguardia*, analitzarà la relació entre els dos partits, i ho farà gairebé tres mesos després, quan el conflicte derivi en la qüestió de la presència futura de ministres de CiU en el Govern espanyol i és el moment d'afloració de les tensions viscudes darrerament entre CDC i UDC.

Observant els cinc episodis de conflicte estudiats, *La Vanguardia* és el diari que, de mitjana, primer tracta del conflicte, tant des dels seus espais informatius com editorials. *El Periódico* és el que més triga en informar de l'aparició del conflicte i *l'Avui* és qui menys conflictes comenta als editorials.

5.3.2. VIOLÈNCIA

La violència en el conflicte històric entre CDC i UDC coneix un nou estadi en les disputes de tots dos partits de finals de 1996 i principis de 1997 (C1). Mai abans el conflicte s'havia expressat en termes d'amenaça i exigència de rectificació públiques i d'ultimàtum, amb reunions extraordinàries de les direccions dels partits, comunicats de premsa i afectació formal al Govern català. CDC i UDC van estar a prop per primer cop de la ruptura. Aquesta torna a considerar-se a començaments de 2001 (C2), amb uns nivells de violència molt semblants. El fet que aquest últim conflicte es plantegi arran de la successió de Pujol -per primer cop a la història de CiU, Pujol indica la seva marxa i cedeix el pas a un altre dirigent de CDC, no pas d'UDC- suposa un grau qualitatiu que té traducció en una violència lleugerament més gran. En canvi, a la crisi viscuda a principis de 2006 (C3), la violència és menor: de fet, el trencament de CiU no va estar sobre la taula.

CONFLICTE	VARIABLE VIOLÈNCIA	
	Expressió del conflicte	Mitjans utilitzats
Conflicte 1a 7 desembre 1996- 17 gener 1997	-Amenança de Pujol d'una reacció contundent si Unió es continua desmarcant -Desig de CDC de castigar UDC	-Projecció mediàtica del congrés d'Unió -CDC evita que, com altres cops, una entrevista Pujol-Duran tanqui el conflicte -Reunió extraordinària del secretariat permanent de CDC
Conflicte 1b 20 gener- 8 febrer 1997	-Queixes d'Unió	-Cartes d'Esteve a militants d'Unió -Comunicat d'Unió contra Puig
Conflicte 1c 21 febrer- 20 març 1997	-Pujol exigeix que Duran rectifiqui. Duran es nega -Ultimàtum de Pujol: Unió canvia d'estratègia o CDC trenca CiU	-Comunicats de CDC i d'UDC, de Cultura i de Presidència -Suspensió de la reunió Duran-Pujals -Reunió extraordinària de la direcció d'Unió -Amonestació de Pujol a la reunió del Govern als consellers d'Unió -Carta de Duran a partits i mitjans amb la transcripció de les seves polèmiques paraules
Conflicte 2 9 gener- 31 març 2001	-Pujol es decanta definitivament per Mas com a successor i acaba amb les aspiracions de Duran -Duran amenaça de trencar la coalició si es fa el nomenament -Ultimàtum d'Unió: trencament si en dos mesos no hi ha una refundació de CiU -Duran acusa Pujol al consell nacional d'haver-lo enganyat i d'haver aprofitat la feblesa d'Unió pel cas Pallerols	-Reunió dels diputats d'Unió al Congrés i al Parlament: es posen a disposició de Duran per trencar i formar grups parlamentaris propis -Pujol firma del nomenament de Mas com a conseller en cap sense esperar el vist i plau d'Unió -Reunió extraordinària direcció d'Unió. Roda de premsa i comunicat sobre el seu ultimàtum -Dimissió de Duran al Govern -Refundació de CiU
Conflicte 3 21 gener- 10 abril 2006	-Enuig de Duran per la reunió secreta Zapatero-Mas on es tanca el pacte sobre l'Estatut -Primera acusació greu pública de Duran a Mas des de que aquest és president de CiU	-Intenció de Duran de no anar a la roda de premsa amb Pujol i Mas per presentar l'acord de l'Estatut (finalment s'hi suma) -Conferència del 75è aniversari d'Unió on Duran acusa CDC d'haver utilitzat els casos Pallerols i Turisme per barrar-li el pas

Fent una revisió dels diferents moments, hem de dir que la utilització per part de Pujol de l'amenaça (C1a) i de l'ultimàtum (C1c) públics i la seva exigència de rectificació, rebutjada per Unió (C1c), parlen d'un grau de violència que mai s'havia donat entre tots

dos partits. Nous són en la vida de CiU els mitjans que les dues formacions utilitzen en la seva mútua confrontació. Unió utilitza la projecció mediàtica del seu XXè Congrés per remarcar el seu propi perfil i Convergència vol assegurar-se el domini de la situació tot controlant les aparicions públiques conjuntes de Pujol i Duran (C1a). Els dos partits passen després a l'ofensiva de l'acció directa, en el cas convergent amb cartes d'Esteve dirigides als compromissaris democristians per tal de fitxar-los i en el cas d'Unió amb un comunicat de crítica a Puig (C1b). Els mitjans són encara més contundents després (C1c) amb la lectura de Pujol des d'un avió d'un comunicat oficial de Presidència de la Generalitat on se censura l'actitud d'Unió, així com el comunicat de resposta democristià; l'amonestació que Pujol fa als consellers d'Unió, i les cartes que Duran dirigeix als partits de l'oposició i als directors dels mitjans de comunicació per tal de buscar comprensió o fins i tot complicitat en la seva disputa amb Pujol.

La violència és encara més gran al C2, perquè si bé també hi ha amenaça i ultimàtum, aquest cop per part d'Unió -i la novetat de l'acusació de Duran a Pujol d'haver-lo enganyat i d'haver aprofitat la feblesa d'UDC pel cas Pallerols per procedir a l'ascens de Mas-, entre els mitjans utilitzats a la disputa no només hi ha declaracions, sinó fets contundents: l'execució de Pujol del nomenament de Mas com a conseller en cap i per tant successor, malgrat la frontal oposició de Duran, i la sortida d'aquest del Govern de la Generalitat, tot dimitint com a conseller de Governació. La situació és tan greu que requereix la reformulació del pacte entre CDC i UDC.

El C3 registra una violència menor. Hi ha un enuig de Duran per no haver estat informat de la reunió secreta que Mas estava mantenint amb el president Zapatero a la Moncloa i la primera acusació pública de gravetat de Duran a Mas des que aquest és president de CiU. Però ni aquesta expressió del conflicte ni els mitjans utilitzats són especialment greus: l'acusació de Duran a CDC d'haver utilitzat els casos Pallerols i Turisme per barrar-li el pas en la successió de Pujol es fa en el marc de solemnitat de la Conferència del 75è aniversari de la fundació d'Unió (i no al consell nacional, com cinc anys enrere), però no és una crítica nova.

Si haguéssim de fer una classificació dels casos de conflicte estudiats en funció d'aquesta variable de violència, podríem fer la següent llista, considerant per separat els tres episodis de 1996-1997: C2, C1c, C1a, C3, C1b.

5.3.3. FREQÜÈNCIA

La variable de freqüència és de difícil tractament, donat que no sempre que un conflicte permanent passa de latent a manifest té la mateixa gravetat, i per tant és de difícil comparació. De tota manera, repassant el relat de la història de CiU que s'ha fet en un capítol anterior, podríem dir generalitzant que cada dos o tres anys es produeix un moment de tensió notable, i que cada quatre o cinc anys té lloc una situació de crisi greu. Aquesta cadència s'obre el 1987, amb l'elecció de Josep Antoni Duran Lleida com a president del comitè de govern d'Unió (havia estat en el càrrec anteriorment de manera breu, en una etapa de canvis de líder), el qual arriba amb voluntat d'assegurar un espai per UDC dintre de CiU. Quatre anys després es produeix un llarg període de contínua fricció amb motiu de la confecció de les llistes electorals de 1991, que suposa la primera època de crisi en la relació entre CDC i UDC (donarà lloc a les protestes de Roca davant Pujol i serà una de les raons esgrimides pel llavors secretari general convergent per renunciar temporalment al càrrec a finals de 1992). Cinc anys més tard, al 1996 s'arriba a una nova crisi durant la qual per primera vegada es parla de possible trencament, arran de la picabaralla sobre la futura llei del català, i això es torna a produir el 2001 amb el nomenament de Mas com a conseller en cap, situació que requereix per la seva superació la refundació de CiU com a federació. La següent confrontació de relleu es registra al 2006, quan es genera la primera gran fricció entre Duran i Mas (si bé en aquest episodi la continuïtat de CiU no està en joc, Duran confessarà després que va estar a punt de retirar-se de la política).

Entre aquests moments de més tensió, hi han d'altres d'un grau de virulència una mica menor, de manera que cada dos o tres anys CiU travessa una situació de confrontació pública. El 1993 té lloc un vot per separat al Senat en relació a l'ús del català en aquesta Cambra, la qual cosa suposa la primera vegada que es trenca la unitat de vot de la coalició i té com a conseqüència que a partir de llavors es comença a reunir regularment el comitè d'enllaç entre les dues formacions. El 1999 es produeix la discussió sobre la llista per Barcelona a les eleccions autonòmiques, amb la renúncia de Duran a anar de número quatre perquè Mas hi anava de dos, i la seva inscripció en vuitè lloc. El 2004, la primera conferència nacional de la federació CiU descarta la fusió dels dos partits i consagra a Mas com a president de CiU, si bé les disputes internes que això suposa no

es tradueixen en un gran disputa a l'escena política.

5.3.4. DURADA

Pel que fa a la presència de la confrontació CDC-UDC a la premsa, els conflictes estudiats presenten una durada variable, tant pel que fa al temps que el conflicte és narrat i comentat als diaris (el nombre de dies que hi surten textos publicats sobre les friccions a CiU), que seria el que normalment entenem per durada, com també pel que fa a l'espai que els diaris li dediquen (nombre de pàgines on se'n fa referència).

5.3.4.1. Temps

Els tres períodes conflictius estudiats abasten cadascun d'ells quatre mesos. En realitat, tot i que les confrontacions es produeixen a quatre mesos diferents, entre el dia que surt publicat el primer article sobre un conflicte i el dia que la premsa en publica l'últim transcorren al voltant de tres mesos en cada cas. Però no tots els dies passen coses i per tant no tots els dies la premsa escriu sobre el conflicte. Això fa que el nombre de dies del conflicte publicat variï segons els casos, tot i que es donen algunes similituds.

NOMBRE DE DIES QUE ES PUBLIQUEN TEXTOS SOBRE EL CONFLICTE					
Conflicte	Total	LV	PE	PA	AV
C1a	26	19	16	16	20
C1b	24	20	14	13	13
C1c	27	23	22	23	24
C1	77	62	52	52	57
C2	62	37	36	37	44
C3	19	9	12	11	7
TOTAL	158	108	100	100	108

El C1 i el C2 són molt homogenis en molts aspectes, mentre que la peculiaritat ja assenyalada del C3 (tarda en fer-se manifest, és menys intens i violent) el fa un cas apart. Això marca també diferències en quant als dies que la premsa publica textos sobre les relacions de conflicte entre els dos partits nacionalistes. El C1 i el C2 presenten una xifra no molt distant una de l'altra de pàgines publicades (77 i 62, respectivament). Però si es compten els episodis del C1 per separat, els dies de

presència a la premsa del C1a (26), C1b (24) i C1c (27) no és molt diferent del que passa en el cas del C3 (19).

Totes aquestes xifres indiquen dies que almenys un dels quatre diaris analitzats narra i/o comenta sobre el conflicte: els dies que les friccions entre convergents i democristians són més contundents i públiques hi ha articles dels quatre diaris; quan el nivell de confrontació és més baix surt només en alguns, i només en un diari si es tracta d'una primícia.

Dels 104 dies que dura el C1 (del 7 de desembre de 1996 al 20 de març de 1997), la premsa publica articles fent-ne referència durant 77, és a dir en el 74 per cent del total (pel mig hi ha les vacances de Nadal, que suposen una certa aturada informativa). Un percentatge molt semblant és el relatiu al C2, quan la premsa hi dedica articles durant 62 dels 86 dies de duració del conflicte (del 9 de gener al 4 d'abril de 2001). La singularitat del C3 queda ben manifesta en aquesta taula, ja que la premsa només recull el conflicte durant 19 dies, tot i que des del primer article fins l'últim passen 80 dies (del 21 de gener al 10 d'abril de 2006), pràcticament els mateixos que en el C2; això representa només el 23,75 per cent.

D'acord amb les dades de la taula, el C1 és el conflicte que més dies és narrat i comentat per la premsa, i el que menys el C3. *La Vanguardia* i *l'Avui* són els diaris que més dies porten a les seves pàgines els enfrontaments entre CDC i UDC (108 dies cadascun), però tenint en compte els llargs períodes analitzats a l'estudi, la seva diferència sobre *El Periódico* i *El País* no és molt destacable (100 dies cadascun). A més, si *La Vanguardia* és qui més dies publica sobre el C1, en el cas del C2 és *L'Avui*, i en el del C3, *El Periódico*. *El País* és qui menys dies s'ocupa de la relació entre Convergència i Unió en els tres conflictes, però de cap manera es pot dir que queda despenjat respecte dels altres.

5.3.4.2. Espai

La diferència entre els conflictes estudiats en relació al nombre de pàgines amb textos sobre el conflicte és més gran que la acabem d'observar sobre els dies de publicació dels mateixos. També aquí, de totes maneres, hi ha algunes similituds, especialment si

comparem les diferents ubicacions i/o gèneres dels textos. A les següents taules s'han especificat tres possibles modalitats de textos de portada (notícia principal, notícia secundària i “crida”), d'informació (obertura de secció, obertura de pàgina i altres) i d'opinió (editorial, comentari i article d'opinió). Els totals finals de pàgines diferents que apareixen a les taules (filera final de cada taula) no són la suma de totes les caselles precedents, ja que hi ha textos que poden ser publicats en una mateixa pàgina.

NOMBRE DE PÀGINES AMB TEXTOS SOBRE EL CONFLICTE							
Ubicacions i/o gèneres dels textos	Conflictes						
	C1a	C1b	C1c	C1	C2	C3	total
Port. not. principal	5	1	14	20	8		28
Port. not. secundària	13	3	9	25	27	1	53
Portada “crida”	8	5	11	24	32		56
Obertura secció	26	8	29	63	49	1	113
Obertura pàgina	55	34	58	147	90	11	248
Altres informacions	19	24	28	71	41	23	135
Editorial	4	2	6	12	15	1	28
Comentari	3	1	7	11	7		18
Article opinió	31	8	38	77	66	9	152
Total portada	26	9	34	69	67	1	137
Total pàg. informac.	100	66	115	281	180	35	496
Total opinió	38	11	51	100	88	10	198
Total pàg. diferents	160	85	198	443	341	45	829

Pel que fa a les xifres acumulades de tots els diaris (l'especificació per mitjà es fa a les dues taules que segueixen més avall), tenim que els dos períodes conflictius més homogenis, el C1 i el C2, ocupen un volum d'espai que se situa entre 443 i 341 pàgines. Aquesta diferència de cent pàgines es deu sobretot a l'apartat d'articles d'informació; en canvi, el nombre de portades i de pàgines amb articles d'opinió C1 i C2 són molt semblants (la clarament menor ubicació com a notícia principal de portada en el cas del C2 es deu en part a la coincidència temporal d'altres notícies importants, com la desarticulació del Comando Barcelona d'ETA, que mereix el titular gran a la primera pàgina). També hi ha valors semblants entre el C1a i C1c, amb totals de 160 i 198 pàgines diferents respectivament, que donen idea de la magnitud en el cas d'un episodi que dura al voltant d'un mes.

Seguidament s'especifica el nombre de pàgines amb textos sobre els conflictes que es publiquen a cada diari. La primera taula és sobre el C1 i els seus episodis. La segona

recupera el total de C1 i afegeix el C2 i el C3.

NOMBRE DE PÀGINES AMB TEXTOS SOBRE EL CONFLICTE																
Ubicacions i/o gèneres dels textos	LV				PE				PA				AV			
	Conflicte C1				Conflicte C1				Conflicte C1				Conflicte C1			
	1a	1b	1c	tot	1a	1b	1c	tot	1a	1b	1c	tot	1a	1b	1c	tot
Port. not. principal	2	1	2	5			4	4			3	3	3		5	8
Port. not. secundària	2	2	2	6	2	1		3	3		4	7	6		3	9
Portada "crida"	1		1	2	1		1	2	4	3	6	13	2	2	3	7
Obertura secció	6	4	4	14	6		7	13	8	4	10	22	6		8	14
Obertura pàgina	16	11	18	45	7	7	10	24	10	3	10	23	22	13	20	55
Altres informacions	5	6	5	16	5	7	6	18	6	9	11	26	3	2	6	11
Editorial	1	1	2	4	1	1	1	3	1		1	2	1		2	3
Comentari					1	1	5	7					2		2	4
Article opinió	10	3	10	23	6	1	8	15	8	2	7	17	7	2	13	22
Total portada	5	3	5	13	3	1	5	9	7	3	13	23	11	2	11	24
Total pàg. informac.	27	21	27	75	18	14	23	55	24	16	31	71	31	15	34	80
Total opinió	11	4	12	27	8	3	14	25	9	2	8	19	10	2	17	29
Total pàg. diferents	42	28	43	113	27	18	41	86	39	20	53	112	52	19	61	132

NOMBRE DE PÀGINES AMB TEXTOS SOBRE EL CONFLICTE																
Ubicacions i/o gèneres dels textos	LV				PE				PA				AV			
	Conflicte				Conflicte				Conflicte				Conflicte			
	C1	C2	C3	tot	C1	C2	C3	tot	C1	C2	C3	tot	C1	C2	C3	tot
Port. not. principal	5	2		7	4	2		6	3			3	8	4		12
Port. not. secundària	6	9	1	16	3	4		7	7	7		14	9	7		16
Portada "crida"	2	2		4	2	9		11	13	10		23	7	11		18
Obertura secció	14	8	1	23	13	15		28	22	12		34	14	14		28
Obertura pàgina	45	24	2	71	24	22	3	49	23	18	4	45	55	26	2	83
Altres informacions	16	11	3	30	18	8	7	33	26	16	8	50	11	6	5	22
Editorial	4	3	1	8	3	6		9	2	3		5	3	3		6
Comentari		3		3	7	1		8					4	3		7
Article opinió	23	23	4	50	15	19	2	36	17	5		22	22	19	3	44
Total portada	13	13	1	27	9	15		24	23	17		40	24	22		46
Total pàg. informac.	75	43	6	124	55	45	10	110	71	46	12	129	80	46	7	133
Total opinió	27	29	5	61	25	26	2	53	19	8		27	29	25	3	57
Total pàg. diferents	113	87	12	212	86	77	12	175	112	81	12	205	132	96	9	237

Dels quatre diaris que han estat objecte d'estudi, l'*Avui* és qui més pàgines ha dedicat (un total de 237) als conflictes entre Convergència i Unió. A l'altre extrem es troba *El Periódico*, que és qui menys pàgines els hi ha dedicat, només 175. En el cas de *La Vanguardia* i *El País*, el nombre de pàgines és semblant en ambdós diaris: 212 i 205, respectivament. En total, els quatre diaris han publicat 829 pàgines diferents en part o

totalment dedicades als conflictes de CiU seleccionats. En percentatge, el nombre de pàgines publicades per diari és el següent: *Avui*, 28,58 per cent del total de pàgines publicades pels quatre rotatius; *La Vanguardia*, 25,57; *El País*, 24,72, i *El Periódico*, 21,10.

En el nombre de pàgines total de cada diari pesa molt l'espai dedicat al C1, que és al voltant de la meitat (443 del total de 829 pàgines). Donat que durant els quatre mesos de 1996-1997 es succeeixen tres moments conflictius, l'atenció dels mitjans és molt més intensa que al C2 i al C3, tot i que aquests dos últims conflictes es desenvolupen al llarg també de tres o quatre mesos cadascun. De tota manera, això no desequilibra la lectura de les dades, perquè l'ordre *Avui*, *La Vanguardia*, *El País* i *El Periódico* del còmput final del nombre de pàgines es registra tant al C1 com al C2 (el C3 no serveix gaire per discriminar entre els diaris, donat el reduït nombre de pàgines: només entre 9 i 12, segons els diaris). Dels cinc episodis conflictius, l'*Avui* és qui dedica més espai en 3 (C1a, C1c i C2), mentre que *El Periódico* és el diari que hi consagra menys en quatre (C1a, C1b, C1c i C2).

Els quatre diaris coincideixen en la graduació del nombre de pàgines de cada conflicte: unànimament, el que rep més atenció és el C1, seguit del C2 i del C3. Si tenim en compte els tres episodis que integren el C1, llavors la classificació queda així: C2 (entre 77 i 96 pàgines, segons els diaris), C1c (de 41 a 61), C1a (de 27 a 52), C1b (de 18 a 28) i C3 (de 9 a 12).

Seguint l'aparició cronològica dels episodis conflictius, en el cas del C1a (el que es produeix a partir del congrés d'UDC de 1996), qui més pàgines publica és l'*Avui* (52), seguit de *La Vanguardia* (42), *El País* (39) i *El Periódico* (27). Aquest ordre canvia en el C1b, un moment conflictiu que passa a manifest a partir d'un parell de titulars de *La Vanguardia* (possibilitat d'una ruptura en les eleccions municipals i pugna per afiliacions), de manera que és aquest rotatiu el que més pàgines publica (28), mentre que la resta de diaris publica un nombre menor i molt semblant de pàgines: *El País* (20), *Avui* (19) i *El Periódico* (18). Tots els mitjans dediquen més pàgines al C1c (el que gira al voltant de la nova llei del català), destacant-se l'*Avui* (61) i *El País* (53), i a una mica més de distància *La Vanguardia* (43) i *El Periódico* (41). El degà de la premsa barcelonina és el diari que presenta unes xifres més semblants en aquestes tres

confrontacions al si de força nacionalista entre desembre de 1996 i març de 1997: 42, 28 i 43 pàgines respectivament.

Pel que fa al C2 (designació de Mas com a conseller en cap al 2001), L'Avui torna a destacar-se (96 pàgines), seguit de *La Vanguardia* (87), *El País* (81) i *El Periódico* (77). La peculiaritat del C3 (pacte amb Zapatero sobre l'Estatut al 2006) fa que el nombre de pàgines de cada diari, per reduït, no porti gaire informació. El fet que aquest conflicte trigui temps en passar a ser manifest, per contenció de Duran de no fer públic d'entrada el seu malestar, fa que quan arribi a l'opinió pública ja estigui una mica descarregat i sigui menys virulent que altres confrontacions de CiU publicades. Aquest últim conflicte es redueix en la seva manifestació a un encreuament de declaracions molt concretes, que es produeixen en poc dies, tot i que el període de malestar intern és tan llarg com la durada dels altres conflictes analitzats. Degut a tot això, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País* hi dediquen poques pàgines (12 cadascun d'ells), mentre que és l'únic cas on l'Avui queda darrera de la resta de mitjans (9 pàgines).

Pel que fa al total d'informacions aparegudes en portada al llarg dels tres períodes conflictius, hi ha una gran diferència entre les 46 i 40 informacions de portada que es troben a l'Avui i *El País*, respectivament, i les 27 i 24 de *La Vanguardia* i *El Periódico*. Malgrat l'empat en nombre de portades on apareixen informacions sobre el conflicte intern de CiU entre l'Avui i *El País*, és l'Avui qui més cops publica informacions sobre el conflicte com a notícia principal de portada (12, davant les 7 de *La Vanguardia*, les 6 d'*El Periódico* i les 3 d'*El País*); en canvi, és *El País* qui situa més vegades aquesta qüestió a "crides a portada" (titular que remet a l'interior del diari), amb un total de 23 (18, l'Avui; 11, *El Periódico*, i 4, *La Vanguardia*). Aquest fet, que en part ve donat per la peculiaritat de la portada d'*El País*, que acostuma a dur una mitja columna plena d'aquestes "crides", fa que aquest diari es destaquï en el còmput general de nombre de portades.

D'altra banda, pel que fa al total de pàgines que es publiquen dintre del diari amb informacions sobre el conflicte, l'Avui és qui més en té, amb un total de 133, mentre que *El Periódico* és qui menys en treu (110). *El País* i *La Vanguardia* li dediquen un nombre similar de pàgines: 129 i 124, respectivament. Cal destacar que *El País* és qui més vegades obre secció amb el conflicte entre CDC i UDC (34, enfront les 28 de

l'*Avui* i *El Periódico* i les 23 de *La Vanguardia*) i qui, amb gran diferència, més pàgines publica amb informacions més petites (50). Això pot explicar-se perquè a més de la secció d'“Espanya” compta amb la secció de “Cataluña”, la qual pot consagrar amb més freqüència a la política catalana. A més, els textos de la portadeta de “Cataluña” continuen sovint en pàgina interior de la secció.

Quant als textos d'opinió, la relació dels diaris és la següent: *La Vanguardia* en dedica 61; *l'Avui*, 57; *El Periódico*, 53, i *El País*, 27. Aquestes xifres corresponen a nombre de textos diferents i no a pàgines diferents (és una excepció a la taula, que no afecta els totals finals, pels quals només s'ha comptabilitzat el nombre de pàgines), tot i que són magnituds molt semblants. Destaca la proporció de textos d'opinió d'*El Periódico* sobre el total de pàgines que destina al conflicte (30,28 per cent) i la baixa proporció en el cas d'*El País* (13,77 per cent). La xifra de *La Vanguardia* és del 28,77 per cent, i del 24,05 per cent en el cas de *l'Avui*. Pel que fa als editorials, *El Periódico* comenta en 9 el conflicte entre Convergència i Unió, *La Vanguardia* en 8, *l'Avui* en 6 i en 5 *El País*.

La correlació dels diaris en les diferents magnituds al C1 i al C2 és molt semblant. Deixant de banda el C3, el qual ocupa un nombre de pàgines molt reduït, les variacions singulars que s'observen entre el C1 i el C2 són: *El Periódico* dispara el nombre de “crides” a portada al C2 (passa de 2 a 9); *La Vanguardia* es destaca per rebaixar a la meitat tant el seu nombre d'obertures de secció (passa de 14 a 8) com obertures de pàgina (baixa de 45 a 24), mentre que la resta de diaris o bé mantenen una xifra semblant en les dues categories (*El Periódico* i *El País*) o bé la reducció es produeix en una sola categoria (*l'Avui* baixa a la meitat les obertures de pàgines, però manté el mateix nombre d'obertures de secció). *El País* es desmarca com el diari que menys articles d'opinió publica al C2 en comparació amb el C1.

6. L'ACTITUD DE LA PREMSA
EN EL CONFLICTE DE CIU

6.1. CONFLICTIVITAT

Per estudiar l'actitud que la premsa adopta en relació amb el conflicte i els seus actors principals, s'han seguit diverses categories distribuïdes en tres grups: conflictivitat, focalització i judici. La seva finalitat és conèixer l'opció que fan els diaris a l'hora de presentar més o menys grau de conflictivitat, la seva atenció a cadascun dels dos bàndols i la seva inclinació a favor o en contra de CDC i d'UDC. Es tracta d'una gradació de menor a major compromís amb les parts.

A diferència del capítol 5, on es prenia en consideració la duració completa dels tres períodes conflictius, al capítol 6 només ens basem en els moments de crisi més aguda de cada cas. Es tracta de les tres setmanes a les quals hem circumscribit les fitxes d'anàlisi de contingut incloses a l'annex 2. Les tres setmanes són: C1, del 23 de febrer al 1 de març de 1997 (crisi sobre la llei d'usos lingüístics); C2, del 13 al 19 de gener de 2001 (crisi per l'anunci de nomenament de Mas com a conseller en cap), i C3, del 4 al 10 d'abril de 2006 (crisi posterior al pacte sobre l'Estatut).

Aquest primer epígraf el dediquem a la conflictivitat, i l'estudiem a partir de dos punts: el grau de conflictivitat que traslladen cadascun dels diaris als seus titulars i la contextualització que fan els mitjans del conflicte en el marc d'una relació problemàtica entre CDC i UDC.

6.1.1. TITULARS

El diari que més alt grau de conflictivitat entre CDC i UDC reflecteix als seus titulars, durant els tres conflictes estudiats, és *La Vanguardia*. És el rotatiu que en els seus titulars extrema més la situació de conflicte entre convergents i democristians i el que, en el moments de més grau de tensió, parla més del perill real de ruptura entre tots dos partits. El contrari succeeix amb l'*Avui*, que no només és qui cada dia transmet menys conflictivitat, sinó que és el que més tard admet el conflicte i el que abans el dona per superat. S'hi observa, de totes maneres, una diferència entre el que passa als conflictes de 1997 i 2001 i el que succeeix al conflicte de 2006: en aquest últim, encara que posat de manifest per una mostra més petita de articles que la dels dos períodes conflictius anteriors, *La Vanguardia* és qui menys destaca la conflictivitat, mentre que l'*Avui* en cap

moment la rebaixa, sinó més aviat al contrari. Al 2006 CiU ja no està a la Generalitat i el conflicte és per tant entre dos partits de l'oposició sense conseqüències per a la governabilitat, la qual cosa explicaria un canvi d'actitud de la premsa.

Per fer aquesta anàlisi s'han comparat els titulars dels articles publicats el mateix dia pels quatre diaris, dintre de cada una de les tres setmanes de més tensió del C1, C2 i C3, i s'ha anotat a la columna del signe + els textos que comuniquen més tensió i a la del signe – els que transmeten menor tensió. Els articles els titulars dels quals se situen en una banda intermèdia no tenen puntuació; tampoc si els diaris han estat coincidents.

C1

Durant la setmana de més tensió en el període de conflicte intern viscut a CiU a finals de 1996 i principis de 1997, *La Vanguardia* publica 7 articles els titulars dels quals extremen més la tensió entre tots dos partits; en canvi, no en publica cap amb titulars que rebaixin la tensió en comparació amb el to utilitzat per la resta de diaris el mateix dia. *El País* i *El Periódico* tampoc rebaixen en cap moment el grau de conflicte en els seus titulars, i el remarquen en 4 i 3 articles, respectivament, clarament per sota de *La Vanguardia*. Posició contrària a la d'aquest rotatiu és la que representa *l'Avui*, que només en un article es destaca per insistir en la imatge de confrontació, mentre que és l'únic diari que opta per presentar el conflicte amb un to menys dramàtic que la resta, cosa que fa en 6 ocasions.

TEXTOS QUE REFLECTEIXEN MÉS (+) O MENYS (-) CONFLICTE EN ELS TITULARS								
C1 Març-Abril'97	LV		PE		PA		AV	
	+	-	+	-	+	-	+	-
Diumenge 23			1		1			1
Dilluns 24	2		1				1	1
Dimarts 25	1				1			
Dimecres 26	1		1		1			2
Dijous 27	2							2
Divendres 28	1				1			
Dissabte 1								
Total	7		3		4		1	6

Diumenge 23.03.97. Els titulars que reflecteixen una major conflictivitat són els d'*El*

País (“La futura ley del catalán abre una grieta entre Unió y Convergència”) i *El Periódico* (“La ley del catalán abre una brecha entre CDC y Unió”). *La Vanguardia*, per la seva banda, presenta la confrontació en temps condicional (“Pujol advierte que un desmarque de Unió en la ley del catalán sería insolidario y muy grave”, mentre que *El País* escriu que “Pujol advierte a Duran que sus reticencias son ‘muy graves’”), però reforça la tensió entre els dos partits coalitats en el titular d’un *despiece*, on parla de ruptura de la coalició (“Duran: Hay quien quiere romper CiU”; una afirmació atribuïda a Duran que en realitat no es refereix al conflicte present sinó a les tensions dels últims mesos, però encapçalant un text que acompanya el text principal sembla una resposta a l’advertiment de Pujol i l’actuació de Pujals). *El País* és l’únic diari que no inclou als titulars la suspensió de l’entrevista entre Pujals i Duran, la qual s’anuncia a última hora. El que ja és un conflicte en els altres diaris, a l’*Avui* només és amenaça de conflicte (“La nova llei del català amenaza de provocar friccions dins la coalició de CiU”). És l’únic que parla positivament de Duran (“El líder d’Unió es fa corresponsable de la norma”).

Dilluns 24.03.97. El grau més alt de confrontació correspon a *La Vanguardia* (tant a portada com en l’obertura de secció s’escriu que Pujol “castiga” Duran amb la suspensió de l’entrevista amb Pujals, i el titular de l’editorial parla de “Correctivo a Duran”) i a *El Periódico* (“La ley del catalán ahonda aún más el conflicto en CiU”, “Duran ahonda sus diferencias con Pujol”). L’*Avui* s’aproxima a aquest nivell de conflictivitat a l’hora de titular la seva informació (“CDC i UDC entren en conflicte obert per la llei del català”. Així consta a pàgina interior; a la portada queda més suavitzat), mentre que rebaixa la tensió en el titular de l’editorial (“On és el conflicte?”). El titular de la informació d’*El País* es limita a recollir una frase de Duran (“Duran Lleida: “Si CDC no quiere hablar, no hace falta que hablemos”).

Dimarts 25.03.97. *La Vanguardia* i *El País* situen CiU a un pas de la ruptura (el primer titula “Pujol bordea la ruptura con Duran” i en sumari afegeix que “El líder nacionalista pierde toda confianza en sus socios democristianos, cuya salida del Govern ha llegado a contemplar”; el segon diari encapçala la seva informació dient que “La brecha abierta por la ‘ley del catalán’ coloca a CiU al borde de la ruptura”). Un altre text de *La Vanguardia* parla de ruptura, però és una apreciació que s’atribueix a Unió (“Unió entiende las palabras de Pujol como ‘una propuesta clara de ruptura’”), i en el cas de l’*Avui* l’atribució es fa al president (“Pujol acusa Unió d’estar posant el Govern a un pas

de la “ruptura”; paraula amb cometes a la portada i sense al titular interior). *El Periódico* no extrema el conflicte, malgrat reflectir una forta confrontació, singularment en el titular de secció (“Pujol a Duran: ‘El Govern no es el pito del sereno’; una frase que en realitat no la diu Pujol a Duran, sinó un comentari de Pujol a Pujals).

Dimecres 26.03.97. Mentre que l’*Avui* es limita a donar per tancada la crisi (“Pujol i Unió Democràtica tanquen la crisi que amenaçava el Govern català”, “Unió frena la crisi”, “El líder de CDC dóna per tancada la polèmica” són els titulars de diverses informacions), els altres tres diaris presenten els fets del dia anterior com un repte. *El Periódico* (“Pujol cede ante Unió para frenar la ruptura de CiU”, “Pujol cede en su pulso con Unió”) i *El País* (“Duran obliga a Pujol a rectificar; “La coalición CiU cierra en falso su crisis después de que Duran le gane el pulso a Pujol”) donen un guanyador i un perdedor; *La Vanguardia*, en canvi, es limita a enunciar la confrontació (“Unió ‘da por cerrada’ la crisis de CiU tras un último pulso con Pujol”). Aquest diari, no obstant, titula un altre text amb la possibilitat del trencament (“Un dirigente de CDC advierte que ‘ni le espanta ni le inquieta la ruptura’”; no es tracta de la transcripció d’una frase, sinó una interpretació del diari, perquè el dirigent en qüestió no diu la paraula ruptura, com s’admet al text).

Dijous 27.03.97. *La Vanguardia* torna a posar la continuïtat de CiU en qüestió (“Pujol ‘lamenta’ las críticas de Unió y se interroga sobre el futuro de CiU”, és el titular d’un text, i “Las cúpulas de CDC y Unió constatan que se ha entrado en el principio del fin de CiU”, és el d’un altre). *El Periódico* i *El País*, tot i insistir en el conflicte, no parlen d’un hipotètic trencament (“Pujol acepta cerrar la crisis con Unió sólo por responsabilidad”, s’escriu a la portada del primer; “Jordi Pujol avisa que no prosigue la pelea con Unió por responsabilidad institucional”, titula el segon, encara que precisa en un altre titular que “Los dos socios de CiU ven difícil reconstruir la paz”). Si bé aquests dos diaris presenten la disposició de Pujol a tancar la crisi “sólo” per responsabilitat, l’*Avui* no limita aquesta voluntat de superar la situació (“Pujol es lamenta de l’últim comunicat d’Unió, però insisteix a tancar la crisi” i “Duran advoca per ‘cicatritzar’ les ferides sense ensenyar-les en públic” són els titulars de dos textos).

Divendres 28.03.97. Malgrat la baixada de tensió objectiva en les relacions entre CDC i UDC, *La Vanguardia* i *El País* situen de nou la ruptura als seus titulars (“Duran

adverteix que si hi ha que ir solo a las municipales la ruptura de CiU será irreversible”, figura en el primer diari; “Convergència ve cerca el final de la coalició si Unió insiste en marcar diferències” és un titular del segon, que a més compta amb l’avantítol “Crece en el partido de Pujol la hipótesis de un adelanto de las elecciones autonómicas”). *El Periódico* i *l’Avui* es queden un pas enrere ja que no suggereixen el trencament de CiU, si bé en els titulars del primer s’anuncien nous conflictes (“Convergència augura nuevas crisis”) i en el cas del segon es constaten esquerdes a la coalició (“Esteve demana ‘fets’ i no paraules per tancar les esquerdes de la coalició”).

Dissabte 01.04.97. Els quatre diaris presenten als seus titulars una conflictivitat entre CDC i UDC similar, tot i que *El País* és l’únic que no inclou en cap destacat la referència de Pujol relativa a que algú “continua remouent les aigües”.

C2

La Vanguardia torna a ser en aquest segon conflicte el diari que més remarca la confrontació, tant perquè és el que més articles publica (6), els titulars dels quals estan redactats d’una manera que presenten un conflicte més virulent que en el cas d’altres diaris, com perquè és l’únic en no destacar-se amb algun titular que suavitzi el conflicte. *El País* i *El Periódico* tenen 3 i 2 articles, respectivament, a la columna del + i un article a la columna del -. Com passa al C1, *l’Avui* es singularitza per ser el diari que en els seus titulars presenta la crisi entre CDC i UDC amb paraules que reflecteixen menys tensió, com queda de manifest en 4 articles; només en un article subratlla el conflicte.

TEXTOS QUE REFLECTEIXEN MÉS (+) O MENYS (-) CONFLICTE EN ELS TITULARS								
C2 Gener'01	LV		PE		PA		AV	
	+	-	+	-	+	-	+	-
Dissabte 13	1							1
Diumenge 14					1			1
Dilluns 15								
Dimarts 16	1				1			1
Dimecres 17	1							
Dijous 18	2		1		1			1
Divendres 19	1		1	1		1	1	
Total	6		2	1	3	1	1	4

Dissabte 13.01.01. La confrontació més alta es reflecteix als titulars de *La Vanguardia* (a la portada es diu que “Pujol desoye la amenaza de Duran de romper CiU y fuerza a Mas”, i el titular a l’interior afegeix que l’amenaça és de “romper la coalición y forzar elecciones anticipadas”). Per sota es queda *El País*, amb un titular més linial en portada (“Pujol confirma que nombrará a Mas ‘conseller en cap’”), que després guanya un afegitó més significatiu quan encapçala l’obertura de secció (es confirma el nomenament “pese a la reticencia de Unió”); també hi ha un element de tensió al titular d’una columna en la què continua el text (“Los dirigentes de Unió piden un grupo propio en el Parlament”). En el cas de *El Periódico*, es tria una formulació positiva a la portada (“Pujol està disposat a compensar Unió per l’entronització de Mas”), però encara una mica menys de tensió es transmet a la portada de l’*Avui*, ja que si bé es parla igualment de compensacions, és l’únic diari que afirma que Unió assumeix ja el nomenament de Mas (“Unió accepta Mas com a conseller en cap però a canvi vol el departament de Sanitat”). No és que l’*Avui* no inclogui la reacció crítica d’Unió (“Els democristians reclamen ‘reequilibrar’ la coalició obtenint més presència a l’executiu català”, es titula a la secció de Política), però a diferència dels altres tres rotatius dóna l’ascens de Mas per acceptat a la coalició.

Diumenge 14.01.01. La tensió apareix amb més força als titulars de *El País*, que utilitzen els verbs “amenaza” i “acusa” (“Duran amenaza con abandonar el Gobierno si no hay un nuevo reparto de poder en CiU”, es diu obrint la secció; “Duran acusa a Pujol de ser partidista”, es titula la continuació del text en una altra pàgina). A l’altre extrem de l’espectre se situa l’*Avui*: si el *El País* parla d’amenaça, l’*Avui* escriu a un avantítol que Duran la nega (“El líder d’Unió nega que amenaci la coalició però veu injustificable nomenar conseller en cap”), i la consideració que es tracta d’una greu crisi es posa en el titular en boca de Mas (“Mas adverteix Duran que CiU travessa el moment ‘més delicat’”). Entre aquests dos rotatius queden *La Vanguardia*, que utilitza una formulació no excessivament contundent (“Duran asegura que UDC sólo aceptará el ascenso de Mas si hay un pacto global”), i *El Periódico*, que tot i escriure el verb “exigir” (“Duran exigeix a canvi un acord sobre el repartiment del poder a la coalició”), no arriba a reflectir la tensió que transmet *El País* en el conjunt dels seus elements destacats.

Dilluns 15.01.01. Els quatre diaris reflecteixen un conflictitat similar entre CDC i UDC. Tots ells es fan ressò als seus titulars de l’afirmació de Duran que la crisi de CiU

és la més greu i més difícil de resoldre. Tal vegada, l'*Avui* se situa una mica per sobre quan en la redacció dels seus titulars en portada i obertura de pàgina assenyala Duran com a responsable de la major tensió a la coalició (“Duran tensa el debat sobre el futur de CiU abans de la negociació”), però *El Periódico* utilitza una formulació semblant en un sumari (“Unió augmenta la pressió en la recerca de contrapartides a l’ascens de Mas”).

Dimarts 16.01.01. *La Vanguardia* i *El País* es destaquen a l’hora d’extremar la tensió: els dos diuen a la portada que Unió “amenaça” amb el trencament (“Los diputados de Unió amenazan con romper CiU y formar grupo propio”, segons el primer diari; “Unió amenaza con romper su alianza con Convergència en el Parlamento catalán”, escriu el segon”. *El Periódico* remarca menys la confrontació perquè presenta la reacció dels diputats democristians com un oferiment (“Els diputats d’Unió ofereixen a Duran Lleida passar al grup mixt”). L’*Avui* opta, en canvi, per rebaixar la tensió (“Dirigents d’Unió es distancien de l’estratègia de posa CiU en crisi”): tot i reflectint desavinences interiors a Unió, cosa que cap altre diari en fa referència als titulars, es redueix la confrontació UDC-CDC.

Dimecres 17.01.01. Només *La Vanguardia* accentua en el seu principal titular la lluita entre els dos partits (“La cúpula de CDC ve poco creíbles e imprudentes las amenazas de Unió”). Els altres tres diaris presenten una situació de més calma: *El Periódico* i l’*Avui* ho fan de manera molt semblant (“Pujol decideix circumscriure a Mas i Homs els canvis en el Govern”, diu el primer; “Pujol limita els canvis de govern a Mas i a Homs a l’espera de Duran”, escriu el segon), mentre *El País* opta per una altra formulació (“Pujol i Duran minimizan la crisis de CiU y aplazan su resolución”).

Dijous 18.01.01. El conflicte entre CDC i UDC és especialment remarcat per *La Vanguardia*, i també per *El Periódico* i *El País*. En el cas de *La Vanguardia*, per partida doble, ja que ho fa als dos articles d’informació que dedica directament a la crisi (“Pujol asciende a Mas y nombra conseller en cap a Homs sin esperar a Duran”, és el titular de portada que introdueix una primera peça, i “Unió asegura que se va del grupo de CiU si en dos meses no hay acuerdo global” és el titular del segon article, la redacció del qual està una mica forçada en el seu temps verbal per transmetre més tensió). *El Periódico* no es destaca tant a la seva peça d’informació (“El president delega en Mas tots els

poders que li permet la llei”), però sí en el titular de l’editorial (“La derrota de Duran”). *El País*, per la seva banda, parla a la portada de “rebuig” i “exigència” (“Unió rechaza una cuarta consejería y exige paridad en los puestos clave”). Per contra, l’*Avui* mira la part positiva, i tot que dóna idea d’un cert dramatisme quan utilitza al titular de portada el verb “precipitar”, destaca la futura solució de la crisi amb la refundació de CiU (“La designació del conseller en cap precipita la refundació de CiU”).

Divendres 19.01.01. El diari que més subratlla la confrontació a la seva informació és *La Vanguardia* (“Unió rechaza las ofertas de CDC para compensar el ascenso de Mas”, s’escriu al titular de portada, i després l’article a l’interior s’encapçala amb “Unió se resiste a claudicar ante CDC”). L’*Avui* no és tan contundent, però també opta per destacar “l’amenaça” d’Unió encara que aquest partit accepti negociar (“Unió va a la negociació per refundar CiU mantenint l’amenaça de trencar”). I *El Periódico* també insisteix en el dramatisme de la crisi amb el titular d’una peça d’anàlisi (“Caiguda en picat des de les portes del cel”, es diu en referència a Duran). Però el principal article d’informació d’aquest diari porta uns titulars que rebaixen clarament la tensió, tot i parlar de la “irritació” democristiana (“Mas anuncia que acceptarà demandes d’Unió i calma la crisis”, és el titular de portada; “L’actitud conciliadora de Mas desarma la irritació d’Unió”, és l’encapçalament de l’article a l’obertura de Política). Amb semblants termes presenta *El País* la seva informació (“Convergència rebaja la tensión con Unió para evitar la ruptura”, s’escriu a la portada, i després el titular més gran a l’interior diu: “Convergència suaviza su postura con Unió para evitar la ruptura de la coalición”). No s’han tingut en compte en aquesta valoració dos articles, un d’ *El País* i un altre de l’*Avui*, els titulars dels quals parlen de la desautorització de De Gispert al sí d’Unió pel seu acord amb Trias, ja que incideixen més en les divisions internes a Unió que no pas en la confrontació CDC-UDC.

C3

El tercer període conflictiu estudiat, relacionat amb el pacte del nou Estatut i les relacions de futur amb el Govern de Madrid, revesteix menys virulència i és recollit en un nombre d’articles menor que en el cas del C1 i del C2. Això fa que la mostra no sigui tan representativa. Aquesta, de totes maneres, sí que permet veure un canvi respecte els altres dos moments conflictius anteriors analitzats. Encara que estem parlant de pocs

articles, hi ha dues dades significatives: A diferència del que passa al C1 i al C2, en aquest C3 *La Vanguardia* no es destaca per publicar els titulars amb més dramatisme, mentre que *L'Avui* no es desmarca en cap ocasió amb titulars que posin “en sordina” la crisi. Totes les puntuacions a la taula són a la columna del +: *El Periódico*, 3; *L'Avui*, 3; *El País*, 2, i *La Vanguardia*, 1.

TEXTOS QUE REFLECTEIXEN MÉS (+) O MENYS (-) CONFLICTE EN ELS TITULARS								
C3 Abril'06	LV		PE		PA		AV	
	+	-	+	-	+	-	+	-
Dimarts 4	1						1	
Dimecres 5			1		1			
Dijous 6								
Divendres 7							1	
Dissabte 8								
Diumenge 9			1		1		1	
Dilluns 10			1					
Total	1		3		2		3	

Dimarts 04.04.06. La conflictivitat entre CDC i UDC es remarca de manera expressa a elements destacats dels articles de *La Vanguardia* i de *L'Avui*. En realitat, els titulars dels quatre diaris reflecteixen implícitament una falta de sintonia entre els dos partits. Quan *El Periódico* titula “Duran creu que ha arribat el moment de CiU que entri al Govern”, i *El País* posa “Duran Lleida aboga por la entrada de CiU en el Gobierno para estar en la 'cocina de la política””, se sap que això és una postura de Duran no compartida per Convergència. *La Vanguardia* i *L'Avui* formulen els seus titulars principals d'una manera similar, però van més enllà a l'escalafó més baix dels sumaris. El primer d'aquests dos diaris escriu: “Duran augura una larga vida a Unió y avisa a CDC de que 'lo peor que podría pasar a Catalunya es que CiU haga de ERC””. Mentre que el segon apunta que el líder democristià “Defensa l'honorabilitat d'Unió davant una campanya que ha 'interessat' a tots els partits polítics, incloent-hi CDC”. *L'Avui* adjunta també una petita peça, encapçalada amb un “No al partit únic nacionalista”, que és una directa resposta de Duran a certs plantejaments expressats per Mas.

Dimecres 05.04.06. *El Periódico* i *El País* són els diaris que més dramatisme inclouen als seus titulars, mentre que *La Vanguardia* i *L'Avui*, tot i que parlen de confrontació, opten per una formulació no tan gràfica en els seus titulars principals. Si els repasem, *La*

Vanguardia escriu: “CDC y UDC se enfrentan por la alusión de Duran a la entrada de CiU en el Gobierno”; *El Periódico*: “Duran acusa CDC d'atiar els tribunals en contra seu”; *El País*: “Duran culpa a Convergència de apearle de la sucesión de Pujol al azuzar los casos judiciales de Unió”; *l'Avui*: “La negociació de l'Estatut a Madrid reobre la tensió a CiU”. Els fets resulten més agressius a *El Periódico* i *El País*, de tota manera els altres destacats de *La Vanguardia* i *l'Avui* també parlen de “criticar”, “acusar” i “atiar”. En aquesta valoració no s'han tingut en compte dos articles d'opinió publicats a *l'Avui*, perquè els seus títols són ambigus, amb una ironia que pot tenir diverses lectures: “En Duran no vol pas ser ministre” i “La mala sort de Duran”.

Dijous 06.04.06. Els quatre diaris són unànims en traslladar una reducció de la confrontació, donades les declaracions de Duran i Mas per passar pàgina. Degut a aquesta similitud els titulars d'aquest dia no s'han tingut en compte a la taula. *La Vanguardia* titula: “Mas y Duran dan por cerrada de 'mutuo acuerdo' la polémica entre CDC y UDC”; *El Periódico*: “Mas i Duran fan les paus per telèfon”; *El País*: “Mas y Duran dan por 'cerrada y archivada' la polémica entre Unió y Convergència”, i *l'Avui*: “El líder de CiU i Duran tanquen la darrera polèmica”. En el cas de *El Periódico*, la referència a que fan les paus “per telèfon” ve a subratllar que tot i que acorden tancar la polèmica, ho fan a distància, probablement en el fons perquè continuen sent enemics. *l'Avui*, per la seva banda, quan escriu que tanquen la “darrera” polèmica podria voler significar que és la darrera d'un seguit i per tant amb probable aparició en el futur de noves ocasions de enfrontament. Tanmateix, són matissos no prou importants per modificar la consideració general que els titulars dels quatre diaris són semblants.

Divendres 07.04.06. Aquest dia només *l'Avui* escriu sobre el conflicte. Es tracta d'un article d'opinió signat per Marçal Sintès amb el títol “La tensió”.

Dissabte 08.04.06. Només *La Vanguardia* publica un text que té relació amb l'últim capítol de confrontació entre UDC i CDC. És un article d'opinió de Bru de Sala que no s'ha tingut en compte a la taula perquè el seu títol (“Dos reflexiones”) no és valoratiu.

Diumenge 09.04.06. El grau de conflictivitat és molt semblant a tres dels diaris; només *La Vanguardia*, que no publica informacions com els altres sinó un article d'opinió, queda una mica per sota: “Duran, ministro” és el títol de l'article de Toni Soler. *El*

Periódico escriu, després del avantítol “Tensió entre els socis”: “Duran insisteix que el 'millor' per a CiU és tenir ministres”; un element destacat afegeix que “Mas recorda que la qüestió no és ara a la taula”. El titular de *El País* és: “Problemas de pareja en CiU”; va seguit de dos sumaris: “Las viejas rencillas entre Mas y Duran vuelven a aflorar en la federación nacionalista” i “Duran opina que su socios aprovecharon los juicios para apartarle de la sucesión de Pujol”. Pel que fa a *l'Avui*, el titular de la informació diu: “Mas reitera que CiU no pot tenir ara ministres”; això va acompanyat del següent destacat: “Duran es pregunta si no pot accedir al govern central per ser d'Unió i recorda que ja ha tingut ofertes que ha rebutjat”.

Dilluns 10.04.06. Els articles publicats aquest dia són petits. En el cas de *La Vanguardia* i *El Periódico* es tracta de dos breus. El titular que més conflictivitat reflecteix és el de *El Periódico*: “Sánchez-Llibre també preveu ministres de CiU”. Una formulació semblant és la utilitzada a *l'Avui*, però aquí el conflicte es dilueix una mica en situar-se la possibilitat de ministres després de les següents eleccions: “Unió creu que CiU tindrà ministres la propera legislatura”. També és més neutre a l'hora de comparar la conflictivitat que transmeten els titulars amb l'encapçalament d'un apartat de la columna setmanal de Jordi Juan a *La Vanguardia*: “Duran, todavía no”. *El País* no publica res.

Conjunt

TEXTOS QUE REFLECTEIXEN MÉS (+) O MENYS (-) CONFLICTE EN ELS TITULARS								
Conflictes	LV		PE		PA		AV	
	+	-	+	-	+	-	+	-
C1	7		3		4		1	6
C2	6		2	1	3	1	1	4
C3	1		3		2		3	
Total	14		8	1	9	1	5	10

Durant les tres setmanes de més tensió dintre de cadascun dels tres períodes conflictius analitzats (les fitxes d'anàlisi corresponen justament als articles publicats pels quatre diaris en aquests tres cicles de set dies, amb un total de 21 dies), *La Vanguardia* és el diari que més subratlla als titulars dels seus articles la crisi entre Convergència i Unió. Destaca respecte els altres diaris en 14 ocasions, d'acord amb la comparació dels titulars

dels articles publicats un mateix dia. La tensió es extremada per *El País* en 9 articles, per *El Periódico* en 8 i per *l'Avui* en 5. Hi ha una escala inversa pel que fa als articles amb titulars que rebaixin la tensió: aquí despunta clarament *l'Avui*, amb 10 articles a la columna del signe negatiu, mentre que *El Periódico* i *El País* només tenen 1 article en aquesta columna; significativament, *La Vanguardia* no en té cap. Aquesta comptabilitat global, però, no hauria d'amagar el peculiar cas del C3, que marca un canvi de tendència respecte al C1 i el C2, com ja s'ha explicat.

6.1.2. CONTEXTUALITZACIÓ

Com a conflicte estructural, els episodis de confrontació entre CDC i UDC no són casos aïllats, sinó que es produeixen en un marc de freqüents baralles entre tots dos partits. A vegades els nous conflictes són conseqüència de l'acumulació d'agravis anteriors; altres cops un episodi pren importància precisament perquè ha anat precedit de situacions similars en el passat. Dels tres moments de conflicte estudiats, la contextualització conflictiva és més profusa en el primer cas. En el període que va de desembre de 1996 a març de 1997 (C1) se succeixen les ocasions i motius de confrontació, de manera que els articles publicats durant el moment de crisi més greu (s'ha analitzat una setmana, cap al final d'aquest ampli període de quatre mesos) fan una recapitulació de l'ampli context de desavinences. Pel que fa al període de gener a abril de 2001 (C2), en canvi, el motiu explícit de l'enfrontament és bàsicament un de sol (nomenament de Mas com a conseller en cap), la qual cosa fa que el nombre d'altres conflictes referits pels diaris sigui menor. En el període de gener a abril de 2006 (C3) la virulència del conflicte és més baixa que als dos casos anteriors, i això fa que la contextualització conflictiva sigui també més reduïda.

Si atenem al context de conflicte que traslladen els diferents diaris, tal com es recull a les següents taules, s'observa com a element més significatiu que *l'Avui* és clarament el mitjà que menys es refereix a conflictes anteriors de CiU i que per tant ofereix un relat menys problemàtic de les relacions entre convergents i democristians. *La Vanguardia* i *El País*, en canvi, són els diaris que més conflictivitat traslladen.

C1

El conflicte entre CDC i UDC amb ocasió de la nova llei de la llengua (la setmana analitzada correspon al C1c) s'emmarca en un context conflictiu més ampli en 29 dels 76 textos que componen tota la mostra analitzada (el 38,1 per cent). Tots els 21 conflictes concrets als quals es fa referència se situen en un eix diacrònic. Majoritàriament és una contextualització de fets passats, també en el cas de recapitular el conflicte present, ja que es recorden fets que ja han succeït. Només dos cops la remissió no és al passat sinó al futur: l'anunci d'un possible calendari per a la ruptura.

CONFLICTES CITATS EN NOMBRE D'ARTICLES D'INFORMACIÓ (inf.) I D'OPINIÓ (op.) DIFERENTS									
Conflictes	Total	LV		PE		PA		AV	
		inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.
Trencament futur	2	1							1
Febrer-març'97: Recapitulació	11	3		3		1	1	3	
Gener-febrer: Guerra de fitxatges	9	2	2	3	1		1		
Gener: Crítiques a De Gispert	5	1		2		1		1	
Gener: Televisió digital	1			1					
Desembre'96: Congrés UDC	10	1	3	1	2		2	1	
Novembre: Congrés CDC	2		1				1		
Octubre: "Olivera Nacional"	3			1			2		
Octubre: Congrés JNC	2			1			1		
Setembre: Bandera de Barcelona	1						1		
Juliol: Discurs a L'Ampolla	4						3	1	
Juny: Duran a la Moncloa	1						1		
Juny: Consell comarcal de La Selva	1						1		
Maig: Debat entrada en el Govern	3		1				2		
Març: Rigol no presideix el Senat	1						1		
Estiu'95: Aznar/Duran, Costa Brava	1						1		
Desembre'93: Català al Senat	1			1					
Pacte amb el PSOE	1		1						
Votacions diferenciades	2			1				1	
Roca-Pujol	4		2		1		1		
Roca-UDC	3	1	1			1			
Total parcial referències		9	11	14	4	3	19	7	1
Total final referències	68	20		18		22		8	
Nombre d'articles diferents	29	10		7		7		5	

En la relació dels 21 conflictes als quals es fa esment queden clarament marcats els tres moments de més confrontació al si de CiU durant els quatre mesos del C1: el de febrer-març de 1997 arran de la llengua (C1c), que es recapitula en 11 textos; el de gener-febrer del mateix any (C1b) amb la disposició de CDC de presentar-se per lliure a les eleccions municipals, les cartes d'Esteve a militants d'UDC suggerint la seva afiliació i

els fitxatges d'Unió, que té 9 referències; i el de desembre de 1996 a partir del congrés d'UDC (C1a), que és citat a 10 textos. En el període que abasten aquests tres casos de conflicte encara hi ha altres motius de baralles internes, però amb escassa presència mediàtica: queixes d'Unió per no haver estat consultada en la posició de TV3 en relació amb les plataformes digitals i les crítiques de la JNC a la conselleria de Justícia per oposar-se a legislar sobre parelles de fet. Si aquesta última qüestió aconsegueix una certa rellevància a la taula (5 referències) no és perquè sigui una evocació pròpia dels autors dels articles, sinó que l'atribueixen a fonts d'UDC, qui té interès en parlar-ne.

Dels conflictes immediatament anteriors al C1, destaca (4 referències) el discurs que Duran va fer a l'Escola d'Estiu de la Unió de Joves a L'Ampolla al juliol de 1996. Aquesta conferència, en la qual el líder d'UDC va plantejar una revisió del nacionalisme constitueix segons els propis actors l'inici de l'agreujament de les tensions internes a CiU. No obstant, el conflicte més citat per contextualitzar la confrontació entre CDC i UDC dels últims mesos és el que té Roca com a un dels seus principals actors (7 referències, sumant el conflicte entre Pujol i Roca i el que van mantenir Roca i UDC, els quals en alguns moments van estar relacionats). Un altre motiu de conflicte destacat és l'apropament entre UDC i el PP i les relacions entre Duran i Aznar (6 referències, sumant una discutida visita de Duran al Palau de la Moncloa, el debat sobre l'entrada de CiU al Govern de Madrid, la negativa a la possibilitat que Joan Rigol presideixi el Senat i l'estada d'Aznar a la Costa Brava amb Duran).

El diari que més textos publica fent referència a d'altres moments conflictius de CiU és *La Vanguardia* (10 textos), però és *El País* qui recorda més casos diferents (15 del total de 21) i qui més cops fa menció de capítols anteriors de confrontació (22), tot i que en això és seguit de prop per *La Vanguardia* (20). Tant en el nombre de textos (5) com en el de referències (8), l'*Avui* és el diari que menys contextualitza l'actual confrontació entre CDC i UDC amb altres conflictes de la coalició. A més, d'aquestes 8 referències, 5 són transcripció de conflictes recordats pels actors de CDC i d'UDC, 2 són una recapitulació de l'actual confrontació i l'únic article d'opinió que contextualitza ho fa en el futur. És a dir, que al marge dels arguments que donen CDC i UDC, l'*Avui* no evoca cap conflicte passat entre els dos partits.

En el cas de *La Vanguardia*, l'al·lusió a d'altres conflictes es fa d'una manera bastant

equilibrada entre els articles d'informació (9) i els d'opinió (11). El major desequilibri entre aquest dos gèneres es produeix a *El País*, on als textos d'opinió hi ha 19 referències a conflictes (el pes el marca sobretot un article de Fancelli, on es recorden de manera concreta 12 conflictes) i només 3 en els textos d'informació (tots tres transcrivint versions donades per CDC i UDC).

Si en aquests dos diaris es contextualitza més des dels articles d'opinió, passa el contrari a *El Periódico* (14 contra 4; el pes el marca un gràfic on es repassen 7 conflictes anteriors de CiU) i a *l'Avui* (7 contra 1). Els dos articles esmentats d'*El País* y d'*El Periódico*, on s'inclou més varietat de conflictes, fan que el llistat de la taula sigui més ampli. Tots els diaris posen en boca d'actors de CDC i d'UDC un nombre semblant d'antics conflictes interns (entre 3 i 5); sobretot *El Periódico*, perquè destaca Unió (1 dels conflictes és al·ludit per CDC i 4 per UDC). A més aquest rotatiu és l'únic que contextualitza conflictes citant una altra font: un diputat de l'oposició.

En relació amb conflictes concrets, és significatiu que *La Vanguardia* sigui el mitjà que més es refereix a conflictes vinculats amb Roca (4) i que *El País* sigui gairebé l'únic en recordar conflictes derivats de la relació entre Duran i el PP espanyol (5) i el que més fa menció a casos que poden indicar diferències ideològiques entre CDC i UDC (8, inclosos els anteriors). També crida l'atenció que *l'Avui* sigui l'únic que no recordi enfrontaments passats al sí de CiU que tinguin a Roca com a actor. Per la seva banda, *El Periódico* és l'únic en recordar el fitxatge del tarradellista Ortínez per part d'Unió, les desavinences per la televisió digital i el conflicte per l'ús del català al Senat. Només *El País* parla de la bandera de Barcelona, l'apropament Duran-Aznar, la tensió al consell comarcal de La Selva i el no accés de Rigol a la presidència del Senat.

C2

La crisi en relació al nomenament d'Artur Mas com a conseller en cap, fet que es produeix al gener de 2001, és posada en un context més ampli de freqüent confrontació entre CDC i UDC a 21 articles dels 69 que constitueixen la mostra analitzada (el 30,4 per cent). En total es fan 31 mencions a conflictes viscuts entre convergents i democristians, esmentant 14 referències conflictives diferents, totes en un eix diacrònic menys una. Aquest conflicte sincrònic és el relatiu a la dimissió del convergent Josep

Miró Ardèvol com a portaveu de CiU a l'Ajuntament de Barcelona, la qual cosa obre la porta a demandes de més pes al grup per part dels democristians; de tota manera, només un diari presenta el recanvi al grup municipal com un conflicte entre CDC i UDC, mentre que la resta posa més atenció a las diferències internes a CDC.

CONFLICTES CITATS EN NOMBRE D'ARTICLES D'INFORMACIÓ (inf.) I D'OPINIÓ (op.) DIFERENTS									
Conflictes	To tal	LV		PE		PA		AV	
		inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.
Crisis anteriors (menció genèrica)	5		1		1		1		2
Casos Pallerols i/o Turisme	7			2	2		2		1
Crisis quan Roca secretari CDC	4	1	2				1		
Crisis quan Esteve secretari CDC	2	1				1			
Duran 8è lloc de la llista (1999)	2				1	1			
Conflicte històric sobre llocs llistes	1	1							
Últims congressos CDC i UDC	2			1			1		
Conferència Duran Paraninf (2000)	1			1					
Freqüent amenaça ruptura d'UDC	2		1		1				
Relacions UDC-PP	1		1						
Ascens Mas a secretaria de CDC	1			1					
UDC vs joves soberanistes CDC	1					1			
Diferències al grup municipal BCN	1					1			
Recapitulació últims dies	1			1					
Total parcial referències		3	5	6	5	4	5		3
Total final referències	31	8		11		9		3	
Nombre d'articles diferents	21	6		8		5		2	

De les referències fetes a les freqüents disputes entre CDC i UDC, tot emmarcant en aquesta relació conflictiva la nova crisi derivada de l'entronització de Mas com a successor de Pujol, la que apareix més cops és la relativa als casos Pallerols i/o Turisme (7 vegades). Es tracta de dos assumptes judicials sobre un presumpte finançament irregular d'Unió, relacionats amb les conselleries de Treball i Turisme. Després de llargs procediments, els casos no tindrien més endavant especials conseqüències formals per a Unió, però durant aquests anys de tramitació als tribunals i de seguiment de la premsa Unió es veia afectada políticament. Tot i ser un problema específic d'UDC, els casos Pallerols i Turisme s'han inclòs aquí perquè van afectar a la relació entre ambdós partits nacionalistes: l'esclatament d'aquests afers va debilitar la posició de Duran com a possible successor de Pujol en la seva pugna amb Mas. Encara que vius, en el moment del C2 els dos processos judicials ja estan practicament desactivats políticament.

L'esment de conflictes passats és sobre tot genèric. Es fa referència a una història de confrontació mútua (5 mencions), als problemes entre CDC i UDC quan Miquel Roca era secretari general convergent (4) i als viscuts quan aquest càrrec estava ocupat per Pere Esteve (2) i que van constituir bàsicament el seguit de conflictes del C1. Es parla també d'una freqüent amenaça de ruptura per part d'Unió (2) i de l'habitual conflicte a l'hora del repartiment de llocs a les llistes i de càrrecs entre CDC i UDC (1). També es fa una recapitulació de les oposades declaracions dels últims dies (1).

Menció de capítols concrets de conflicte són la crisi per la negativa de Duran d'anar al quart lloc de la llista a les autonòmiques de 1999, per darrera de Mas, i la seva decisió d'ocupar el vuitè lloc (2 referències); els últims congressos de CDC i UDC, que van evidenciar algunes diferències (2); la conferència que Duran va pronunciar a l'octubre de 2000 al Paraninf de la Universitat de Barcelona, on va qüestionar la vigència de certs postulats nacionalistes (1); les més estretes relacions d'Unió amb el PP (1); l'ascens de Mas a la secretaria general de CDC al XIè Congrés de novembre de 2000, perfilant-se ja com a probable successor de Pujol (1), i les crítiques dels democristians a la radicalització del discurs dels joves sobiranistes de CDC (1). Finalment, també s'esmenten diferències entre els dos partits en relació al grup municipal de Barcelona (1): en aquest gener de 2001 es produeix la dimissió del convergent Josep Miró Ardèvol com a portaveu de CiU, la qual cosa obra la porta a demandes de més pes al grup per part dels democristians.

El Periódico, *El País* i *La Vanguardia* presenten un comportament semblant a l'hora de contextualitzar la present crisi en el marc de la relació conflictiva entre CDC i UDC. *El Periódico* en fa 11 referències a conflictes anteriors, 9 *El País* i 8 *La Vanguardia*. *El Periódico* té 8 articles que fan esment a aquests conflictes, 6 *La Vanguardia* i 5 *El País*. Els tres diaris mostren un equilibri entre conflictes recordats a articles d'informació i d'opinió.

L'Avui, en canvi, és el diari que presenta el C1 més en solitari: només 2 articles -els dos d'opinió- parlen de problemes anteriors entre els dos socis de CiU, tot fent menció als casos judicials contra UDC (1) i recordant genèricament les desavinences anteriors a CiU (2).

C3

L'anàlisi de la setmana de conflicte més manifest del període gener-abril de 2006 revesteix una notable peculiaritat. El que fa esclatar el C3 és l'entrevista Zapatero-Mas de gener per segellar un pacte sobre el nou Estatut, una trobada a la Moncloa que Duran desconeix i que posa en qüestió el seu paper de màxim negociador de l'Estatut a Madrid i en última instància el seu lloc a CiU. El conflicte es desenvolupa de manera latent i es fa manifest públicament sobre tot quan a l'abril es transforma en un enfrontament sobre la conveniència o no que CiU tingui ministres a Madrid en un Govern de coalició no llunyà. Però això no fa oblidar els motius que han conduït a la nova tensió entre els dos socis: la pèrdua de la batalla per succeir Pujol per part de Duran, afeblit pels casos Pallerols i Turisme, i la seva rellevància a una CiU presidida per Mas que no li deixa espai en la negociació de l'Estatut. Aquests temes són alguns dels conflictes esmentats en els articles que contextualitzen l'actual episodi en el marc de la problemàtica relació entre CDC i UDC. Es fa una contextualització conflictiva a 15 del 25 articles analitzats (60 per cent), amb menció de 8 conflictes diferents.

CONFLICTES CITATS EN NOMBRE D'ARTICLES D'INFORMACIÓ (inf.) I D'OPINIÓ (op.) DIFERENTS									
Conflictes	To tal	LV		PE		PA		AV	
		inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.	inf.	op.
Crisis anteriors (menció genèrica)	2					2			
Casos Pallerols i Turisme	7	1		2		2		2	
Repas últims dies	4	1				2		1	
Conferència Duran Paraninf (2000)	3		1			1			1
Disputa sobre fusió CDC-UDC	1							1	
Crisi Pujol-Roca de 1992	1		1						
Negociació Estatut, gener 01	3					1			2
Pugna per la successió Pujol	3	1						1	1
Total parcial referències		3	2	2		8		5	4
Total final referències	24	5		2		8		9	
Nombre d'articles diferents	15	4		2		4		5	

El major nombre de referències són per als casos Pallerols i Turism (7 vegades). A diferència del que passa al C2, aquest cop la major part de les mencions d'aquests casos judicials no són fetes pels autors dels articles, sinó per Duran: és el líder democristià qui directament es queixa que CDC va aprofitar l'esclat d'aquests casos per apartar-lo de la

cursa en la successió de Pujol. Aquesta cursa és assenyalada també com un altre episodi contextualitzador (3 referències), així com el perfil que va voler guanyar durant de cara a la successió amb la conferència que va protagonitzar al Paraninf de la Universitat de Barcelona a l'octubre de 2000 (3).

La llista de conflictes inclou també l'entrevista Zapatero-Mas per tancar el pacte sobre el nou Estatut (3 mencions), la referència genèrica a un passat conflictiu (2), la crisi a CDC entre Pujol i Roca al 1992 que va tenir la relació amb Unió com a motiu de disputa (1), i la proposta de fusió entre els dos partits que venen defensant alguns convergents com a estadi final per a la federació i que els democristians no volen ni sentir esmentar (1). També hi ha una un repàs de les declaracions oposades dels últims dies entre els dos bàndols (4).

El diari que més reforça la contextualització és en aquest cas *l'Avui* (9 referències en 5 articles), seguit d'aprop per *El País* (8 referències en 4 articles). En tercer lloc queda *La Vanguardia* (5 referències en 4 articles), mentre que *El Periódico* queda clarament per darrera (2 referències en 2 articles: es tracta dels casos Pallerols i Turisme al.ludits personalment per Duran, sense que els autors dels articles aportin altres exemples).

Conjunt

CONFLICTES CITATS EN NOMBRE D'ARTICLES								
	LV		PE		PA		AV	
	conflic.	articles	conflic.	articles	conflic.	articles	conflic.	articles
C1	20	10	18	7	22	7	8	5
C2	8	6	11	8	9	5	3	2
C3	5	4	2	2	8	4	9	5
Tot	33	20	31	17	39	16	20	12

Si observem els resultats globals, sumant les xifres del C1, del C2 i del C3 aparegudes a les taules anteriors, tenim que *El País* és qui reflecteix una relació entre CDC i UDC més atapeïda de conflictes (39), seguit per *La Vanguardia* (33) i *El Periódico* (31) i, a més distància, *l'Avui* (20). Si atenem al nombre d'articles diferents que contextualitzen la crisi en un marc de relació conflictiva, la classificació l'obre *La Vanguardia* (20), seguida de *El País* (17) i *El Periódico* (16), amb *l'Avui* també a la cua (12). Aquest

últim diari és l'únic que no se singularitza rememorant cap conflicte en solitari, com sí fan els altres tres.

Comparant les tres setmanes analitzades de C1, C2 i C3 també podem observar un canvi de posició de l'*Avui*, ja que a la crisi del 2006 transmet una imatge de la història recent de CiU amb més conflictes interns que no ho feia pas el 1997 i el 2001. El cas contrari succeix amb *El Periódico*.

6.2. FOCALITZACIÓ

L'actitud de la premsa en relació a les parts en conflicte la passem a analitzar ara atenent a la focalització que sobre un o l'altre partit i els seus respectius dirigents fan els textos publicats pels diaris. Després d'examinar a l'anterior epígraf la conflictivitat que la premsa trasllada a l'opinió pública sobre la relació entre Convergència i Unió, ara es tracta de saber si els diaris focalitzen les seves narracions i opinions en el bàndol convergent o en el bàndol democristià. Aquesta focalització no vol dir necessàriament que els mitjans prenguin posició a favor de l'un o de l'altre, però sí que pot desvetllar una primera inclinació envers les parts. Examinem la focalització en els actors, en els titulars i en les fonts.

6.2.1. ACTORS

La focalització que fa la premsa en els actors la considerem en dos aspectes: les aparicions que fan els actors en els textos, la qual cosa permet saber quins actors són els més esmentats i si un diari destaca més uns actors que d'altres, i el repartiment dels papers de protagonista i antagonista dels textos, que diu sobre quin actor es posa l'accent i quin altre actor és presentat com a oponent.

6.2.1.1. Aparicions

Les tres taules següents indiquen el nombre d'articles diferents on apareixen els diferents actors. Són una "fotografia" de la direcció dels dos partits en cada moment, de llur lideratge i estat major, amb trets específics de cada crisi. El 1997, els dos líders són Pujol i Duran; Mas ni tan sols apareix a la taula. El 2001, Mas ocupa la tercera casella, amb un grau d'aparició semblant al de Pujol i Duran. El 2006, els actors més citats de la crisi són Duran i Mas, amb un Pujol ja molt avall a la llista. Per aquest tres moments també van desfilant altres dirigents, d'acord amb la seva importància de l'època. El 1997, són rellevants Pere Esteve, pel seu paper de secretari general de CDC, i Joan Maria Pujals, qui com a conseller de Cultura forma part de la polèmica sobre la nova llei del català. El 2001 sobresurten Xavier Trias i Núria de Gispert, encarregats pels seus respectius partits de negociar la refundació de CiU, requerida com a sortida de la crisi. El 2006 ocupa un lloc destacat José Luis Rodríguez Zapatero, donat que la crisi

deriva de la negociació a Madrid del nou Estatut, encara que el líder socialista no és part principal del conflicte.

A les taules s'han inclòs tots els polítics esmentats almenys en tres articles diferents. Hi figuren també actors col·lectius quan els textos, per exemple, parlen de CDC i UDC i atribueixen actuacions i actituds a “dirigents” d'aquests partits. En dues de les taules s'han posat al final i entre parèntesis els actors que surten esmentats com a participants en anteriors crisis (Roca sempre és citat en aquest exercici de contextualització, llevat d'un cop al C1 i un altre al C2).

C1

APARICIONS DELS ACTORS EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Actors	tot	LV	PE	PA	AV	Actors	tot	LV	PE	PA	AV
Pujol	71	20	17	13	21	Ignasi Farreres	11	2	1	2	6
Duran	67	19	16	13	19	Dep. Cultura	11	3	2	3	3
UDC	63	16	15	11	21	Joaquim Molins	8	2	1	2	3
CDC	55	15	12	9	19	Lluís Jou	8	2	2	1	3
Dirigents UDC	35	11	7	6	11	Ramon Camp	6	1	1	2	2
Dirigents CDC	31	10	5	7	9	D. Sesmilo	5	3	-	1	1
J. M. Pujals	27	8	7	4	8	Felip Puig	4	3	-	-	1
Pere Esteve	26	5	6	7	8	Sánchez Llibre	4	1	1	1	1
Xavier Trias	24	8	3	6	7	Pérez-Moreno	4	1	1	1	1
Premsa	24	7	7	2	8	M. E. Cuenca	3	1	1	-	1
Joan Rigol	16	5	1	5	5						
PP i dirigents	15	3	4	5	3	(Miquel Roca)	7	4	2	1	-
Resta oposició	13	2	3	3	5	(JNC)	4	-	2	1	1
Consellers Unió	12	3	4	2	3	(N. de Gispert)	3	1	1	1	-

Els actors que més apareixen en el conjunt dels diaris estudiats durant la setmana objecte de l'anàlisi del C1 (març-abril de 1997) són, en aquest ordre, Pujol, Duran, UDC i CDC (aquest dos últims com a actors col·lectius). Tenint en compte que en total hi ha 76 textos, Pujol té una aparició del 93,4 per cent; Duran del 88,1; UDC, com a partit, del 82,8, i CDC del 72,3 per cent. Dels 27 actors recollits al requadre, 13 s'engloben en el bàndol convergent (s'inclou el Departament de Cultura, però no es computa el director general de Política Lingüística, Lluís Jou, que tot i ser militant d'Unió actua d'avalador de la nova llei del català) i 10 en el democristià. Si s'acumulen el nombre d'aparicions, a CDC i als seus dirigents els corresponen 277 (55,7 per cent) i

a UDC i els seus dirigents 220 (44,2 per cent), una proporció que és semblant en tots els diaris.

La major diversitat dels actors convergents es compensa mínimament amb una superior presència del partit UDC i dels seus dirigents agafats genèricament, que és més gran la que correspon a CDC i dirigents de CDC, de forma que, sumant les aparicions de Pujol i Duran i aquelles més genèriques (sis caselles superiors de la primera columna), els democristians compten amb 165 aparicions de conjunt, davant de 157 dels convergents.

D'altra banda, la presència de Pujol (només és absent en 5 textos) queda clarament per sobre de la resta d'actors convergents, mentre que la de Duran i la del partit UDC són més iguals. La situació rellevant de Joan Maria Pujals, deguda a que l'espurna del conflicte és la nova llei d'usos lingüístics, es veuria encara més potenciada si a les aparicions del llavors conseller de Cultura de la Generalitat se sumessin les del seu departament.

Pel que fa a cadascun dels quatre diaris en què basem la investigació, s'ha de tenir present el diferent nombre de textos que dediquen al conflicte: *L'Avui* 24, *La Vanguardia* 20, *El Periódico* 18 i *El País* 14. Les dades més notòries sobre inclusió/exclusió d'actors són les següents:

La Vanguardia és qui més parla de Roca (4 de 7), sempre com a referència a conflictes passats. Encara que s'han inclòs a Dirigents de CDC, convé precisar que *La Vanguardia* és qui més es refereix (en 4 de 7 textos on hi surt) als "nous dirigents" convergents (o "halcones", segons un terme utilitzat per *El País*), en al·lusió a l'aparell del partit més confrontat amb Unió. *El País* destaca per ser qui menys cops cita la premsa com a actor, mentre que només passa pel davant dels altres mitjans en nombre d'articles on apareix el PP (la tercera part). *L'Avui* és qui més cops fa esment als seus articles a actors convergents i/o democristians i qui menys referència a actors de episodis previs de conflicte.

C2

APARICIONS DELS ACTORS EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Actors	tot	LV	PE	PA	AV	Actors	tot	LV	PE	PA	AV
Pujol	67	24	16	11	16	Jordi Casas	4	1	-	-	3
Duran	64	23	15	11	15	Sánchez Llibre	4	1	1	1	1
Mas	62	23	14	11	14	Enric Millo	4	1	-	1	2
UDC	54	17	14	11	12	Manuel Silva	3	-	1	1	1
CDC	43	14	10	9	10	Lluís Franco	3	-	1	1	1
Dirigents UDC	32	8	6	6	12	Ll. QuatreCases	3	1	-	1	1
N. de Gispert	27	8	5	7	7	Joan Rigol	3	1	-	1	1
Xavier Trias	23	7	5	5	6	Resta oposició	3	-	-	-	3
CiU	22	9	6	3	4						
Dirigents CDC	21	8	4	3	6	(Miquel Roca)	9	7	-	1	1
PSC i dirigents	17	6	5	3	3	(Pere Esteve)	5	3	1	1	-
PP i dirigents	9	4	3	1	1	(J. M. Cullerell)	3	2	-	-	1
Diputats UDC	7	2	2	1	2	(M. Alavedra)	3	2	-	-	1

A la crisi amb motiu del nomenament de Mas com a conseller en cap (C2), d'acord amb els textos de la setmana de gener de 2001 analitzada, els noms que més surten als diaris estudiats són els de Pujol, Duran i Mas. Pujol surt a 67 dels 69 textos objecte d'anàlisi (l'excepció són dos articles de *El Periódico*); Duran i Mas apareixen també pràcticament a tots els articles. Tenen una aparició del 97,1 per cent, 92,7 per cent i 89,8 per cent, respectivament. Actors principals són el president de la Generalitat i el líder d'Unió, per les seves actuacions i declaracions. Mas, en canvi, és en gran part un actor passiu fins que pren possessió del nou càrrec. El paper rellevant de Núria de Gispert (UDC) i de Xavier Trias (CDC) es deu a que són encarregats pels seus partits de negociar una nova fórmula de relació entre les dues formacions.

Els bàndols convergent i democristià estan pràcticament equilibrats si se sumen les diferents aparicions. El total de CDC suposa 236 aparicions, enfront de les 208 d'UDC. La diferència no és significativa si es resten les 20 aparicions atribuïdes a Roca, Esteve, Cullerell i Alavedra, qui són citats en referència a episodis passats de la història de CiU, però no són actors en l'actual conflicte, llevat d'un cop en el cas de Roca. Sumant els actors convergents d'una banda i els democristians de l'altra, el repartiment d'aparicions són del 53,1 per cent per CDC i del 46,8 per UDC. Però novament, si fem l'exclusió de les citades aparicions en context històric de dirigents convergents, tenim que les xifres són molt semblants: 50,9 per cent CDC i 49 per cent UDC.

En les cinc primeres caselles de la taula (Pujol, Duran, Mas, UDC i CDC) no s'observen especials diferències entre els diaris. S'ha de tenir en compte el nombre de pàgines que cada rotatiu publica sobre el conflicte durant la setmana analitzada: *La Vanguardia*, 24; *El País*, 18; *l'Avui*, 16, i *El País*, 11.

La Vanguardia es distingeix per les referències als dirigents convergents que un dia van ser considerats possibles successors de Pujol i després van quedar apartats (14 de les 20 mencions). *l'Avui* es destaca pel nombre de cops que cita “Dirigents d'UDC”, així com altres dirigents democristians al marge de Duran i De Gispert (Casas, Sanchez Llibre, Millo, Silva, Franco, Quatrecaes i Rigol surten 24 vegades, de les quals 10 són a *l'Avui*). El nombre d'actors personals que aporta *l'Avui* seria més gran si a la taula s'haguessin afegit altres dirigents democristians que el diari cita menys de tres cops (com s'ha dit abans, la taula només inclou els actors que surten a tres o més articles).

C3

APARICIONS DELS ACTORS EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Actors	tot	LV	PE	PA	AV	Actors	tot	LV	PE	PA	AV
Duran	25	8	5	4	8	Dirigents CDC	7	3	-	2	2
Mas	20	5	4	4	7	Resta de partits	7	2	2	2	1
UDC	18	4	4	3	7	Felip Puig	7	2	1	2	2
CiU	16	5	4	4	3	Pujol	6	2	-	2	2
CDC	15	3	3	3	6	Dirigents UDC	4	-	1	1	2
PSC, PSOE	8	3	1	3	1	Antoni Castellà	3	2	-	-	1
Zapatero	7	2	-	2	3						

El gener de 2006, amb Mas president de CiU i Duran secretari general, els actors més citats al conflicte són ells dos. En aquest cas, Pujol només és esmentat en 6 dels 25 articles analitzats. Duran surt a tots els articles, mentre que Mas és citat al 80 per cent. Si es comparen totes les aparicions dels actors convergents (55) i les aparicions dels actors democristians (50), la proporció és de 52,3 per cent per CDC i de 47,6 per cent per UDC. Aquesta proporció no varia substancialment si s'examina cada diari en particular.

Dels 25 articles publicats durant la setmana analitzada, 8 corresponen a *La Vanguardia*, 8 a *l'Avui*, 5 a *El Periódico* i 4 a *El País*. Es tracta d'una mostra reduïda, però es poden

assenyalar alguns trets. *El Periódico* és l'únic que no inclou Pujol com a actor i que tampoc es refereix a Zapatero (a aquest diari només apareix un cop un actor socialista de les 15 vegades que sumen el total de les caselles PSC, PSOE i Zapatero). L'*Avui* és qui més actors diferents presenta i qui més cops fa referència a actors convergents i/o democristians.

Conjunt

APARICIONS DELS ACTORS EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS					
Actors	Total	LV	PE	PA	AV
Aparicions CDC	568	236	170	204	204
Aparicions UDC	478	186	151	187	187
% CDC	54,3	55,9	52,9	53,2	52,1
% UDC	45,6	44	47	46,7	47,8

Les xifres globals dels tres conflictes, tot agrupant els actors convergents i democristians en els seus respectius blocs, donen com a resultat que la premsa cita més cops actors de CDC (54,3 per cent) que d'UDC (45,6 per cent). *La Vanguardia* és l'únic diari que se surt d'aquesta forquilla, sent el mitjà que inclou en més articles actors de CDC (55,9 per cent) que d'UDC (44 per cent). La resta de rotatius presenten uns valors molts semblants entre ells, i és l'*Avui* qui més aproxima les dades entre els dos partits (CDC, 52,1 per cent; UDC, 47,8 per cent).

Aquesta més gran aparició d'actors convergents és uniforme als tres conflictes. En termes de percentatge, a Convergència li corresponen el 55,7 (C1), el 53,1 (C2) i el 52,3 (C3), mentre que pels seus socis d'Unió es tracta del 44,2 (C1), del 46,8 (C2) i del 47,6 (C3).

6.2.1.2. Protagonista/antagonista

La categoria de protagonista i antagonista dels textos depèn en gran mesura dels fets: de com comença el conflicte i de com es desenvolupa. Com es veu a les següents taules, al C1 hi ha pràcticament un equilibri entre els cops que el paper de protagonistes i d'antagonistes és atorgat a actors de CDC i d'UDC, i és que, després que el conflicte comenci amb unes declaracions de Duran sobre la futura llei del català, el "tour de

force” canvia freqüentment de bàndol. Al C2 predomina el protagonisme de CDC: el conflicte es deu a la decisió de Pujol de nomenat Mas conseller en cap, en contra de les ambicions de Duran. Al C3 el protagonisme és sobre tot d'UDC: Duran proclama proper el moment de plantejar-se entrar al Govern de Madrid i denuncia l'ús dels casos Pallerols i Turisme, fent manifest d'aquesta manera un malestar que estava latent des de l'entrevista secreta entre el president del Govern espanyol i Artur Mas d'uns mesos abans. De totes maneres, encara que els fets condicionin la focalització dels articles, els diaris mostren comportaments diversos, com queda palès amb les dades de les següents taules.

C1

PROTAGONISTES (P) I ANTAGONISTES (A) EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS										
Març 1997	Total		LV		PE		PA		AV	
	P	A	P	A	P	A	P	A	P	A
Pujol	21	23	5	7	6	5	5	4	6	7
Duran	25	21	8	5	6	7	4	4	7	6
CDC	4	11		4	2	2	2	1		4
UDC	11	11	3	2	2	4	1	4	5	1
Trias	4		1		2		1			
Pujals	1	2			1	1				1
Esteve	1								1	
Puig	1		1							
Farreres	1								1	
Premsa	2								2	
CiU		2								2
Total CDC	32	36	7	11	11	8	8	5	7	12
Total UDC	37	33	11	7	8	11	5	8	13	7

El paper de protagonista en aquest conflicte està repartit d'una manera bastant equilibrada entre les dues parts confrontades, tant pel que fa als seus màxims representats (el protagonista és Duran en 25 textos i Pujol ho és en 21; ells dos són protagonistes en el 60,5 per cent dels textos) com pel que fa al còmput general (UDC com a partit o algun dels seus dirigents és protagonista en 37 textos i els seus socis de coalició ho són en 32). En ambdues comparacions, els democristians queden lleugerament per davant.

La diferència és més notable entre els cops que s'atribueix al partit UDC com a tal el

paper de protagonista (11) i les vegades en què aquesta atribució es fa al partit CDC (4). De tota manera, això queda compensat amb la varietat de dirigents convergents que, a més de Pujol, són presentats com a protagonistes: Trias, Pujals, Esteve i Puig, mentre que en el cas d'Unió només està Farreres. De manera que, traient Duran i Pujol, CDC i UDC són protagonistes pràcticament en el mateix nombre de textos (12 i 11, respectivament) i és l'atenció que es presta als dos caps de partit la que introdueix la petita diferència que hi ha a la suma global.

El binomi Pujol-Duran o Duran-Pujol com a protagonista-antagonista és el que més apareix, seguit de l'enfrontament CDC-UDC i UDC-CDC, i de la parella Pujol-UDC i UDC-Pujol. A banda de Duran, Pujol, UDC i CDC, hi ha altres dos actors destacats: Trias és protagonista en 4 textos i Pujals és antagonista en 2 ocasions. L'*Avui*, a més, assenyala la Premsa com a protagonista en dos articles, en els quals l'antagonista és CiU.

La Vanguardia i l'*Avui* focalitzen el conflicte en UDC, mentre que els altres dos diaris, *El Periódico* i *El País*, ho fan en CDC. El diari del Grup Godó publica 11 textos on els democristians són els protagonistes, enfront de 7 on els protagonistes són els convergents, i la diferència és una mica més gran a l'*Avui* (13 textos per UDC i 7 per CDC). Pel contrari, *El Periódico* inverteix aquesta proporció (11 textos tenen CDC com a protagonista, mentre que en 8 ho és Unió), tal com també fa *El País* (8 textos per a CDC i 5 per a UDC).

La Vanguardia és el diari que més vegades dona el protagonisme a Duran (8) i l'*Avui* és qui més protagonisme dona a UDC (5). Aquests dos rotatius no atorguen en cap moment a CDC com a partit la categoria de protagonista, a diferència d' *El Periódico* i d'*El País*. *La Vanguardia* és l'únic dels quatre diaris que posa Puig com a protagonista; l'*Avui*, l'únic que concedeix aquest protagonisme a Esteve i a Farreres, com també a la Premsa; i *El Periódico*, l'únic que dona aquesta rellevància a Pujals. L'*Avui* es destaca a més per no comptar amb cap article que situï Trias com a protagonista (arriba a ser el subjecte del titular, però la narració del text se centra en Duran).

PROTAGONISTES (P) I ANTAGONISTES (A) EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS										
Gener 2001	Total		LV		PE		PA		AV	
	P	A	P	A	P	A	P	A	P	A
Pujol	32	10	11	3	9	4	3	2	9	1
Duran	9	19	4	11	4	1	1	1		6
Mas	7	1	3		2				2	1
CDC	4	14		5	1	2	1	4	2	3
UDC	13	14	3	2	2	5	4	3	4	4
Dirig. CiU	1	2		1	1					1
Diput.UDC	3		1		1		1			
Critics UDC	1								1	
Direcc.UDC		1								1
Oposició		5				2				3
Roca	1		1							
Total CDC	44	25	15	8	12	6	4	6	13	5
Total UDC	26	34	8	13	7	6	6	4	5	11

El protagonisme en aquest conflicte s'atorga principalment a Pujol, que és protagonista a 32 articles, gairebé la meitat del 69 articles que componen la mostra estudiada. Duran, en canvi, apareix sobretot com a antagonista: 19 cops, enfront les 9 vegades que és protagonista. En qualsevol cas, ambdós líders sumen el 59,4 per cent del protagonisme dels articles, percentatge que arriba a 69,5 si hi afegim Mas.

El paper d'antagonista enfrontat a Pujol es reparteix bàsicament entre Duran i Unió com a partit, que conjuntament són antagonistes 33 cops. A diferència del C1, on el binomi de conflicte és fonamentalment Pujol-Duran o Duran-Pujol, en el C2 les parelles confrontades més habituals són Pujol-Duran i Pujol-UDC. Aquesta menor focalització en Duran i més atenció en UDC, pel que fa al bàndol democristià, es deu al fet que aquesta vegada el conflicte afecta l'estructura de la coalició, tot obligant a una refundació de CiU.

Altres protagonistes són els parlamentaris d'Unió, que centren l'atenció en 3 articles quan anuncien que es plantegen abandonar el grup parlamentari de CiU si Mas és nomenat conseller en cap. L'oposició apareix 5 cops com antagonista (un cop Maragall, dos el PSC i altres dos genèricament com oposició).

L'Avui és l'únic en presentar una divisió interna a Unió. Fa protagonistes d'un article a dirigents que s'oposen a una línia dura de confrontació amb CDC; en aquest article els

antagonistes són la resta del comitè de govern democristià, que defensen la posició oficial del partit. Aquest diari és l'únic en no presentar com a protagonistes els diputats d'Unió per la seva amenaça de trencar el grup parlamentari. L'*Avui* també es destaca per no fer Duran protagonista de cap text.

Per la seva banda, *El País* trenca amb la tendència general de les xifres de la taula i és l'únic diari que fa més protagonista globalment a UDC (6 cops) que a CDC (4). En aquest còmput influeix que només li atorga a Pujol el paper de protagonista 3 cops, clarament menys que la resta de mitjans. Tampoc fa Mas protagonista de cap text.

Només *La Vanguardia* centra un article en Roca, quan la seva presència com actor del conflicte és mínima. Aquest diari no fa CDC com a partit protagonista de cap article.

C3

PROTAGONISTES (P) I ANTAGONISTES (A) EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS										
Abril 2006	Total		LV		PE		PA		AV	
	P	A	P	A	P	A	P	A	P	A
Duran	14	5	4	1	3	1	2	1	5	2
Mas	5	4	1		1	1	1	1	2	2
CDC		8		3		2		1		2
UDC		1		1						
Felip Puig	1		1							
S. Llibre	2				1				1	
Total CDC	6	12	2	3	1	3	1	2	2	4
Total UDC	16	6	4	2	4	1	2	1	6	2

Els articles de la setmana analitzada del C3 tenen com a principal protagonista a Duran, que ho és 14 cops, és a dir, en el 56 per cent del total de 25 textos que comprenen l'estudi. En aquesta tercera taula hi ha menys nombre d'actors considerats protagonistes i antagonistes, de manera que Duran i Mas són protagonistes al 76 per cent dels articles.

El binomis de confrontació més freqüents són Duran-CDC i Duran-Mas, seguits de Mas-Duran. Si es compara això amb les dues primeres taules veiem el traspàs de lideratge a CiU: el 1997 el conflicte el protagonitzen Pujol i Duran, mentre que Mas ni tan sols apareix; el 2001 Mas apareix a la tercera casella; el 2006, és Mas qui s'enfronta

amb Duran, mentre que Pujol ha deixat de ser un dels principals actors.

Tots els diaris coincideixen en presentar més cops el bàndol democristià com a protagonista (16 vegades en front les 6 dels convergents), i reserven més cops el paper d'antagonista als convergents (12 vegades en front les 6 dels democristians). *La Vanguardia* es destaca per ser l'únic en focalitzar un article en Felip Puig i un altre en UDC com a partit.

Conjunt

PROTAGONISTES (P) I ANTAGONISTES (A) EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS										
C1, C2, C3 Actors	Total		LV		PE		PA		AV	
	P	A	P	A	P	A	P	A	P	A
Total CDC	82	73	24	22	24	17	13	13	22	21
Total UDC	79	73	23	22	19	18	13	13	24	20

Si sumem les dades de les tres taules anteriors, tenim que els papers de protagonista i d'antagonista es reparteixen d'una manera molt equitativa entre CDC i UDC. En el C1 la situació és propera a un empatat; en el C2 els convergents són clarament més cops protagonistes dels textos i als democristians se'ls adjudica més el paper d'antagonistes, mentre que el contrari passa al C3. L'equilibri del conjunt es produeix a tots els diaris, només El Periódico remarca una mica més el caràcter protagonista de CDC.

6.2.2. TITULARS

Acabem de determinar sobre quin partit i sobre quins dirigents es fa la focalització del textos; ara determinem sobre qui posen l'atenció els titulars d'aquests textos. En aquest cas, n'hi ha prou amb mirar qui és el subjecte dels titulars. Això ho examinem primer els titulars principals i després al conjunt d'elements destacats (títols, subtítols, sumaris). Només es tenen en compte els encapçalaments que tenen com a subjecte CDC, UDC o els seus dirigents; no s'han considerat els titulars que no tenen subjecte, la qual cosa passa sovint als articles d'opinió, o els que titulen amb CiU.

6.2.2.1. Subjecte del titular principal

Tot i que pot semblar redundant fixar-nos ara en els subjectes dels titulars principals després d'haver analitzat l'anterior categoria, especialment en relació al rol de protagonista, cal advertir que amb això busquem no deixar escapar aspectes on els diaris poden manifestar preferències d'actitud envers als partits en conflicte. Pot succeir que hi hagi alguna contradicció entre qui és protagonista del text i el subjecte del titular. També es pot donar el cas que el titular tingui més d'un subjecte, o que el subjectes no siguin ni els partits ni els dirigents, sinó el conflicte, elements externs a la coalició, etc. La possibilitats de resultats una mica diferents que completin millor la investigació fa pertinent la inclusió de les següents taules.

C1

SUBJECTE DEL TITULAR PRINCIPAL A PORTADA (pt) I A PÀGINA (pg)										
Març 1997 Actors	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg
Pujol	9	11	2	5	3	3	2		2	3
Duran	3	11	1	4		2	2	2		3
CDC	1	2				1	1	1		
UDC		2		1						1
Trias	1	5		1		2	1	1		1
Esteve		1								1
Puig		1		1						
Farreres		1								1
Total CDC	11	20	9		9		6		7	
Total UDC	3	14	6		2		4		5	

D'acord amb la taula, CDC i els seus dirigents són el subjecte en 11 titulars de portada, en front dels 3 vegades que ho és Duran (del camp democristià només el seu màxim líder és subjecte de portada). Una diferència que es manté quan es comparen els subjectes dels titulars principals en pàgina interior: 20 per a CDC i 14 per a UDC. Aquestes xifres donen un total de 31 titulars principals que tenen CDC i els seus dirigents com a subjecte i 17 (una proporció del 64,5 per cent en front del 35,5), que prioritzen, en canvi, els democristians.

Si en el repartiment del paper de protagonista hi ha dos diaris (*La Vanguardia* i *Avui*) que destaquen UDC, a l'hora de redactar els titulars principals tots quatre periòdics

posen més l'atenció en CDC. *El Periódico* és qui més destaca un partit respecte de l'altre (9 titulars que tenen com a subjecte CDC i 2 on el subjecte és UDC), reforçant d'aquesta manera l'aposta que aquest diari fa en l'atorgament del rol de protagonista a CDC. En aquesta línia, *El Periódico* destaca Pujol tres cops a portada i cap a Duran; tampoc l'*Avui* té cap titular de portada focalitzat en Duran o Unió, però això es compensa amb un major equilibri en els titulars de pàgina interior.

La Vanguardia és l'únic diari que situa Puig com a subjecte d'un titular principal, i l'*Avui* l'únic que ho fa amb Esteve i Farreres. Aquests dos diaris tenen com a subjecte destacat UDC i no CDC, i a l'inrevés succeeix amb *El Periódico* i *El País*. Aquest últim és l'únic que té CDC i Trias com a subjecte de titular de portada.

C2

SUBJECTE DEL TITULAR PRINCIPAL A PORTADA (pt) I A PÀGINA (pg)										
Gener 2001 Actors	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	Pg	pt	Pg	pt	pg	pt	pg
Pujol	5	12	2	7	2	3	1	1		1
Duran	3	10	1	3		4	1	2	1	1
Mas	2	7		3	1	2			1	2
CDC	1	2		1			1	1		
UDC	8	11	2	3	1	2	2	2	3	4
Roca		1		1						
Total CDC	8	22		14		8		4		4
Total UDC	11	21		9		7		7		9

El repartiment dels subjectes dels titulars principals entre convergents i democristians és molt equilibrat durant la setmana analitzada del C2. El total de CDC suma 30 subjectes i 32 el d'UDC. Els democristians són el subjecte a més portades (11) que els convergents (8), però la diferència es mínima. Pujol és qui més cops ocupa la funció de subjecte (17); la menor focalització del titular en Duran (13) es compensa amb la més freqüent aparició del seu partit com a subjecte (19). Mas queda per darrere (9), mentre que CDC com a partit rarament ocupa la funció de subjecte (3 vegades, de les quals només 1 a portada). Roca és el subjecte d'un únic titular, publicat per *La Vanguardia* a l'interior del diari.

L'equilibri global entre CDC i UDC és trencat sobre tot per *La Vanguardia* i *L'Avui*, però mentre aquest últim diari reforça el lleuger avantatge general que hi ha per a UDC (en 9 articles posa els democristians com a subjecte, és a dir, més del doble que els 4 titulars que tenen com a subjecte els convergents), *La Vanguardia* va en direcció contrària (els convergents capitalitzen 14 titulars principals en front dels 9 dels democristians). *El Periódico* manté un equilibri (8-7) i *El País* es decanta lleugerament per més subjectes democristians (4-7).

La Vanguardia és qui més cops posa Pujol com a subjecte; *El País* no focalitza cap titular principal en Mas; *El Periódico* no té Duran com a subjecte de cap titular de portada, i *L'Avui* no titula mai a portada utilitzant Pujol com a subjecte.

C3

SUBJECTE DEL TITULAR PRINCIPAL A PORTADA (pt) I A PÀGINA (pg)										
Abril 2006 Actors	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg
Duran	1	14	1	3		4		3		4
Mas		5		1		1		1		2
CDC		1		1						
UDC		2		1						1
S. Llibre		1				1				
Total CDC		6		2		1		1		2
Total UDC	1	17		5		5		3		5

Els articles publicats durant la setmana analitzada del C3 donen un clar protagonisme amb els titulars principals als democristians. Aquests són el subjecte 18 cops, el triple de les 6 vegades que ho són els convergents. Aquesta proporció es registra a *El País* (1-3) i gairebé a *La Vanguardia* (2-5) i *L'Avui* (2-5). Per la seva banda *El Periódico* accentua el protagonisme democristià, amb cinc cop més de titulars on el subjecte és Duran o UDC (1-5).

Donada la menor virulència d'aquest conflicte de 2006, la fricció entre tots dos partits ocupa no només menys pàgines, sinó que també queda pràcticament emplaçat a pàgines interiors. Només *La Vanguardia* posa el tema una vegada a portada.

Duran és qui més vegades és subjecte d'un titular principal (15 cops), seguit de Mas (5) i UDC (2). CDC només és subjecte un cop, a *La Vanguardia*, i un altre ho és Sánchez Llibre, a *El Periódico*.

Conjunt

SUBJECTE DEL TITULAR PRINCIPAL DE L'ARTICLE					
Actors	Total	LV	PE	PA	AV
Total CDC	67	25	18	11	13
Total UDC	67	20	14	14	19
% CDC	50	55,5	56,2	44	40,6
% UDC	50	44,4	43,7	56	59,3

Agrupant totes les xifres de les tres taules anteriors es produeix un empat exacte entre el nombre de titulars principals que tenen els convergents com a subjecte i els titulars on el subjecte són els democristians. La suma de les dades del C1, del C2 i del C3 indica que CDC i els seus dirigents són els subjectes del titular principal de 67 articles, mentre que UDC i els seus dirigents ho són també en 67. Aquest repartiment del 50 per cent entre els dos partits a indica que malgrat les vicissituds de cada conflicte, de les seves causes immediates, de qui el comença públicament i com es desenvolupa, la premsa en general reparteix l'atenció entre un partit i l'altre, tot informant i comentant les accions i reaccions, declaracions i contradecaracions dels diferents actors del conflicte. Els accents posats per la premsa globalment considerada sobre un dels bàndols pot canviar de conflicte en conflicte, però sembla que els desequilibris que es poden produir en algunes ocasions són contrarestats pels que es produeixen en altres.

Aquest repartiment al 50 per cent resulta d'acumular les dades del C1, on són els convergents qui encarnen més cops el paper de subjecte del titular principal dels articles (31-17), del C2, on hi ha un empat (30-32), i del C3, on es produeix un desequilibri en favor dels democristians (6-18).

Aquest equilibri, no obstant, es refereix únicament a les xifres dels quatre diaris considerats globalment. Si examinem els percentatges en el cas de cada diari, observem desequilibris significatius. *El Periódico* es qui més situa els convergents com a subjecte: 56,2 per cent dels titulars principals enfront del 43,7 per cent on el subjecte són els

democristians. A *La Vanguardia* la relació és 55,5 per cent per a CDC i 44,4 per cent per a UDC. En canvi, *El País* i *l'Avui* inclinen la balança en favor d'Unió. *El País* posa els convergents com a subjecte únicament en el 44 per cent dels casos, enfront del 56 per cent dels democristians, i *l'Avui* és qui més marca la diferència: 40,6 per cent per a CDC i 59,3 per cent per a UDC.

6.2.2.2. Focalització dels elements destacats

Aquest apartat amplia l'anàlisi que acabem de fer. Ara no només atenem al subjecte del titular principal de cada article, sinó que a més examinem qui són els subjectes d'altres elements destacats (avanttítols, subtítols, sumaris). El propòsit d'això és veure si el resultat obtingut a l'anterior apartat es confirma o bé es modifica, perquè el protagonisme de CDC o d'UDC al titular principal es podria veure contrarestat amb un profusió d'altres elements destacats focalitzats en el bàndol contrari. Com en el cas anterior, no es tenen en compte els destacats el subjecte dels quals no és cap dels dos partits o ho són els dos conjuntament (els articles d'opinió sovint no van encapçalats per una frase sencera i poden estar mancats de subjecte).

C1

NOMBRE D'ELEMENTS DESTACATS EN PORTADA (pt) I EN PÀGINA (pg)										
Març 1997 Partits	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg
CDC	19	58	4	17	7	16	5	10	3	15
UDC	11	47	1	17	5	11	2	4	3	15
Total CDC	77		21		23		15		18	
Total UDC	58		18		16		6		18	

En relació al C1, durant la setmana de crisi més greu viscuda al març-abril de 1997, els diaris focalitzen en el seu conjunt més els titulars i els altres elements destacats en CDC que en UDC. Dels 135 títols, avanttítols, subtítols i sumaris focalitzats en un dels dos partits, 77 estan centrats en Convergència i els seus dirigents (57 per cent), mentre que 58 posen l'accent en Unió i els seus representants (43 per cent). El desequilibri és encara més notori si s'atenen els destacats situats a la portada: 19 per a CDC (63,3 per cent) enfront d'11 per a UDC (36,6 per cent). Aquest desigual repartiment és

conseqüència de la diferència que introdueixen *El Periódico* i *El País*, mentre que en canvi *La Vanguardia* guarda un cert equilibri, i aquest equilibri és total en el cas del diari *Avui*.

El País focalitza en CDC més del doble de destacats que en UDC, tant a portada com a pàgina interior (5 i 10, respectivament, pels convergents, en front de 2 i 4 pels democristians). *El Periódico* dedica en total 23 destacats a Convergència i 16 a Unió. Per la seva banda, l'*Avui* manté un equilibri absolut i centra 18 destacats en cadascuna de les parts en conflicte, que tracta d'igual manera tant a portada com a pàgina. *La Vanguardia* segueix aquesta línia equidistant en les pàgines interiors, però prioritza lleugerament CDC a la portada (tres cops més).

C2

NOMBRE D'ELEMENTS DESTACATS EN PORTADA (pt) I EN PÀGINA (pg)										
Gener 2001 Partits	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	pg	pt	pg	Pt	pg	pt	pg
CDC	10	53	2	23	4	12	2	9	2	9
UDC	12	46	4	14	1	11	3	11	4	10
Total CDC	63		25		16		11		11	
Total UDC	58		18		12		14		14	

La focalització dels destacats a la setmana analitzada del C2 té un repartiment equilibrat entre CDC i UDC. Del total de 121 títols, avanttítols, subtítols i sumaris focalitzats en un dels dos partits, 63 tenen com a protagonista el bàndol convergent (52 per cent) i 58 al bàndol democristià (47,9 per cent). Aquesta petita diferència es veu matisada per la presència una mica més freqüent a la portada d'elements que tenen Unió com a subjecte (dos més que Convergència).

L'equilibri de conjunt observat és resultat del contrapès entre els diferents diaris: *La Vanguardia* i *El Periódico* converteixen Convergència subjecte dels seus destacats en més ocasions, mentre que *El País* i l'*Avui* eleven Unió a aquest rol més vegades, tant a l'interior com a portada. *La Vanguardia* és qui més diferència estableix entre els dos partits: 25 destacats estan focalitzats en CDC i 18 en UDC, tot i que aquest últim partit té més protagonisme a portada (Convergència en té 2 i Unió 4).

C3

NOMBRE D'ELEMENTS DESTACATS EN PORTADA (pt) I EN PÀGINA (pg)										
Abril 2006 Partits	Total		LV		PE		PA		AV	
	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg	pt	pg
CDC		10		4		2		2		2
UDC	2	33	2	7		9		5		12
Total CDC	10		4		2		2		2	
Total UDC	35		9		9		5		12	

El desequilibri observat al C1 es repeteix ara, però no en favor de CDC sinó de UDC i a més de manera més accentuada. A la setmana comptabilitzada del C3, del total de 45 elements destacats focalitzats en un dels dos partits, només 10 corresponen als convergents (22,2 per cent) i 35, entre ells els 2 únics que apareixen a portada, són pels democristians (77,7).

Aquestes xifres són conseqüència de la unanimitat que mostren els quatre diaris en focalitzar els destacats de les portades i de les pàgines en Unió, la qual cosa és més notòria en el cas de *El Periódico* (2 destacats per a CDC i 9 per a UDC) i especialment en *l'Avui* (2 per a CDC i sis vegades més, 12, per a UDC). D'altra banda, *La Vanguardia* és l'únic diari del quatre en fer referència a la polèmica entre el dos socis nacionalistes en portada.

Conjunt

Les dades conjuntes de les tres taules anteriors reafirmen els resultats de l'anterior apartat, que establia un exacte equilibri entre els dos partits com a subjecte del titular principal dels articles. Ampliada la consideració a avanttítols, subtítols i sumaris, l'equilibri torna a ser gairebé exacte: dels 301 elements destacats, 150 són per a CDC i 151 per a UDC, xifres que en percentatge representen el 49,8 i el 50,1 per cent, respectivament.

NOMBRE D'ELEMENTS DESTACATS					
Actors	Total	LV	PE	PA	AV
Total CDC	150	50	41	28	31
Total UDC	151	45	37	25	44
% CDC	49,8	52,6	52,5	52,8	41,3
% UDC	50,1	47,3	47,4	47,1	58,6

Examinat per diaris, tenim que *La Vanguardia* focalitza els elements destacats en CDC en un 52,6 per cent, enfront del 47,3 per cent en el cas d'Unió; *El Periódico* reparteix un 52,5 per a CDC i un 47,4 per a UDC; *El País* dona un 52,8 a CDC i un 47,1 a UDC, mentre que *l'Avui* és l'únic en focalitzar els destacats en Unió, amb un 41,3 per cent per als convergents i un 58,6 per cent pels democristians.

Comparant aquesta taula final amb la de l'apartat anterior, la única diferència és que *El País* fa UDC més cops subjecte dels titulars principals, però focalitza CDC en més gran proporció en la resta dels elements destacats, de manera que el còmput final inclina la balança cap als convergents.

6.2.3. ATRIBUCIÓ DE FONTS

Una altra manera d'examinar si els articles focalitzen la seva atenció sobre CDC o UDC i si en això hi ha diferències entre els diaris és l'anàlisi de l'atribució de fonts. Fins ara hem vist l'accent que posen els quatre periòdics sobre els diferents actors, tant a l'interior del text (aparicions i papers de protagonista/antagonista) com en els titulars (subjecte al titular principal i al conjunt d'elements destacats). Seguidament passem a analitzar com és el repartiment del paper de font de la informació: qui són les principals fonts, com s'utilitzen les fonts primàries i les secundàries, i si hi ha un predomini de fonts convergents o democristianes. Es tracta de veure si els relats i l'opinió es construeixen sobre la informació procedent d'un camp o de l'altre i si es poden determinar certes inclinacions dels diferents diaris a l'hora de seleccionar les fonts que utilitzen.

Comparada la llista de fonts de les següents taules i la d'actors que hem vist al començament d'aquest epígraf sobre la focalització que fan els mitjans en els diferents dirigents nacionalistes, observem que la de fonts resulta més curta, tot i que hi hem

inclòs totes les fonts, també les que són citades només un cop (a la llista d'actors de les taules d'abans només hi figuren els que apareixen almenys en tres articles). Aquesta diferència posa de manifest que només uns quants actors –bàsicament els principals dirigents de l'un i de l'altre partit– tenen com a rol complementari ser a més font d'informació.

El fet que uns diaris recullin unes declaracions d'un determinat dirigent com si aquest fos una font primària i altres incloguin les mateixes declaracions com a fonts secundàries, citant el mitjà d'on les han tretes (ràdio, televisió, agència de notícies), fa sospitar que els diaris no tenen cura a l'hora de distingir entre font primària i font secundària i resulta difícil fer una anàlisi seriosa sobre aquest binomi de fonts d'informació.

C1

CITA DE FONTS D'INFORMACIÓ EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Fons	tot	LV	PE	PA	AV	Fons	tot	LV	PE	PA	AV
J. A. Duran	27	7	5	6	9	Sánchez Llibre	2	1	-	-	1
Fons d'UDC	26	9	2	6	9	Miquel Roca	1	-	-	1	-
Fons de CDC	26	7	7	6	6	Unió de Joves	1	-	1	-	-
Jordi Pujol	24	6	5	5	8	P. Maragall	1	-	-	1	-
Cultura	10	2	2	3	3	A. Fernández	1	-	-	1	-
Pere Esteve	9	2	1	2	4	Vidal-Quadras	1	-	-	1	-
Joan Rigol	6	1	1	2	2	Dirigent IDC	1	1	-	-	-
Xavier Trias	5	2	1	1	1	Dirigent oposici.	1	-	1	-	-
Joaquim Molins	5	1	1	1	2						
Pérez-Moreno	4	1	1	-	2	TV3	5	2	1	1	1
Felip Puig	3	2	-	-	1	Com Ràdio	4	2	1	-	1
D. Sesmilo	3	1	-	1	1	Europa Press	4	-	1	2	1
M. E. Cuenca	3	1	1	-	1	Catalunya Ràdio	3	1	-	1	1
Ignasi Farreres	2	-	-	-	2	Efe	1	-	-	1	-

De les 22 fonts diferents citades en el període analitzat del C1, 17 són fonts identificades i el seu contingut correspon a declaracions públiques (rodes de premsa formals, contactes amb la premsa, comunicats). Hi ha 4 fonts vetllades (dues de molt àmplies -CDC i UDC-, que en els textos figuren amb diferents formulacions; i dos de molt concretes: un dirigent de la Internacional Demòcrata Cristiana i un dirigent de l'oposició). Una altra font -Cultura- té les dues consideracions, ja que, si bé la major

part de les vegades que és citada ho és arran d'un comunicat públic, també es registren referències a "fonts de Cultura". Malgrat aquest desequilibri entre el nombre de fonts identificades i de fonts vetllades, llur aparició als articles no és tan dispar: les fonts vetllades suposen el 40,7 per cent del total de cites de fonts.

Del total de 22 fonts, 9 s'inscriuen en el bàndol convergent i 8 en el democristià, en un repartiment igualitari, però hi ha un desequilibri en favor de Convergència si es comptabilitza el nombre acumulat d'articles on són citades: 86 en favor de CDC i 71 en favor d'UDC (54,7 i 45,2 per cent, respectivament).

Els diaris agafen declaracions d'altres cinc mitjans: el mitjà més utilitzat és la ràdio (citada en 7 ocasions: *Com Ràdio* en 4 i *Catalunya Ràdio* en 3), seguit de la televisió i les agències de notícies (cada mitjà apareix citada en 5 ocasions: en 5 articles s'esmenta *TV3*, en 4 *Europa Press* i en un *Efe*). En conjunt, la utilització expressa de fonts secundàries es reparteix igual entre els quatre diaris, tot i que es registren algunes variants: *La Vanguardia* no cita cap agència, però és qui més es fa ressò de declaracions fetes a les ràdios (3 cops) i *TV3* (2 cops). *El País*, d'altra banda, és qui més cita les agències (3 cops) i l'únic que fa esment a *Efe*.

A l'hora de citar les quatre fonts principals (Pujol, Duran, CDC i UDC), els diaris analitzats tenen un comportament semblant, llevat d'*El Periódico*, que només en dos textos es refereix a fonts d'Unió. Aquest mateix rotatiu és qui més desequilibri presenta a l'hora de citar fonts d'un i de l'altre partit (18 cops CDC i 10 cops UDC). Per la seva banda, *La Vanguardia* és qui més atenció presta a declaracions de Felip Puig (dues de les 3 ocasions que se'l cita). *L'Avui* és qui més vegades cita Esteve (quatre de les 9 vegades que actua com a font), Pérez-Moreno (la meitat d'ocasions) i Farreres (és l'únic mitjà que inclou declaracions del llavors conseller de Treball, i ho fa en 2 textos diferents).

El País és l'únic que no cita Cuenca ni Pérez Moreno. És, a més, l'únic diari que inclou en els textos objecte de l'anàlisi reaccions de dirigents de l'oposició (Maragall, A. Fernández i Vidal-Quadras; *El Periódico* cita "un diputat de l'oposició", però com a font vetllada), i que transcriu declaracions de Roca.

CITA DE FONTS D'INFORMACIÓ EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Fonts	tot	LV	PE	PA	AV	Fonts	tot	LV	PE	PA	AV
Fons d'UDC	23	8	5	5	5	Jordi Casas	1	1			
Fons de CDC	22	9	7	3	3	Enric Millo	1				1
J. A. Duran	13	3	2	4	4	Antoni Guinó	1			1	
Artur Mas	11	2	3	3	3	Unió de Joves	1			1	
Jordi Pujol	9	2	1	3	3						
N. de Gispert	5	1		2	2	TV3	3	1		1	1
Xavier Trias	2	1			1	Catalunya Ràdio	3	1		2	
Medis de CiU	1		1			Ona Catalana	1			1	
Sánchez Llibre	1	1				SER	1				1

Com hem vist en el cas del conflicte 1, el conflicte 2 presenta també un major nombre de fonts identificades (10) que de vetllades (3). Aquestes últimes (Fonts d'Unió i Fonts de CDC, així com el encara més genèric Medis de CiU, que només s'esmenta un cop) representen just la meitat del total de cites de fonts que en els seus textos fan els quatre diaris. En total hi han 13 fonts, de les quals 4 són convergents i 8 democristianes; aquest desequilibri queda corregit si atenem al nombre d'articles on són citades: les fonts convergents apareixen a 44 textos i les democristianes a 46 (48,8 i 51,1 per cent, respectivament).

El Periódico és qui menys fonts diferents inclou en els seus textos (només 6, davant de les 8 o 9 de la resta de diaris). També és qui prima les fonts de CDC (citades a 11 textos) sobre les d'UDC (7); de fet, és l'únic que no fa esment com a font d'algun dels actors menors d'Unió. Un desequilibri semblant, però aquest cop en sentit contrari, és el presentat per *El País*: les fonts convergents surten a 9 textos, enfront dels 13 on són citades fonts democristianes. En el cas de *La Vanguardia* hi ha un empat a la distribució (14 per cada partit) i en el de *l'Avui* l'atribució està molt igualada (10 per CDC i 12 per CDC).

Pel que fa a fonts secundàries, les més citades són *TV3* i *Catalunya Ràdio* (sumen 6 de les 8). *El Periódico* no en cita cap, mentre que *El País* en cita 4, el doble que *La Vanguardia* i *l'Avui* (2 cadascun).

CITA DE FONTS D'INFORMACIÓ EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS											
Fonts	tot	LV	PE	PA	AV	Fonts	tot	LV	PE	PA	AV
J. A. Duran	14	3	3	4	4	Fonts de CDC	1			1	
Artur Mas	5	1	1	1	2	Portaveus trip.	7	1	3	3	
Felip Puig	4	1	1	1	1						
Antoni Castellà	3	1		1	1	TV3	6	1	1	2	2
Jordi Pujol	2			2		Catalunya Ràdio	1			1	
Fonts d'UDC	2			1	1	Com Ràdio	2	1			1
Sánchez Llibre	2		1		1	Canal Català	1	1			

Els diaris fan referència al C3 a 9 fonts diferents, de les quals 7 són identificades (sota el nom de “Portaveus del tripartit”, s'han sumat en una casella les referències a declaracions de José Zaragoza i Joan Ferran, del PSC; Joan Ridaó, d'ERC, i Joan Boada, d'IC) i 2 vetllades. Aquestes últimes (Fonts d'UDC i Fonts de CDC) són citades a 3 textos, la qual cosa significa només el 7,5 per cent del conjunt. Del total de textos on es mencionen fonts, a 12 s'utilitzen fonts convergents i a 21, gairebé el doble, fonts democristianes. Aquesta més focalització en l'atribució de fonts en Unió és comuna a tots els diaris.

El País és qui més fonts diferents inclou (8), per sobre de les 5 o 6 de la resta de diaris, i qui més equilibri mostra entre CDC (5 textos) i UDC (6). El desequilibri més gran apareix a l'*Avui* (CDC, 3; UDC, 7).

El País és l'únic diari en posar declaracions en boca de Pujol. Aquest rotatiu i *El Periódico* són qui més citen declaracions de dirigents del tripartit. Per la seva banda, l'*Avui* es distingeix per no citar-ne cap d'aquestes últimes.

En quant a fonts secundàries, la més citada és *TV3* (a 6 textos dels 10 on es recull declaracions fetes a altres mitjans). *El Periódico* és qui menys fonts secundàries inclou en les seves pàgines (només a 1 text, en front dels 3 de cadascun de la resta de diaris).

Conjunt

CITA DE FONTS D'INFORMACIÓ EN NOMBRE DE TEXTOS DIFERENTS					
Foncs	Total	LV	PE	PA	AV
Foncs de CDC	142	39	31	33	39
Foncs d'UDC	138	38	21	34	45
% CDC	50,7	50,6	59,6	49,2	46,4
% UDC	49,2	49,3	40,3	50,7	53,2

Quan sumem les dades dels tres conflictes aportades pels quatre diaris, tenim un empat entre els dos partits pel que fa a l'atribució de foncs. Si al C1 hi havia més textos que atribuïen declaracions i posicions a CDC que no pas a UDC i al C3 es donava la situació contrària, amb l'empat del C2, el resultat global és un gran equilibri: foncs convergents es citen a 142 textos, i foncs democristianes a 138, la qual cosa suposa un repartiment del 50,7 i del 49,2 per cent, respectivament. Hi ha 17 foncs de Convergència i 20 d'Unió, si sumem els tres conflictes (amb repeticions).

Si ho examinem per diaris trobem que *La Vanguardia* i *El País* mantenen aquest equilibri, que *l'Avui* el trenca lleugerament amb més foncs d'Unió (53,2 per cent) que de CDC (46,4 per cent) i que *El Periódico* descompensa clarament en favor de les foncs de CDC (59,6 per cent, en front del 40,3 per cent de les d'UDC). *El Periódico*, a més, és qui menys foncs diferents cita (només 24, en front de les 29 o 30 de la resta de diaris) i qui menys vegades fa esment de foncs secundàries (només 4 cops, mentre que els altres rotatius en fan menció 10 o 11 cops).

Duran i el genèric Foncs d'Unió són qui reben més atribucions de declaracions als tres conflictes. L'equilibri del conjunt entre els dos partits es produeix perquè els dirigents de segona fila convergents són més citats que els democristians.

De les foncs secundàries, la més citada és *TV3* (a 14 textos dels 35 on es expressament es recullen continguts apareguts a d'altres mitjans. Després de la televisió, el mitjà més citat és la ràdio (*Catalunya Ràdio*, 7; *Com Ràdio*, 6; *SER*, 1, i *Ona Catalana*, 1). En canvi, les agències de notícies només són citades en 5 vegades (*Europa Press*, 4; *Efe*, 1). Normalment són utilitzades pels diaris quan alguns del principals actors donen entrevistes a la televisió o a la ràdio i sobretot per agafar declaracions d'actors menors.

6.3. JUDICI

Aquest nou epígraf sobre l'actitud de la premsa davant el conflicte de CiU i els seus actors el dediquem a analitzar el judici que en fan els quatre diaris escollits. Donat que poques vegades des de les pàgines impreses es fan judicis categòrics –aquests es troben normalment només als editorials i a alguns articles d'opinió, però fins i tot en aquests espais es pot evitar una posició que sigui massa expressa– hem establert tres preguntes per tal d'intentar desvetllar el que no sempre és palès: Qui diu la veritat? Qui és víctima o agressor? Qui és premiat o castigat? Aquestes tres preguntes, amb una sèrie de variants en cada cas per tal de cobrir tots els matisos de cada conflicte, suposen una gradació de menor a major implicació dels diaris amb cadascuna de les parts en conflicte.

La posició dels diaris i els seus opinadors pot evolucionar en funció de les raons i desenvolupament de cada conflicte. També pot anar més enllà de la crisi concreta de cada moment, tot enquadrant-la dins les tensions de fons de cada època: les lluites de protagonisme entre CDC i UDC en el començament de la preparació a llarg termini de la successió de Pujol (C1), la posada en marxa dels mecanismes de successió de Pujol (C2) i el repartiment dels papers entre Mas i Duran una vegada ja s'ha començat el postpujolisme (C3).

A l'hora d'examinar el judici primer importa saber què diuen els editorials dels diaris i també els articles d'opinió firmats pel director del mitjà o altres persones amb càrrecs de direcció (aquestes poden fins i tot anar més enllà en la defensa o crítica de CDC o UDC de la que s'atreveix a manifestar l'editorial; i si són posicions completament personals i no de la línia del diari, mai s'expressaran en contra d'aquesta). Igualment tenen importància possibles continguts d'opinió que apareguin als articles d'informació, perquè probablement transmeten la posició del mitjà, coneguda pel periodista que firma el text, perquè s'ha parlat a la redacció i ha sortit a converses amb els seus caps. Si bé aquesta és coneguda pel periodista, no sempre és expressada oficialment pel diari. Pel que fa als articles d'opinió escrits per firmes externes a la redacció, el fet que puguin manifestar-se de manera diferent a com fa l'opinió oficial del mitjà no els resta valor, perquè el lector normalment rep les diferents pàgines d'un diari com un tot i no diferencia entre firmes pròpies i externes, o entre col·laboradors habituals i opinadors

ocasionals.

6.3.1. QUI DIU LA VERITAT?

Aquest primer estadi examina a quin dels dos partits donen la raó els diaris sobre l'origen de la disputa. És la posició dels mitjans envers l'estratègia formal amb la qual CDC i UDC aborden el conflicte. D'acord amb el que s'ha exposat a la part teòrica d'aquest treball, les estratègies bàsiques de les parts en conflicte poden ser de negociació del mateix, de confrontació i de disposició a la negociació; les tres modalitats es poden succeir al llarg del temps de duració del conflicte, en funció de les transformacions que aquest experimenta.

Les tres setmanes analitzades, una per cada un dels tres conflictes (C1, C2 i C3), corresponen al moment de l'esclat públic de la baralla entre Convergència i Unió. En el C1 (es tracta de l'episodi C1c, el més virulent d'aquest període de 1996-1997) unes declaracions públiques de Duran relativitzant el contingut del projecte sobre la nova llei del català provoca la reacció immediata de CDC: per part convergent s'aplica una estratègia de confrontació, indicant que Unió s'està desmarcant del Govern de la Generalitat; per part democristiana s'aplica la negociació del conflicte, tot insistint que Duran no havia sinó recordat que el text definitiu de la llei del català seria el que sortís de la comissió respectiva del Parlament.

El mateix succeeix al C3, quan unes declaracions de Duran d'abril de 2006 sobre el desig que CiU pogués entrar en el Govern de Madrid en un temps no llunyà són contestades per CDC. Els convergents utilitzen la confrontació, desmarcant-se de les suposades presses de Duran per ser ministre, mentre que els democristians neguen cap conflicte, recordant que sobre aquest tema els dos partits estan d'acord.

Les posicions queden invertides en el C2. CDC comença negant el conflicte creat pel nomenament d'Artur Mas com a conseller en cap al gener de 2001, donat que això és una remodelació del Govern la competència de la qual és exclusiva del president Pujol. Unió, per la seva banda, opta d'entrada per la confrontació, amenaçant el trencament de CiU si el nomenament de Mas es fa efectiu.

En aquest primer apartat es tracta de veure si els diaris donen la raó a qui nega la base per a un conflicte o bé s'alineen amb algun dels arguments utilitzats pel partit que fa ús de la confrontació. Que es posin del costat d'una o de l'altra formació política no vol dir necessàriament que en el conflicte estiguin a favor d'un camp o de l'altre. La resposta a la pregunta de “qui diu la veritat?” o “hi ha raons pel conflicte o no?” obliga a un cert exercici d'objectivitat.

C1

Tot i que el primer conflicte que estudiem ve de mesos abans (C1a i C1b, amb friccions sobre la preparació tant de CDC com de CDC de cara a la futura successió de Pujol), l'episodi que aquí analitzem (C1c: disputa arran de la llei d'usos lingüístics) presenta uns paràmetres específics als quals es limita l'argumentari dels dos partits. ¿Ha discrepat UDC de la posició del Govern? ¿Han trencat els democristians la disciplina governamental? Unió diu que no, Convergència assegura que sí.

TEXTOS D'ACORD AMB LA TESI DE CDC O AMB LA TESI D'UDC								
C1	LV		PE		PA		AV	
	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC
Autor o gènere	Inf.(4) Edit.(2) Tapia Antich	Inf.(2) Porcel Cabezas	Inf.(4) Edit. Com.(2) Villator. Barril	Barril	Inf.(4) Edit. Subirac.	Fancelli	Torrent Rahola	Inf. Edit.(2) Anglada Cardús
Total	8	4	9	1	6	1	2	5

	CDC	%	UDC	%
TOTAL	25	69,2	11	30,5

Del total d'articles publicats pels quatre diaris entre el 23 de febrer i l'1 de març de 1997 fent-se ressò del conflicte entre CDC i UDC (79 textos), gairebé la meitat (36, que suposen el 47,3 per cent) prenen posició sobre la pregunta que acabem de formular. D'aquests, 25 articles estan d'acord amb l'argumentació de CDC, en el sentit que Unió ha discrepat dels criteris per a la nova llei del català que ha aprovat el Govern, mentre que 11 s'alineen amb la justificació oferida per UDC, partit que nega que s'hagi desmarcat de la posició del Govern. Aquestes xifres suposen que, dels articles que

s'inclinen a favor de l'argumentari d'una formació o de l'altra, el 69,4 per cent està amb CDC i el 30,5 per cent amb UDC.

Només l'*Avui* dona la raó en aquesta disputa a UDC (en 5 textos s'està d'acord en aquest aspecte amb Unió i en 2 amb Convergència), no perquè estigui en contra de CDC, sinó perquè primer nega el conflicte, i una vegada la controvèrsia s'ha estès, nega que el seu motiu siguin diferències en matèria lingüística que no existeixen. Per a Cardús, hi poden haver posicions de partida diferents, perquè la nova llei encara no ha pres cos i per tant no es pot parlar de discrepàncies. Crida l'atenció que se surti d'aquesta línia l'article d'opinió de Torrent, llavors cap de la secció de Política. L'*Avui* compta només amb un article d'informació en el qual s'entra en aquesta baralla específica.

La posició contrària la defensen *El Periódico* (9 articles donen la raó en aquest punt a CDC i 1 a UDC) i *El País* (6 a favor de CDC en aquesta disputa concreta i 1 a favor d'UDC). Pel que fa al primer d'aquests diaris, el desequilibri és encara més notori si es té present que l'únic que se separa de la posició majoritària és Barril, que no forma part de la redacció del mitjà i que si bé en un article assegura que hi ha discrepàncies entre Pujol i Duran en matèria lingüística, en un altre les qualifica de "presumptes".

La Vanguardia, tot i inclinar-se per CDC, reparteix una mica les seves consideracions sobre qui diu la veritat (8 per a CDC i 4 per a UDC). Aquest repartiment es veu destacat per dos fets: que hi hagi articles d'informació que neguen discrepàncies lingüístiques entre els dos partits, signats a més per Antich, llavors cap de la secció de Política i que en un article d'opinió diu el contrari, i que en aquesta columna també s'inclogui un article de González Cabezas, membre en aquest moment de l'equip directiu del diari.

En aquests darrers tres diaris, la posició majoritària ve confirmada per l'editorial (en el cas d'*El Periódico* també hi ha breus comentaris sense firma) i pels articles d'informació (tret de *La Vanguardia*, que els reparteix). L'*Avui* és l'únic que recolza amb els seus editorials la versió d'UDC.

Pel que fa al nombre de textos publicats per cada diari, l'*Avui* és el que en menys articles es posiciona sobre aquesta qüestió (29,1 per cent del total de 24 articles que

publica a la setmana analitzada) i el que més ho fa és *La Vanguardia* (60 per cent del total de 20 textos publicats). *El Periódico* (55,5 per cent de 14 textos) i *El País* (50 per cent de 18) se situen en una zona intermèdia.

C2

En el cas del conflicte derivat del nomenament de Mas com a conseller en cap de la Generalitat al gener de 2001, la lluita d'arguments entre el dos socis de CiU és la següent:

CDC diu que Pujol, com a president del Govern, té dret a reorganitzar el Consell Executiu com cregui més convenient; que el canvi es fa d'acord amb els interessos generals, en tant que impulsarà una millora de la feina governamental, i que no provoca una modificació substancial a la relació entre els dos partits.

UDC, en canvi, presenta el nomenament com un acte unilateral, portat a terme per Pujol sense negociar amb el soci de coalició en un punt tan transcendent; assegura que el president fa aquest moviment per estricte interès partidista de CDC, aprofitant a més la feblesa d'Unió pels casos judicials que afecten als democristians, i indica que la mesura afecta a l'estructura de la coalició, donat que provoca un profund desequilibri entre tots dos partits.

TEXTOS D'ACORD AMB LA TESI DE CDC O AMB LA TESI D'UDC								
C2	LV		PE		PA		AV	
	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC
Autor o gènere	Inf. (2) Porcel(2) Alvaro Bru Jorba	Inf. (2) Edit.(2) Com. Antich		Inf. Edit.(2) Mauri Porta Barril		Inf.(3) Edit.	Inf.(2) Edit. Puigpel. Argela. Cardús	JB Boix
Total	7	6	-	6	-	4	6	1

	CDC	%	UDC	%
TOTAL	13	43,3	17	56,6

Agafats en el seu conjunt, els diaris es posen del costat de l'argumentari d'Unió, tot i que

l'alineació és menys pronunciada que ho era en favor de la tesi de Convergència al C1. Del total d'articles publicats (69), el 43,4 per cent pren posició (30 textos). D'aquests últims, 13 donen la raó a CDC i 17 a UDC, la qual cosa suposa que els convergents són recolzats en aquest punt amb el 43,3 per cent dels textos que s'hi pronuncien, mentre que els democristians són avalats en la seva defensa pel 56,6 per cent.

Els resultats del C2 analitzats per diaris presenten la simetria del mirall respecte al C1: l'*Avui* es torna a destacar per recolzar amb claredat l'argument central d'un dels partits (ara CDC) que és l'oposat del que defensen amb rotunditat *El Periódico* i *El País* (ara en favor de la tesi d'UDC). *La Vanguardia* es manté en la posició de repartir suports, però aquesta vegada posa el pes editorial a l'altre costat (UDC). Repassem cada diari amb més detall:

L'*Avui* publica 6 textos recolzant un o més dels arguments utilitzats per CDC, entre ells l'editorial i dos articles d'informació (juntament amb articles de Francesc Puigpelat, Jordi Argelaguet i Salvador Cardús). Només l'article d'opinió firmat pel col·lectiu J. B. Boix es posa del costat de les tesis d'Unió en criticar l'autoritarisme de Pujol, encara que no ho fa per la designació de Mas pròpiament dita sinó perquè formalment és només una delegació de poder (el càrrec és conseller de Presidència amb certes facultats delegades pel president de la Generalitat; no es crea la figura del conseller en cap).

Cap article de *El Periódico* s'alinea amb les justificacions utilitzades per CDC, mentre que 6 articles fan costat a UDC, entre ells els 2 editorials, un text d'informació i un bitllet de Lluís Mauri, un dels responsables de la secció de Política del diari (la resta són l'article de Joan Barril de la contraportada i un bitllet de Jordi Porta).

També tot el suport en aquest apartat que hem titulat com “qui diu la veritat” és per a UDC en el cas de *El País*. Aquest mitjà només publica 4 articles que prenen posició, tots ells en benefici dels arguments democristians. Es tracte de tres informacions i l'editorial que es publica durant aquesta setmana analitzada.

La Vanguardia presenta un empat, en el qual si bé hi ha 7 articles en el bàndol de CDC, els 6 alineats amb UDC podrien inclinar la balança en favor d'aquest partit si tenim en compte que aquests darrers textos inclouen l'oficialitat dels 2 editorials, el bitllet del

director (José Antich) i un comentari del diari (un semàfor verd que, tot i està dedicat a Mas, qualifica el seu nomenament de “decisión áulica” de Pujol). Entre el suport a les tesis de CDC s'hi troben dues informacions i l'article de Rafael Jorba, llavors del equip directiu del periòdic (juntament amb columnes de Baltasar Porcel, Francesc Marc Alvaro i Xavier Bru de Sala).

Els editorials de *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País* es posen del costat de la versió d'UDC, mentre que el de *l'Avui* es l'únic que avala la versió de CDC.

Com passava el C1, *La Vanguardia* és al C2 el diari que més articles publica que s'inclinen per la versió d'un dels dos partits (el 54,1 per cent dels seus 24 articles que constitueixen la mostra d'anàlisi). Segueixen *l'Avui* (el 43,7 per cent de 16 textos), *El País* (el 36,3 d'11) i *El Periódico* (el 33,3 per cent de 18).

C3

La categoria de “qui diu la veritat” té en el cas del C3 un ventall més ampli de possibilitats. El conflicte sorgeix en la seva manifestació pública arran de la conferència protagonitzada per Duran en el Teatre Nacional de Catalunya el 3 d'abril de 2006 amb motiu del 75è aniversari de la fundació d'Unió. La primera confrontació es deu a la resposta del convergent Felip Puig, en qualitat de portaveu parlamentari de CiU, a les declaracions de Duran sobre la conveniència que CiU passi del “decidirem” al “manarem” a Espanya. La polèmica, però, té altres dues vessants que van ocupant els titulars al llarg dels dies: les acusacions de Duran sobre l'ús que va fer CDC dels casos Pallerols i Turisme per barrar-li el pas quan es va decidir la successió de Pujol i algunes crítiques a la negociació del nou Estatut. Aquesta variació de la temàtica del conflicte respon al fet que en el fons és manifestació tardana de l'autèntica raó del C1: la fricció motivada per l'entrevista secreta a la Moncloa entre Zapatero i Mas d'uns mesos abans (21 de gener de 2006), a esquenes de Duran; l'enuig de Duran no s'expressa públicament llavors, sinó que el deixa anar dies després a reunions del partit i més tard davant l'opinió pública.

Per tot això, a l'hora d'esbrinar si els diaris rubriquen la versió que sobre el conflicte donen els convergents o bé la que defensen els democristians s'ha d'atendre a tres

aspectes sobre els quals els dos partits nacionalistes es pronuncien de la següent manera:

Convergència diu que el pronunciament del líder d'Unió sobre una futura entrada nacionalista al Govern espanyol no respon pròpiament a la doctrina tradicional de CiU, que és la de no descartar tenir ministres a Madrid però insistir a l'hora que no ha arribat el moment de pensar-hi; Puig atribueix a Duran presses per ser ministre, portat per una ambició personal. Els convergents neguen que hagin utilitzat els casos Pallerols i Turisme en contra del seu soci democristià. I finalment, CDC també nega no haver respectat la distribució de responsabilitats entre Mas i Duran en la negociació de l'Estatut.

UDC manté el contrari en aquests tres punts. En el principal, Duran nega el conflicte tot assegurant que la seves declaracions sobre estar “a la cuina” del Govern espanyol no són diferents de les fetes en algun cop per Mas; recorda que no està defensant formar d'immediat una coalició amb el partit espanyol governant, sinó que l'entrada a l'Executiu només es podria produir si es donen les condicions necessàries, i insisteix que en tot això no hi ha una ambició personal. En els altres dos punts, UDC creu que CDC va aprofitar-se dels casos judicials relacionats amb el finançament democristià i sosté que Mas no va respectar que la negociació de l'Estatut a Madrid corresponia essencialment a Duran (com la negociació a Catalunya era àrea de responsabilitat de Mas).

TEXTOS D'ACORD AMB LA TESI DE CDC O AMB LA TESI D'UDC								
C3	LV		PE		PA		AV	
	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC
Autor o gènere	Soler	Edit.	Inf.(2)		Inf.(3)		Inf. Forn Sintes	Inf.(2) Sáez
Total	1	1	2	-	3	-	3	3

	CDC	%	UDC	%
TOTAL	9	69,2	4	30,7

En aquest C3, els diaris donen la raó a CDC i se la treuen a UDC. El volum d'articles analitzats és més aviat reduït (un total de 25, amb només 13 on es pren posició en relació a la present categoria que ens ocupa), per la qual cosa les xifres resultants no

tenen la solidesa de les contingudes a les dues taules anteriors. No obstant, sí que vénen a indicar un comportament diferent entre els diversos diaris que convé precisar. Del total d'articles que es pronuncien sobre la tesi mantinguda per un partit o per l'altre, el 69,2 per cent (9 textos) defensen la versió de Convergència i el 30,7 per cent (4 textos) la d'Unió.

La Vanguardia i *l'Avui* presenten un empat, mentre que *El País* i *El Periódico* es manifesten d'acord amb Convergència. Malgrat el seu empat, es podria dir que *La Vanguardia* i *l'Avui* tenen una petita inclinació cap al partit democristià: el primer d'aquests diaris recolza Unió al seu editorial (i l'article de Toni Soler en realitat és positiu amb Duran: és clar que el líder democristià vol ser ministre, però és que les ambicions són molt necessàries a política); mentre que el segon diari defensa la versió d'Unió en dos informacions i la columna d'Albert Sáez, llavors sotsdirector d'aquest mitjà (d'acord amb CDC estan en canvi dos opinadors externs: Iu Forn i Marçal Sintès). Pel que fa *El País*, 3 articles d'informació donen la raó a CDC, i 2 en el cas de *El Periódico*.

Un símptoma de la menor virulència d'aquest tercer conflicte en la seva etapa de conflicte manifest, a més de la més petita quantitat d'articles publicats, és que només hi ha un editorial, text publicat per *La Vanguardia*. La resta de diaris no en publica cap a la setmana analitzada.

Conjunt

La raó de la disputa argumental es dona a Convergència a dos dels tres conflictes analitzats, al C1 i al C3, i a UDC en el cas de l'altre, el C2. Malgrat que cada conflicte té les seves dinàmiques internes, amb motius de fricció que són diversos i actors de diferents bàndols que fan esclatar la confrontació pública, amb la possibilitat que els diaris es decantin cada cop per un partit diferent, podem fer l'exercici de sumar les dades de les tres taules que s'acaben de presentar, la qual cosa mostra el següent resultat:

TEXTOS D'ACORD AMB LA TESI DE CDC O AMB LA TESI D'UDC								
C1,C2,C 3	LV		PE		PA		AV	
	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC	CDC	UDC
Total	16	11	11	7	9	5	11	9

	CDC	%	UDC	%
TOTAL	47	59,4	32	40,5

Considerats conjuntament els quatre diaris i els tres conflictes, tenim que CDC és el partit al qual es dona més vegades la raó: 47 articles, que representen el 59,4 per cent dels textos on es pren posició en relació a aquesta categoria (es pren posició a 79 del total de 170 textos analitzats: el 46,4 per cent). L'alineació amb UDC es produeix a 32 textos, que suposen el 40,5 per cent.

En aquesta taula global, els quatre diaris consideren que CDC “diu la veritat”. L'Avui és el diari que menys diferència presenta entre els valors atorgats a cada partit (55 per cent a CDC i 45 per cent a UDC), seguit de *La Vanguardia* (59,2 a favor de CDC i 40,7 a favor d'UDC), que és l'únic diari en no donar la raó a UDC en cap taula, però ho fa amb molt poc desequilibri. Distàncies més grans presenta *El Periódico* (CDC: 61,1 per cent; UDC: 38,8 per cent) i sobretot el diari *El País* (CDC: 64,2; UDC: 35,7).

La Vanguardia, amb un 51,9 per cent dels seus textos, és el diari que més articles publica on se segueix l'argument esgrimit per un dels partits en la seva estratègia davant l'esclat de la confrontació. L'Avui és qui menys es decanta en favor d'un partit o de l'altre, amb un 41,6 per cent. Entre aquest dos rotatius queden *El País* (48,2) i *El Periódico* (43,9).

6.3.2. QUI ÉS VÍCTIMA/AGRESSOR?

Aquesta segona categoria de l'apartat sobre el judici que fa la premsa dels dos bàndols en confrontació està a cavall entre la més atenta als fets de “qui diu la veritat?”, pregunta que exigeix una resposta amb un determinant component objectiu (hem vist com els diaris basculen entre els arguments d'un partit i els d'un altre en funció de les característiques de cada conflicte), i la que tracta d'aclarir “qui és premiat/castigat?” per cada diari, categoria que entra de ple en el terreny del subjectivisme i l'aposta partidista

dels mitjans.

La pregunta “qui és víctima/agressor” reclama una resposta que mira fonamentalment cap els fets: es tracta sobretot de determinar qui comença la confrontació pública. Tanmateix, la complexitat dels conflictes pot fer que qui apareix com a agressor en el moment que la fricció esdevé manifesta actuï en defensa d'una agressió viscuda en conflictes recents que s'han perpetuat de manera latent. A més, al llarg del conflicte publicat la situació es va modificant, de manera que es produeixen diversos atacs i contraatacs entre tots dos partits. D'acord amb tot això, els diaris poden presentar diferents interpretacions.

Depenent de les característiques de cada conflicte, els articles poden assenyalar l'agressor sense determinar explícitament la víctima, o el contrari, o bé atorgar aquests papers a més d'un actor, per la qual un mateix text pot aparèixer en més d'una casella. A l'hora de comptabilitzar les dades no s'ha tingut en compte la casella “Els dos”, que atribueix tant a CDC com a UDC el paper d'agressor.

C1

L'anàlisi del C1 es circumscriu a la primera setmana del C1c. Quan al febrer de 1997 Duran relativitza el contingut de l'avantprojecte sobre la nova llei del català i CDC reacciona amb contundència criticant el seu soci, són els convergents els que podrien semblar els agressors si es té en compte només aquesta particular acció-reacció (unes declaracions dites de passada per Duran que reben una brutal resposta per part de CDC). Però aquest episodi arriba en un context de recents confrontacions (C1a i C1b), de manera que informadors i opinadors poden percebre un interès d'UDC en tensar la corda o bé un propòsit de CDC de parar els peus dels democristians. En termes de percentatge, el repartiment dels papers de víctima i agressor és proporcional (CDC és víctima al 71,4 per cent dels articles que transmeten un posicionament i UDC és agressor al 75,5 per cent), però en quant a nombre d'articles això queda més matisat, donat que molts pocs textos assenyalen un agressor, però no una víctima. La conclusió és que UDC és agressor, però CDC no és víctima.

TEXTOS QUE PRESENTEN ELS ACTORS COM A VÍCTIMA O AGRESSOR								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.
Pujol	Edit.(2)	Inf.(4) Cabezas	Inf. Edit.	Barril		Edit. Fancelli		
Duran	Inf.	Inf.(4) Edit. Tapia Antich		Inf.(5) Edit. Coment. Villator. Barril	Fancelli	Inf.(4) Subirac.		Inf.(2) Torrent
CDC								Cardús
UDC		Inf.(2) Edit. Porcel		Inf.(3) Coment.		Inf.		Inf. Rahola
Puig		Inf.						
Esteve	Inf.							
Pujals								Inf.
(Els dos)				Dumall		Inf. Fancelli		
Tot. cdc	3	6	2	1	-	2	-	2
Tot. udc	1	11	-	13	1	6	-	4

TOTAL	víctima	%	agress.	%
CDC	5	71,4	11	24,4
UDC	2	28,5	34	75,5

Examinant les xifres totals, es constata que els democristians són presentats més vegades com els agressors (34, el triple que els convergents) i en comptades ocasions com a víctimes (2 cops, en front dels 5 de CDC). Aquest repartiment del rol víctima/agressor, que es fa en el 63,1 per cent del total de textos (és a dir, a 48 dels 76 textos analitzats), es repeteix en tots els quatre mitjans. *El Periódico* és qui més diferències estableix en el tractament d'aquestes dues formacions (en 13 articles els democristians són els agressors, i els convergents ho són només en 1; a més, els d'UDC en cap moment són presentats com a víctimes, mentre que els de CDC ho són en dos textos). Més equilibrats, en una relació de 2 a 1, són *La Vanguardia* i *l'Avui*.

La inclinació numèrica ja indicada d'*El Periódico* en assenyalar els democristians com els agressors queda rotundament confirmada amb la publicació d'un editorial i de dos comentaris sense firma en aquest sentit i d'un editorial que presenta Pujol com a víctima de l'actuació d'UDC. A més, en aquest diari, línia editorial i informativa s'identifiquen

plenament, com també passa amb els articulistes, amb excepció de Joan Barril (en un article presenta Duran com agressor, però en un altre atorga aquest paper al president de la Generalitat).

La Vanguardia també recolza amb la seva opinió institucional i orgànica la presentació de Duran i Unió com els agressors (dos editorials, Tapia i Antich, llavors director i cap de Política del diari, respectivament) i de Pujol com la víctima (editorials). No obstant, la posició del diari no és tan unànime com passa en *El Periódico*, ja que González Cabezas, de la direcció, veu Pujol com l'agressor i a més alguns articles d'informació recolzen aquesta altra versió i presenten Duran com a víctima (algun d'ells firmat per Antich).

Pel que fa a *El País* es produeix una inversió entre el que numèricament diuen el conjunt dels seus articles i la posició que adopta el diari des dels seus articles d'opinió. És l'únic que fa un editorial assenyalant Pujol com l'agressor i l'únic que compta amb un article d'opinió, escrit per un cap del diari (Agustí Fancelli), que presenta el dirigent democristià com la víctima. Els articles d'informació pràcticament no remarquen el repartiment d'aquest rol.

Aquesta manca de pronunciament, en el cas de *l'Avui* s'estén també als articles d'opinió, de manera que no hi ha cap editorial que prengui posició. L'única excepció és l'article de Torrent, cap de la secció de Política, que veu Duran com l'agressor. Els col·laboradors externs Salvador Cardús i Pilar Rahola es compensen. *L'Avui* és el diari que en menys articles deixa entreveure aquest repartiment de papers, tot i ser el mitjà que més textos aporta a aquest estudi (es tracta d'una proporció del 25 per cent). En canvi, *La Vanguardia* és el que en més articles es pronuncia sobre aquests rols dels actors (85 per cent dels seus textos) i el que dins d'aquesta categoria d'articles més en té de gènere informatiu, seguit primer pel *Periódico* (83,3 per cent) i després per *El País* (71,4 per cent).

C2

La crisi de gener de 2001 es deu a una acció de Pujol (nomenar Artur Mas conseller de Presidència amb funcions de conseller en cap) que té Duran com a víctima (el líder

d'Unió perd la cursa per la successió de Pujol). Aquesta clara situació fa que el repartiment de les etiquetes de víctima i agressor sigui més definida. Si al C1 la majoria dels articles que assenyalaven un agressor no indicaven al mateix temps una víctima, al C2 aquests dos papers són atribuïts d'una manera inversament proporcional entre CDC i UDC. Aquest repartiment és primer entre Pujol i Duran i, després d'uns dies, entre Convergència i Unió quan el conflicte supera el nomenament de Mas per centrar-se en la negociació entre convergents i democristians sobre la refundació de CiU (Unió requereix més poder a CiU per compensar el desequilibri introduït entre els dos partits amb el pas endavant de Mas).

En alguns dels textos inclosos a la següent taula on no quedava prou clara l'atribució del binomi víctima/agressor s'ha triat una altra formulació relativament propera: el binomi derrotat/vencedor. La conclusió de la taula és que tant en el repartiment del percentatge com en el volum d'articles queda palès que CDC és l'agressor i UDC la víctima.

TEXTOS QUE PRESENTEN ELS ACTORS COM A VÍCTIMA O AGRESSOR								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.
Pujol		Inf.(4) Edit. Antich Jorba		Inf.(4) Edit. Barril Porta Hernán.		Inf.(3) Edit. Carreras		Sánchez
Duran	Inf. Edit. Antich Jorba		Inf.(2) Edit. Barril Hernán.		Edit.		Edit. Sánchez	Argelag.
CDC		Inf.(3)				Inf.	Argelag. Cardús	Inf.(2)
UDC	Inf.(6) Edit.		Inf.(2)		Inf.(4) Carreras		Inf.(2)	Inf. Cardús
(Els dos)		Bru		Solé Tu.				
Tot. cdc	-	10	-	8	-	6	2	3
Tot. udc	11	-	7	-	6	-	4	3

TOTAL	víctima	%	agress.	%
CDC	2	6,6	27	90
UDC	28	93,3	3	10

CDC és assenyalada com l'agressor pràcticament a tants articles (27) com UDC és considerada víctima (28), amb molt poques excepcions que presentin aquests partits ocupant l'altra posició (només 2 articles estimen que CDC és la víctima, i només 3 veuen UDC com l'agressor). Aquesta rotunditat queda palesa als percentatges: el 93,3 per cent dels articles que es defineixen en aquest punt creuen que UDC és víctima, enfront del 6,6 per cent que pensen que ho és CDC; el 90 per cent diuen que CDC és l'agressor, mentre que només un 10 per cent assenyalen UDC.

Aquesta unanimitat és compartida per *La Vanguardia*, *El Periódico* i *El País*, on tots els articles valorats apunten a CDC com l'agressor (en 10, 8 i 6 articles, respectivament), i tots consideren UDC com la víctima (en 11, 7 i 6 textos, respectivament). En això estan d'acord els respectius editorials, columnistes i articles d'informació que trasllueixen una posició.

L'*Avui*, en canvi, presenta gairebé una situació d'empat: a la columna de “qui és agressor” figura CDC amb 3 articles i UDC amb altres 3, i en la de “qui es víctima” UDC compta amb 4 textos i CDC amb 2. Es pot dir que l'*Avui* s'inclina lleugerament per dir que els democristians són víctima (això ho apunta l'editorial), mentre que no destaca cap agressor (l'editorial no n'assenyala cap).

C3

El tercer conflicte que estudiem té la peculiaritat que no esclata públicament fins quatre mesos després que es produeixi la confrontació entre CDC i UDC arran de l'entrevista Zapatero-Mas per tancar la negociació sobre el nou Estatut. Des de gener de 2006 el malestar intern entre els dos partits es manté gairebé latent i només a l'abril surt amb certa força a l'opinió pública, i a més per una altra raó: unes declaracions de Duran indicant que amb l'aprovació del nou Estatut no hi haurà raó substancial, més enllà de l'oportunitat del moment, perquè CiU no entri en un Govern de coalició a Madrid; aquestes manifestacions són durament contestades per CDC.

El fet de tractar-se d'un conflicte dispers, amb poc grau de virulència i que a més canvia els seus matisos al llarg de la setmana analitzada, fa que els diaris en publiquin pocs articles i que els pocs que publiquin no s'impliquin gaire amb les parts. La qual cosa

porta a que les dades de la següent taula no siguin massa significatives, tot i que resultaran útils pel total agregat dels tres conflictes.

TEXTOS QUE PRESENTEN ELS ACTORS COM A VÍCTIMA O AGRESSOR								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.
Duran	Inf. Edit. Soler		Inf.					Sintes
Puig		Inf.						
CDC		Edit.		Inf.				
Tot. cdc	-	2	-	1	-			-
Tot. udc	3	-	1	-	-	-	-	1

TOTAL	víctima	%	agress.	%
CDC	1	20	3	75
UDC	4	80	1	25

Els pocs articles de la setmana analitzada del C3 que assenyalen víctima o agressor (només són 5 articles d'un total de 25, és a dir, únicament el 25 per cent) concedeixen el primer paper a Unió i el segon a Convergència. UDC és presentada com a víctima en 4 articles (80 per cent dels textos que prenen posició en aquesta categoria), mentre que CDC ho és només en 1 (20 per cent). Per la seva banda, CDC esdevé l'agressor en 3 articles (75 per cent) i UDC només en 1 (25 per cent).

Aquesta distribució ve marcada sobre tot per *La Vanguardia*, que publica 3 articles qualificant Unió de víctima, 2 dels quals atribueixen el paper d'agressor a CDC (un d'ells és l'editorial). En el cas de *El Periódico*, un únic article d'informació fa el mateix repartiment, mentre que igualment un únic text informatiu fa la distribució de papers contrària a l'*Avui* (CDC víctima; UDC agressor). *El País* no conté cap article que es pronuncii de manera manifesta en relació a aquest binomi.

Conjunt

Si agrupem totes les xifres de les taules referides al C1, al C2 i al C3, tenim que UDC és considerada més vegades víctima que CDC, mentre que cap dels dos partits es destaca com a clar agressor.

TEXTOS QUE PRESENTEN ELS ACTORS COM A VÍCTIMA O AGRESSOR								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.	víctima	agress.
Tot. cdc	3	18	2	10	-	8	3	5
Tot. udc	15	11	8	13	7	6	4	8

TOTAL	víctima	%	agress.	%
CDC	8	19	41	51,8
UDC	34	80,9	38	48,1

UDC és vista com a víctima en 34 articles (80,9 per cent dels textos que atribueixen un o els dos termes del binomi), mentre que CDC ho és en 8 (19 per cent). Pel que fa a la consideració d'agressor, els valors dels dos partits són molt propers: CDC té 41 articles en aquesta columna (51,8 per cent dels textos), mentre que UDC en té 38 (48,1 per cent). UDC és considerat víctima i agressor en un nombre semblant d'articles.

Observant cada diari en particular, es pot advertir que *l'Avui* és qui menys cops (20) eleva CDC o UDC a la categoria de víctima o agressor, tot i ser el segon diari amb més pàgines incloses a l'anàlisi. També es qui presenta uns valors més semblants entre les quatre caselles. Com *El Periódico*, no té la xifra més alta a la casella de “CDC agressor”, sinó a la de “UDC agressor”, però a diferència d'aquest rotatiu pràcticament iguala com a víctimes els dos partits.

La Vanguardia és qui més cops distribueix les categories de víctima o agressor (47 cops) i qui més separa CDC i UDC en la consideració d'agressors, remarcant sobre tot en aquest paper als convergents. *El País* és l'únic que no presenta CDC com a víctima en cap dels seus articles.

6.3.3. QUI ÉS PREMIAT/CASTIGAT?

La tercera categoria d'aquest apartat sobre el judici que sobre el conflicte i les parts en conflicte fa la premsa és la més valorativa. Ja no es tracta d'examinar si les informacions i opinions publicades donen la raó a un dels dos partits sobre els motius de la confrontació (“qui diu la veritat?”), ni si consideren que hi ha un partit més culpable que l'altre per la manera en que esclata el conflicte i les seves circumstàncies (“qui és víctima/agressor?”). En aquestes dues categories prèvies hi ha un cert component

d'anàlisi presumptament objectiu dels fets. En canvi, en aquesta tercera ("qui és premiat/ castigat?") predomina la valoració subjectiva sobre els actors. Amb arguments o bé només amb adjectius es premia i/o castiga als actors, s'expressa simpatia per un partit o per l'altre, un queda bé i l'altre malament... Això passa bàsicament a articles d'opinió, però també a algunes peces d'informació (menys que a les categories anteriors), sobretot per la manera com estan redactats certs titulars.

C1

D'acord amb les dades de la següent taula, els diaris premien més CDC i castiguen més UDC.

TEXTOS QUE PREMIEN O CASTIGUEN ELS ACTORS								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat
Pujol	Edit. (2)		Edit. Coment.	Inf. Barril		Inf.(2) Edit. Fancelli	Inf.(3) Edit. Torrent	
Duran		Inf. Edit.(2) Tapia Antich	Barril(2)	Inf.(3) Edit. Coment. Villator. Faulí	Edit.	Inf. Subirac.	Inf.	Inf. Torrent
UDC				Coment.				Rahola
Trias			Inf.		Inf. Subirac.		Inf.	
Puig		Inf.(2)						
Esteve			Inf.		Inf.		Inf.	
Pujals	Inf.	Cabezas		Barril	Subirac.			
Farreres							Inf.(2)	
Rigol							Inf.	
Prensa								Desclot Anglada
Els dos		Foix Cuní		Dumall		Fancelli Espada		Edit. V.Mont.
Tot. cdc	3	3	4	3	4	4	7	-
Tot. udc	-	5	2	8	1	2	4	3

TOTAL	premiat	%	castigat	%
CDC	18	72	10	35,7
UDC	7	28	18	64,2

Els democristians són els més castigats (en 18 articles), però no ho són tantes vegades com abans eren considerats agressors (en 34), i si llavors triplicaven en valor negatiu als convergents, ara ni tan sols els doblen. Els convergents són els més premiats (en 18 articles). No s'han comptabilitzat dues de les caselles: les corresponents a (Premsa) i (Els dos). La categoria premiat/castigat té presència en el 59,2 per cent dels textos analitzats.

El fet que la categoria premiat/castigat sigui més valorativa que la de víctima/agressor fa que minvi el notable desequilibri en contra d'Unió que hi havia a l'anterior taula, que era efecte en alguns casos de la mera descripció dels fets. Hi ha, per exemple, 5 entrades menys d'articles d'informació i 6 més d'articles d'opinió.

El Periódico (8 cops) i *La Vanguardia* (5) són els que més castiguen UDC (aquest últim diari és l'únic que no premia Unió en cap moment). També favorable a CDC és l'*Avui*, que és l'únic diari que no castiga els convergents, i és el que més els premia (7). De totes maneres, l'*Avui* compensa això castigant poc UDC (3) i premiant els democristians més que els altres diaris (4). *El País* és l'únic diari que castiga més CDC (4 cops) que UDC, tot i que també premia més Convergència.

Pel que fa al tipus de text que recolzen un o l'altre partit, la taula registra una distribució molt semblant a l'anterior. *La Vanguardia* dedica els seus dos editorials a premiar Pujol i castigar Duran, cosa aquesta última que també fan Tapia i Antich. Només es desmarquen, en personatges secundaris, un article d'informació que castiga Puig i un de González Cabezas que critica Pujals. També *El Periódico* premia Pujol des de les pàgines editorials i des d'un comentari, i castiga Duran en editorial i UDC en un comentari. Discrepen d'aquesta línia només un article d'informació i clarament Barril, que defensa Duran dos cops i critica Pujol i Pujals.

Si aquests dos diaris premien CDC i castiguen UDC de forma bastant unitària, *El País* des del seu editorial (juntament amb Fancelli pel que fa a la crítica a Pujol) fa a la inversa, però a les seves pàgines hi ha altres articles que contraresten aquesta posició editorial: articles d'informació i Subirachs castiguen Duran i premien els convergents Trias, Esteve i Pujals.

L'Avui recolza Pujol (editorial i Torrent), però evita posicionar-se sobre Duran i Unió. Només Torrent censura Duran (també és castigat en un article d'informació, però és premiat en un altre). Aquest equilibri de l'Avui es manifesta també en que és l'únic diari que premia actors secundaris d'Unió (Farreres i Rigol) i que en un editorial es retreu als dos partits la gènesi i desenvolupament del conflicte. És també l'únic mitjà que censura l'actuació de la premsa.

C2:

Durant la crisi viscuda al 2001 entre CDC i UDC pel nomenament de Mas com a conseller en cap, fet que significa la seva designació com a successor de Pujol, la premsa castiga clarament Unió i premia més a convergents que a democristians, tot i que CDC és tan premiada com castigada en nombre d'articles.

TEXTOS QUE PREMIEN O CASTIGUEN ELS ACTORS								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat
Pujol	Jorba Porcel	Edit. Coment.	Edit.	Edit. Mauri Barril Porta		Edit.	Cardús Sánchez	JB Boix
Duran		Jorba Alvaro Bru Porcel		Inf. Edit. Hernán.		Ramon. Carreras	JB Boix	Inf. Edit. Coment. Puigpel. Argelag. Sánchez
CDC							Argelag.	
UDC				Edit. Coment.				Inf. Cardús
Mas	Coment.		Inf.	Edit.				
Roca	Antich							
Els dos				Solé T. Sopena				
Tot. cdc	4	2	2	5	-	1	3	1
Tot. udc	-	4	-	5	-	2	1	8

TOTAL	premiat	%	castigat	%
CDC	9	90	9	32,1
UDC	1	10	19	67,8

A la setmana de gener de 2001 analitzada, els diaris expressen en el seu conjunt més animadversió cap a Unió (67,8 per cent dels articles on es castiga un dels dos partits), que cap a Convergència (32,1 per cent dels articles). A més, presenten CDC més positivament (en el 90 per cent dels textos on es premia un dels dos partits) que no pas UDC (10 per cent). Convergència és tants cops premiada (9) com castigada (9). En canvi, UDC és castigada gairebé vint cops més (19) dels que és premiada (només 1).

L'Avui és l'únic diari que premia UDC (ho fa l'article firmat pel col·lectiu J. B. Boix, que valora la “raonable actitud de Duran”), però alhora és també qui més cops castiga els democristians (8 articles, entre ells l'editorial, un comentari i dos textos d'informació). Tot i que premia més CDC (3) que UDC (1), cap d'aquests articles són elaborats a la redacció, sinó que són peces d'opinió de col·laboradors.

El País és l'únic que no premia CDC (tampoc no premia UDC). Tot i que castiga més Unió (2: articles de Josep Ramoneda i de Francesc de Carreras), la valoració negativa de CDC té el pes de l'editorial, que carrega contra Pujol (“resulta evident que es una causa electoralista la que le ha inducido a rescatar” la figura del conseller en cap).

El Periódico castiga per igual els dos partits (5 cops cadascun). Curiosament, a un editorial es castiga Pujol (es critica el seu Govern “saturat de presidencialisme”) i a un altre se'l premia (es valora la contundència de l'actuació del president, que ha acabat amb “l'espectacle que ha donat la coalició”).

La Vanguardia premia tants cops CDC (4), com castiga Duran (4). Però és remarcable que la línia editorial del mitjà es decanta més aviat pels democristians. L'editorial i un comentari (és un semàfor verd dedicat al nou conseller en cap) castiguen Pujol, mentre que dels aplaudiments que s'emporta CDC un signat per Antich, director del diari, és per a Miquel Roca.

C3

El perfil més baix de l'últim dels tres períodes conflictius que són objecte d'estudi (principis de 2006, amb el rerefons del pacte amb el Govern central sobre l'Estatut) fa que els diaris s'impliquin poc en la baralla CDC-UDC: són pocs els textos que se'n fan

ressò i menys encara els que es manifesten en pro o en contra de cada partit. En conjunt, es tracta d'una posició lleugerament favorable a Unió, perquè si bé aquest partit és el més castigat, al mateix temps és l'únic premiat: cap diari elogia CDC.

TEXTOS QUE PREMIEN O CASTIGUEN ELS ACTORS								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat
Duran	Edit. Barbeta Soler	Juan				Inf.		Sáez Sintes Forn
CDC		Edit.						
UDC	Bru							
Pujol		Soler						
Tot. cdc	-	2	-	-	-	-	-	-
Tot. udc	4	1	-	-	-	1	-	3

TOTAL	premiat	%	castigat	%
CDC	-	-	2	28,5
UDC	4	100	5	71,4

Els democristians són premiats pràcticament el mateix nombre de cops (4) que són castigats (5), mentre que els convergents només són castigats (2). UDC rep el 100 per cent dels elogis; les crítiques se les emporta en un 71,4 per cent Unió i en un 28,5 per cent CDC. Aquestes dades obeeixen fonamentalment al posicionament de *La Vanguardia* i, en menor mesura, de *l'Avui*.

La Vanguardia es decanta clarament per UDC. És l'únic diari que premia aquesta formació, i ho fa 4 vegades; al mateix temps castiga 2 cops CDC i només 1 UDC. En aquest desequilibri té un simbòlic pes l'editorial, que premia Duran (“ha pronunciado un discurso importante”) i castiga els convergents (“caricariturizaron” la proposta, quan “lo cierto es que ha llegado la hora” de participar a la governació d'Espanya). Dues firmes de la redacció matisen la posició: Jordi Barbeta, cap de Política, recolza Duran (“alguien tenía que ponerse a pensar qué hace a partir de ahora el nacionalismo catalán”, “sin complejos”), mentre que Jordi Juan, sotsdirector, utilitza l'habitual lloc comú sobre les ambicions del líder d'Unió (“Duran deberá esperar”), però el pronunciament de l'editorial és categòric.

L'Avui només omple un casella a la taula: tres articles castiguen Duran, un dels quals està signat per Albert Sáez, llavors sotsdirector del diari. En realitat, Sáez no carrega pròpiament contra el líder d'Unió, però tampoc no s'hi mostra favorable (“La mala sort de Duran”). Més contundents són la columna de Marçal Sintes (“resulta difícil de comprendre que el d'Alcampell no veiés que la negociació de l'Estatut, també a Madrid, l'havia de conduir, en última instància, Mas”) i la càrrega irònica de l'article escrit per Iu Forn (“En Duran no vol pas ser ministre”).

El Periódico és l'únic diari que no publica cap article que respongui a aquesta categoria de “qui és premiat/castigat?”, mentre que *El País* és l'únic que es posiciona amb un article d'informació, a l'entradeta del qual es castiga Duran (Puig “desmintió las acusaciones de Duran y le frenó en su ambición de entrar en el Gobierno central”).

Conjunt

A cadascuna de les tres taules anteriors, UDC és el partit més castigat per la càrrega d'opinió dels quatre diaris analitzats. Així passa també quan ajuntem les dades del C1, del C2 i del C3. La coincidència del C1 i del C2 fa que globalment CDC sigui el partit més premiat, però amb certs matisos.

TEXTOS QUE PREMIEN O CASTIGUEN ELS ACTORS								
Actors	LV		PE		PA		AV	
	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat	premiat	castigat
Tot. cdc	7	7	6	8	4	5	10	1
Tot. udc	4	10	2	13	1	5	5	14

TOTAL	premiat	%	castigat	%
CDC	27	69,2	21	33,3
UDC	12	30,7	42	66,6

UDC és castigada 42 vegades (66,6 per cent de les vegades on castiga un dels dos partits), justament el doble que CDC, que ho és 21 cops (33,3 per cent). Aquesta proporció és molt semblant a la que es recull a la columna de “premiat”, encara que a l'inrevés: CDC apareix 27 cops (69,2 per cent de les vegades on es premia un dels dos partits) i UDC 12 cops, una mica menys de la meitat (30,7 per cent). Si en proporció i

percentatge hi ha perfecta correspondència creuada, no passa igual en el nombre de vegades que els articles reparteixen premis i càstigs: UDC és molt castigada i poc premiada (42 i 12 vegades, respectivament), mentre que CDC gairebé és tan premiada com castigada (27 i 21 vegades, respectivament). Els diaris tendeixen més a castigar (63 cops) que a premiar (39).

L'Avui és el diari que més diferència estableix en el tracte d'un i de l'altre partit. És qui més castiga UDC (14 vegades) i qui més premia CDC (10). També és qui menys castiga CDC (1), encara que també és qui més premia UDC (5).

La Vanguardia premia tant CDC com la castiga (un 7 a cada casella) i és qui proporcionalment millor tracta UDC, perquè només la castiga una mica més del doble que la premia (10 i 4, respectivament).

El Periódico és qui proporcionalment pitjor tracta UDC, perquè la castiga més de sis cops més que la premia (13 i 2 respectivament). També és qui més cops castiga CDC (8).

El País castiga per igual els dos partits (5 cadascun). És qui menys premia CDC (4) i qui menys UDC (1).

7. CONCLUSIONS

Les conclusions d'aquesta tesi es presenten seguint els dos aspectes objecte d'estudi: (A) el conflicte a CiU, d'acord amb la seva versió periodística, i (B) l'actitud de la premsa davant el mateix i els seus actors principals. La investigació s'ha fet a partir dels articles que en relació amb el conflicte entre CDC i UDC van publicar *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El País* i *l'Avui* durant els tres períodes conflictius escollits:

Conflicte 1 (C1), de desembre de 1996 a març de 1997, primera confrontació greu quan els dos partits comencen a preparar el que serà el postpujolisme.

Conflicte 2 (C2), de gener a abril de 2001, quan l'elevació d'Artur Mas a les funcions de conseller en cap comença a executar el postpujolisme.

Conflicte 3 (C3), de gener a abril de 2006, la primera crisi Mas-Duran en la gestió del postpujolisme, arran del pacte sobre l'Estatut.

Al primer apartat (el conflicte a CiU) s'han tingut en compte tots els articles publicats pels quatre diaris durant els tres períodes conflictius complets, tot aplicant una anàlisi descriptiva i quantitativa. Pel que fa al C1, s'ha desglossat en tres "subconflictes": el generat a partir del XXè congrés d'UDC (C1a), el derivat dels preparatius de CDC per si ha d'anar en solitari a unes eleccions així com de la captació mútua de militants (C1b), i el vinculat al projecte de llei sobre l'ús del català (C1c).

Al segon apartat (l'actitud de la premsa), la mostra han estat els textos publicats durant la setmana més crítica del C1, del C2 i del C3, estudiats seguint una anàlisi de contingut.

Les conclusions es presenten resumides i esquematitzades en quadres al final d'aquest capítol. L'últim de tots, on es fixa sintèticament la posició de cada mitjà en el conflicte, s'ha elaborat sobretot tenint en compte allò que diferencia un diari dels altres tres.

A. EL CONFLICTE A CIU

DEFINICIÓ

El conflicte a CiU, d'acord amb la versió periodística que dona la premsa i durant el temps analitzat, és un conflicte estructural *inter pares* i intergrupal que s'estableix de manera bilateral entre dues parts principals, CDC i UDC, en la pugna pel repartiment de poder a CiU, i on la premsa actua com a tercer involucrat.

Estructural. L'origen últim del conflicte entre CDC i UDC rau en la pugna pel repartiment de poder a CiU. En el temps estudiat per aquesta tesi, la pugna es manifesta com una lluita en el posicionament de cara al postpujolisme i en el procés d'execució d'aquest. És una confrontació estructural que condueix la relació entre Convergència i Unió a una situació de conflicte latent permanent: els dos partits són sempre conscients dels seus interessos, vetllen contínuament per ells i posen en pràctica les seves estratègies. Això fa que es pugui parlar de tres conflictes diferents, però alhora també d'un únic conflicte de fons, com igualment es pot parlar de conflictes dintre d'un conflicte. Això últim és el que passa quan dintre del C1 parlem de C1a, C1b i C1c.

Inter pares. En etapes anteriors de la vida de CiU es produïa una situació de domini en la qual Unió era la part subordinada i Convergència la part supraordinada, de manera que els democristians pugnaven per treure poder als convergents per tal que al sí de CiU hi hagués una relació d'iguals pròpia d'una coalició de partits, mentre que els convergents lluitaven per mantenir la seva situació dominant com a partit majoritari. De la situació anterior de domini es passa el 1996 (C1) a un escenari de competència en el qual els dos grups pugnen per millorar la seva posició. Així, de la confrontació anterior entre supra/subordinats es passa llavors a una pugna *inter pares*. Això es manté el 2001 (C2): l'ascens d'Artur Mas com a futur candidat de CiU a la presidència de la Generalitat trenca l'equilibri intern, però la transformació de la coalició en federació recompon la situació d'*inter pares*. Aquesta és encara més manifesta el 2006 (C3), quan Pujol ja no lidera CiU.

Intergrupal. Si en èpoques anteriors les crisis a CiU venien donades més aviat per un

conflicte interpersonal Pujol-Roca, on Unió era un tercer actor principal agregat normalment a les posicions de Pujol, al començament del temps analitzat en aquesta tesi el conflicte esdevé intergrupal entre CDC i UDC. No es tracta pròpiament d'un conflicte interpersonal Pujol-Duran o Mas-Duran, sinó que les posicions personals estan recolzades pels respectius partits: la confrontació és entre grups.

La premsa: tercer involucrat. La participació dels mitjans de comunicació en el conflicte entre CDC i UDC es pot definir com la pròpia del tercer involucrat: tercer en tant que no part principal (es tracta d'un enfrontament bilateral entre els dos socis nacionalistes, no d'una tríade on la premsa sigui també part principal) i involucrat per la seva influència en el desenvolupament del conflicte i pel seu posicionament davant el mateix.

FASES

El conflicte a CiU s'origina a partir de fets i/o declaracions –públiques o desvetllades per la premsa– d'una de les dues parts principals i s'expandeix amb les declaracions públiques de resposta de l'altra part, en una acció-reacció protagonitzada pels màxims dirigents. Després es passa a una etapa de gestió on els dos partits posen en marxa les seves estratègies: la de CDC és normalment de confrontació i la d'UDC és de negació del conflicte o de disposició a la negociació. Hi ha també una fase de transformació dels termes del conflicte i s'arriba a un final per regulació (no supressió ni solució). La premsa juga un paper essencial en l'aparició del conflicte i incideix en la seva expansió i transformació.

Origen. Declaracions i/o accions protagonitzades per un dels dos partits. A l'origen de tres casos (C1b, C2 i C3) es troben fets protagonitzats per CDC, mentre que als altres dos (C1a i C1c) l'enfrontament es desencadena a partir d'actituds d'Unió. Quan CDC és el partit responsable, es deu a accions o declaracions no fetes davant l'opinió pública, sinó desvetllades per la premsa; quan es tracta d'UDC són declaracions públiques.

Expansió. Resposta contundent del soci. L'expansió del conflicte ve de la resposta contundent d'un partit a allò que es percep com a agressió del seu soci. Tant l'acció com la reacció la protagonitzen els màxims dirigents: Pujol (Mas al C3) i Duran. La resposta

en tots els casos ve en forma de declaracions públiques, acompanyades de dues amenaces -una de Pujol (C1a) i una altra de Duran (C2)- i un càstig de CDC a UDC suspenent una reunió (C1c). L'extensió del conflicte es produeix per la successió de reaccions i contrareaccions (al C1b i al C3 la premsa contribueix a l'escalada de la tensió).

Gestió. Estratègia de CDC: confrontació. En tres dels cinc casos (les tres parts del C1) l'estratègia de CDC és de confrontació. Aquest partit es manté a l'ofensiva i evita tancar el conflicte, amb la intenció de paralitzar la dinàmica d'Unió de creixent i impune diferenciació; vol trencar la tàctica que atribueix a UDC i que anomena de "l'estirabot i la trucadeta". En un altre conflicte (C2) hi ha confrontació, amb el fet consumat de la irrevocable decisió de Pujol de nomenar Mas conseller en cap, però també disposició a la negociació amb una refundació de CiU. Finalment, CDC opta al C3 per negar el conflicte i recordar que Mas havia rebut el mandat del comitè executiu de CiU per un últim intent negociador sobre l'Estatut amb el president Zapatero.

Gestió. Estratègia d'UDC: negació del conflicte o disposició a la negociació. L'estratègia dels democristians passa per la negació del conflicte en els dos casos originats per ells (C1a i C1c) i per la disposició a la negociació en els casos que esclaten degut a CDC (C1b, C2 i C3), on Unió no es veu en situació de trencar CiU i ha d'avenir-se a algun tipus d'acord. En el conflicte C2, Duran assumeix que ha perdut la partida de la successió i a canvi accepta negociar una estructura -la federació- que millori la situació d'Unió dintre de CiU i li permeti una possible plataforma de futur com a secretari general. En el C3, Unió no planteja una especial batalla i Duran prefereix aprofitar el paper de víctima, davant el general coneixement que ell ha estat tant o més artífex del pacte amb el Govern central sobre l'Estatut que Mas.

Transformació. Els termes del conflicte varien al llarg del temps. En quatre dels cinc casos hi ha transformació dels termes del conflicte. Les transformacions vénen normalment donades per declaracions públiques d'un dels protagonistes i només en un cas es deu a informacions desvetllades per la premsa (C1b).

Regulació, no supressió ni solució. L'etapa de resolució es planteja com una regulació del conflicte. La supressió i la solució són inviables en un conflicte estructural com el

que afecta CiU. En el C1a hi ha interès de CDC que el conflicte no se superi del tot, i queda congelat. En el C1b, degut al llarg temps d'instabilitat acumulada a la coalició, CDC accepta tancar el conflicte amb la imatge de Pujol i Duran junts i amb una declaració pública sobre la continuïtat de CiU. El C1c clou amb un ultimàtum de Pujol que Duran no gosa contestar. Al C2 s'intenta una solució amb la refundació de CiU com a federació, però la solució no és tal perquè es tornen a produir confrontacions i el C3 n'és un exemple. Aquest darrer conflicte es desactiva sense gran escenificació; de fet havia començat sense interès de cap dels dos partits de confrontació pública. Cada cas és tancat per una instància diferent: comitè d'enllaç de la coalició (C1a), entrevista Pujol-Duran (C1b), consell nacional de CDC (C1c), consells nacionals de CDC i d'UDC (C2) i conversa telefònica Mas-Duran (C3).

VARIABLES

Les variables del conflicte –intensitat/violència, freqüència/durada– posen de manifest la gravetat de la confrontació entre CDC i UDC durant el decenni estudiat, durant el qual la tensió és proporcional a la progressió en la preparació i execució de la successió de Pujol. La intensitat ve també marcada per la superposició de conflictes i la sincronia dels diaris en fer-se ressò, i la violència per l'ús de l'amenaça i l'ultimàtum. Es podria dir generalitzant que CiU pateix un conflicte notori cada dos o tres anys, i un conflicte d'especial tensió cada quatre o cinc anys. Els tres períodes conflictius estudiats es perllonguen durant tres mesos cadascun, amb publicació d'articles a la premsa durant una mitja de 70 dies diferents a cada període i amb una paginació variable. Del total de pàgines a cada conflicte, el 15 per cent són portades, el 60 per cent pàgines d'informació i el 25 per cent planes que contenen articles d'opinió.

Gravetat: la tensió és proporcional a la progressió en la preparació i execució de la successió de Pujol. Els casos estudiats suposen un esglaonament progressiu de la gravetat del conflicte en les relacions entre CDC i UDC. El C1 es produeix en un context de preparació dels dos partits per a la futura successió de Pujol i aquesta dinàmica porta a la crisi més greu fins llavors viscuda (al C1a, Pujol qualifica per primer cop la situació de CiU de “delicada”; al C1b, Pujol parla per primera vegada al consell nacional de “trencament” i CDC de preparar-se per anar per separat a les

següents eleccions municipals; al C1c, per primer cop la crisi afecta al Govern de la Generalitat i els dos partits es consideren a un pas real de la ruptura). Quan la successió de Pujol comença a materialitzar-se amb l'ascens de Mas a conseller en cap (C2), la confrontació torna a ser extrema, amb amenaça d'Unió de trencar CiU i crear grups parlamentaris propis a Barcelona i Madrid, i la necessitat de refundar CiU. Produïda la substitució de Pujol, la primera gran tensió entre Mas i Duran (C3) no revesteix ja la gravetat dels casos anteriors (ja no està en joc l'estabilitat del Govern perquè CiU és a l'oposició).

Encavalcament de conflictes. Els conflictes entre CDC i UDC normalment es presenten en un marc conflictiu més ampli, constituït per un corol·lari d'altres confrontacions no tant importants que contribueixen a augmentar la tensió entre tots dos partits o, en tot cas, transmeten a l'opinió pública la imatge d'una relació conflictiva que va més enllà d'un motiu principal de discussió i que és constant. A més del encavalcament de conflictes, la intensitat augmenta igualment amb la distorsió entre acció i resposta que es pot donar en un moment de crisi aguda, com passa al C1c, singularment per la diferència horària amb Amèrica Central, a on Pujol es trobava de viatge oficial. Tot i que l'*Avui* se suma a la publicació d'aquests conflictes menors, és l'únic que no se singularitza aportant cap en solitari, com sí fan els altres tres diaris.

Sincronia de la premsa. El grau de diacronicitat de l'aparició dels primers textos periodístics en relació amb l'esclat del conflicte indica també la intensitat de la confrontació entre CDC i UDC. En quatre dels cinc casos conflictius la publicació dels primers articles és pràcticament immediata (sobretot al C1a i al C1c, perquè el conflicte esclata amb declaracions públiques i no arran de la informació que desvetllen alguns dels diaris, com passa a C1b i C2) i hi ha una gran sincronia de la premsa. En els casos més greus (C1c i C2) tots els diaris escriuen editorials. Palesament menys intens és el conflicte de 2006 (C3), quan la premsa triga més a fer-se ressò del conflicte, hi ha menys sincronia entre els diaris i només un d'ells, i amb molt de retard, escriu un editorial. *La Vanguardia* és el diari que, de mitjana, primer tracta dels conflictes, tant des dels seus espais informatius com editorials. *El Periódico* és qui més triga a informar de l'aparició del conflicte i l'*Avui* és qui més triga o no arriba a comentar els conflictes als editorials.

Violència: amenaça i ultimàtum. La utilització per part de Pujol de l'amenaça (C1a) i de l'ultimàtum (C1c) públics i la seva exigència de rectificació, rebutjada també públicament per Unió (C1c), indiquen un grau de violència durant 1996-1997 que mai s'havia donat entre els dos partits. Això es torna repetir al 2001 (C2), amb amenaça i ultimàtum de ruptura per part d'Unió, en un conflicte més violent perquè a més dels mitjans utilitzats a la crisi del C1 (reunions extraordinàries de les respectives direccions, accions de càstig i comunicats oficials de crítica, els quals atorguen a l'altre el caràcter d'adversari més que de soci polític) s'hi sumen fets contundents: l'execució de Pujol de nomenament de Mas com a conseller en cap malgrat la frontal oposició de Duran, i la sortida d'aquest del Govern. El conflicte de 2006 (C3) registra una violència menor, tot i que conté la primera acusació greu pública de Duran a Mas des que aquest és president de CiU.

Freqüència: conflicte notori cada dos/tres anys; crisi cada quatre/cinc anys. Repassant el relat sobre la història de CiU, podríem dir generalitzant que cada dos o tres anys es produeix un moment de confrontació notable entre CDC i UDC, i que cada quatre o cinc anys té lloc una situació d'especial tensió. Aquesta cadència s'obre el 1987, amb l'elecció de Duran com a líder d'Unió; quatre anys després es produeix un llarg període de contínua fricció amb motiu de les llistes electorals de 1991 (serà una de les raons esgrimides per Roca per renunciar temporalment a la secretaria general de CDC a finals de 1992). El 1996 comença el primer període conflictiu analitzat en aquesta tesi, i els altres dos tenen lloc el 2001 i el 2006. Entre aquests moments de més tensió, hi ha d'altres d'un grau de virulència menor: el 1993 es trenca per primer cop la unitat de vot de la coalició i això porta a regularitzar la reunió del comitè d'enllaç de la coalició; el 1999 es produeix la discussió sobre el lloc de Duran a la llista electoral, i el 2004 CDC torna a parlar de fusió amb UDC, però aparca el tema a canvi de l'elecció de Mas com a president de CiU.

Duració: els períodes conflictius es perllonguen durant tres mesos. Els tres períodes conflictius estudiats tenen una duració molt semblant, al voltant de tres mesos, des del dia on apareix la primera informació fins que es publica l'últim article (C1, 104 dies; C2, 86 dies; C3, 80 dies). Atenent als dies on un o més diaris publiquen articles, C1 i C2 ofereixen una certa similitud (77 i 62 dies respectivament). En canvi, el C3, amb una virulència menor com a conflicte manifest, té una duració de dies de publicació (19

dies) més semblant als episodis del C1 (C1a, 26; C1b, 24; C1c, 27). Podríem dir que els períodes conflictius a CiU es publiquen durant una mitja de 70 dies diferents, mentre que en el cas d'episodis més limitats la mitja és de 24 dies. Els quatre diaris publiquen textos sobre el conflicte en un nombre semblant de dies: *La Vanguardia* i *l'Avui* en publiquen 108 dies, i 100 dies *El Periódico* i *El País*.

Extensió: conflictes de paginació variable. El nombre de pàgines que cada conflicte ocupa a la premsa varia en funció de molts elements, entre d'altres el seu grau d'importància, de la importància que li dóna cada mitjà, de la virulència de la confrontació i del fet que aquells dies no n'hi hagi altres notícies més importants que competeixin per l'atenció i l'espai als diaris. El C1 i el C2 ocupen un gran volum de pàgines (443 i 341 respectivament), en canvi el C3 només és narrat i/o comentat en molt poques (45). També hi ha variació entre els episodis del C1 (C1a, 160 pàgines; C1b, 85, i C1c, 198). Dels quatre diaris, *l'Avui* és qui més pàgines hi ha dedicat (237), i *El Periódico* qui menys (175); *La Vanguardia* i *El País* es troben a una zona intermèdia (212 i 205 pàgines, respectivament). En total, els quatre diaris han publicat 829 pàgines diferents en part o totalment dedicades als conflictes seleccionats, de les quals 28,58 per cent corresponen a *l'Avui*, 25,57 per cent a *La Vanguardia*, 24,72 per cent a *El País* i 21,10 per cent a *El Periódico*.

Ubicacions i/o generes dels textos: 15/60/25, portada/informació/opinió. Del total de pàgines publicades, el 15 per cent són portades (el conflicte com a titular principal, notícia secundària o “crida”), el 60 per cent són pàgines d'informació a l'interior del diari (com a obertura de secció, obertura de pàgina o altres) i el 25 per cent contenen peces d'opinió (editorials, articles d'opinió o, en alguns diaris, petits comentaris no signats). Aquesta distribució es repeteix a la major part dels cinc casos conflictius. *L'Avui* és qui més cops situa el conflicte a portada i en té més pàgines d'informació, *El Periódico* té el menor nombre de portades i de pàgines d'informació, *La Vanguardia* és qui més pàgines publica amb articles d'opinió i *El País* és qui menys editorials escriu.

EL PAPER DE LA PREMSA

La premsa juga un paper decisiu en l'aparició del conflicte (generació, amplificació i ampliació) i incideix en la seva expansió i/o transformació tot

reforçant la seva intensitat. No es limita a la transmissió del conflicte, sinó que és un tercer involucrat. La major intervenció en el desenvolupament de les fases del conflicte correspon a *La Vanguardia* i la menor a l'*Avui*. *El País* hi intervé però sense involucrar-se gaire i *El Periódico* és el més distant respecte al conflicte.

Els rols

Transmissió i territori. La premsa és transmissora de les posicions de les parts principals, tot transformant de latents a manifestos molts aspectes del conflicte. És el territori on es desenvolupa part substancial del conflicte.

Definició i oficialització. Amb les seves informacions i comentaris, la premsa contribueix a definir els termes del conflicte. L'aparició del primer editorial significa el reconeixement *oficial* de la seva existència per part del diari.

Generació, amplificació i ampliació. Aquesta són les tres actuacions de la premsa en relació amb l'origen del conflicte. En el C1a, tots els diaris amplifiquen les referències a CDC que es fan al congrés d'UDC. En el C1b, *La Vanguardia* genera el conflicte amb la informació que diu que Pujol veu possible al consell nacional convergent una futura ruptura amb Unió. En el C1c, sobretot *La Vanguardia* i en menor mesura *El País* amplien el conflicte tot assegurant que, més enllà de les discutides declaracions de Duran, a Unió certament es qüestiona la nova llei del català. En el C2 i en el C3, la premsa actua de generadora dels conflictes, no perquè els provoqui, sinó perquè transforma en manifest el conflicte latent (Pujol vol nomenar Mas conseller en cap, segons avança *El País*; i enuig de Duran per haver-li amagat la trobada Zapatero-Mas de la Moncloa, desvetllen *El País* i *El Periódico*).

Expansió i transformació. A més de l'actuació a l'origen del conflicte, la premsa pot influir directament en la seva expansió i transformació. Això passa al C1b, on informacions de *La Vanguardia* obren un nou front (Esteve prepara CDC per si va sola a les municipals) i transformen els termes del conflicte (Esteve envia cartes d'afiliació a militants d'Unió). *El Periódico* col·labora en aquesta transformació (Unió ha intentat fitxar un militant convergent), tot i que el capítol conflictiu es troba ja en fase de regulació. En el C3, una informació de *La Vanguardia* també contribueix a l'expansió

del conflicte (UDC posarà en marxa a Espanya una campanya explicativa de l'Estatut, al marge de CDC).

Distorsió. Tots els diaris agreugen el C1c en distorsionar involuntàriament la dinàmica acció-resposta entre Pujol i Duran degut a la diferència horària entre Barcelona i Amèrica Central. En el moment crític, quan Duran ja havia rebaixat les seves posicions, Pujol tot just acabava de llegir els greus titulars del dia anterior.

Els diaris

La Vanguardia. És el diari que més intervé en el conflicte; hi juga un paper de definidor i de referència del conflicte. És el que més intervé i amb més varietat de rols: amplificació (C1a), generació (C1b), ampliació (C1c), expansió (C1b i C3) i transformació (C1b). Normalment és el primer diari que tracta el conflicte, tant en les seves informacions com en els editorials, i qui més pàgines amb articles d'opinió publica. Sense els seus textos, el grau de conflictivitat hauria estat menor i un dels casos (C1b) podria no haver-se produït ja que són informacions que *La Vanguardia* publica en solitari les que provoquen la seva aparició i condicionen tot el seu desenvolupament. [Donada aquest preponderància, sorprèn que aquest rotatiu no participés en la generació del C2 i del C3, avançant les notícies de la intenció de Pujol de nomenar Mas conseller en cap i l'enuig de Duran per l'entrevista secreta Zapatero-Mas sobre l'Estatut, respectivament (dues qüestions que sembla que originàriament Duran no va voler publicar)]

El Periódico. Es limita al paper d'amplificador del conflicte. És el mitjà que més triga en informar de l'aparició del conflicte i el que publica menys pàgines (175; el 21,10 per cent de totes les publicades pels quatre diaris). És qui el situa menys cops a portada i qui publica menys pàgines d'informació. No se significa per cap paper especial en el desenvolupament del conflicte: a més de contribuir, com la resta de diaris, a amplificar el C1a, només col·labora a transformar el C1b quan el cas ja està pràcticament desactivat i participa en la generació del C3, però no amb un text elaborat pel diari sinó per un articulista extern (Joan Barril revela que Mas va amagar a Duran l'entrevista amb Zapatero).

El País. Col·labora en la generació del conflicte però ho fa amb poc grau d'implicació. Intervé en el desenvolupament del conflicte: participa en l'amplificació del C1a, col·labora en l'ampliació del C1c i genera el C2 (també col·labora en la generació del C3, però amb referències primer a l'interior de l'article d'informació, no en el seu titular). Aquest seguiment, però, el fa amb poca implicació: és qui publica menys editorials i pàgines amb articles d'opinió. És qui més obertures de secció publica sobre el conflicte, però això té l'explicació de la particular estructura d'aquest diari, amb un quadernet de Catalunya.

Avui. És transmissor de les posicions de les dues parts principals i procura la distensió. És el diari que més pàgines dedica al conflicte (237; el 28,58 per cent de totes les publicades per les quatre periòdics), qui més portades i pàgines d'informació publica. Però alhora és qui menys intervé en el seu desenvolupament. És l'únic diari que no aporta cap informació diferenciada que suposi la generació, ampliació, expansió o transformació d'un conflicte. Els seus articles són els que menys referència fan a altres conflictes anteriors. Evita definir i oficialitzar el conflicte des de l'editorial: és el diari que més triga o no arriba a comentar el conflicte a l'espai editorial (només n'escriu al C1c i al C2, i en aquest últim ho fa deu dies més tard).

B. L'ACTITUD DE LA PREMSA

CONFLICTIVITAT

La premsa reflecteix un alt grau de conflictivitat en els seus titulars i emmarca les tensions entre CDC i UDC en la situació de conflicte estructural que forma part de la vida de CiU. *La Vanguardia* és qui trasllada més conflictivitat entre els dos partits, qui menys és *l'Avui*. Això passa als dos primers períodes conflictius analitzats, que són els que aporten més volum de dades. En el C3 hi ha un canvi, que es podria explicar per la no presència de CiU al Govern de la Generalitat i que apunta certes posicions de fons dels diaris:

[*La Vanguardia* passa a ser qui menys destaca la conflictivitat (es podria suggerir que segueix l'interès d'UDC, que en aquesta polèmica sobre el pacte de l'Estatut no desitja una confrontació a la qual una amenaça de ruptura ja no serveix de palanca, donat que CiU ja no arriscaria la majoria de Govern); *l'Avui* passa a subratllar el conflicte entre CDC i UDC (ja no regeix l'interès per mantenir CiU al poder que abans feia que aquest rotatiu intentés rebaixar la tensió); *El Periódico* redueix el grau de conflictivitat reflectint altres cops (no sembla que hi hagi interès en pressionar sobre CiU quan aquesta formació ja ha deixat la Generalitat a l'alternativa d'esquerres), mentre que *El País* és l'únic que es manté en nivells similars (la seva actitud respecte CiU vindria d'una contínua oposició ideològica).]

Els titulars remarquen i extremen el conflicte. El diari que més alt grau de conflictivitat entre CDC i UDC reflecteix als seus titulars, durant els tres conflictes estudiats, és *La Vanguardia*. És el rotatiu que en els seus titulars extrema més la situació de conflicte entre convergents i democristians i qui, en el moments de més grau de tensió, parla més del perill real de ruptura entre tots dos partits. El contrari succeeix amb *l'Avui*, que no només és qui cada dia transmet menys conflictivitat, sinó que és el diari que més tard admet el conflicte i que abans el dóna per superat. S'hi observa, de totes maneres, una peculiaritat al C3: *La Vanguardia* és qui menys destaca la conflictivitat, mentre que *l'Avui* en cap moment la rebaixa, sinó més aviat al contrari. Es diria que *La Vanguardia* té un interès en no destacar especialment la tensió (és l'únic conflicte on

Unió no planteja especial batalla) i que a l'*Avui* ja no li preocupa la confrontació (CiU ja no és al Govern i aquest no es posa en perill).

En el context d'una confrontació d'anys. La premsa emmarca els conflictes dins la sèrie de confrontacions viscudes al si de CiU al llarg dels anys. Als tres moments de crisi analitzats, hi ha una mitja de 42,8 per cent de textos on es fa esment al menys d'un altre conflicte, i s'hi arriba a recordar una mitja de 14 conflictes anteriors. L'*Avui* és clarament el diari que menys es refereix a conflictes anteriors de CiU i que per tant ofereix un relat menys problemàtic de les relacions entre convergents i democristians. *La Vanguardia*, i també *El País* encara que no tant, són els diaris que més conflictivitat traslladen. En el cas del C3, es produeix un canvi: l'*Avui* és qui, per poc, més es refereix a conflictes viscuts a CiU, mentre que *El Periódico* queda per darrera de la resta de diaris (es diria que perd interès en remarcar la conflictivitat en un moment que CiU ja no és al Govern).

FOCALITZACIÓ

Hi ha un general equilibri en el repartiment de la focalització que sobre un o l'altre partit fa el conjunt de diaris. Es constaten més aparicions d'actors convergents, però es produeix un notable equilibri en relació a l'adjudicació del paper de protagonista, la tria del subjecte dels titulars principals i del conjunt dels elements destacats i l'atribució de fonts. Això es refereix a les dades acumulades dels tres conflictes; a cadascun d'ells, però, la focalització es descompensa en favor d'un o de l'altre partit en funció de les característiques del conflicte i en funció dels diaris. També hi ha particulars actituds de cada mitjà que permeten afirmar, esquematitzant molt, que *La Vanguardia* presenta el conflicte des d'UDC (Duran apareix més i és més cops protagonista i antagonista), *El Periódico* ho fa des de CDC (els seus textos reforcen el caràcter protagonista de CDC i es citen més fonts convergents), *El País* des de fora (reparteix el subjecte dels titulars principals i destacats) i l'*Avui* des de dins (és qui més aparicions d'actors menors dels dos partits presenta i l'únic en posar la premsa com antagonista).

Més aparicions d'actors convergents. En nombre d'aparicions, els convergents

superen als democristians, encara que moderadament. Del total d'aparicions en articles diferents, el 54,3 per cent corresponen a CDC i els seus dirigents, en front de 45,6 per cent dels seus socis democristians. Aquest lleuger avantatge dels convergents es produeix als tres conflictes. Els actors amb més aparicions són Pujol i Duran (C1); Pujol, Duran i Mas (C2) i Duran i Mas (C3), correlació que mostra l'evolució del lideratge al front de CiU al llarg dels anys. Si acumulem els actors que surten a cada conflicte (a un mínim de tres articles), 27 són convergents i 26 democristians. La Vanguardia és qui recull més aparicions de Duran com actor. L'Avui és qui aporta més aparicions d'actors menors convergents i democristians.

Alternança de protagonisme a cada conflicte. Cada conflicte presenta unes dades diferents, però en el seu conjunt els papers de protagonista i d'antagonista es reparteixen d'una manera molt equitativa entre CDC (protagonista a 82 textos i antagonista a 73) i UDC (protagonista a 79 textos i antagonista a 72). En el C1 la situació és propera a un empat, amb una mica més protagonisme de Duran sobre Pujol i d'UDC sobre CDC; en el C2 els convergents són clarament més vegades protagonistes dels textos i als democristians se'ls adjudica més el paper d'antagonistes, mentre que el contrari passa al C3. L'equilibri del conjunt es produeix a tots els diaris, només *El Periódico* remarca una mica més el caràcter protagonista de CDC. *La Vanguardia* és qui més cops eleva Duran al papers de protagonista i antagonista. L'Avui és l'únic en presentar la premsa com antagonista. Els binomis més freqüents protagonista/antagonista són: Duran-Pujol i Pujol-Duran (C1), Pujol-Duran i Pujol-UDC (C2) i Duran-CDC i Duran-Mas (C3).

Focalització dels titulars repartida. La focalització dels titulars en un o l'altre partit varia segons el conflicte (al C1 la focalització és en CDC, al C2 hi ha empat, al C3 és en UDC), però conjuntament es dona un equilibri. Aquest es produeix tant quan s'examinen els subjectes dels titulars principals dels articles (el subjecte és CDC a 67 titulars; UDC a altres 67), com quan es tenen en compte tots els elements destacats dels textos -títols, avanttítols, subtítols i sumaris (150 estan centrats en CDC i 151 en Unió). Aquest equilibri, no obstant, es refereix únicament a les xifres dels quatre diaris considerats globalment. Si examinem els percentatges en el cas de cada diari, observem desequilibris significatius. *La Vanguardia* i *El Periódico* centren tant els titulars principals com el conjunt dels elements destacats en CDC; *El País* centra en CDC els titulars principals, però en UDC els destacats, i l'Avui sempre focalitza en UDC, en una

proporció de gairebé 60/40, diferència entre els dos partits a la qual no arriba cap altre dels quatre diaris analitzats en aquesta tesi.

Atribució equilibrada de fonts. L'atribució de fonts a les parts en conflicte es fa de manera pràcticament paritària. Si acumulem les diferents fonts que apareixen a cada conflicte, tenim que en total se citen 17 fonts convergents i 20 de democristianes, i que informacions atribuïdes a fonts de CDC apareixen en 142 articles (50,7 per cent) i a fonts d'UDC en 138 (49,2 per cent). Malgrat l'equilibri global, al C1 hi ha més focalització de fonts a CDC, al C2 hi ha empat i al C3 hi ha més cita de fonts d'UDC. La major part de les fonts són identificades (83 per cent del total de fonts), però les velades (bàsicament les atribucions a "fonts" d'un o de l'altre partit) apareixen a molts textos. La distinció entre font primària i secundària no queda prou explicitada en els diaris estudiats. En tot cas, el mitjà d'on els diaris treuen més declaracions és *TV3* (a 14 textos), seguit de *Catalunya Ràdio* (7) i *Com Ràdio* (6). L'equilibri en el repartiment de les atribucions de fonts el trenca sobre tot *El Periódico*, en favor de CDC. Aquest diari és qui menys fonts diferents cita i menys vegades fa esment a fonts secundàries.

JUDICI

La premsa en el seu conjunt és més favorable a CDC que a UDC. Dóna la raó als convergents en la seva disputa argumental sobre els motius del conflicte (una proporció de 60/40) i en els seus elements més valoratius premia CDC i castiga UDC (una proporció de 70/30); Unió surt beneficiada, en canvi, en la consideració de víctima. Les adjudicacions d'aquestes tres categories ("Qui diu la veritat?", "Qui és víctima/agressor?" i "Qui és premiat/castigat?"), que van d'una valoració més objectiva a una de més subjectiva, varien segons el conflicte i els diaris. *La Vanguardia* és el rotatiu que, proporcionalment, millor tracta UDC; *El Periódico* és qui, comparativament, pitjor tracta els democristians; *El País* es distingeix per no mostrar deferència cap a cap dels dos partits (es mostra, en tot cas, més crític amb CDC), mentre que *l'Avui* sovint contraresta la posició més coincident dels altres diaris i guarda en general més equidistància (tot i acabant afavorint CDC).

CDC té raó. La premsa, en el seu conjunt i sumant les dades dels tres conflictes, dóna la raó a CDC en la disputa sobre els motius de la confrontació. Dels textos analitzats

que es pronuncien sobre els arguments de cada partit, el 59,4 per cent recolza l'argumentari de CDC, mentre que el 40,5 per cent està d'acord amb les raons esgrimides per UDC. La premsa està d'acord amb CDC al C1 (Unió ha discrepat en relació a la nova llei del català) i al C3 (ganes de Duran de ser ministre després de l'acord de l'Estatut amb el Govern central); mentre que es decanta a favor de les posicions d'UDC al C2 (el nomenament de Mas com a conseller en cap és una decisió unilateral de Pujol que trenca l'equilibri a CiU i s'ha fet aprofitant la feblesa democristiana pels casos Pallerols i Turisme). En aquesta categoria *La Vanguardia* tendeix al empat entre els dos partits al C2 i al C3, mentre que *l'Avui* es desmarca a cada conflicte.

UDC es agressor i víctima; CDC només agressor. Si agrupem totes les xifres dels tres conflictes, tenim que UDC és considerada més vegades víctima, mentre que el paper d'agressor es reparteix entre els dos partits. UDC és vista com a víctima en 34 articles (80,9 per cent dels textos que atribueixen un o els dos termes del binomi víctima/agressor), mentre que CDC ho és en 8 (19 per cent). Pel que fa a la consideració d'agressor, els valors dels dos partits són molt propers: CDC és assenyalada com a tal a 41 articles (51,8 per cent dels textos) i UDC a 38 (48,1 per cent). Al C1, UDC és agressor, però CDC no és pròpiament víctima; al C2 i al C3, CDC és l'agressor i UDC la víctima. *L'Avui* és qui menys vegades eleva CDC o UDC a la categoria de víctima o agressor (20 cops, tot i ser el segon diari amb més pàgines incloses a l'anàlisi). També es qui atorga uns valors més semblants als dos partits. *La Vanguardia* és qui més cops distribueix les categories de víctima o agressor (47 cops) i qui més separa CDC i UDC en la consideració d'agressors, remarcant sobre tot en aquest paper als convergents. *El País* és l'únic que no presenta CDC com a víctima en cap dels seus articles.

UDC més castigada i CDC més premiada (però també rep càstigs). UDC és castigada 42 cops (66,6 per cent dels articles on castiga un dels dos partits), justament el doble que CDC, que ho és 21 cops (33,3 per cent). CDC és premiada 27 cops (69,2 per cent de les vegades on es premia un dels dos partits) i UDC només 12 cops, una mica menys de la meitat (30,7 per cent). De totes maneres, CDC gairebé és tant premiada com castigada (27 i 21 vegades, respectivament). Els diaris tendeixen més a castigar (63 cops) que a premiar (39). Al C1, CDC és premiada i UDC castigada; al C2, CDC és tan castigada com premiada i UDC només castigada, i al C3, CDC només és castigada, però

ho és menys que UDC, partit tan premiat com castigat. L'*Avui* és el diari que més castiga UDC i qui més premia CDC. *La Vanguardia* és qui proporcionalment millor tracta UDC (“només” la castiga una mica més del doble que la premia: 10 i 4, respectivament). *El Periódico* és qui proporcionalment pitjor tracta UDC, però també és qui més cops castiga CDC. *El País* castiga per igual els dos partits i és qui menys premia un i l'altre partit.

ELS DIARIS

La Vanguardia

És el diari que més accentua el grau de confrontació entre CDC i UDC. Això ho fa extremant la situació de conflicte als seus titulars (són els que més parlen del perill real de ruptura) i emmarcant les relacions dels dos partits en un context de freqüent col·lisió. El contingut dels seus textos destaca el protagonisme del partit petit enfront del gran (és en aquest diari on Duran té més cops el paper de protagonista). És el que en més articles pren posició en relació amb les dues parts principals en litigi. Recolza CDC, però compensa UDC (és qui presenta menys unitat de discurs, tot repartint articles en favor d'un partit i un altre), de manera que és qui relativament millor tracta Unió, a vegades des dels editorials.

Conflictivitat. És el diari que més remarca el grau de conflictivitat entre CDC i UDC. És el rotatiu que en els seus titulars extrema més la situació de conflicte entre convergents i democristians i que, en el moments de més grau de tensió, més parla del perill real de ruptura entre tots dos partits. També és el mitjà que recorda en més articles altres conflictes de CiU (es diferencia sobretot recordant el conflictes relacionats amb Roca). Això es produeix als conflictes de 1997 i 2001, que són els que més articles aporten a l'anàlisi de contingut i per tant determinen les xifres globals, però al 2006 *La Vanguardia* canvia d'actitud, i passa a ser el diari que menys destaca la conflictivitat en els titulars i ja no sobresurt per una especial contextualització conflictiva històrica de la nova confrontació. El fet de dedicar un parell de “semàfors verds” a Duran, tot destacant el seu paper decisiu per arribar a l'acord sobre l'Estatut a Madrid i silenciament al principi qualsevol enuig democristià per l'entrevista secreta Zapatero-Mas (tàctica de Duran), posa en evidència un alineament d'interessos.

Focalització. *La Vanguardia* centra l'atenció dels seus titulars en CDC; és el diari on Convergència i els seus dirigents ocupen més cops el subjecte del conjunt d'elements destacats dels articles (títol, avanttítol, subtítol, sumari), mentre que per a Unió es tracta de la xifra percentualment més petita (CDC 52,6%, UDC 47,3%). No obstant això, quan s'examina el contingut dels textos, s'observa una especial significació de Duran: és a *La Vanguardia* on el líder d'Unió fa més aparicions com actor i on és més cops el protagonista i també l'antagonista dels textos; és l'únic diari on CDC com a partit mai és protagonista. Respecte a actors secundaris, destaca Puig (és l'únic diari que li atorga el paper de protagonista i qui el posa com a subjecte de títol principal, el que més el fa aparèixer com a actor i el que més el cita com a font). És qui més posa Roca com actor (11 vegades de les 16 que hi surt), normalment en episodis passats, i és l'únic que un cop el situa com a protagonista d'un article. És el diari que fa més referències, tot reforçant la conflictivitat, als dirigents convergents que un dia van ser considerats possibles successors de Pujol i després van quedar apartats (14 de les 20 mencions).

Judici. És el diari que en més articles es posiciona d'una manera manifesta en relació amb les dues parts en litigi. Això és degut al caràcter més valoratiu d'alguns dels seus articles d'informació. Recolza CDC en la seva confrontació amb UDC, però compensa aquest últim partit. Sobre qui té la raó argumental, *La Vanguardia* fa com la resta de diaris i recolza CDC (59,2 per cent) enfront d'UDC (40,7 per cent), però no desatén els arguments d'Unió. És qui a cada conflicte més reparteix la raó entre els dos partits, tot inclinant a favor d'UDC el pes dels editorials en dos conflictes (C2 i C3). Aquest repartiment fa que sigui qui menys unitat de discurs mostra, amb articles tant a favor de les tesis de CDC com d'UDC, fins i tot amb articles d'informació amb elements d'opinió que entren en contradicció amb la línia marcada per l'editorial o el director del diari. D'altra banda, és qui més cops veu CDC com agressor (18) i UDC com a víctima (15). Premia CDC tant (7) com la castiga (7) i és qui proporcionalment millor tracta UDC, perquè “només” la castiga (10) una mica més del doble que la premia (4).

El Periódico

Destaca el conflicte del partit gran enfront del petit; presenta el conflicte des de CDC: és el diari que focalitza més els seus titulars i textos en Convergència. És el

diari que en general es mostra més contrari a UDC, i això ho fa amb una unitat de discurs gairebé total. Però aquesta posició no suposa que estigui a favor de CDC (CiU no és el seu món: és el diari amb menys varietat d'actors de CDC i d'UDC, qui menys aparicions registra d'actors menors): el que fa es destacar el conflicte de CiU quan aquest erosiona el Govern nacionalista de la Generalitat (C1 i C2), mentre que no li presta tanta atenció quan CiU és a l'oposició (C3).

Conflictivitat. Se situa en un nivell mig en la transmissió de conflictivitat, tant pel que fa als seus titulars com a l'hora d'emmarcar el conflicte en un context de relacions conflictives entre Convergència i Unió. En el cas del C3, no obstant, es desmarca com el diari que menys conflictes de CiU recorda: hi ha una menor pressió informativa sobre el nacionalistes quan aquests estan a l'oposició.

Focalització. És el diari que més focalitza la seva atenció sobre CDC. És l'únic que trenca l'equilibri en el repartiment del rol de protagonista entre els dos bàndols: fa més vegades protagonistes als convergents (55,8 per cent) que als democristians (44,1 per cent), i és l'únic en donar més protagonisme als actors convergents a dos conflictes (C1 i C2). Això es veu corroborat en el cas dels subjectes dels titulars principals: *El Periódico* és qui els centra en més gran proporció sobre CDC (56,2 per cent) que no pas sobre UDC (43,7), tendència remarcada als titulars de portada. En quant a nombre d'actors, és qui menys varietat de dirigents de CDC i d'UDC presenta, i qui menys aparicions registra d'actors menors. La mateixa tendència es manifesta en relació a les fonts: és el diari que més desequilibra la seva atribució, amb més pes de les fonts convergents (59,6 per cent, en front del 40,3 per cent de les democristianes), i qui menys té Duran i UDC com a font. És qui menys fonts diferents cita i qui menys vegades esmenta fonts secundàries.

Judici. És el diari que en general es mostra més contrari a UDC. Sobre qui té la raó argumental, recolza CDC (61,1 per cent) enfront d'UDC (38,5 per cent), una diferència només superada per *El País*, però a més és qui més cops presenta UDC com agressor (13), per sobre de CDC (8), i qui proporcionalment pitjor tracta UDC, perquè la castiga (13) més de sis cops més que la premia (2). Aquest posicionament es fa des d'una unitat de discurs gairebé total. En la categoria de "Qui diu la veritat?", per exemple, només 1 dels 18 articles diu el contrari, i és de Joan Barril, que no forma part de la redacció del

diari. És qui més desigualtat estableix en nombre d'articles a l'hora de donar la raó a CDC o UDC (al C1 i al C3 a favor dels arguments de CDC i al C2 a favor dels d'UDC). A cadascun dels tres conflictes dóna clarament la raó a qui denuncia l'altre.

El País

És el diari que més presenta la confrontació en el marc d'un conflicte estructural i també parcialment ideològic (és l'únic que recorda conflictes passats derivats de la relació d'Unió amb Aznar i el PP, la qual cosa fa que també sigui l'únic en fer referència significativa al marc polític espanyol). Presenta el conflicte des de fora, sense implicació amb l'espai nacionalista: és qui guarda més equidistància entre els dos partits en la focalització dels articles i fa un judici negatiu de totes dues formacions (amb una actitud una mica més contrària en relació a CDC).

Conflictivitat. És qui recull més conflictes diferents anteriors (el pes és sobre tot d'un únic article que arriba a llistar 12 conflictes). Es distingeix per fer esment de conflictes que poden indicar diferències ideològiques entre CDC i UDC, com ara les tensions a CiU per l'apropament entre Duran i Aznar abans que aquest arribés a la Moncloa. El fet que, en comparació amb els altres diaris, transmet una conflictivitat no molt diferent quan CiU és al poder (C1 i C2) i quan es troba fora de la Generalitat (C3), mostra una actitud que apunta a una actitud d'oposició ideològica.

Focalització. *El País* és el diari que guarda més equidistància a l'hora de focalitzar els articles en un partit o l'altre. És l'únic mitjà que contraresta la preponderància d'un partit com a subjecte dels titulars principals (UDC, 56 per cent; CDC, 44 per cent) amb la més presència de l'altre com a subjecte del conjunt d'elements destacats del text (CDC, 52,8 per cent; UDC, 47,1 per cent). A més, reparteix equitativament el rol de protagonista dels textos entre CDC i UDC, com fan la resta de diaris llevat d'*El Periódico*, tot passant el protagonisme d'un partit a l'altre en funció del conflicte concret (*El País* és l'únic que concedeix a Unió més cops el protagonisme dels textos al C2). És qui més destaca els dirigents d'altres partits, tant pel que fa a les aparicions d'actors com a l'atribució de fonts.

Judici. Transmet una visió negativa dels dos partits. És qui més raó dóna a CDC sobre

els arguments que utilitza en el conflicte (64,2 per cent) i qui menys raó dóna a UDC (35,7 per cent), i ho fa amb força unitat de discurs (només es desmarca un article d'opinió d'Agustí Fancelli, membre de la redacció, al C1). A cadascun dels tres conflictes dóna clarament la raó a qui denuncia a l'altre (a CDC al C1 i C3; a UDC al C2). És l'únic diari que en cap article presenta CDC com a víctima i també l'únic que publica un editorial assenyalant Pujol com agressor (C1). A més, els articles d'*El País* que prenen posició consideren UDC tant víctima (7) com agressor (6), i CDC tant agressor (8) com UDC (6). Finalment, castiga per igual els dos partits (5 cops cadascun) i és qui menys premia CDC (4) i qui menys UDC (1).

Avui

És qui se sent més pròxim a les dues parts en conflicte: transmet el conflicte des de dintre (és qui recull més aparicions de dirigents convergents i democristians fora dels principals i l'únic en presentar una divisió interna a UDC en el C2). Focalitza els titulars i les fonts en UDC; en els primers estadis de valoració es mostra equidistant entre els dos partits, però en última instància premia CDC. Tot i ser el diari que amb més atenció segueix el conflicte, amb més pàgines publicades, la seva posició és bàsicament de negació del mateix i de procurar la reconciliació de CDC i UDC (és l'únic en assenyalat la premsa com a culpable, al C1). És qui més tard admet l'existència del conflicte i qui abans el dóna per superat. Els seus titulars són els que transmeten més distensió i els seus textos són els que més destaquen actors que faciliten l'apropament dels dos partits (aquesta actitud canvia al C3, quan CiU és a l'oposició i la distensió ja no és requerida per a l'estabilitat del Govern).

Conflictivitat. És qui trasllada en els seus continguts una menor tensió entre CDC i UDC: és qui menys conflictivitat recull en els seus titulars, qui més tard admet el conflicte i qui abans el dóna per superat. També és qui menys recorda altres conflictes de CiU. Això passa al C1 i al C2; al C3, en canvi, els seus titulars ja no rebaixen la tensió i és el mitjà que més episodis conflictius passats de CiU fa esment (interessat anteriorment per l'estabilitat de CiU al Govern de la Generalitat, l'*Avui* ara ja no necessita aquesta especial preocupació donat que CiU és a l'oposició). La focalització en determinats actors (Esteve i Farreres, en el seu paper de mediadors al C1) i la no inclusió d'altres (cap menció a Roca, per exemple, per conflictes anteriors en CiU)

contribueix a aquesta actitud general de distensió. Reforça en canvi una imatge conflictiva de l'actitud de la premsa davant de CiU.

Focalització. L'*Avui* focalitza la seva transmissió del conflicte sobre UDC. Només en aquest diari Unió i els seus dirigents són en més articles tant subjecte del titular principal (UDC 59,3 per cent; CDC 40,6 per cent) como subjecte del conjunt d'elements destacats (UDC 58,6 per cent; CDC 41,3 per cent). Ambdues magnituds presenten una diferència entre els dos partits més acusada que a cap altre diari. Tot i destacar, com la resta de diaris, més Duran que el seu partit com a tal, l'*Avui* és qui més aparicions i protagonisme dona a Unió com a partit (és l'únic que no eleva Duran a protagonista de cap article al C2). És qui recull més aparicions de dirigents convergents i democristians fora dels principals, i l'únic en presentar una divisió interna a UDC, tot elevant a protagonistes del text a dirigents d'Unió en desacord sobre el *tour de force* amb CDC (C2). Es diferencia per destacar al C1 Esteve i Farreres (com actors i fonts, en un moment en el qual ambdós contribueixen a la distensió), així com la premsa (protagonista en dos textos). I qui té menys articles amb el PP i els seus dirigents com actors. Pel que fa a les fonts, és l'únic diari en desequilibrar la seva atribució sobre UDC (53,2 per cent, en front del 46,4 per cent de CDC).

Judici. És qui menys es pronuncia (només al 41,6 per cent dels articles) sobre quina de les dues parts té raó en els seus arguments i qui menys diferència estableix entre els dos partits (CDC, 55 per cent; UDC, 45 per cent): dona menys la raó a CDC i més a UDC que la resta de diaris. En realitat, però, no sembla que hi hagi un interès de posar-se del costat d'Unió: si en el C1 recolza aquest partit, en contra del que fa la resta de diaris, que estan a favor de CDC, és perquè està d'acord amb els democristians en que no hi ha motiu de conflicte. De fet, a cada conflicte defensa els arguments del partit que nega que hi hagi motiu de confrontació. L'*Avui*, a més, porta la contrària a la majoria dels altres diaris (al C1 és l'únic que a l'espai editorial no recolza CDC sinó UDC, i a l'inrevés passa al C2). Pel que fa a la distribució dels valors de víctima i agressor, presenta les magnituds més properes entre els dos partits: mentre la resta de competidors assenyala clarament Unió com a víctima, l'*Avui* rebaixa aquesta consideració per als democristians i pràcticament iguala els dos partits en aquest rol (CDC 3, UDC 4); és el diari que menys cops presenta Convergència com agressora (5). La equidistància global que l'*Avui* mostra fins aquí es transforma en una inclinació per

CDC a la categoria més subjectiva de “Qui és premiat/castigat?”, de manera que és el diari que més diferència estableix en el tracte d'un i de l'altre partit. És qui més castiga UDC (14 vegades) i qui més premia CDC (10). També és qui menys castiga CDC (1), encara que també és qui més premia UDC (5, que és la meitat del que premia CDC). Dit d'una altra manera, és qui més diferència estableix en els càstigs (1 CDC, 14 UDC), i el tracte a CDC (el premia 10 cops, el castiga 1). És l'únic que publica un editorial castigant els dos partits (per enfrontar-se) i que castiga la premsa (editorial, DescLOT i Martí Anglada).

A. EL CONFLICTE A CIU

DEFINICIÓ	FASES	VARIABLES
-Estructural - <i>Inter pares</i> -Intergrupal -Premsa: tercer involucrat	- Origen. Declaracions i/o accions d'un dels dos partits - Expansió. Resposta contundent del soci - Gestió. Estratègia de CDC: confrontació; estratègia d'UDC: negociació del conflicte o disposició a la negociació - Transformació. Els termes del conflicte varien a llarg del temps - Regulació, no supressió ni solució	- Gravetat: tensió proporcional a la progressió en la preparació i execució de la successió de Pujol - Intensitat: encavalcament de conflictes i sincronia de la premsa - Violència: amenaça i ultimàtum - Freqüència: conflicte notori cada dos/tres anys; especial tensió cada quatre/cinc anys - Duració: els períodes conflictius es perllonguen durant tres mesos - Extensió: conflictes de paginació variable - Ubicació: 15/60/25, portada/informació/opinió

EL ROL DE LA PREMSA	
Els rols	Els diaris
-Transmissió i territori -Definició i oficialització -Generació, amplificació i ampliació -Expansió i transformació -Distorsió	- La Vanguardia: qui més intervé; hi juga un paper de definidor i de referència del conflicte - El Periódico: es limita al paper d'amplificador - El País: col·labora en la generació del conflicte, però ho fa amb poc grau d'implicació - Avui: és transmissor de les posicions de les dues parts principals i procura la distensió

B. L'ACTITUD DE LA PREMSA

DIARIS	CONFLICTIVITAT	FOCALITZACIÓ	JUDICI
Els 4	-Els titulars remarquen i extremen el conflicte -En el context d'una confrontació d'anys	-Més aparicions d'actors convergents -Alternança de protagonisme a cada conflicte -Focalització dels titulars repartida -Atribució equilibrada de fonts	-CDC té raó -UDC és agressor i víctima; CDC només agressor -UDC més castigada i CDC més premiada (però també rep càstigs)

DIARIS	CONFLICTIVITAT	FOCALITZACIÓ	JUDICI
<i>La Vanguardia</i>	Interès d'UDC	Des d'UDC	Pro UDC
<i>El Periódico</i>	Oposició política	Des de CDC	Contra UDC
<i>El País</i>	Oposició ideològica	Des de fora	Contra CDC
<i>Avui</i>	Interès de CiU	Des de dins	Pro CDC

8. BIBLIOGRAFIA

AIRA, J. A. (2004), *El paper dels mitjans de comunicació en el màrqueting polític d'un candidat. La creació mediàtica d'un lideratge polític. El cas d'Artur Mas i Gavarró*. Treball de recerca. Barcelona: Universitat Ramon Llull.

ALARCOS, E. (1977), “Lenguaje de los titulares”, a *Lenguaje en periodismo escrito*. Madrid: Fundació Juan March.

ALVARO, F-M. (2003), *Ara sí que toca!*. Barcelona: Edicions 62.

ALVARO, F-M. (2005), *Una política sense país*. Barcelona: Columna.

ANTICH, J. (1994), *El virrey*. Barcelona: Planeta.

ARNO, A. i DISSANAYAKE, W. (1984), *The news media in national and international conflict*. Londres: Westview Press.

BARAIN, L. (1996), *Análisis de contenido*. Madrid: AKAL. 2ª edició.

BERELSON, B. (1971), *Content Analysis in Communication Research*. Nova York: Hafner.

BLONDEL, J. (1978), *Thinking Politically*. Harmondsworth: Penguin Books.

BORRAT, H. (1988), *El periódico como actor político. Propuestas para el análisis del periódico independiente de información general*. Tesi de doctorat. Universitat Autònoma de Barcelona.

BORRAT, H. (1989), *El periódico, actor político*. Barcelona: Gustavo Gili.

CARDÚS, S. (1995), *Política de paper. Premsa i poder a Catalunya 1981-1992*. Barcelona: La Campana.

DAHRENDORF, R. (1971), *Sociedad y Libertad. Hacia un análisis sociológico de la actualidad*. Madrid: Tecnos.

DAHRENDORF, R. (1972), “Sozialer Konflikt”, a BERNSDORF, W., *Wörterbuch der Soziologie*. Francfort: Fischer Taschenbuch Verlag.

DEUTSCH, M. (1973), *The resolution of conflict: Constructive and destructive processes*. New Haven: Yale University Press, a ROLOFF, M. E., *Communication and Conflict*.

DURAN LLEIDA, J. A. (1991), *Voluntat de servei*. Barcelona: Timun Mas.

- DURAN LLEIDA, J. A. (1995), *Catalunya i l'Espanya plurinacional*. Barcelona: Planeta.
- FARRÀS, A. i SOLER, T. (1996), *Roca. L'últim segon*. Barcelona: Columna.
- FAULÍ, J. (1991), *Convergència és així*. Barcelona: Edicions 62.
- FONTCUBERTA, M. de (1980), *Estructura de la noticia periodística*. Barcelona: ATE.
- FONTCUBERTA, M. de i BORRAT, H. (2006), *Periódicos: sistemas complejos, narradores en interacción*. Buenos Aires: La Crujía Ediciones.
- FRAGUAS DE PABLO, M. (1985), *Teoría de la desinformación*. Madrid: Alhambra.
- FREUND, J. (1979), "German Sociology in the Time of Max Weber", a BOTTOMORE, T. i NISBET, R. (eds), *A History of Sociological Analysis*. Londres: Heinemann.
- GIDDENS, A. (1995), *La constitución de la sociedad*. Buenos Aires: Amorrortu.
- GINER, J. (2009), "Teoría del Conflicto", a REYES, R. (Dir.), *Diccionario crítico de Ciencias Sociales*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid.
- GOMEZ MOMPART, J. L. (1982), *Los titulares en prensa*. Barcelona: Mitre.
- GOMIS, Llorenç (1987), *El medio media. La función política de la prensa*. Barcelona: Mitre.
- GOMIS, L. (1989), *Teoria dels gèneres periodístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GOMIS, L. (1997), *Teoría del periodismo. Cómo se forma el presente*. Barcelona: Paidós.
- GRABER, Doris A. (1981), "Political Languages", a NIMMO, D. D. i SANDERS, K. R. (eds), *Handbook of Political Communication*. Beverly Hills, Londres, Nova Delhi: Sage Publications.
- GREGORIO, D. de (1966), *Metodología del periodismo*. Madrid: Rialp.
- JOHNSON, A. G. (2000), *The Blackwell Dictionary of Sociology. A User's Guide to Sociological Language*. Londres: Blackwell. 2ª edició.
- KAYSER, J. (1974), *El periódico*. Barcelona: ATE.
- KOTLER, P. (1974), *Marketing Management. Analysis, Planning and Control*. New Jersey: Prentice Hall.
- KOVACH, B. i ROSENSTIEL, T. (2003), *Los elementos del periodismo*. Madrid:

Ediciones Santillana.

KRIPPENDORFF, K. (1989), "Content Analysis", a BARNOUW, E. i GERBNER, G. (eds), *International Encyclopedia of Communication*. Nova York, Oxford: Oxford University Press.

KRIPPENDORFF, K. (1997), *Metodología de análisis de contenido. Teoría y práctica*. Barcelona: Paidós Comunicació.

LAUE, J. H. (1972), *Understanding Strategies and Developing Skills*. Washington: Esa Forum.

LORENZO CADARSO, P. L. (2001), *Fundamentos teóricos del conflicto social*. Madrid: S. XXI de España Editores.

LUKES, Steven (1979), "Power and Authority", a BOTTOMORE, T. i NISBET, R. (eds), *A History of Sociological Analysis*. Londres: Heinemann.

LUKES, S. (2002): *Power. A Radical View. The Original Text With Two Major New Chapters*. Londres: Palgrave MacMillan.

MARAGALL, P. (2008), *Oda inacada. Memorias*. Barcelona: RBA

MARCET, J. (1984), *Convergència Democràtica de Catalunya. El partit i el moviment polític*. Barcelona: Edicions 62.

MARTÍ, P. (1995), *El ciutadà Roca*. Barcelona: Planeta.

MARTÍN SALGADO, L. (2002), *Marketing político. Arte y ciencia de la persuasión en democracia*. Barcelona: Paidós.

MARTÍNEZ ALBERTOS, J. L. (1971-1972), *Guiones de clase de Redacción I*. Bellaterra: UAB.

MARTÍNEZ ALBERTOS, J. L. (1974), *Redacción periodística: Los estilos y los géneros en la prensa diaria*. Barcelona: ATE.

MARTÍNEZ ALBERTOS, J. L. (1983), *Curso general de Redacción Periodística*. Barcelona: Mitre.

MATAS, J. (1995 a), "Convergència Democràtica de Catalunya: un 'partit de gent' i nacionalista en l'etapa de 'fer govern'". *Papers, revista de sociologia*, n. 45, p. 129-138. Bellaterra: UAB.

MATAS, J. (1995 b), "Los efectos del gobierno de coalición en la administración de Cataluña". *Inguruak, revista vasca de sociología y ciencia política*, n. 13. p. 123-138. Bilbao: Universitat del País Basc.

McNAIR, B. (1998), *The Sociology of Journalism*. London: Arnold.

- McQUAIL, D. (1985), *Introducción a la teoría de la Comunicación de Masas*. Barcelona: Paidós.
- MEADOW, R. G. (1980), *Politics as Communication*. Norwood (New Jersey): Ablex Publishing Corporation.
- MENNELL, S. (1983), "Conflict Theory", a MANN, M. *The Macmillan Student Encyclopedia of Sociology*. Londres: Macmillan Press.
- NÚÑEZ LADEVÉZE, L. (1995), *Introducción al periodismo escrito*. Barcelona: Ariel.
- PAPELL, A. (1984), *Conversaciones con Miquel Roca Junyent*. Barcelona: Argos Vergara.
- PARSONS, T. (1969), "El aspecto político de la estructura y el proceso social", a EASTON, D. *Enfoques sobre teoría política*. Buenos Aires: Amorrurtu.
- PLANO, Jack C. (1982), *The dictionary of political analysis*. Santa Barbara: ABC-Clio. 2ª edició.
- PUJOL, Jordi (2007), *Memòries. Història d'una convicció (1930-1980)*. Barcelona: Edicions Proa.
- PUJOL, Jordi (2009), *Memòries. Temps de construir (1980-1993)*. Barcelona: Edicions Proa.
- QUIVY, R. (1992), *Manual de investigación en ciencias sociales*. México D. F.: Limusa Noriega
- RAGUER, H. (1976), *La Unió Democràtica de Catalunya i el seu temps (1931-1939)*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ROBBINS, S. (1994), *Comportamiento organizacional: conceptos, controversias y aplicaciones*. México: Prentice Hall Hispanoamericana. 6ª edició.
- ROLOFF, M. (1989), "Communication and Conflict", a BERGER, C. R. i CHAFFEE, S. H. (eds), *Handbook of Communication Science*. Newbury Park, Londres, Nova Delhi: Sage Publications. 2ª edició.
- SAEZ, A. (2005), *El futur del catalanisme*. Barcelona: Columna.
- SANCHEZ LLIBRE, J. (2006), *Les veritats de l'Estatut*. Barcelona: L'esfera dels llibres.
- SCHELLENBERG, J. A. (1982), *The Science of Conflict*. Nova York i Oxford: Oxford University Press.
- SCHULZ, W. (1995), "Inhaltanalyse", a *Fischer Lexikon Publizistik*

Massenkommunikation. Frankfurt: Fischer Taschenbuch.

SECANELLA, P. M. (1980), *El Lid, fórmula inicial de la noticia*. Barcelona: ATE.

SEGER, I. (1976), *Knaurs Buch der modernen Soziologie*. Múnic: Knaur.

SEILER, D. L. (1982), *La Politique Comparée*. Paris: Armand Colin.

SIERRA BRAVO, R. (1993), *Tesis doctorales y trabajos de investigación científica*. Madrid: Paraninfo. 3ª edición.

SPANG, K. (1979), *Fundamentos de Retórica*. Pamplona: Eunsa.

WRONG, Dennis H. (1988), *Power. Its Forms, Bases and Uses*. Oxford: Basil Blackwell.